

Klemens Armbruster – Leo Tanner

NOVO VINO U NOVE MJEŠINE

Uvod u male grupe župne zajednice

S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević

Predgovor

Poneki ljudi, koji su doživjeli Isusa, opazili su da je on nalik čovjeku domaćinu koji iz svoje riznice iznosi novo i staro (usp. Mt 13,52). Dokle god je Isus iznosio ono što je od davnine prokušano, dopuštalo mu se davati. Gdje je živio i govorio novo, često je nailazio na suzdržanost. U ovu novost pripadalo je i njegovo povjerljivo općenje s Bogom, njegovim Ocem. Način njegova odnošenja prema Ocu učinio je radoznalim čak i njegove učenike, zbog čega su ga jednom molili: „Gospodine, nauči nas moliti!“ (Lk 11,1)

Druga novost bila je ne toliko zajednica, koja se oko njega okupljala, nego više način kako su se ljudi ove zajednice odnosili jedni prema drugima. Jer u ovaj najuži krug nikako nisu pripadali samo tipovi bez problema. Upravo obratno! Ribar Petar živio je pokraj intelektualca Natanaela, Juda Tadej, Revnitelj – danas bismo rekli terorist –, podnosio se s nekadašnjim neprijateljem, carinikom Matejem. Juda, izdajica, pripadao je ovamo isto kao i Ivan, ljubljani Isusov učenik.

Neobična novost da je Isus mogao dati da raste zajednica iz različitih karaktera, bila je sumnjiva mnogim Isusovim suvremenicima. Kad ova mala zajednica opetovano nije činila ono što se inače običavalo činiti, morala je čuti predbacivanja. Isus je odgovorio prisposobom:

„Nitko neće otparati krpe s novog odijela da ga stavi na staro odijelo. Inače će i novo rasparati, a starom neće pristajati krpa s novoga. I nitko ne ulijeva novo vino u stare mješine. Inače, novo će vino proderati mješine pa će se i ono proliti, i mješine će propasti. Nego, novo vino neka se ulijeva u nove mješine!“ (Lk 5,36-39)

Pokušavamo s ovom pomoću u radu „Novo vino u nove mješine – uvod u male grupe župne zajednice“ učiniti plodnim mali djelić nove zemlje u župama. Jer grupe župne zajednice koje se sastaju da zajedno dijele svoju vjeru i svoj život, već odavna više nisu u našim župnim zajednicama same po sebi razumljive.

Način kako su kršćani živjeli skupa, tijekom vremena se izmijenio. Današnji oblik župe postoji otprilike zadnjih dvije stotine godina. Kao najmanja stanica života smatrala se i smatra obitelj. Ali mnogo toga je danas u korjenitu preokretu. Prokušane tradicije više odjednom ne djeluju. Mijenja se i način kako ljudi urastaju u vjeru. Upravo odrasli osjećaju da iskustva iz djetinjstva i mladosti, usredotočena tada oko prve pričesti i krizme, više nisu dostatna da utaže njihove čežnje i odgovore na njihova pitanja.

Možda je kod Vas upravo ovo traganje bilo razlogom zašto se zimate za male skupine. Možda ste upravo stoga i sudjelovali na nekome seminaru o vjeri za odrasle ili na „Duhovnim vježbama u svakodnevicu“, ili pohađali neki „Tečaj o vjeri“ ili pak prihvatili neku drugu sličnu ponudu. Pritom ste doživjeli da vjera čini dobro, da pomaže i da zajedništvo s drugim vjernicima daje zamah Vašoj osobnoj vjeri. Da ova radost u vjeri ne bi ponovno iščeznula nego se produbila, bili ste pozvani ponovno se dati na put u maloj grupi vjernika. Novo vino hoće u nove mješine!

Takve male grupe su relativno mlada tvorevina u našoj Crkvi. U mnogim župama danas nedostaju takve grupe u kojima se vjera i život konkretno međusobno dijeli i gdje se pojedinci osjećaju podizani i nošeni.

Naša pomoć u radu želi omogućiti početak i izgradnju takvih malih grupa i pojedinomu članu grupa pomoći da upravo preko grupa sazrije u vjeri i životu.

Naputci za korištenje „Novoga vina u nove mješine“

Ova pomoć u radu je zamišljena kao vodič za sve članove grupa i njime se mogu služiti svi za vrijeme sastanka grupe.

U *prvome* dijelu nalazite uvod u život u grupi i u temeljnu strukturu jednoga susreta grupe. Preporučujemo da se *uvod u susrete grupe* pročita prije prvoga susreta. Tako ćete upoznati strukturu i tijek susreta pa se za vrijeme susreta nećete morati toliko koncentrirati na vanjski tijek.

Drugi dio obuhvaća *dvanaest razrađenih jedinica*. Svaka od ovih jedinica obuhvaća dva dijela:

- *Prvi dio vodi vas uvijek tematski kroz susret grupe*. On strukturira susret grupe. Kod znaka ❖ daje se pomoć i poticaj članovima grupe, kod znaka □ voditeljima grupe. Zamišljeno je da jedna osoba ili tim preuzme vođenje i vodi korak po korak kroz susret.
- *Drugi dio, tzv. konteksti, sastoje se iz triju kratkih priloga koje možete pročitati kod kuće*. Oni se sastoje iz jednoga tematskog produbljivanja teme pojedine jedinice s praktičnim napomenama za provođenje u svakodnevicu i jednoga razmatranja biblijskoga teksta odnosno jedinice kao i iz napomena za razumijevanje Biblije.

Gdje istodobno zajedno započinje više grupa, preporučujemo da se ove grupe uvijek nakon tri održana susreta grupa nađu sve zajedno na jednome susretu, tzv. POV-susretu zajednice. POV je kratica za „Putevi odrasle vjere“. Sve u ovome spisu formulirane napomene hoće biti pomoć i praktični poticaj. Važno je s njima postupati slobodno, to znači inspirirati se ovim napomenama, ali se ne dati njima zarobiti.

Prva tri susreta su zamišljena kao izvidni susreti. Vi se nakon ova tri susreta možete odlučiti hoćete li nastaviti dalje ili ćete napustiti grupu.

Želimo Vam da s „Novim vinom u nove mješine“ doživite mnogo radosti i da u grupi rastete u vjeri i životu.

Još nešto: U ovome Predgovoru oslovljavali smo Vas osobno. U nastavku ćemo to zamijeniti jezično solidarnim Mi.

Autori

Uvod u sastanke grupe

Prethodne napomene

1. Pozvani smo pročitati ovaj tekst prije prvoga sastanka grupe. On nam hoće pomoći shvatiti temeljnu strukturu naših grupnih susreta.

2. Dvanaest jedinica je tako razrađeno da se svaki sudionik grupe može njima služiti i čitati ih za vrijeme sastanka. Ali se može dogoditi da „mnogo“ teksta previše odvrati pozornost članova grupe. Tada više koristi na „otvaranju“ pred sobom imati samo riječi psalma (možda kopirane) a za „dijeljenjâ Biblije“ samo svetopisamski tekst. Osoba koja predvodi susret vodi tada na temelju predložena cjelovitog teksta kroz zajednički susret.

Ako se kod prvoga susreta strogo držimo prijedloga, brzo ćemo se naviknuti na vanjski oblik. Ovo će nam pomoći da se kasnije slobodno služimo pojedinim odlomcima.

3. Vodeća osoba ili od grupe izabrani tim ima zadaću paziti na vrijeme i na sudionike.

Temeljna struktura susreta grupe

Susreti grupe „Novo vino u nove mješine“ stoje na tri stupa, da bi se grupa mogla cjeloviti razvijati: To su dijeljenje vjere (V), dijeljenje Biblije (B) i dijeljenje života (Ž). Zato se takve male grupe u nekim biskupijama nazivaju: Grupe Vjera – Biblija – Život (grupe VBŽ).

- **Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje**

Sastajemo se kod kuće ili u prostorima župe. Pozdravimo se i – ukoliko se još ne poznajemo – kratko se jedni drugima predstavimo. Uvijek se oglase prijave.

Sastanak grupe službeno započinje zajedničkom molitvom i pjevanjem. (Tko svira neki instrument, neka ga ponese sa sobom!).

U zahvaljivanju i slavljenju želimo se obratiti Isusu koji je tu među nama. Zato je potrebno da se svi mogu smiriti.

- **Dijeliti život**

Zatim dajemo udjela jedni drugima na onome čime smo se u posljednje vrijeme bavili. Pripovijedamo jedni drugima svoja iskustva proteklih dana.

Također je moguće ne kazati ništa. Dobro je da se i to kaže, recimo: „Trenutno radije ne bih ništa kazao.“

- **Dijeliti (= proradivati) Bibliju**

Dijeljenje Biblije jedan je od najvažnijih sastavnica susreta grupe. Cilj ovoga dijeljenja jest Božju riječ tako čuti da nam Božji glas postane čujan. Držat ćemo se koraka razvijenih u Africi prema, na čitavome svijetu prokušanoj metodi «dijeljenja Biblije». Pojedini koraci prilagođeni su našim susretima.

Pročitamo tekst.

Kad su svi pronašli tekst u Svetome pismu, netko pročita retke.

Ponavljamo pojedine riječi ili rečenice.

Svi glasno ponove (tri puta, kako se pokazalo jako korisnim) one rečenice i riječi koje su za njih u biblijskome tekstu postale važne. Cilj je da se tekst na ovaj način još jednom ponovno čuje i da mi zaista možemo prihvatiti sadržaj. Kad više nitko nema što reći, prelazimo na sljedeći korak.

Dopuštamo Isusu da nam govori u tišini.

Zatim nekoliko minuta ostanemo u potpunoj šutnji. Oslušujemo u svoju nutrinu da bismo čuli što nam Isus želi reći preko teksta Svetoga pisma. To što smo u svojoj nutрини čuli, možemo i napisati. Za to nam na raspolaganju stoje prazne linije.

Priopćujemo jedni drugima što smo čuli u svome srcu.

Ovo priopćivanje je srž dijeljenja Biblije! Pritom se ne radi o raspravljanju, nego o tome da jedni drugima priopćimo što se u nama događa i što je biblijsko mjesto u nama pokrenulo.

Korisno je formulirati „Ja-poruke“. Pitanja kao „Može li mi tko to objasniti?“ su prije svega tabu! Ali mi možemo priopćiti svoju pogođenost: „Ovu rečenicu nisam shvatio. Ona me ne ostavlja na miru!“

Kod ovoga koraka dijeljenja Biblije ne radi se o tumačenju teksta, ovo ćemo tumačenje naći pod vidicima koji se nastavljaju, nego se radi o priopćivanju. Mi razmjenjujemo kako nas je Božja riječ dodirnula i što nam je pritom sinulo.

- **Donijeti u život**

Cilj ovoga dijeljenja jest razmisliti kako to, što smo sada ponovno čuli, polazeći od Božje riječi uzeti sa sobom u svoj svakodnevni život. Pritom može koristiti da u jednoj rečenici zabilježimo koji poticaj «dijeljenja Biblije» hoćemo pretvoriti u svakodnevnicu.

- **Molitva i prošnja**

Smirujemo se, da si ponovno posvijestimo da je sam Isus nazočan među nama u svojoj riječi i u našem zajedništvu. Zahvaljujemo mu za ono što nam je darovao i povjeravamo mu svoje nakane. Možda hoćemo neku sasvim određenu nakanu ponijeti sa sobom i u naredne dane. Tada si možemo napraviti malu bilješku za podsjećanje. Na kraju zajedno izmolimo «Oče naš». Susret možemo završiti pjesmom.

- **Naputci za kod kuće i ugodno druženje**

Službeni dio zaključujemo čitajući naputke za kod kuće. Možda je sada potrebno dati i neka druga priopćenja. Susret se može iza toga ugodno završiti. Članovi grupe su slobodni da pođu kući kad to žele.

Misli za razgovor u grupi

- Naše razmišljanje, osjećanje i djelovanje se obogaćuje tako da sa zanimanjem sudioništvujemo na životu drugih.
- Grupa nam hoće dati potreban slobodni prostor, da sebe unesemo kao osobe kakve jesmo – dakle: odvažnost za nesavršenost.
- Razgovor u grupi obogaćuje se priopćivanjem osobnih misli. Nastojimo govoriti u Ja-obliku.
- Ono što smo iskusili «povjerljivoga», ne iznosimo van. Tim ima odgovornost paziti na to da granice osobne razmjene ne prijeđu granicu «intimnoga» Intimne stvari ne spadaju u grupu, nego u pojedinačno dušobrižništvo.

Napomena:

Kad se u ovome pisanju pojavi pojam kao kršćani ili slični pojmovi, tada ih shvaćamo fenomenološki a ne prema spolu. Zato ne rabimo ženski oblik (npr. kršćanke).

1.

Dopustiti novomu da raste

Opće napomene:

Kao znak da smo se sabrali oko Isusa Krista, možemo uvijek zapaliti svijeću.

„Uvod u sastanak grupe“ nalazimo od **str. ?**. Pozvani smo držati se prijedloga. Brzo ćemo se na njih naviknuti. Ovo nam pomaže da se kasnije slobodno služimo pojedinim odlomcima.

Otvaranje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Danas želimo steći prva iskustva kao grupa i upoznati tijekom susreta.

Zahvaljivanje i slavljenje naziva se prvi dio susreta grupe. Želimo se svjesno sabrati oko Isusa Krista i zahvaliti mu za ono što nam dariva. Poznata pjesma „Vječna je ljubav njegova“ (PGPN br. 529) pokazuje što znači slaviti: Slaviti Gospodina, hvaliti ga za sva njegova dobročinstva. Učinimo to sada s jednom ili dvije pjesme.

Sada ćemo jednu minutu šutjeti da si posvijestimo da Isus hoće biti nazočan u našoj sredini. To možemo u tišini reći Isusu. «Dođi u našu sredinu, Gospodine!» Tako pozivamo Isusa i postajemo svjesni njegove nazočnosti. (tišina...)

Redom molimo Psalam 63. Svaki član grupe moli glasno jedan stih koji se sastoji od dva retka. Zvezdica (*) na kraju svakoga polustiha znači: Onaj tko moli zaustavlja se za jedan udah.

Ja ću započeti, zatim nastavljamo meni zdesna:

*O Bože, ti si Bog moj: *
gorljivo tebe tražim;*

*tebe žeda duša moja, tebe želi tijelo moje, **
kao zemlja suha, žedna, bezvodna.
*U Svetišću sam tebe motrio **
gledajuć' ti moć i slavu.
*Ljubav je tvoja bolja od života, **
moje će te usne slavit'.
*Tako ću te slavit' za života, **
u tvoje ću ime ruke dizati.
*Duša će mi biti kao sala i mrsa sita, **
hvalit ću te kliktavim ustima.
*Na postelji se tebe spominjem, **
u bdjenjima noćnim mislim na tebe.
*Ti postade meni pomoć, **
kličem u sjeni krila tvojih.
*Duša se moja k tebi privija, **
desnica me tvoja drži.
Slava Ocu... Pjesma

Dijeliti život, 20 minuta

Dajmo jedni drugima udjela, i imajmo udio na priopćivanju života drugih. Predstavimo se imenom, hobbijem ili obiteljskim stanjem.

Tko želi, može sada priopćiti što ga je pokrenulo (motiviralo) sudjelovati na ovom današnjem susretu.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada se uvijek može jedna lijepa Biblija svjesno postaviti uz svijeću. Time želimo podsjetiti na Gospodinovu nazočnost u riječi.

Kratko zastanimo i posvijestimo si da je Isus među nama nazočan u svojoj riječi. **Pjesma**

Kod dijeljenja Biblije želimo biblijski tekst tako čuti da iz njega bude čujan Božji glas.

Pročitat ću tekst iz Knjige proroka Izaije, poglavlje 55,3.10-11:

Priklonite uho i k meni dođite, poslušajte i duša će vam živjeti... Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah (Iz 55,3.10-11).

Ponovimo pojedine riječi i rečenice koje su nam u biblijskome tekstu postale važne. Ne škodi ako se pritom ponavljamo. Jer hoćemo postići to da gotovo čitav tekst čujemo još jednom nanovo i sadržaj mognemo bolje primiti. Kad više nitko nema što reći, prelazimo na slijedeći korak.

Dopustimo da riječ Božja na nas djeluje. Zato ostajemo u tišini oko 3 minute. Pritom slušamo hoće li nam Bog što reći po ovoj riječi. Tko želi, može zapisati ono što je čuo u svojoj nutrini (**pripremiti papir i olovku!!!**).

U ovoj tišini otvorili smo se za to da nam Bog po ovoj biblijskoj riječi može govoriti. Što se dogodilo u našoj nutrini?

Priopćimo jedni drugima što nas je u tišini dodirnulo; koje smo misli opazili, koje osjećaje...

Jesu li svi kazali što im je važno?

Naputak za tim voditelja: Može biti da je nakon ovoga dijela isteklo predviđeno vrijeme. Ukoliko vrijeme nije isteklo, može se nastaviti razgovor slijedećim pitanjima. Ova pitanja mogu svi čitati i kod kuće.

Zašto Bog šalje kišu i snijeg? I zašto nam Bog daje svoju riječ?

- Što priroda očekuje od kiše? Što očekujemo mi od Božje riječi? Koji vlastiti nutarnji stav je najbolji prema Božjoj riječi?
- Kiša je potrebna za rast u prirodi. Riječ Božja je potrebna za moj duhovni rast. Kakav rast očekujem kod sebe i u svojoj skupini?

Iz sjemena postaje konačno kruh za jelo. Čemu se nadam od života nove grupe?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Svatko pročitaj za sebe sljedeći tekst.

Razmislimo kako to, što smo upravo čuli u Božjoj riječi, možemo ostvariti u svakodnevici. Koji ćemo poticaj iz Božje riječi uzeti sa sobom u sljedeći tjedan? Može biti korisno to i zabilježiti.

Svatko je nešto zabilježio. Što od toga hoćemo sada priopćiti jedni drugima?

Molitva i prošnja, 10 minuta

U tišini možemo sada zahvaliti Bogu za osobnu riječ koju ćemo uzeti sa sobom kući.

Tko ima nakanu koju bismo sada željeli uključiti u sljedeći „Oče naš“? (**Spomenuti nakane**)

Uzmimo sve nakane – i one neizgovorene – u molitvu i molimo zajedno „Oče naš“. **Pjesma**

Naputak za kod kuće, 5 minuta

Ovdje treba predstaviti neke mogućnosti kako možemo smisleno iskoristiti vrijeme između sastanaka grupe:

Kod seminara o vjeri daje se za svaki dan jedan poticaj za osobno vrijeme u tišini. Ovaj dobar običaj želimo dalje njegovati. Sjedećim biblijskim mjestima možemo još više produbiti slušanje Božje riječi. Sljedeća (biblijska) mjesta preuzimaju temu o novome Božjem djelovanju:

Lk 1,26-38; Jer 1,4-10; Mk 2,13-17; Iz 43,14-21; Dj 9,1-22; Otk 21,1-5; Fil 3,7-14

Na kraju svakoga susreta naći ćemo tri teksta za nastavak susreta. Zamišljeni su za čitanje kod kuće. Drugi vidovi su pomoć za bolje razumijevanje pročitanih biblijskih tekstova i drugih naputaka. Zatim postoji kratki tekst na temu svakoga sastanka grupe.

Pobrinimo se za svoju vlastitu Bibliju – najbolje je da svi imaju jednaka izdanja. Jer od trećega susreta dalje više nećemo umnažati biblijske tekstove. Učit ćemo živjeti s Biblijom i zato nam je potreban vlastiti primjerak Biblije.

Možda je dobro još se jednom kod kuće pozabaviti „Uvodom u sastanak grupe“ (str. ?) Što se prije upoznamo s vanjskim tijekom, to ćemo se moći brže otvoriti bitnomu.

Ima li još pitanja? Ako nema, možemo ugodno završiti susret.

Sljedeći susret bit će _____. Tko je spriječen ili više ne želi dolaziti, neka nam to dadne na znanje.

Ugodno druženje

Daljnji vidici

1.

Na putu kao male grupe

Neki kažu: „Vjera – to je samo moja stvar s Bogom!“ Oni hoće biti „pustinjaci“ u vjeri. Sveti Benedikt, utemeljitelj preko 1500 godina stara Reda benediktinaca, dozvoljavao je svojim monasima (redovnicima) put u osamljeno mjesto (pustinjaštvo) jedino ako su se dokazali u zajedničkom životu i sazreli kao ljudi u svome zajedništvu s braćom. Ovo je i danas praksa u benediktinaca. Vjera je oduvijek bila vezana uz oblike zajedništva.

Obitelj kao «osnovna stanica i stanica života»

Drugi vatikanski koncil, na kojemu su se biskupi iz čitava svijeta okupili u Rimu na savjetovanje, smatrao je najmanjom stanicom Crkve ne pojedinoga vjernika, nego zajednicu: obitelj. Nju, kršćansku obitelj, označili su koncilski oci kao „osnovnu stanicu i stanicu života“, kao „počelo i temelj“ društva, zatim kao „kućno svetište Crkve“ i kao „kućnu Crkvu“.

Ali u našem današnjem društvu obitelj već dugo više nije oblik života koji daje pečat. Nastaju drugi oblici zajedničkog života. Obitelj, koja je nekad smatrana temeljem društva i Crkve, danas je postala socijalni oblik uz mnoge druge oblike. Živjeti zajedno kao obitelj, i to kao praktična kršćanska obitelj, ostaje za mnoge doduše još uvijek san, ali je u realnosti sve manje po sebi razumljiva. Mnogi odrasli žive kao samci bez priključka na neku manju zajednicu. Kad

se obitelji rastavom razilaze, partner često s djecom zbog toga promijeni mjesto života a često i svoj stil života. Na novome mjestu mora se najprije ponovno priviknuti. Iz ovoga razvoja bit će sve teže i teže gledati obitelj kao stanicu koja bi bez iznimke tvorila temelj Crkve i župne zajednice.

Osim toga treba pripaziti i na to da je obitelj potrebna ne samo kao stanica života za djecu i njihov religiozni razvoj, nego je kršćanska obitelj bila i morala bi biti i za odrasle neprestano mjesto vježbanja zajedničkoga prakticiranja vjere.

„Nova Božja obitelj“

Zato je potrebna nova vrsta malih grupa: „Nova Božja obitelj“, koja može i hoće biti osnovna stanica i stanica života, početak i temelj Crkve i društva. Nužnije nego ikada prije potrebne su male grupe odraslih kršćana koji će zajedno oblikovati svoj život iz vjere sposobne za budućnost.

Životnoj stanici «obitelj» treba dakle pridodati druge vrste malih grupa koje će kao obitelji postati stanice Crkve i mjesne općine, u kojima će se živjeti vjera i iz koje će proizlaziti živi odrasli kršćani. Bez takvih malih stanica kršćanska će vjera u pluralnome društvu jedva preživjeti.

Što je Drugi vatikanski koncil (1962.-1965.) rekao o obitelji kao osnovnoj stanici društva i Crkve, vrijedi i za male grupe. U sljedećemu koncilskom tekstu pojam «obitelj» zamijenjen je pojmom «mala grupa»:

„Sama mala grupa prima od Boga poslanje da bude osnovna i životna ćelija društva. Ovo poslanje će ispuniti ako se u svojoj uzajamnoj ljubavi svojih članova i u zajedničkoj molitvi pred Bogom pokaže kao kućno svetište Crkve; ako se čitava mala grupa uključi u liturgijsko bogoslužje Crkve; ako konačno mala grupa bude spremna na pravo gostoprimstvo, ako promiče pravednost i druga dobra djela na služenje sve braće i sestara koji trpe potrebu.

Ovo je biblijska formulacija kućne Crkve, početak i temelj kršćanstva. Ove grupe zato nisu nikakav luksuz, ni neka posebna

ideja pojedinaca, nego životno potrebna za Crkvu da bi ona preživjela.

2.

Vrijedno znati o Iz 55,8-11

U skupini smo razmatrali kratak tekst proroka Izaije. Kako ćemo pronaći ovaj odlomak u Bibliji?

Najbolje je pogledati u sadržaj. Odlomak teksta je iz Staroga zavjeta. Pod naslovom „Knjige prorokâ“ stoji najprije Izaijina knjiga. Otvorimo li odgovarajuću stranicu, naći ćemo najprije nekoliko uvodnih misli. Ovdje se informira o nastanku knjige, o piscu, o situaciji u kojoj je napisana i o još nekim drugim stvarima. Ovo nam može pomoći da bolje shvatimo pozadinu teksta.

Pritom otkrivamo da je Knjiga Izaije proroka višeslojna knjiga. Poglavlja 1-39 potječu od proroka Izaije, koji je djelovao oko 740. prije Krista; poglavlja 40-55 napisao je pak neki prorok iz vremena oko 530. prije Krista. Sadržajno je htio nastaviti ono što je Izaija započeo. U znanosti ga zovemo Deuteroizaija, to znači Drugi Izaija. Poglavlja 56-66 potječu opet iz neke druge ruke, od nekoga trećeg Izaije (Tritoizaija). Tekstovi Deutero- i Tritoizaije davno su prije Kristova rođenja ovisili jedan o drugomu i stavljeni pod autoritet Izaije. Tada je to bilo sasvim normalno.

Položaj naroda

Božji narod nalazi se u babilonskome sužanjstvu. Živi u tuđini, u egzilu, među drugim narodom i u opasnosti je da se kao narod sve više i više izgubi. Narod osjeća egzil kao Božju kaznu. Ali prorok usred ovoga beznadna stanja naviješta Božje spasenje. Započinje ovako:

„Tješite, tješite moj narod, govori Bog vaš. Govorite srcu Jeruzalema, vičite mu da mu se ropstvo okonča, da mu je krivnja okajana“ (Iz 40,1-2).

Prorok govori o bezuvjetnu Božjem oprostjenju. Poziva Izraelce da se ne prepuštaju uspomenama na Božja djela spasenja, oslobođenja iz egipatskoga ropstva. Naprotiv, neka očekuju ponovno spasenje koje im Bog sada hoće dati. On hoće izvesti svoj narod iz Babilona. Hoće poniženu narodu darovati novu budućnost.

„Ne spominjite se onoga što se zbilo, nit mislite na ono što je prošlo. Evo, činim nešto novo; već nastaje. Zar ne opažate? Da, put ću napraviti u pustinji, a staze u pustoši“ (Iz 43,18-19).

Novo koje je naviješteno za godinâ sužanjstva, nije samo da Bog hoće osloboditi narod. Ne, nego još više: Novo je dublja spoznaja Boga i dublje shvaćanje poslanja naroda: Bog hoće toliko biti tu za svoj narod da daje da njegov narod toliko oživi da postane „svjetlom narodâ“. Izraelski narod shvaća da je u tuđini razdijeljen među tuđi narod da ondje može postati „svjetlo“ za ovaj drugi narod. Izgnanstvo više nije gledano kao kazna nego kao nalog.

Misli uz odlomak teksta

Bog ostvaruje svoje planove spasenja ne uvijek prema našim zamislima.

„Jer misli vaše nisu moje misli i puti moji nisu vaši puti – riječ je Jahvina. 'Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli“ (Iz 55,8-9).

Često trpimo zbog toga što se nešto razvija drukčije nego što mi želimo. Tada se mogu pojaviti dvojbe: Isplati li se ići putem s Bogom? Isplati li se živjeti s Božjom riječju? Takve se dvojbe mogu još hraniti time da steknemo dojam da se u nas ništa ne pokreće i ne mijenja. Prorok u vezi s ovim govori:

„Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah“ (Iz 55,10-11).

Božja riječ ima dakle učinke; katkada drukčije nego što mi očekujemo. Sam Bog uspoređuje svoju riječ s kišom. Cilj kiše je natopiti zemlju da može roditi rod. Isto tako je cilj i Božje riječi: ona hoće nešto učiniti, hoće dati da raste plod.

Bog stvara uvijek iznova novo. Kao što ista kiša uvijek iznova proizvodi novo raslinje. Kad u grupi čitamo Božju riječ i međusobno ju dijelimo, tada se u prvome redu ne radi o tome da shvatimo što biblijski tekst povijesno znači - kao što smo ga upravo u ovome tekstu povijesno istražili.

Biblijski tekst ne želi bezuvjetno svratiti pogled na sebe, nego djelovati, postati djelotvorna riječ. I kod kiše vrtlaru nije u prvome redu do toga da analizira kišnicu i shvati kako je sastavljena, nego da kiša natopi prirodu.

Stanovnik jednoga velikog grada pripovijeda: „Sam živim u velikome industrijskom gradu. Kad istražujem kišu, mogu prepoznati iz kojega je pravca kiša došla. Ovo je najjasnije kad vjetar tjera k nama kišu sa Zapada. Mome vrtu je sasvim svejedno odakle kiša dolazi. Jer ga nisam posadio da mogu promatrati kišu, nego da bi rasli povrće i plodovi. Vrt treba kišu kao pomoć za rast, svejedno odakle ona dolazi.“

Za razumijevanje Svetoga pisma je važno s kojom namjerom i očekivanjem prilazimo takvu tekstu. Ovdje u „kontekstima“ treba više rasvijetliti stranu znanja i povijesnu pozadinu, treba takoreći istražiti „travanjsku svježinu“

Na našim sastancima grupe hoćemo naprotiv pri slušanju Božje riječi biti kao sjeme ili raslinje ovisno o kiši kao „pomoći za rast“ da bi moglo rasti. Kod dijeljenja Biblije, kod slušanja Božje riječi pitamo se u prvome redu o tome: Koji rast pokreće ova riječ kod mene?

Za vlastito promišljanje

- Što je učinila kiša Božje riječi tako da se nije vratila k Bogu neobavljena posla?

- Koju je zadaću imala Božja riječ kad je dodirnula tlo moga srca?
- Gdje sam već mogao iskusiti da je slušanje Božje riječi proizvelo radost?
- U kojoj sam konkretnoj situaciji moga života doživio da moji putevi nisu bili Božji putevi?

3.

Informacija ili osobna poruka

O onome što je u Bibliji vrijedno znati uvijek bi se trebalo raditi u ovome 3. daljnjem vidiku. Započet ćemo s jednom temeljnom razlikom kako se jednu riječ, vijest ili poruku može primiti: kao informaciju ili kao osobnu poruku.

Evo primjera: Dogodi se prometna nezgoda. Policija, bolnička kola i novinari su brzo na licu mjesta. Događaj će se u vijestima oko 12.00 sati na radio spomenuti ovako: „Neoprezan vozač automobila sudario se s vozilom koje mu je dolazilo ususret. Pritom je bilo ozlijeđenih. Tri osobe leže teško ozlijeđene u bolnici.“

Općenita informacija kako ju svaki dan na radiju, televiziji i novinama primamo na znanje.

Majka će ovaj događaj primiti više nego kao vijest, kad policajac pozvoni na njezinim vratima i saopći joj: „Moram vam nažalost reći, da je vaš sin prije sat vremena imao tešku prometnu nezgodu. Leži u bolnici i teško je ozlijeđen.“

Majku će ovo pogoditi do najdublje intime i ona će što je moguće brže poći k svome sinu u bolnicu.

Isti događaj može biti općenita informacija ali i izazvati osobnu pogođenost. Slično se može dogoditi i pri slušanju Božje riječi. Ona može biti informacija i produbljivanje znanja, ali ju možemo iskusiti i kao riječ koja osobno pogađa.

„Travanjska (proljetna) svježina“ ili „Pomoć za rast“ – Logos ili Rhema

Grčki jezik kojim je napisan Novi zavjet, poznaje razlikovanje koje upućuje na ovu razliku: Logos i Rhema. Oba pojma se u Novome zavjetu rabe za „riječ“, za Božju riječ. Grčko razlikovanje u Logosu i Rhemi služi nam kao polazište za važno razlikovanje u razumijevanju Biblije kao Božje riječi.

Božja riječ oslovljava ljude u općenitome smislu (Logos). Logos je utvrđeni smisao Božje riječi. Biblijska znanost (egzegeza) pomaže shvatiti ovaj smisao, Logos, istražujući kulturnu i povijesnu situaciju i pokazujući što Božja riječ znači polazeći od ove povezanosti.

Pritom se biblijski tekstovi točno analiziraju. Stručnjaci, egzegete i jezikoslovci, dolaze do napetih, važnih i korisnih rezultata. Ali oni niti mogu niti žele protumačiti što Bog danas svojom biblijskom riječju želi reći osobno pojedinomu čovjeku i u njemu izdjelovati.

Kad Božja riječ djelatnom snagom njegova Duha pogodi čovjeka, tada ova riječ postane osobna poruka njemu, u jednoj sasvim određenoj situaciji. Tada o ovoj riječi govorimo kao o „Rhema“. Rhema dolazi od glagola koji znači govor. Označuje nešto što se događa u vremenu i prostoru. Rhema je ona riječ koja je upravljena određenoj osobi u određeno vrijeme. Rhema je izravna, osobna Božja riječ, u kojoj struji Božja snaga da bi se riječ ispunila.

Božja riječ kao Rhema ne može se uopćavati za druge ljude, nego je sasvim osobna. Rhema je riječ iz Biblije koja nekoga (odjednom) oslovi i izazove; to je Božja riječ koja je uvijek stajala u Bibliji, ali sada u konkretnoj situaciji postaje za određena čovjeka aktualna i živa. Teolog govori o „aktualizaciji Logosa“. U meditiranju i molitvenu čitanju Pisma može se vjerniku riječ Biblije objaviti kao Rhema.

Pogodilo me je u srce

Godine 1209. čuo je Franjo Asiški u jednoj crkvi sljedeće mjesto iz Biblije:

„Putem propovijedajte: 'Približilo se kraljevstvo nebesko!' Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste, besplatno dajte! Ne stječite zlata, ni srebra, ni

mjedi sebi u pojase, ni putne torbe, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa...“ (Mt 10,7-10a).

Ove riječi, koje Isus govori šaljući svoje učenike, Franjo je mogao često čuti. Njihov smisao, Logos možda je uvijek shvatio. Ali kad je sada čuo ove riječi, one su u njemu sijevnule kao munja i on je shvatio da se odnose na njega i da ih sada odmah treba pretvoriti u svoj život. Davno poznata riječ postala je za njega Rhema. Nakon bogoslužja dao si je te riječi još jednom protumačiti (Logos) i zatim počeo živjeti snagom ovih riječi.

Kad osobno u Svetome pismu čitamo ili „dijelimo Bibliju“, želimo ju slušati sasvim u smislu „Rhema“. Tako da nas može pogoditi.

2.

Živjeti s Božjom riječju

Pri ovome našem drugom susretu hoćemo otkriti kako nas Božja riječ iz Svetoga pisma može danas dodirnuti.

Otvorenje: Zahvalnost i hvaljenje, 15 minuta

Na početku otpjevajmo 1-2 pjesme; Možemo svjesno pozvati Isusa. Ako svatko za sebe tiho kaže: „Dođi u našu sredinu, Gospodine! Hvala što si sada tu!“, mi se tada otvaramo njegovoj nazočnosti. Tišina... Ponovno molimo redom slijedeći tekst psalma (Psalam 33, izbor):

*Pravednici, Jahvi kličite!
Hvaliti ga pristoji se čestitima.
Slavite Jahvu na harfi,
na liri od deset žica veličajte njega!
Pjesmu novu zapjevajte njemu
i glazbala skladna popratite poklicima.
Jer prava je riječ Jahvina
i vjernost su sva djela njegova.
On ljubi pravdu i pravo:
puna je zemlja dobrote Jahvine...
Blago narodu kojemu je Jahve Bog,
Narodu koji on odabra sebi za baštinu!*

*Gospodin motri s nebesa
i gleda sve sinove čovječje.
Iz svoga prebivališta motri
sve stanovnike zemaljske:
on je svima srca stvorio
i pazi na sva djela njihova.
Ne spasava kralja vojska mnogobrojna,
ne spasava velika sila junaka.
Isprazno se od konja nadati spasenju,
jačina njegova ne izbavlja.
Oko je Jahvino nad onima koji ga se boje,
nad onima koji se uzdaju u milost njegovu:
da im od smrti život spasi,
da ih hrani u danima gladi.
Naša se duša Jahvi nada,
on je pomoć i zaštita naša.
Srce nam se u njemu raduje,
u njegovo sveto ime mi se uzdamo.
Neka dobrota tvoja, o Jahve, bude nad nama,
kao što se mi u tebe uzdamo! Slava Ocu...*

Sada ponovimo one dijelove psalma koji odgovaraju našem trenutačnom raspoloženju ili odzvanjaju u nama. Možemo više puta reći... Zaključimo ovaj molitveni dio sa *Slava Ocu... Kako bijaše na početku... Pjesma*

Dijeliti život, 20 minuta

Nakon uvodnoga dijela hoćemo kod svakoga susreta ostaviti vremena da jedni od drugih čujemo kako se osjećamo. Na početku svatko pročita sljedeća pitanja i razmisli što hoće drugima o sebi pripovijedati.

S kakvim sam raspoloženjem danas ovamo došao?

Je li me od prvoga susreta još nešto potaknulo, što bih želio pripočiti svima u grupi?

Postoji li konkretan doživljaj vjere o kojemu hoću izvijestiti?

Prije nego jedni drugima pripovijedamo, može ponovno biti korisno da se predstavimo imenom i drugim osobnim obilježjima.

Tko hoće početi? Pripovijedamo jedni drugima

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Zastat ćemo sada kratko i posvijestiti si da je Isus prisutan među nama u svojoj riječi. **Pjesma**

U kontekstu 2 posljednjega susreta otisnuta je slijedeća pripovijest. Želimo ju ovdje ponoviti. Neka netko u ime svih pročita slijedeći tekst:

Godine 1209. čuo je Franjo Asiški u jednoj crkvi slijedeće mjesto iz Biblije: „*Putem propovijedajte: 'Približilo se kraljevstvo nebesko!' Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste, besplatno dajte! Ne stječite zlata, ni srebra, ni mjedi sebi u pojase, ni putne torbe, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa...*“ (Mt 10,7-10a)... Ove Isusove riječi prilikom slanja učenika Franjo je sasvim sigurno često čuo u liturgiji. I jako je dobro shvaćao njihov smisao. Ali kad ih je toga dana čuo, one su mu bljesnule kao munja. Shvatio je da ih sada treba pretvoriti u svoj život. Božja riječ je progovorila njemu; Isus je po ovoj riječi progovorio njemu.

Kad god dijelimo Bibliju, želimo prići biblijskome tekstu s tim stavom, da Isus meni osobno za vrijeme našega susreta želi nešto reći preko ovoga teksta.

Danas čitamo tekst: Prispodoba o sijaču u Markovu Evanđelju 4,1-9. Tko će pročitati tekst?

Isus govori u prispodobama: *I poče opet poučavati uz more. I zgrnu se k njemu silan svijet te on uđe u lađu i sjede na moru, a sve ono mnoštvo bijaše uz more, na kopnu. Poučavao ih je u prispodobama mnogočemu. Govorio im u pouci:*

„Poslušajte! Gle, iziđe sijač sijati. I dok je sijao, poneko zrno pade uz put, dođoše ptice i pozobaše ga. Neko opet pade na kamenito tlo

gdje nemaše dosta zemlje. Odmah izniknu jer nemaše duboke zemlje. Ali kad ogranu sunce, izgorje; i jer nemaše korijenja, osuši se. Neko opet pade u trnje i trnje uzraste i uguši ga te ploda ne donese. Neko napokon pade u dobru zemlju i dade plod, razraste se i razmnoži, te donese: jedno tridesetostruko, jedno šezdesetostruko, jedno stostruko.“ I doda: „Tko ima uši da čuje, neka čuje!“ (Mk 4,1-9).

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice. Pritom ne škodi ako pojedini članovi grupe čitaju redom isti tekst. Tako tekst bolje silazi u našu dubinu. Svi ponavljaju riječi ili rečenice...

Sada ćemo ostati u tišini tri minute. U ovoj tišini pokušat ćemo čuti što nam Isus ovim tekstom hoće reći.

Tko hoće, može to što čuje u svojoj nutrini, ovdje zapisati:

Što smo čuli u ovoj Božjoj riječi? Što se u našoj nutrini dogodilo za vrijeme tišine? Kako smo preko riječi Pisma čuli da Isus govori nama osobno? Priopćimo jedni drugima što smo u svojoj nutrini čuli. Pripovijedamo jedni drugima svoja iskustva s Riječju.

Naputak za tim voditeljâ: Kad su svi slobodno saopćili svoje misli, a još pretekne vremena, mogu slijedeća pitanja biti pomoć za nastavak razgovora. Ova se pitanja mogu čitati i kod kuće.

Za nastavak produblјivanja mogu pomoći slijedeća pitanja. Najprije ih pročitajmo u tišini za sebe: Koje tlo odgovara mome trenutačnome stavu srca?

„Poslušajte!“ Gdje i kako sam već čuo Božje govorenje? Što mi može pomoći da Božje govorenje bolje čujem u svome životu? Ima li životnih područjâ gdje radije ne želim čuti Božju riječ?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Pročitajmo sljedeći tekst. Razmislimo, kako smo to, što smo upravo čuli polazeći od Božje riječi i o čemu smo međusobno razgovarali, možemo ostvariti u svakodnevnome životu. Koji poticaj iz Božje riječi uzimamo sa sobom za sljedeći tjedan? Možemo si to i zabilježiti.

Što od toga hoćemo sada priopćiti jedni drugima?

Molitva i prošnja

U kratkoj šutnji možemo zahvaliti Isusu za osobnu riječ koju uzimamo sa sobom. Tiho zahvaljivanje.

Danas ćemo kao i posljednji put skupiti nakane. Tko ima nakane koje želimo uključiti u Očenaš? Spomenuti nakane

Molimo zajedno „Oče naš“ (Možemo ustati i u znak povezanosti pružiti jedni drugima ruke.). **Pjesma**

Naputak za kod kuće, 5 minuta

Mogućnosti kako osmišljeno iskoristiti vrijeme do slijedećega susreta grupe:

Tko se već snalazi u Bibliji, može dalje produbljivati slušanje Božje riječi slijedećim biblijskim mjestima:

1 Kr 19,1-13a; Pnz 6,4-9; Iz 49,1-9; Ez 3,1-11; Iz 55,1-5; Iz 55,6-13; Jr 7,21-28
--

Čitamo kontekste koji slijede.

Imate li Bibliju? Najbolji je Jeruzalemska Biblija! Jer od slijedećega susreta biblijska mjesta više neće biti otisnuta.

Ima li još pitanja? Ako nema, možemo ugodno zaključiti susret.

Daljnji vidici

1.

Čuti – osluškovati – šutjeti – tišina

Mnogo godina živio u brdima pustinjač. Bio je poznat zbog svoje mudrosti i od svih hvaljen. K njemu jednoga dana dođe mladić da u njega nađe mudrost života. Susreo se s pustinjačom upravo kad je ovaj gradio vodu na zdenču. „Hoću postati tvoj učenik i od tebe naučiti mudrost života“ nestrpljivo će mladić. Pustinjač mu kratko odgovori: „Onda pogledaj u zdenac.“ „Ali ja ipak hoću od tebe nešto čuti i u tebe učiti“, primijeti mladić. Ali pustinjač je šutio te krene s vjedrom punim vode i otiđe. Kad je mladić pogledao u zdenac, nije vidio ništa osim vode.

Razočaran vrati se mladić natrag u svoj grad. Brzo iza toga krene po drugi put na put. Pustinjač je ponovno bio pri grabljenju vode i reče samo kratko: „Pogledaj u zdenac.“ I ponovno je vidio samo uzburkanu vodu.

Jako razočaran napusti po drugi put pustinijsko mjesto. Zar ga pustinjač nije htio za učenika? I po treći put se popne u brda. Pustinjač je i ovoga puta bio pri grabljenju vode na zdenču. „Hoću postati tvoj učenik i u tebe naučiti mudrost života“, izusti molećivo. „Onda pogledaj u zdenac. Što u njemu vidiš?“ „Vodu uzburkanu grabljenjem vode!“ „Pričekaj malo!“ Kad se voda u zdenču smirila, pustinjač ponovno upita mladića: „Što vidiš?“ „Svoje lice koje se

odražava u vodi!“ „Vidiš“, pustinjač će, „tek u tišini počinjemo shvaćati.“

Tišina je u naše današnje vrijeme ugroženo dobro. Našim raznovrsnim svakodnevnim poslovima voda naše duše održavana je neprestano u pokretu. Površina vode duše ne može nam stoga ništa odraziti. Mi gubimo kontakt sa samima sobom i trpimo zbog sebe, a da pravo ne znamo zašto.

Boraviti u Božjoj prisutnosti

Grupa tišinu često doživljava kao mučnu prazninu koja odaje najveću bespomoćnost. Zato se ne traži zajedničku tišinu pred Bogom i proigra se spasonosno vrijeme za grupu.

Drugi osobno vrijeme s Bogom, takozvano „tiho vrijeme“ zato napuštaju ili s njime uopće ne započinju, jer se ne snalaze s tišinom i samoćom. U Starome (Prvom) zavjetu piše učitelj mudrosti Propovjednik: „*Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme... vrijeme šutnje i vrijeme govorenja*“ (Prop 3,1.7). A u Knjizi Mudrosti se tišinu i šutnju smatra počelom Božje Riječi: „*Dok je mirna tišina svime vladala i noć brzim tijekom stigla do sredine puta svog, jurnula je tvoja svemoguća riječ s nebesa, s kraljevskim prijestolja...*“ (Mudr 18,14-15).

U uputama za dijeljenje Biblije uupućuje pronalazač ove metode Oswald Hirmer na značenje i poteškoću tišine i šutnje: „Što činiti u vrijeme šutnje? Neki jednostavno iznutra ponavljaju riječ teksta koja ih je posebno oslovila. Borave u događaju. Drugi si slikovito predstavljaju događaj. Ne treba vladati mrtva tišina. Šutnja treba sudionicima pomoći da borave u Božjoj nazočnosti i dublje prihvate događaj ili tekst. Tišina može čovjeka otvoriti za Božji govor i tako pokazati nove puteve i posredovati nove spoznaje.“

Molitva kao šutnja koja osluškuje

Poneki katolički kršćani imaju poteškoća sa šutnjom i tišinom. Jer često se katolička bogoslužja sastoje gotovo iz samih akcija kao da bi se uvijek moralo nešto događati. Kad svećenik neko vrijeme

umetne tišinu, to može biti krivo shvaćeno. Neki imaju tada osjećaj da celebrant više ne zna kako dalje.

Iza takvih poteškoća stoji potpuno kriva predodžba o molitvi i bogoslužju uopće. Ovo započinje već kod definicije molitve kao „razgovora s Bogom“. Ako je molitva razgovor, onda ju se ne može skratiti na monolog. Onda ovamo pripadaju i slušanje i moći šutjeti. Ovo vrijedi i za mnoge slobodno formulirane molitve. I one se često sastoje samo iz čovjekova jednostrana govorenja njegovu Bogu. Govori se i nada da Bog pritom šuti i sluša.

Posljedice takva jednostrana moljenja su velike. Tko ne šuti, ne može Boga čuti i ne može o njemu ništa iskusiti. Jedva otkriva izvor života.

Tko pak definira molitvu kao „zajedništvo s Bogom“, brzo uviđa da u zajedništvo spada i šutnja i slušanje, aktivno oslušivanje i primanje. Duboka samoća udvoje, intimna povjerljivost i sjedinjenje događa se između dvoje ljudi često onda kad nijedno od njih dvoje ne mora više ništa reći.

Jedna pripovijest pripovijeda o jednome starom jednostavnom seljaku. Često ga se vidjelo kako sjedi u tišini i sam pred križem. Usne mu se nisu micale. Nakon nekog vremena ponovno je ustao i otišao. Jednoga dana netko ga je neko vrijeme pažljivo promatrao. Konačno upita staroga seljaka: „Što radite u ovo vrijeme pred križem?“ „Ništa“, odgovori seljak. „Ništa?“ odvrati začuđen drugi. „Ne ništa. Mi samo gledamo jedan drugoga. Isus gleda mene i ja gledam njega.“

Prije nego je izabrao svoje apostole, Isus je odlazio na goru da sam moli. Čitavu noć je provodio moleći se Bogu. Razmišljao je pod Očevim očima kako dalje. Luka ovu oslušujuću šutnju i Isusov odgovor naziva „molitva“. Ono što je pritom sazrelo bio je izbor Dvanaestorice.

Slično i dijeljenje Biblije postaje molitva ako neko vrijeme šutimo i pažljivo oslušujemo što Bog hoće preko teksta reći u situaciju našega života. Šutnja pri dijeljenju Biblije nije šutnja učenika koji ništa ne zna. Ne radi se niti o negovorenju. Još manje o

dosadnu čekanju hoće li se uskoro što god dogoditi. Radi se o šutnji koja osposobljuje za slušanje. Bogata šutnja je aktivnost: čekanje i oslušivanje da bih čuo.

2.

Vrijedno znati o Mk 4,1-9

Biblija nas od početka hoće uvesti u čovjekov stav prema Bogu. „Slušaj, Izraele!“ (Pnz 6,4), tako započinje židovsko vjerovanje koje se već u Isusovo vrijeme recitiralo s druga dva biblijska mjesta svakoga jutra i večeri. „Velim vama koji slušate...“ (Lk 6,27). „Pazite dakle kako slušate“ (Lk 8,18).

Zato smo pri našem drugom grupnom susretu čitali i razgovarali o biblijskome mjestu koje govori o četverostruku rastu sjemena. Ondje je bilo riječi o četiri različita tla: ugaženi put, kamenito tlo, trnje i plodna njiva.

Koje tlo je nalik mome srcu?

Isus uspoređuje vrste tla s ljudskim srcem. On prepoznaje četiri različite grupe ljudi, pri čemu jedna osoba može spadati u više grupâ.

U prvu grupu spadaju ljudi čije srce je kao utabani put, kao „put“. Oni doduše čuju Božju riječ, ali nisu otvoreni za nju i ona ne prodire u njihov život.

U drugu grupu spadaju ljudi čije srce je nalik „kamenitu krajoliku“, to znači: između kamenih stijena postoji tlo sposobno primiti. Sjeme ondje može klijati. Ljudi se doduše mogu oduševiti za riječ. Ali riječ ne dopire do dubljih slojeva jer brzo nailazi na kamenitu podlogu. „Bilo je jako lijepo!“, često će ovi reći, i pritom ostati.

Treća grupa su ljudi koji žele ozbiljno uzeti Božju riječ, ali srce im je istovremeno puno briga svakodnevce ili se istovremeno bave svim i svačim što se oko njih događa. Čuju, doduše, riječ ali ne mogu isključiti životne probleme. Žive podvojen i kolebaju se između Boga i svijeta. Božja riječ ne dobiva potreban prioritet. Oni ne mogu za neko vrijeme tišine pustiti da svakodnevica bude svakodnevica.

Četvrta grupa su ljudi koji su nalik „dobru tlu“. Oni su spremni i otvoreni za Božju riječ. Nalaze i uzimaju si vremena. Ona ih pogađa i dodiruje. Oni kao s novim očima počinju gledati svoj život i svijet i u skladu s time oblikovati svoj život. Bog dobiva prioritet u njihovu životu i rode plodovi.

Naučiti slušati

Ova prispodoba ne želi samo ukazati na različite stavove srdaca. Ona nas, naprotiv, hoće ohrabriti da učimo slušati. Zato Isus vrlo uporno govori: „*Tko ima uši da čuje, neka čuje!*“ Radi se o učenju slušati. Isus nam povjerava da rastemo u svojoj nutarnjoj sposobnosti slušanja.

Slušanje nije samo opažanje akustičnoga signala, nego puštanje da događaji djeluju i probijaju se. O takvu se slušanju primjerice pripovijeda o Mariji nakon Isusova rođenja. „*Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu*“ (Lk 2,19). I dvanaest godina kasnije, kad više nije shvaćala svoga sina, Marija je reagirala šutljivim razmišljanjem. „*A majka je njegova brižno čuvala sve ove uspomene u svom srcu*“ (Lk 2,51b). Razmišljati o Božjoj riječi i čuvati je u srcu, na takvo „slušanje Boga“ ne navikavamo se tek tako.

Poneko tlo još nije dostatno rahlo. Osobito pozitivne, a prije svega negativne prožetosti životnom poviješću, oblici ponašanja, ali i razočaranja i naše reakcije na njih, učvrstili su naše mišljenje prema određenim stvarima. Vlastito tlo (recimo srce) postalo je tvrdo i kamenito. S novim se više ne susrećemo tako lako i opušteno, ograđujemo svoju nutrinu. Više nismo tako lako prijemljivi za Božju riječ i djelovanje.

Stoga je potrebno svjesno vježbanje. To hoćemo naučiti na našim susretima grupe. Uzajamno sudjelovanje, primanje i davanje dijela na vlastitome životu, propitivanje kako se tko stvarno osjeća, molitva jednih za druge i td. mogu u tome pomoći. „Sutra ću pri teškome razgovoru misliti na tebe i za tebe moliti.“ „Pitat ću te kako ti je to uspjelo.“ Takvo sudjelovanje podupire pretvaranje ispravno shvaćenoga u svakodnevicu.

Nadalje, otkrit ćemo da se snaga i radost ne javljaju samo u promišljanju i razmišljanju o Božjoj riječi, nego i u vježbanju i vršenju. Jakov nas hrabri na djelo: „*Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji...*“ (Jk 1,22). Tko se nadahnjuje Isusovim riječima i odvaži za vršenje, iskusit će da se njegov život mijenja. A ovo se odražava na okolinu. *Plod raste „tridesetostruko, čak šezdesetostruko i stostruko“.*

Za daljnje promišljanje

- S kojim tlom bih mogao usporediti svoju trenutačnu situaciju?
- Što mi može pomoći da u svome životu bolje čujem Božji govor?
- Poznajem li ljude koji donose mnogo roda i hrabre me jer poznaju Isusa? Što bi mogla biti tajna njihove plodnosti?

3. Sinoptici

Naš tekst se donosi i u Matejevu (13,1-9) i u Lukinu Evanđelju (8,4-8). Tko pozorno čita, ustanovit će male razlike. Zašto je to tako?

Isto samo s drugim nijansama

Tko pročita četiri Evanđelja, iznenađen će ustanoviti da su tri međusobno slična: Markovo, Lukino i Matejevo Evanđelje. To se najprije pokazuje po tome na kojima se mjestima Isus zadržava. Prva postaja njegova javnoga djelovanja jest Galileja. Druga postaja pokazuje ga na putu u Jeruzalem. Treća postaja jest Jeruzalem. Ondje se dovršava njegovo zemaljsko djelovanje u smrti i uskrsnuću. Ali ne samo mjesta, i Isusova tjelesnost i čovječnost slična je u ovim Evanđeljima.

U tzv. četvrtom Evanđelju, Ivanovu Evanđelju, Isus je tijekom svoga javnog djelovanja više puta u Jeruzalemu. Ali govor i struktura su u Ivanovu Evanđelju drukčiji. Čuda se u Ivana, primjerice, zovu „znakovi“.

„Sinoptici“

Ovdje ćemo se malo baviti s prva tri Evanđelja.

Kako ova trojica dolaze dotle da stvarnost života Isusa Krista tumače „sinoptički“, to znači polazeći od iste optike“? Danas se polazi odatle da je Marko napisao svoje Evanđelje do oko 70. godine poslije Krista. Luka i Matej preuzeli su njegovo Evanđelje zajedno s drugim zajedničkim izvorom i pridodali mu vlastite priče o Isusu i prilagodili ih situaciji svojih zajednica. Ivan, četvrti evanđelist, gotovo uopće ne primjenjuje izvore, ali ih pretpostavlja.

K tome, svaki od trojice „sinoptika“ slijedi još jednom vlastite namjere. Luka piše za Židove koji su postali kršćani, dakle za tzv. „judeokršćane“. Marko ima više pred očima nekadašnje drukčije vjernike, tzv. „pogane“; on dakle piše za „kršćane iz poganstva“. Matej opet ima pred očima judeokršćane i kršćane iz poganstva. To između ostaloga tumači zašto se ista iskustva Isusa prenose u različitim nijansama. Vanjske okolnosti su utjecale na pisca pojedinoga Evanđelja.

Tko se zanima za zajedničke točke i razlike Evanđelja do u svaku pojedinost, uzet će u ruke tzv. „sinopsu“. U njoj su tekstovi četiriju Evanđelja predstavljeni jedan pored drugoga i moguće je paralelno čitati i uspoređivati.

Evanđelja nastaju u dugome procesu

Kod Evanđelja se, dakle, ne radi uvijek o stvarno izgovorenim Isusovim riječima kako ih je on doslovce izgovorio kao zemaljski čovjek. Kod riječi koje su nama predane može se svakako raditi o formulacijama evanđelistâ. Ovdje se osim toga u jednome ili drugome tekstu može raditi i o sjećanjima konkretne zajednice. Kod nekih se tekstova, nadalje, može raditi o teološkim izričajima evanđelista i njegove zajednice. *Pa ipak iz svega ovoga govori uskrsnuli Isus koga slušamo.*

Osim toga postoje i drugi tzv. ranokršćanski spisi koji u procesu odlučivanja, dugu do oko 400 godine poslije Krista, još ni tada nisu uzeti u spise Novoga zavjeta. Među njima su i daljnja „evanđelja“, dakle pripovijedanja o Isusovu životu i govorenju. Najpoznatije je Tomino evanđelje. Iz svih ovih spisa „rimska je zajednica“ sastavila

Novi zavjet i pritom donijela dobar odabir, kako potvrđuje današnje znanstveno istraživanje.

Nakon što su prvi kršćani protjerani iz Jeruzalema, Rim, središte tadašnjega svijeta, postao je i središte prvih kršćana. U Rimu su ubijeni i pokopani Petar i Pavao. Stoga se rimskoj Crkvi pridaje posebno značenje. Iz Rima se kršćanstvo počelo širiti po čitavu svijetu.

3.

Dopustiti Bogu da dođe do riječi

Upaliti svijeću. Ona nas podsjeća na prisutnost Isusa Krista među nama. Imaju li svi uza se Bibliju?

Otvorenje: Zahvalnost i slavljenje, 15 minuta

U Euharistiji svako čitanje svršava s: „Riječ je Gospodnja“. Skupa hoćemo postići da Biblija postane sve više riječ po kojoj nam živi Bog danas govori. **Pjesma**

Utihnut ćemo i sabrati se, pozvati k sebi Isusa i zahvaliti mu za njegovu nazočnost. „Dođi među nas, Gospodine. Hvala ti što si sada tu!“ **Tišina**

Tko će glasno predmoliti Psalam 23?

Gospodin je pastir moj;

ni u čem ja ne oskudijevam;

na poljanama zelenim

on mi daje odmora.

*Na vrutke me tihane vodi
i krijepi dušu moju.
Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.
Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim, jer si ti sa mnom.
Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.
Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva.
Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.
U Gospodnjem ću domu prebivati
kroz dane mnoge. Slava Ocu...*

Ponovimo one rečenice psalma i promijenimo ih u „Ti-oblik“. Svjesno oslovimo Boga sa „Ti“ i zahvalimo mu za njegovu opstojnost. Otprilike ovako: „Hvala, ti si moj pastir“. Ne smeta ako više sudionika grupe uzme isti redak. To doprinosi molitvenom ozračju.

Svi pokušaju moliti u „Ti-obliku“. *Slava Ocu... Pjesma*

Dijeliti život, 20 minuta

Pripovijedamo jedni drugima svoja iskustva proteklih dana. Dajemo jedni drugima udjela na onome čime smo u posljednje vrijeme bili zaokupljeni. Pri tome je važno da jedni drugima pripovijedamo i o trenutačnome stanju osjećaja. Tako možemo mnogo bolje ocijeniti zašto svaki pojedinac danas reagira kao i uvijek ili drukčije. Slijedeća pitanja mogu nam pomoći. U tišini čitajmo:

Odakle upravo dolazim? Kako je bilo kod kuće ili u poduzeću? Za čime sada idu moje misli? U kojem sam raspoloženju danas ovdje? Ima li kakav konkretan doživljaj vjere o kojemu hoću izvijestiti? Ili

sam se od posljednjega susreta bavio još nečim što želim podijeliti sa svima u grupi?

Tko želi započeti s pripovijedanjem? Uvijek je također moguće ne reći ništa. Ali je dobro i to priopćiti drugima.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada se kratko zaustavimo i posvijestimo si da je Isus prisutan među nama u svojoj riječi. **Pjesma**

Dolazimo do sljedećega koraka: Sam Isus je živio iz Svetoga pisma. Dobro ga je poznao i dobro se u njemu snalazio. Ono na što je osobito pazio bilo je obistinjuju li se i ispunjavaju li se i kako riječi Pisma sada. U Novome zavjetu svako malo stoji: „... *da se ispuni Pismo*“.

Na našem susretu hoćemo slijediti ovu misao: Kako bi se riječ Pisma mogla danas ispuniti?

Čitamo tekst: **Lk 4,16-21**.

I dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen. I uđe po svom običaju na dan subotni u sinagogu te ustane čitati. Pruže mu Knjigu proroka Izaije. On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisano: Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje. Tada savi knjigu, vrati je poslužitelju i sjede. Oči sviju u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: „Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima.“

Ponavljamo pojedine riječi i rečenice.

Pustimo li Isusa da nam u tišini govori, tada je korisno iznutra si naslikati sliku, prenoseći se takoreći fizički u sinagogu. Pritom hoćemo dopustiti da na nas djeluje prije svega onaj prizor kako sam Isus reagira na Božju riječ dok ju čita, odnosno nakon što ju je pročitao.

Zapišimo što je nama iznutra upućeno.

Priopćimo jedni drugima što se u našem srcu pokrenulo. Razmijenimo iskustva. Bavimo se sljedećim pitanjima: Što se događa S Isusom kad čita Pismo? Što Isus očekuje od Svetoga pisma? Kako se on odnosi prema Svetome pismu? Što bi to moglo značiti za naš odnos prema Svetome pismu? Smijemo li i mi očekivati da se neka riječ Pisma danas ispuni?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Svatko za sebe pročita sljedeći poticaj. Razmišljamo što možemo uzeti u svakodnevni život i to si zabilježimo.

Što od toga hoćemo priopćiti jedni drugima?

Molitva i prošnja, 10 minuta

Pozvani smo da sami tiho zahvalimo za ono što nam je darovano. Molimo u tišini.

Danas u prošnjama idemo korak dalje. Pozvani smo jednu osobnu nakanu glasno donijeti pred Gospodina. Na primjer: „„Isuse, donosim ti Sonju koja je bolesna.“ Molimo prošnje: „Isuse, ...“ Na kraju zajedno molimo „Oče naš“ i zaključujemo prošnju za blagoslov. Pritom možemo načiniti znak križa. Možemo još zapjevati pjesmu.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Vrijeme između susretâ grupe neka ponovno posluži produblivanju. Pročitajmo sljedeće.

Vrijeme između dva susreta grupe mogli bismo ovaj put ovako iskoristiti: Poticaj: Možemo u međuvremenu uvijek telefonirati

desnome susjedu iz grupe; Bavimo se dodatnim kontekstima; Za „tiho vrijeme“: slijedeća biblijska mjesta nastavljaju temu današnjega susreta:

Iv 1,1-18; Mt 7,24-29a; Lk 11,27-28; Jk 1,19-27;
Iv 14,23-27; 1 Petr 1,13-25; Ez 2,8-3,3

Prije nego se ponovno sastanemo ovdje u grupi, dogodit će se jedan POV-susret zajednice. Dotle je dobro postaviti sebi slijedeća pitanja: Želim li s grupom sudjelovati na daljnjih devet susretâ? Tim voditelja razmišlja hoće li i dalje biti na raspolaganju za ovu službu. U slučaju da netko iz vodećega tima odustane: Je li netko iz grupe spreman pomoći u timu voditelja?

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Rasti odlukom

Nakon jednoga seminara o vjeri nastane često više grupa koje se zatim odvažaju na „Novo vino u nove mješine - uvod u male grupe zajednice“. Gdje postoji više grupa, one se nakon trećega susreta pozovu na zajednički susret svih grupa, tzv. susret POV seminara. Ali i kad je samo jedna grupa, ohrabri ju se da se nakon trećega susreta sastane i razmisli hoće li i kako nastaviti skupa dalje.

Stoga se na kraju trećega susreta među „naputcima za kod kuće“ nalazi pitanje hoćemo li i dalje ostati zajedno u grupi. Isto tako treba tim voditelja odlučiti stoji li i dalje na raspolaganju za ovo služenje.

Odluke oslobađaju nove snage

Iza toga se krije općenito ljudsko iskustvo da donesene odluke oslobađaju nove snage i mogu polučiti „pomak u rastu“, dok nikada donesene odluke put rasta upravo vlastite vjere prije sprječavaju. Kao u životu, odlučujućim koracima za rast najčešće prethodi situacija koja odlučuje, bilo u životu zvanja, partnerstva, bilo u dragovoljnu angažmanu. Pritom smo gotovo sami po sebi dovedeni pred odluku. Pred nama je izbor zvanja. Partner kad-tad traži odluku.

Utoliko je važnije upravo ondje dovesti do korakâ odluke, gdje se, normalno, to ne očekuje, gdje odluke postavljaju skretnice za daljnji rast. Ovo posebno vrijedi za procese grupe i puteve vjere.

Putevi vjere pretpostavljaju slobodu

Vjera se može zdravo razvijati samo u prostoru slobode, jer se kod vjere radi o osobnome odnosu i dragovoljnome vezivanju uz Isusa Krista i njegova Boga. Stoga su za sve koji se upuštaju u procese vjere koraci odluke bitna pretpostavka da se zajamči sloboda svakoga pojedinca. Odluka omogućuje slobodu. Svaki pojedinac treba ići toliko daleko koliko je to za njega u redu, ali mora i drugomu priznati put, koji je za njega, drugoga primjeren.

To znači, putevi učenja i procesi rasta u vjeri trebaju biti tako postavljeni da se uvijek iznova omoguće slobodni koraci odluke. Vremenski prostor pojedinih etapa mora stoga ostati pregledan i u sebi zaokružen.

Zbog ovoga razloga ima svaki seminar o vjeri svoj čvrsti završetak. Tako svatko mora razmisliti što je bilo i odlučiti se kojim putem hoće dalje ići. Stoga smo najprije dogovorili tri susreta za izviđanje, da onda pogledamo i objasnimo: Je li u redu to u što smo se tu upustili?

I vrijeme „Novoga vina u nove mješine“ jednom svršava i mi smo ponovno pozvani razmisliti o svome stanju i svome pozivu i odlučiti se. Rast ide preko stupnjeva. Rast se stoga potpomaže odlukama.

2.

Vrijedno znati o Lk 4,16-21

I Isus u svom životu donosi odluke. On je za sebe odlučivao i svoje slušatelje stavljao pred odluke da im omogući slobodu.

Situacija teksta

Krštenje na Jordanu bila je za Isusa odlučujuća prijelomnica u njegovu zemaljskom životu. Odsada započinje njegovo javno djelovanje. Da se pripravi, povukao se četrdeset dana u pustinju. Otuda se „*u sili Duha vratio u Galileju, te glas o njemu puče po svoj okolici. I, slavljen od svijtu, naučavaše po njihovim sinagogama*“ (Lk 4,14-15).

Isusovo djelovanje izazvalo je u susjednim selima divljenje i radost. Njegov nauk i njegova ozdravljanja ostavljaju dojam. Naravno, o tome saznaju i ljudi iz Nazareta koji su Isusa poznavali od malena kao jednoga od njih. Sada Isus dolazi u Nazaret. Na kakvu nutarnju situaciju nailazi u svojih vlastitih sugrađana?

- Možda su prijatelji iz mladosti radoznali i napeti što im Isus ima ponuditi.
- Možda su ponosni na svoga Isusa po kojemu je njihovo selo poznato posvuda jer on se naziva „Isus iz Nazareta“.
- Možda očekuju prednosti: „Dobar kolega Isus treba učiniti nešto i za nas!“
- Možda tu ima i nepovjerenja: „Ovoga poznajemo! Što taj hoće?“

I Isus će u sebi nositi posebne osjećaje kad dolazi u Nazaret. Možda se plaši da ne bude odbijen. Možda se pita: Kako da učinim najbolje da budem „primljen“? Ali takve misli mogu i blokirati. Za Isusa na kraju ne vrijedi to što ljudi misle ili očekuju, nego poslanje Božje.

Poruka

Isus kao obično dolazi u subotu u sinagogu i čini što je svakomu Židovu dopušteno: čita svitak koji se toga dana čita i tumači, što nije neuobičajeno: Isus intuitivno osjeća kako upravo ovi redci Biblije jasno izražavaju njegovo poslanje. „*Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima.*“ Sve do ovoga trenutka bijaše ova riječ proroka Izaije obećanje Božje. Od ovoga trenutka kad ju je Isus pročitao, ona se ispunila. U Isusu je Božje spasenje neopozivo tu.

„*Duh Gospodnji na meni je.*“ Isus osjeća da je sam Bog s njim. On nije sam. Na njemu počiva Božja snaga. U krštenju (Lk 3,21-22) pomazan je za Mesiju.

Snaga i autoritet dolazi dakle sasvim od Boga. On izvodi svoje djelo u najtješnoj povezanosti s njime. Isus najavljuje što Bog po njemu hoće učiniti: donijeti slobodu. Slobodu od beznađa, slobodu od sljepoće, slobodu od siromaštva i svakoga oblika ugnjetavanja, slobodu od grijeha. Ono što opterećuje naš život treba od nas uzeti: žalost, patvorenost, zavist, uskogrudnost, zlovolju, prezahtjevnost, tjeskobe. Isusova nada za ljude ne počiva na tome da će jednom

uspjeti ukloniti svaku nevolju. Ona je, naprotiv, u poruci da je Bog na strani svakoga siromaha i da će mu darovati sveobuhvatno spasenje.

„Danas“ znači uvijek danas i za nas. Kad čitamo Bibliju, može se dogoditi to isto, kao kod Isusa. Odjednom osjećamo da ovaj redak Biblije, ova biblijska pripovijest opisuje moju situaciju. Danas ona vrijedi za mene! Sada, kad mi to osjećamo i otvorimo se Božjoj riječi i djelovanju, Božje se spasenje počinje za nas konkretizirati.

Reakcija i posljedice

Ovaj Isusov izričaj da se u njemu danas ispunila ova riječ, vodi njegove slušatelje pred odluku: Vjerujete li vi ovo? Upuštate li se u to da na Isusu počiva Božji Duh? Oni su skeptični. Ova skeptičnost preuzima prevlast. Divljenje ljudi pomalo se pretvara u odbijanje.

„Nije li ovo sin Josipov?“ Sablažnjavaju se zbog Isusova zahtjeva. Sablažnjavaju se zbog toga da Bog hoće doći tako ljudski preko onoga koga svi poznaju. Oni hoće vidjeti čudo, show, ali još uvijek ne mogu novo Božje djelovanje na Isusu i po Isusu opaziti i prihvatiti.

Ali Isus sebe ne prosuđuje prema njihovim željama i očekivanjima. On čini što Bog hoće činiti, što je sada Božja zadaća.

Isus djeluje velikom unutarnjom slobodom. Odvažuje se da svoje rođake i prijatelje razočara, da na sebe prihvati odbijanje i opasnosti. Ali on i tada zna da je pod Božjom zaštitom. Njegovim životom ne raspolažu ljudi, nego njegov Otac kojemu je predao život u krštenju: „No on prođe između njih i ode“ (Lk 4,30).

Za daljnje promišljanje

- U čemu je Isusova poruka i što očekuju slušatelji?
- Kako Isus postupa sa citatom Pisma?
- Poznajemo li iskustva, kao: „Duh Gospodnji na meni je“? To znači, jesmo li već kada osjetili da se ovaj redak Biblije odnosi upravo na mene?
- S kojim očekivanjem i nutarnjim stavom možemo stoga čitati Bibliju?

- Što znači ovaj „Danas“ za mene? Koje posljedice bi ovo moglo imati?
- Tko je kao odrasli došao ponovno do vjere? Podijelimo iskustvo da nas se sada odjednom opaža drukčije!

3.

Kako okolica iščekuje Mesiju

Nije nam sve što pročitamo o Isusovu životu i djelovanju bez daljnega razumljivo. Ovo zbog toga jer je svijet u kojemu je živio Isus u mnogočemu stran našem svijetu. Isus je živio u sasvim drukčijoj kulturi. O tome možemo još i danas ponešto saznati, posjetimo li zemlje Bliskoga Istoka.

Jedna od temeljnih razlika između iskustava života tada i danas sastojala se u tome da se politička dobrobit u Isusovo vrijeme smatrala izrazom religioznih odnosa. Sve se tada promatralo i svrstavalo religiozno. Ako je tada primjerice jedan narod imao uspjeha ili uživao bogatstvo, zahvaljivao je to svomu bogu. Obratno, ako bi doživljavali nevolju ili čak morali živjeti pod stranim gospodstvom, onda ih je njihov bog napustio ili mora da je nemoćan. O ovome temeljnom uvjerenju želimo reći još nešto.

Bog Izraelaca bijaše Jahve: Ja sam tu za vas (Bog prisutni). U svojoj povijesti narod Izrael je svako malo iskusio moć i brigu svoga

Boga. Ali sada već godinama živi pod stranim gospodstvom Rimljana. Izraelci ipak za to nisu pripisivali krivnju svomu Bogu Jahvi - u smislu da je on preslab da pomogne. Krivnju su tražili - kao i inače često u svojoj povijesti - naprotiv, kod sebe i pripisivali je svomu zatajenju. Oni su se grijehom odijelili od Jahve i njegove izbaviteljske vlasti da ih spasi.

Nada svakoga vjernog Židova sastojala se sada u tome da će Jahve jednoga dana ponovno razviti svoju moć i sam postati novim kraljem u svome narodu. Ova čežnja za Bogom kao kraljem, pastišrom i vladarom svoga naroda bila je povezana s predodžbom Mesije - za to pozvane i poslane osobe. Ovaj će otkupiti Izraela od mučna tuđinskoga gospodstva Rimljana. U narodu su se uvijek pojavljivali muževi koji su se očitovali kao ovaj Mesija i snovali o pobunama protiv gospodstva Rimljana. Najčešće su zajedno sa svojim pomagačima svršavali na vješalima križa.

Četiri glavne grupe

Čuvari Zakona, djeca svjetla i teroristi:

Strujanja duha u Izraelu godine nulte

„U Isusovo vrijeme bile su četiri različite grupe u Izraelu. *Saduceji* su sačinjavali svećeničko plemstvo. Držali su se hramskoga kulta i nijekali su mogućnost uskrsnuća. Simpatizirali su se s Rimljanima od kojih su se nadali zaštiti hramskoga kulta. Oni su zacijelo bili stvarni Isusovi neprijatelji koji su ga izručili Rimljanima. Ako tražimo današnje saduceje, onda su to gospodarski utjecajni krugovi, kojima je uvijek samo do njihove moći, koji uštkavaju svakog političkog i religioznog narušitelja njihova mira.

Farizeji su bili najveća grupa. Pokušavali su zakone, koje je Bog dao narodu, zaštititi ogradom vlastitih zakona. Isus često raspravlja s farizejima. Ne odbija ih, ali je u svojem izlaganju mnogo blaži i slobodniji od većine njih. Oštre kritike koje im Isus upućuje, prvenstveno u Matejevu evanđelju, najvećim su dijelom evanđelisti preuveličali. Nakon što su Rimljani razorili Jeruzalem godine sedamdesete, odlučuju farizeji na sinodi u Jamni izbaciti kršćane iz

sinagoge. Kršćanske su zajednice tek od ovog vremena gledale u farizejima svoje stvarne protivnike. Sam je Isus pak imao jako dobre odnose s pojedinim farizejima. Oni su u biti bili pobožni ljudi koji su nastojali živjeti u skladu s Božjom voljom. S rimskim vlašću su se namučili. No trpjeli su je kao sudbinu koju im je Bog odredio. Danas bismo mogli farizeje zamisliti kao religiozne ljude kojima je do toga da održe tradiciju i da u sekulariziranom svijetu žive pobožno. Isus poštuje farizeje, ali se jasno od njih ograđuje kad njihovo izlaganje previše proizlazi iz straha, a ne iz volje Božje koja želi život čovjeka, a ne njegovo ropstvo pod teretom Zakona.

Treća grupa bijahu *eseni*. Oni su u početku bili svećenici koji su ipak sredinom drugog stoljeća prije Krista napustili služenje u hramu i povukli se u pustinju. Hramski su kult smatrali nečistim i služenje u hramu zamijenili su obrednim pranjima od kojih su se nadali očišćenju od svoje krivice. Bilo je oženjenih i neoženjenih esena. Centri nalik na samostane nalazili su se u Kumranu, na jugozapadnom brežuljku Jeruzalema (današnjem Sionu) i u blizini Damaska. Ivan Krstitelj pripadao je esenima, ali se odvojio od njih da ispuni svoje osobno poslanje. Prvi su kršćani velikim dijelom potjecali iz pokreta esena. Neki znanstvenici misle da se Posljednja večera dogodila u gostinjcima esena. Duhovi su se dogodili u esenskoj četvrti. Isus nikad ne polemizira s njima. Samo se na nekim mjestima ograđuje od njih, kad recimo u prisposobi o razboritom upravitelju govori o tome da su «djeca ovoga svijeta» pametnija u svojem ophođenju sa sebi jednakima od «djece svjetla». Živjeli su pobožno u malim zajednicama, a ako bi netko prekršio pravila, bio bi izbačen iz zajednice. Isus želi da njegovi učenici ne isključuju ljude, nego ih primaju u svoje domove (Lk 16,18).

Četvrta grupa bijahu *zeloti*. To su bili teroristi. Neki put naziva ih se i sikariji, jer su sa sobom nosili bodež, s kojim su tako usmrtili neke Rimljane. Zeloti su propovijedali nasilni otpor protiv Rimljana i posvetili se terorističkim aktivnostima. Luka spominje među apostolima Šimuna «zvanog zelot - revnitelj» (Lk 6,15). Vjerojatno su i dvojica sinova groma, Ivan i Jakov, potjecali iz zelotskog okruženja.

Judin nadimak, Iškarjot, mogao bi značiti da je Juda bio «sikar», bodežar, da je dakle pripadao zelotima - teroristima. Tako je Isus imao posla sa sve četiri grupe tadašnjeg židovstva. Nije pripadao ni jednoj grupi, nego je išao svojim vlastitim putem.“ (AAnselm Grün, SLIKE O ISUSU, str. 8-10)

Ove četiri grupe sa svojim različitim i oprečnim očekivanjima pokazuju nešto od napete atmosfere u kojoj je Isus odrastao.

Način kako je Isus shvaćao kraljevsko gospodstvo, kraljevstvo Božje i sama sebe kao Krista (=Pomazanika, Mesiju), nije odgovarao ni jednoj od spomenutih predodžbi. Zelote je smetalo njegovo odbijanje nasilja; farizeji su smatrali da se previše slobodno odnosi prema Zakonu i postupa prema njemu bez kompliciranja; saducejima je bilo previše to što se bavi narodom i njegovim mislima; esenima je njegovo susretanje s nečistima i poganima bio trn u oku.

Stoga Isus nije bio zaokupljen time da svoje „mesijanstvo“ prizna javno. Samo bi bio neshvaćen i još bi se više morao odupirati i ograđivati od nametljivih namjera pojedinih grupa. Tko ga je priznavao kao Mesiju, u njegovoj se nutrini nešto događalo.

Isusa ne čine Mesijom čuda, nego to da ga prepoznamo kao onoga koji vrši Božje spasenje i oslobađa za slavljenje Boga, našega nebeskog Oca.

4.

Rasti u molitvi

Četvrti susret hoće nas dovesti dotle da molitva nije nešto za izrazito pobožne, nego da je molitva temeljni stav vjernika.

Moliti znači otvoriti se za zajedništvo s Bogom i biti tu pred njim – u govorenju ili šutnji.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Najprije u tišini pročitajmo napomene: Zadnji put smo upoznali ponavljanje psalamskih riječi u „Ti-hvala-obliku“. Novo danas pridolazi, da Boga oslovljavamo imenom. Isus, Otac, Gospodin, ... Mnoštvo i različitost smije biti. Molimo, primjerice, „Hvala, Isuse, ti činiš djela spasenja.“ Započinjemo kao i uvijek s jednom ili dvije pjesme. Tko će predmoliti psalam (Ps 103)?

*Blagoslivljaj Gospodina, dušo moja,
i sve što je u meni, sveto ime njegovo!
Blagoslivljaj Gospodina, dušo moja,
i ne zaboravi dobročinstva njegova:
on ti otpušta sve grijehе tvoje,
on iscjeljuje sve slabosti tvoje;
on ti od propasti čuva život,
kruni te dobrotom i ljubavlju;
život ti ispunja dobrima,
k'o orlu ti se mladost obnavlja.
Gospodin čini pravedna djela
i potlačenima vraća pravicu,
Mojsiju objavi putove svoje,
sinovima Izraelovim djela svoja.
Milosrdan i milostiv je Gospodin,
spor na srdžbu i vrlo dobrostiv.
Jarostan nije za vječna vremena
niti dovijeka plamti srdžba njegova.
Ne postupa s nama po grijesima našim
niti nam plaća po našim krivnjama.
Jer kako je nebo visoko nad zemljom,
dobrota je njegova s onima koji ga se boje.
Kako je istok daleko od zapada,
tako udaljuje od nas bezakonja naša.
Kako se otac smiluje dječici,
tako se Gospodin smiluje onima što ga se boje.
Jer dobro zna kako smo sazdani,
spominje se da smo prašina.
Dani su čovjekovi kao sijeno,
cvate k'o cvijetak na njivi;
jedva ga dotakne vjetar, i već ga nema,
ne pamti ga više ni mjesto njegovo.
Al' ljubav Gospodnja vječna je*

*nad onima što ga se boje
i njegova pravda nad sinovima sinova,
nad onima što njegov Savez čuvaju
i pamte mu zapovijedi da ih izvrše.
Gospodin u nebu postavi prijestolje svoje,
i kraljevska vlast svemir mu obuhvaća.
Blagoslivljajte Gospodina, svi anđeli njegovi,
vi jaki u sili, što izvršujete naredbe njegove,
poslušni riječi njegovoj!
Blagoslivljajte Gospodina, sve vojske njegove,
sluge njegove koje činite volju njegovu!
Blagoslivljajte Gospodina, sva djela njegova,
na svakome mjestu vlasti njegove:
blagoslivljaj Gospodina, dušo moja! Slava Ocu...*

Ponovimo rečenice iz psalma u „Ti-hvala-obliku“, s riječju zahvale i oslovimo Boga „imenom“ (Otac, Isus, Duh Sveti, Gospodin, moj Prijatelj, Učitelj...). Pokušajmo i molimo... Slava Ocu... i pjesma

Dijeliti život, 20 minuta

Naputak za tim voditelja: Ukoliko netko od ranijih članova grupe više ne ide dalje, ili je nastao novi sastav grupe, ima smisla kratko predstavljanje ili pitanje što nenazočnost ranijega člana grupe u nama pobuđuje.)

Kao pomoć za razmjenjivanje tri pitanja: Kako je bilo s molitvom? Je li se kod mene što god dogodilo što pripisujem molitvi? Što je za mene bilo vrijedno na susretu POV-zajednice? Tko će započeti s pripovijedanjem?

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada se kratko zaustavimo i posvijestimo si da je Isus nazočan među nama u svojoj riječi. **Pjesma**

Do danas smo već prošli nekoliko koraka na temu „Učiti moliti“. Danas hoćemo produbiti temu Molitva. Moliti znači imati zajedništvo s Bogom, živjeti živi odnos. To se može dogoditi u šutnji ili u govorenju. Ali što u molitvi treba izraziti? Što treba moliti? Koji sadržaj treba molitva imati? U tome nam pomaže sljedeće biblijsko mjesto:

Pročitajmo tekst: **Dj 4,23-31**:

Otpušteni, odoše svojim i javiše što im rekoše veliki svećenici i starješine. Kad su oni to čuli, jednodušno podigoše glas k Bogu i rekoše: „Gospodine, ti si stvorio nebo i zemlju i more i sve što je u njima! Ti si na usta oca našega, sluge svoga Davida, po Duhu Svetom rekao: Zašto se bune narodi, zašto puci ludosti snuju? Ustaju kraljevi zemaljski, Knezovi se rote protiv Gospodina i protiv Pomazanika njegov. Rote se, uistinu, u ovome gradu na svetog Slugu tvoga Isusa, kog pomaza, rote se Herod i Poncije Pilat zajedno s narodima i pucima izraelskim da učine što tvoja ruka i tvoja volja predodredi da se zbude. I evo sada, Gospodine, promotri prijjetnje njihove i daj slugama svojim sa svom smjelošću navješćivati riječ tvoju! Pruži ruku svoju da bude ozdravljenja, znamenja i čudesa po imenu svetoga Sluge tvoga Isusa.“ I pošto se pomoliše, potrese se mjesto gdje bijahu sabrani, i svi se napuniše Duha Svetoga te stanu navješćivati riječ Božju smjelo.

Ponavljamo pojedine riječi ili rečenice. Puštamo da nam Isus govori u tišini (3 minute)

Za vlastite bilješke:

Priopćujemo jedni drugima što smo čuli u svome srcu. Razmjenjujemo iskustva. U nastavku razgovora pokušavamo zajedno odgovoriti na sljedeća pitanja. Prođimo pritom pitanje za pitanjem:

Što ovi kršćani donose u molitvi pred Boga? Što je nakana njihove molitve? Oni „jednodušno“ podižu svoj glas k Bogu. Koja je razlika između „jednodušno“ i „jednoglasno“? Poznajemo osobne i zajedničke nakane. U našem biblijskome mjestu radi se o zajedničkim nakanama. Pitamo: Koje zajedničke nakane ima naša grupa, ili župna zajednica kojoj pripadamo, ili pak naša Crkva. Imamo li mi takve zajedničke nakane? Kako ih možemo izraziti pred Bogom? Možda već večeras! Koju nutarnju strukturu možemo prepoznati u ovoj molitvi i kako bismo ju pretvorili u praksu? (Hvaljenje i slavljenje, sjećanje na ranije djelovanje Božje i na ranija Božja obećanja, *imenovanje* aktualnih problema, *konkretna prošnja*).

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Bilježimo što nas je osobno oslovlilo i što želimo uzeti sa sobom u svakodnevicu.

Molitva i prošnja, 10 minuta

Pjesma... vrijeme u tišini.

Kao molitvu povežemo se u „lanac zahvalnosti“. Netko navede jedan razlog za zahvaljivanje a svi odgovore s „...zahvaljujemo ti!“ (možda i pjevajući! – kao na početku susreta). Primjeri:

Za naše razgovore – Zahvaljujemo ti!

Za našu grupu

Za to što ideš s nama novim putem

Za moje kolegice na poslu

Podijelimo se u grupe po dvoje i reknemo jedni drugima svoje nakane i na kraju uzajamno tiho molimo na nakane drugoga. „**Oče naš**“ i **završna pjesma**

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Još preostaju naputci za kod kuće koje želimo pročitati osobno:

Jednostavno uvježbavanje da dođemo u razmjenu s Bogom može biti sljedeća vježba: To s čime se susrećem preko dana, stavljam pred Boga jednostavno mu govoreći: „Pogledaj, Isuse!“

- Juha je prekipjela – Pogledaj, Isuse.
- Sunce sja – Pogledaj, Isuse!
- Djeca se svađaju – Pogledaj, Isuse!
- Neki čovjek me razveselio – Pogledaj, Isuse!

Poticaj: Telefoniramo članovima grupe s kojima smo bili zajedno u grupama po dvoje. Čitamo daljnje vidike.

Slijedeća biblijska mjesta pomažu nam dalje na putu uvježbavanja u molitvu:

1 Sam 1,1-20; Gal 4,1-7; Lk 11,1-13; Lk 22,39-46 2 Kr 19,14-19; Jn 2,1-11; Rim 8,18-30

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Spontana molitva u grupi

Neki molitvu često povezuju s unaprijed formuliranim molitvama, primjerice, „Oče naš“, krunica, psalmi, pobožnosti, litanije ili druge „čvrste“ molitve.

Oblik „spontane molitve“ susrećemo rjeđe - možda u spontanim prošnjama ili u zazivima kad želimo Bogu zahvaliti za njegovu pomoć u nekoj teškoj situaciji. Moliti spontano pred drugim najčešće je teže jer nismo tomu vični. Isto kao što se moramo tek priviknuti na neki odnos, govoriti o svojim osjećajima, tako moramo također naučiti u molitvi razgovarati s Bogom o osobnim brigama i željama.

Ima članova grupe kojima zadaje velike poteškoće reći nešto spontano, ili pak spontano moliti. Wolfgang Raupp objavio je dio pisma koji daje uvid što se događa u nutrini takva čovjeka. Ovaj dio pisma hoće pomoći da se u grupi ne prenapregnemo.

„Dragi Wolfgang,

želim ti odgovoriti na tvoje pitanje što me priječi u tome da u grupi glasno molim. Moja je zakočenost, naravno u prvome redu povezana sa mnom: ja ne mogu moliti 'na zapovijed'. Moram biti u stanju za to, pripravna to htjeti. Ali i onda kad hoću moliti, može se dogoditi da se ne mogu koncentrirati. Mučim se s formuliranjem svoje nakane i srce mi jako lupa. Obuzima me nemir koji me sprječava čuti onoga koji upravo moli. I sama bih željela izreći svoju zahvalnost i svoje brige i to tako da to i drugi razumiju.

I s time sam kod druge točke, naime kod ljudi koji su u ovo vrijeme zajedno sa mnom. Želim li uistinu da svi čuju što me pokreće? Mogu li im se povjeriti? Je li tu netko tko je potpuno zatvoren, koji me blokira?

Moliti za mene znači biti otvoren, dati da iziđe van nešto od vlastite nutrine, izložiti dio sebe. Glasno moliti više je nego samo glasno govoriti pred ljudima; to istovremeno znači biti povezan s Bogom. S ovom kombinacijom imam problema.

Sada jednostavno želim sama prihvatiti da glasno izrečene, spontane molitve nisu moja jaka strana. Želim moliti zajedno s onima koji na ovome području imaju svojih darova, i niti opterećuju mene niti ja opterećujem njih očekivanjima. Bila bih radosna da me i drugi prihvate takvu i zbog toga ne smatraju 'manje vrijednom' ili osobom 'koja još nije stigla dotle'.

Možda, dragi Wolfgang, shvatiš nešto od onoga što sam ti ovdje pokušala objasniti. Srdačno te pozdravlja tvoja Lena.“

Evo još nekoliko pomagala za „Spontano moljenje u grupi“:

Diskrecija

Pretpostavka za spontanu molitvu u grupi jest da se sačuva intimnost, tajna svake pojedine osobe. Moraju postojati područja koja se nikoga ne tiču. Nadalje, moramo se moći pouzdati u diskreciju drugih. Ništa se ne smije iznositi van što se očituje u grupi. Čak ni ovo: „Jesi li već znala da Ottov otac boluje od raka?. Otto je jučer u našoj biblijskoj grupi molio za svoga bolesnoga oca.“

Nikakvo vrjednovanje

Što Bog čini u pojedincu, vrijedno je divljenja. Stoga se nikakvo očitovanje ne smije vrjednovati. Stoga treba izbjegavati svako zauzimanje stava ili komentiranje. Molitveni prilog ne može se komentirati ni dopunjavanjem, signalizirajući da je molitelj zaboravio nešto važno. Eventualno je moguće da tim voditelja – ukoliko se ponove kritični molitveni sadržaji – sami razgovaraju s moliteljem i pitaju, kako je on to mislio.

Šutnja nakon svakoga priloga

Polazimo odatle da Duh Sveti osobno vodi pojedince. Stoga ne 'ubijamo' molitvu tako da drugi odmah iznese slijedeći molitveni prilog. Između pojedinih molitava ostavljamo malo vremena za šutnju. U nutрини možemo dva do tri puta ponoviti to što je upravo rečeno. Primjer: „Isuse, na srcu mi je moja majka.“ Sada unutra osjećamo je li naš molitveni prilog u redu. Nije dobro nastaviti sa: „A ja ti, Isuse, zahvaljujem, za dobre ocjene svoga sina iz matematike!“ Bolje je: „... okrijepi one koji je njeguju.“

Suzdržavanje od režiranja uputâ

Za vrijeme spontane molitve u grupi suzdržavamo se od svakoga izravna ili neizravna režiranja uputa. Ako nešto nismo shvatili, nemojmo za vrijeme molitve insistirati na glasnijemu govorenju. To razara duh molitve. Primjer za izravno režiranje uputa: „Ništa nismo razumjeli!“ „Za koga si to sada molio? Za svoga oca ili za svoju majku?“ Primjer za neizravno režiranje uputa: „Dragi Bože, molim te da tihi molitelji konačno mole tako glasno da svi mogu čuti!“

Ohrabrenje

Svjetski smo da svakim „prilogom“ možemo biti obogaćeni i proširiti obzore. Svaki „prilog“ je važan.

Grupa se prije ili nakon molitve uzajamno ohrabruje tako da izrekne ono što je na jeziku. Uspjeli primjer: „Dobro mi čini to što i kako moliš. Jer i ja u svome srcu nosim takve misli. Ali, ne bih se usudio reći ih otvoreno. Hvala.“ Sumnjivo: „Dragi Bože, zahvaljujem ti što se Max konačno odvažio spontano moliti. Ohrabri ga da govori još više.“

Unaprijed formulirane molitve

U grupi nije moguće sve molitve moliti spontano! Uvijek se preporučuje da imamo pri ruci unaprijed formulirane molitve (Psalmi, tekstove pjesama, ...). Tako se izlazi ususret onima koji se teško nose sa spontanom molitvom. Tko ne može ili ne želi moliti spontano, moći će sudjelovati preko predložene molitve i neće se osjećati isključenim od drugih, „boljih“ molitelja.

2.

Vrijedno znati o Dj 4,28-31

Moliti znači živjeti u zajedništvu s Bogom. Ljubav je nosivi element ovoga zajedništva. Priopćiti sebe i slušati dva su elementa molitve.

Biblija je puna primjera i iskustava u molitvi. Knjiga psalama obuhvaća 150 molitava. Izabrali smo jedno molitveno iskustvo iz Djela apostolskih. Prije nego pobliže razmatramo ovaj tekst, nekoliko naputaka u vezi s Djelima apostolskim.

U vezi s Djelima apostolskim

Luka je nakon Evanđelja napisao i Djela apostolska kao nastavak djelovanja Isusa Krista. U njima pripovijeda osobito kako je Duh Sveti, uskrsnuli Isus na način djelovanja Duha, djelovao u apostolima

Petru, Ivanu i Pavlu kao i u Stjepanu, Filipu i Barnabi. U grčkim izdanjima teksta nosi zato povijest apostola naslov „Djela apostolska“.

Luka u njima izvješćuje o vremenu poslije Uskrsa. Prikazuje kako je izvedena Isusova zapovijed o poslanju (usp. Lk 24,47). Kao „početni udarac“ za ovaj pothvat prikazuje se krštenje Duhom i Pedesetnica (Duhovi).

Teološki gledano Luka hoće čitateljima prikazati nenadomjestivu ulogu Duha Svetoga. Vrijeme Crkve je vrijeme Duha Svetoga. Duh Sveti ravna i „pogoni“ život u Crkvi. Pritom se Crkva odvaja kao socijalni lik od Izraela, svijeta Staroga saveza i postaje samostojna.

S Djelima apostolskim Božja djela ne svršavaju - naprotiv! Božja djela se nastavljaju sve do danas i u naše zajednice i u naš vlastiti život. U tome se pokazuje autoritet Biblije. Ona nije toliko u točnu prenošenju starih tekstova, nego više počiva na živome Isusu Kristu koji danas djeluje dalje. To Bibliji daje vjerodostojnost. Iskustva njegova djelovanja među nama potvrđuju živu snagu Isusove riječi i djelovanja. Njegovo djelovanje među nama svjedoči da je Biblija istinita. Objavljuje tajnu: „*Krist je među nama, nada slave*“ (Kol 1,27).

S obzirom na situaciju

U snazi Isusa Krista apostoli Petar i Ivan ozdravili su čovjeka uzeta od rođenja (Dj 3,1-10). To daje Petru mogućnost naviještati Evanđelje (Dj 3,11-26). Isusovi protivnici ovo ne mogu prihvatiti. Oni uhićuju apostole i preslušavaju ih. Očito bespomoćni zbog toga što se ovdje događa, moćnici prijeteci daljnjim kaznama zabranjuju naviještanje i djelovanje u Isusovo ime.

Pitati kako gleda Bog

Kako postupaju učenici? Odlaze „*k svojima i izvješćuju o svemu*“. To pokazuje da učenici žive u zajednici koja ih jača u njihovu služenju. Ondje se mogu izreći do kraja. Sa svojim mislima i promišljanjima idu zatim „pred Boga“ i pitaju ga: Što se ovdje događa? Bože, kako ti na ovo gledaš?

„Jednodušno“, to znači svi skupa i u nutarnjemu skladu, najprije se prisjećaju toga što je velikoga Bog stvorio: nebo i zemlja, sve dolazi iz njegove ruke. Stoga se osjećaju zaštićeni i pridignuti.

Zatim se sjećaju njegovih riječi u Bibliji i započinju moliti Psalam drugi:

„Zašto se bune narodi, zašto puci ludosti snuju? Ustaju kraljevi zemaljski, knezovi se rote protiv Gospodina i protiv Pomazanika njegova: 'Skršimo okove njihove i jaram njihov zbacimo!' Smije se onaj što na nebu stoluje, Gospod im se podruguje“ (Ps 2,1-4). Ova Božja riječ iz Psalma odgovara njihovoj situaciji. U ovome skladu između njihove situacije i riječi psalma prepoznaju vodstvo Duha Svetoga: Kao nekoć, tako Bog u svojoj mudrosti i sada ugrađuje otpor protiv Evanđelja u svojim djelima spasenja. Bog će se i sada pokazati kao Nadmoćniji. Ova spoznaja daje učenicima mogućnost za novu odvažnu molitvu: Ne povlačenje, nego: Sada tek pravo (naprijed)!

Njihova molitva sada se više ne vrti samo oko njihove nevolje i njihove opasnosti ili oko toga da Bog otkloni neprijatelje. Učenici, naprotiv, mole za oslobođenje od plašljivosti i oklijevanja, da bi još smjelije navijestili Riječ: „I evo sada, Gospodine, ... daj slugama svojim sa svom smjelošću navješćivati riječ tvoju!“

Povjeriti nešto Bogu

Molitva ovih kršćana ide dotle da Bog zapravo tek sada pruža svoju moćnu ruku i daje da se dogode znakovi i čudesa. Tako smiona molitva koja sasvim smjera na to da se manifestira Božje kraljevstvo u znakovima i čudesima, takva molitva koja je potpuno usmjerena na proslavu Boga i u kojoj su učenici spremni na sebe preuzeti progonstvo i trpljenje, takva molitva će biti od Boga blagoslovljena: „I svi se napuniše Svetoga Duha.“ Kao na dan Pedesetnice, tako Bog dariva novo ispunjenje Duhom Svetim. Svatko od njih očito je tako intenzivno iskusio Božju blizinu kao kad se „potrese mjesto“. Dariva im se nutarnja sigurnost Božje nazočnosti. Posljedica toga: unatoč zastrašivanja, unatoč prijetnji kaznom: „stanu navješćivati riječ Božju smjelo.“ (Dj 4,31)

Za daljnje razmišljanje

- Kod vlastite molitve i u grupi: stoje li u središtu vlastite nevolje (potrebe) i brige ili prošnja: „Dođi kraljevstvo tvoje“?
- Možemo potražiti nalazimo li to što doživljavamo u pripovijestima i iskustvima Biblije. Iz toga može nastati molitvena prošnja: „Bože, kao što si djelovao nekoć, djeluj i danas na nama!“
- Učenici su nekoć molili „jednodušno“ skupa, to znači: bili su u nutarnjemu skladu, jer su svi pred Boga stavljali istu nakanu. Poznajemo li takva jednodušna iskustva iz naše grupe? Kako bismo mogli uvježbavati takve jednodušne stavove?
- Gdje dopuštam da me drugi zastraše? Što pomaže nadvladavanju straha i bojažljivosti?

3.

Jedinstveno i različito u biblijskim izdanjima

Mnoštvo – najčešće nepoznatih – autora sudjelovalo je na redakturi, na preradi i aktualizaciji biblijskih tekstova. Nijedan izdavač nije mislio na to da piše Bibliju. Pisma Staroga i Novoga zavjeta malo pomalo su sastavljena. Tako nastala Biblija je višestruka knjiga.

Jedinstveno

Jedinstven je slijed od 73 knjige i njihova podjela što omogućuje brzu i sigurnu orijentaciju. Sva biblijska izdanja sadrže isti sustav orijentiranja. Tekst je podijeljen u poglavlja i retke. „15,1-3“ znači: petnaesto poglavlje, redci 1-3. Da bismo Bibliju bolje razumjeli, korisno je pripaziti na uvode napisane na početku svake od 73 knjige kao i na bilješke na svakoj stranici teksta.

Svako izdanje Biblije sadrži sprijeda detaljan sadržaj s velikom podjelom svih starozavjetnih i novozavjetnih knjiga i podjelu u grupe s njima pripadajućim knjigama. Na kraju izdanja knjige daje tzv. dodatak detaljnije informacije o imenima, skraćenicama, pojmovima, frazama, masi, težini, kalendaru, povijesnome pregledu i geografskim kartama. Isplati se jednom pogledati što se sve u Bibliji još nalazi. Vrijedna pomoć za brzo i lako snalaženje u Bibliji jest i biblijski registar, dodatno umetnut odmah do korica knjige.

Jedinstveni prijevod

Tko uđe u katoličku knjižaru, posebno na njemačkome govornom području, primijetit će mnoštvo Biblija: Lutherovu bibliju, Zürišku bibliju, Dobru vijest, Jedinstveni prijevod i još druge prijevode. I u nas postoje različiti prijevodi Biblije. No, mi ne možemo govoriti o Jedinstvenome prijevodu, čije ime dolazi odatle što psalmi i Novi zavjet sadrže zajednički ekumenski tekst koji su zajedno obradili katolici i evangelici. Na njemačkome govornom području ovaj tekst Jedinstvenoga prijevoda ušao je u liturgijske knjige i tako se redovito čita u bogoslužju.

Kurzivom otisnuti tekst Novoga zavjeta upućuje na to da se ovdje radi o citatu iz Staroga zavjeta. Ovi citati kao i paralelni tekstovi i druga slična mjesta su navedena u dodatku svake jedinice teksta manjim slovima. Na svakoj stranici dolje nalaze se natuknice za bolje razumijevanje pojedinih redaka.

Različita izdanja Biblije

Katolička i evangelička izdanja Biblije većinom se razlikuju u broju knjiga Staroga zavjeta. Sadržajno se radi o slijedećim knjigama:

Tobija, Judita, Prva i Druga o Makabejcima, Knjiga Mudrosti, Knjiga Sirahova i Baruh. Ove knjige su napisane u vremenu od 400 prije Krista do Kristova rođenja grčkim jezikom, za razliku od drugih knjiga koje su napisane prije 400-te godine prije Krista hebrejskim jezikom.

Rimokatolici i pravoslavni u Bibliju ubrajaju sve hebrejski i grčki napisane knjige. Mnoge evangeličke Crkve pak ne uzimaju grčki pisane knjige u Bibliju ili ih prihvaćaju ali napominjući da su „apokrifne“ (grčki tajne) knjige ili pod oznakom „kasniji spisi“. Ova razlika u broju nadahnutih knjiga Staroga zavjeta u kršćana ima svoj izvor u vremena reformacije 16. stoljeća. Reformatorski prevoditelji priznaju samo hebrejski napisane knjige Staroga zavjeta kao Božju riječ. Tako je došlo do različitih izdanja Biblije.

5.

Gajiti osobni odnos prema Bogu

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Naš peti susret bavi se osobnim odnosom s Bogom. Hoćemo naučiti pomoćna sredstva kako možemo gajiti i intenzivirati svoj

osobni odnos s Bogom i s Isusom. Stoga hoćemo učiti u tišini slušati Boga i tražiti s njime samoću udvoje. **Pjesma**

Smirujemo se i svjesno otvaramo Isusovoj nazočnosti. **Kratka šutnja**

Molimo Psalam 100. Pritom ćemo izdvojiti pojedine retke, nazvati Boga imenom, formulirati u „ti-obliku-zahvale“ i dometnuti vlastite misli.

Kliči Jahvi, zemljo sva!

Služite Jahvi u veselju!

Pred lice mu dođite

s radosnim klicanjem!

Znajte da je Jahve Bog:

*on nas stvorio, i mi smo njegovi,
njegov smo narod i ovce paše njegove.*

Uđite s hvalama na vrata njegova,

u dvore njegove s pjesmama;

hvalite ga, ime mu slavite!

Jer dobar je Jahve,

dovijeka je ljubav njegova,

od koljena do koljena vjernost njegova. Slava Ocu...

Dijeliti život, 20 minuta

Posljednji susret bio je posvećen temi „Rast u molitvi“. Danas ćemo jedni drugima pripovijedati o svojim iskustvima s molitvom. Pritom treba govoriti i o krizama i neuspjesima, jer iz njih se može mnogo naučiti. Kad netko pripovijeda o nekoj teškoj situaciji, ostavit ćemo je i nećemo jedni na druge navaljivati dobronamjernim savjetima – osim ako onaj koji pripovijeda za to moli. Kao uvod u razgovor prođimo najprije sljedeća pitanja: Koja su moja ranija iskustva s time kako dolazim u razgovor s Bogom, dakle s molitvom? Koliko mi koristi zajedničko vrijeme za molitvu? O kojim neuspjelim primjerima ili o kojim uspjelim iskustvima želim izvijestiti? Kako molim? Imam li različite načine moljenja? Moja mjesta za molitvu?

Tko želi započeti s pripovijedanjem? **Pripovijedamo...**

Ima li inače štogod važna od našega posljednjega susreta što se tiče svih?

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Kratko se zaustavimo i posvijestimo si da je među nama nazočan Isus u svojoj riječi. Predlažemo novu ili pak jednu od starih pjesama:

Današnji tekst stavlja nam pred oči Mariju, Lazarovu sestru. Ona sjedi do Isusovih nogu i sluša ga. Kad sada čitamo ovo biblijsko mjesto, možemo to učiniti istim držanjem tijela kao Marija. Sjednemo pred Isusa i slušamo ga.

Čitamo tekst: Lk 10,38-42.

Dok su oni tako putovali, uđe on u jedno selo. Žena neka, imenom Marta, primi ga u kuću. Imala je sestru koja se zvala Marija. Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu. A Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem pa pristupi i reče: „Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne.“ Odgovori joj Gospodin: „Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti.“

Ponavljajmo pojedine riječi ili rečenice.

Kad pustimo Isusa da nam u tišini govori, želimo zauzeti nutarnji stav kao Marija i sjesti do Gospodinovih nogu i slušati njegove riječi. Zamislimo si pri ovome slušanju kako je Marija na Isusa upravila svoja osjetila. Kako ima otvorene oči, kako na njega usmjerava svoje uši; kako se držanjem svoga čitavoga tijela priklanja Isusu.

Ostavimo danas pet minuta za slušanje u tišini. Tko hoće može ovo zabilježiti.

Priopćujemo jedni drugima što se dogodilo u našoj nutrini. Razmjenjujemo iskustva. (Preostane li dovoljno vremena:) Bavimo se slijedećim pitanjima, pri čemu je jedno ili drugo već načeto.

Svatko neka pročita za sebe. Kako sam doživio tišinu – lako, ispunjeno, prazno, dosadno, zgusnuto...? Da li bih rado ustrajao dulje u tišini? Želim li u buduće više vremena za tišinu u grupi? Kako mi je uspio zamišljaj da sjedim pred Isusom? Koliko mi je blizu bio Isus? Što su njegove riječi u meni proizvele? Je li mi pomoglo Marijino držanje tijela? – Razmijenimo iskustva o tome.

Naputak za tim voditelja: Slijedeća pripovijest može potaknuti na daljnji razgovor. Može čak poslužiti kao alternativa za netom navedena pitanja.

Pročitajmo tekst u tišini:

„Povukao sam se na jedan tjedan u samostan. U kućnoj kapelici nalazio se na drvenoj podlozi pričvršćen pozlaćeni tabernakul (svetohranište), u kojemu je pohranjen Isus u hostiji. Samo je trebalo otvoriti vratašca i bio si siguran: Isus je ovdje, meni sasvim blizu. Jedne večeri nalazio sam se u svojoj sobi i čitao knjigu. Ali oči su mi više lutale preko slova, sadržaj me nije posebno dodirivao. Odjednom sam osjetio kao da mi Isus kaže: „Dođi malo k meni!“ Najprije nisam znao odakle ovaj glas dolazi. Pomalo zbunjen okrenem se ponovno svomu čitanju. Ali više se nisam mogao koncentrirati na tekst. Zato sam zatvorio knjigu i u tome trenutku je bilo jasno, Isus me poziva u kapelicu. Pošao sam onamo. U kapelici nije bilo nikoga. Otvorio sam vrata svetohraništa i sjeo ispred. Ništa nisam govorio, ništa nisam molio, nisam pjevao nikakvu pjesmu. Jednostavno sam bio tu - s njim. Kad je došlo vrijeme, zatvorio sam svetohranište i vratio se natrag u svoju sobu: Otada je prošlo sat i pol vremena a da nisam ni opazio. Otada za mene vrijeme tišine znači da Isus hoće sa mnom podijeliti svoje vrijeme.“

Ima li sličnih iskustava u našem životu? Ovdje Isus poziva na „molitvu“. Jesu li takvi pozivi na molitvu za nas novi? Koja pomoć može biti ova pripovijest za naše osobno tiho vrijeme? Razmijenimo iskustva.

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

- Kako možemo današnja iskustva učiniti plodnima za našu svakodnevicu? Koje posljedice bi to moglo imati za oblikovanje vlastitoga osobnoga vremena s Isusom u nas doma? Razmislimo na trenutak, možda netko želi što god zabilježiti.
-
-
-

Tko želi nešto priopćiti?

Molitva i prošnja, 10 minuta

U tišini možemo zahvaliti Bogu za ono što nam je darovao. **Molitva u tišini.** Koji član grupe ima osobnu nakanu za koju od nas želi konkretnu pomoć ili zajedničku molitvu? **Spomenuti nakane.** (Tim voditelja potiče na to kako se ulazi u pojedine nakane i to kaže.). Uzimamo sve nakane u svoju molitvu i na kraju zajedno izmolimo „Oče naš“. **Pjesma.**

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Ponovno želimo iskoristiti vrijeme između susretâ grupe. Ostavimo trenutak vremena i pročitajmo mogućnosti koje imamo.

Vježbamo se u „tihome vremenu“. Čitamo kontekst „tihu vrijeme“. Postoji pomoć za osobno „tihu vrijeme“. Daljnji konteksti služe kao obično produbljivanju.

Vježbanje „tihoga vremena“ može biti korisno i za to da dogovorimo boravak u nekoj crkvi, udvoje ili utroje.

Postoji li u župnoj zajednici ili negdje u blizini (u nekom duhovnome centru, samostanu) već mogućnost za tihu molitvu?

Mogli bismo kod kuće pri tihome vremenu zauzeti Marijin stav i sjesti do Isusovih nogu.

Biblijska mjesta za kod kuće:

Mt 11,28-30; Mt 6,24-34; Mt 6,5-13; Lk 6,12-16;
Lk 18,1-8; Dj 1,12-14; Kol 4,2-6; Fil 4,6-7

Tko od nas želi u nadolazećemu vremenu primiti sasvim konkretnu potporu? Što? U čemu? Kako?

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

„Vrijeme tišine“

Odnos živi od susreta, zajedništva i razgovora. Ono što je za međuljudsko područje po sebi razumljivo, vrijedi na isti način za odnos prema Bogu. Bog je danonoćno za nas, i zato je na nama da sa svoje strane ustvrdimo kada ćemo naći vremena za susret, zajedništvo i razgovor s Bogom. Dobro promišljena odluka,

realističan odabir vremena u danu ili tjednu i prikladno mjesto prvi su dobri koraci.

Evo nekoliko modela koji mogu pomoći da se osobno vrijeme , tzv. „tihu vrijeme“ dobro provede s Bogom.

„Kuća“ molitve

U nekim mjestima postoje crkve koje pozivaju na boravljenje i tihu molitvu. Idealno je ako kod kuće možemo urediti neku vrstu „kutka za molitvu“ koji ćemo odgovarajuće oblikovati: Ikona Isusa ili križ, Biblija, svijeća, cvijeće, dobra mogućnost za sjedenje ili mala klupica, bilježnica za bilješke i drugo što priprema dobru duhovnu atmosferu i ne odvraća pažnju.

Za neke je držanje tijela za vrijeme tišine važan element. Stojeći možemo se sasvim ispružiti prema Bogu. Svojim klečanjem možemo izraziti svoje klanjanje i Božju veličinu. Sjedenje simbolizira gostoprimstvo. Smješteni u ugodnu sjedalicu možemo se osjećati potpuno zaštićeni na rukama ljubećega Boga Oca.

Na početku može biti korisno ako si zamislimo da se Isus sada poziva kod nas kao što je to često činio: „Zakeju, žurno siđi! Danas želim biti gost u tvojoj kući!“ (Lk 19,5).

Mogući tijek osobnoga vremena s Bogom

Smještamo se na mjesto, opuštamo se i smirujemo. Za neke može biti korisno misli i događaje, koji su neposredno iza nas, napisati i tako ih „iznutra srediti“ i naći mir.

Postajemo svjesni Božje nazočnosti. On se raduje da si uzimamo ovo vrijeme. S Bogom pored sebe gledamo svoj život i zahvaljujemo za sve što smo dobra doživjeli, gdje smo smjeli iskusiti njegovu brigu i ljubav. Ako se ne osjećamo dobro, i to smijemo donijeti pred Boga. Mnogi psalmi započinju s time da se psalmist žali na svoje trpljenje „*pred njim srca izlijevajte*“ (Ps 62,9) prije nego je ponovno u stanju gledati i dobro i Bogu ponovno izreći svoje povjerenje.

U rubrici „Napatci za kod kuće“ su na kraju svakog susreta navedena biblijska mjesta. Ova (ili druge tekstove), primjerice,

susljedno Evanđelje) otvaramo i polagano čitamo, eventualno glasno i više puta.

U tišini može se tekst spustiti u nas kao kišne kapi. Čekamo na to što će u nama učiniti Božja riječ.

Riječ stavljamo u odnos prema našem životu: Gdje u tekstu pronalazimo sebe? Zašto nas je ovo (biblijsko) mjesto oslovilo? Što nam Bog želi reći po ovim biblijskim riječima?

Na kraju razgovaramo s Isusom kao s prijateljem o svemu što nas pokreće: Razgovaramo s njim kako bismo ovo pretvorili u svoj život. I ovdje može biti korisno napisati ove misli da bismo ih kasnije mogli čitati.

Zaključimo „tihu vrijeme“ zahvalnom molitvom za ono što nam je u ovom vremenu postalo važno. Ovdje ima mjesta i za prošnje i nakane koje su nama samima važne, ili su nam ih drugi povjerali. Sa znakom blagoslova ili s pjesmom možemo završiti ovo „tihu vrijeme“.

Iskustva se stječu na putu

Jedna takva shema može nam pomoći da „tihom vremenu“ dadnemo okvir. Tijekom puta otkrit ćemo da nas Duh Sveti na posve individualno prilagođen način moljenja uvodi. U „vremenu tišine“ ne radi se o tome da učinimo nešto za Boga. Mi, naprotiv, dajemo Bogu mogućnost da on učini nešto za nas. On nas želi inspirirati i voditi. Hoće nam pokazati svoje puteve spasenja. Hoće nas ozdraviti i utješiti. Hoće nas ojačati i ohrabriti. Naša je zadaća svjesno biti tu, bez velikih čvrsto postavljenih očekivanja, osim da je Bog tu i da želi stupiti u odnos sa mnom.

Ne radi se ni o lijepoj i uspjeljoj molitvi, koja je bogata divnim mislima i bogatim osjećajima. Kao što se roditelji učeći svoje dijete razgovarati raduju svakomu tepanju, tako se Bog raduje našoj molitvi iako ona nije izbrušena. Bog gleda srce i raduje se svakoj našoj molitvi makar ona bila i nespretna.

Poneko „vrijeme tišine“ doživjet ćemo kao siromašno, suho, rastreseno i anemično. Tada je upravo to sve što u ovome trenutku

možemo donijeti Bogu. Smijemo biti sigurni da se i on raduje ako se ipak vjerno držimo ovoga vremena. To će nam bolje uspjeti ako smo svoje „vrijeme tišine“ u dobrome smislu kao naviku smjestili u svoju svakodnevicu. Tada je lakše izdržati „vrijeme suše“ nego ako tu i tamo za „vrijeme tišine“ nađemo tek nekoliko minuta. Ako je ovo vrijeme zatim razočaravajuće, prag zapreka koji treba prijeći daleko je veći i potrebno je odvažiti se za nov početak.

I na kraju: takvo „vrijeme tišine“ pokazalo se za mnoge korisno, ali nipošto nije nikakvo moranje. Ima živih i aktivnih kršćana koji nikada nisu pronašli pristup tihome vremenu, ali na jedan drugi način gaje i žive svoj osobni odnos prema Kristu.

Komu je to previše komplicirano...

Već se dugo pripovijeda o seljaku kojega se svakodnevno viđa pred križem u crkvi. Jednoga dana ga netko upita, što tu radi čitavo vrijeme. Seljak odgovori: „On gleda mene - ja gledam njega.“

2.

Vrijedno znati o Lk 10,38-42

Baveći se s pojedinim biblijskim mjestima korisno je znati da pojedini biblijski tekst uvijek stoji i u jednoj većoj povezanosti. To se naziva „kontekst“. Tako su, primjerice, sastavljači Evanđelja razmišljali kojim će redosljedom napisati pojedine pripovijesti. Već je u jednom takvom redosljedu sadržana poruka.

Kontekst

Polazište za naš tekst leži u pitanju zakonoznanca: „*Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?*“ (Lk 10,25). Prema mišljenju egzegeta evanđelist Luka daje na to dvostruk odgovor: Najprije pripovijesću o milosrdnome Samarijancu (Lk 10,25-37) a zatim primanjem Isusa kod Marije i Marte. Oba stava zajedno - stav angažirana Samarijanca i stav Marije koja sluša - daju odgovor. Oba teksta se nadopunjuju kao što se nadopunjuju socijalno aktivan i kontemplativan život slušanja.

Srdačno primanje

Isus je uvijek bio navezan na gostoprimstvo. „*I posla glasnike pred sobom. Oni odoše i uđoše u neko samarijansko selo da za nj pripreve. Ondje ga ne primiše, jer je bio na putu u Jeruzalem*“ (Lk 9,52-53). Kako je drukčije bilo ponašanje Marijino! Ova Martina srdačnost bijaše izvanredno blagotvorna do u srce i dušu. U nje se mogao osjećati ugodno i jednostavno jednom uživati u miru i dobroti kuće. Nakon obeshrabrenja i razočaranja od sela do sela ova klima djeluje blagotvorno. Tu se moglo mnogo toga zaboraviti, ostaviti. Tek polazeći odavde može se ono daljnje bolje srediti.

Što dolazi najprije?

U ovome tekstu se ne radi o suprotnosti aktivnosti i pasivnosti, djelovanja i slušanja. Ovdje se, naprotiv, radi o pravilnome redosljedu i temeljnome stavu kršćanskoga života. Marta, koju se predstavlja kao domaćicu, „prima srdačno“ Isusa. I mi možemo primiti Isusa kao prijatelja radosno i svaki dan ga iznova pozdraviti u svome životu. I što sada dolazi dalje?

Pokazuju se dvije mogućnosti, personificirane u Marti i Mariji: „*Marija sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu.*“ Prema židovsko-rabinskome pravilu samo su muškarci poučavani od svojih učitelja. Žene su bile isključene od poučavanja. Kad ovdje Isus poučava Mariju, priznaje ženu kao jednakovrijednu.

Dok Marija sluša Učitelja, „*Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem*“. Hoće dobro ugostiti svoga gosta i tako mu pokazati svoju ljubav. Hoće nešto učiniti za Isusa. Kao vrijedna domaćica odmah se daje na posao. I - nije li u pravu, kad za to želi pomoć svoje sestre, koja, kako kaže, „*ne mari što ju ostavi samu posluživati*“?

Ipak Isus govori: „*Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno...*“ Ta Marta je samo htjela ono najbolje. Ona misli dobro s Isusom. Zašto onda ovaj odbojan Isusov odgovor?

Marta je od početka mislila da rutinski zna što gost želi. Zato se i ne pita što želi. Ne pita što mu je na srcu. Ne pitajući za Isusovu želju i namjeru, čini za njega ono što misli da bi za Isusa moralo biti dobro. Ali kao što često biva: suprotno od „dobro“ jest „dobro zamišljeno“.

Primjer: „Na zlatni pir mojih roditelja došli su mnogi gosti. Mi djeca brinuli smo se za tjelesno dobro gostiju, tako da su roditelji mogli s njima razgovarati. Unatoč tomu majku smo često viđali u kuhinji. Dok jedan od gostiju nije rekao: 'Ana, sjedni i ostani sada s nama, inače sam uzalud došao. Tvoja djeca sve već reguliraju.' „

Bitna stvar

To je bitna stvar. Isus ne želi da odmah djelujemo prema našim dobronamjernim predodžbama. On želi da najprije slušamo njega: Kako ti to vidiš? Želiš li da to učinim?

Isus ljubazno korigira Martu. Jer ju hoće poštedjeti mnogih nepotrebnih „brigâ i trudâ“. Hoće joj olakšati život. Ali ona mora naučiti ostaviti svoja dobronamjerna shvaćanja, predodžbe, uvjerenja i navike. Mora naučiti najprije slušati Isusa da iskusi njegove želje, da čuje što je njemu na srcu. Takvo novo orijentiranje može biti povezano s nutarnjim bolom. Najprije zajedništvo s Isusom i slušanje njega, zatim dolazi služenje. A to će konačno rasteretiti i osloboditi.

Za promišljanje

- Što Isus cijeni na Marti?

- Što Isus želi dati Marti i poučiti ju da shvati? Jesam li već primio slična ispravljanja? Kako reagiram na dobronamjerno i ljubazno ispravljanje?
- Zašto je Marija izabrala bolji dio?
- Kakvim se brigama i strahovima trenutačno bavim? Kako izgleda ophođenje s njima prema Martinu, a kako prema Marijinu modelu?

3.

Ruho Biblije

Iako za čitanje Biblije ne postoje upute za uporabu, ipak postoji pomoć za bolje razumijevanje.

Napisali su je ljudi – nadahnuo Duh Božji

Svi pisci biblijskih tekstova su ljudi koji svjedoče o svome životu i svojim iskustvima s Bogom. Oni ne pišu nikakav objektivno znanstveno izvješće, nego svjedoče o svojim subjektivnim iskustvima Boga. Stoga su njihovi spisi prožeti njihovim osobnim stilom jezika, vremenom u kojem pišu, kulturom, tadašnjim stilom života, dotičnim slojem društva i drugim faktorima. Biblija je tako Božja riječ u ljudskome ruhu.

Budući da mi danas živimo u jednoj drugoj kulturi, smisao ranijih tekstova često ne možemo bez daljnega odmah prepoznati. Jer iako odijelo čini ljude - kako kaže poslovice - ne vrijedi odijelo, nego osoba u odijelu. Tako također vrijedi slušati osobu u „ruhu Biblije“, Božju riječ u ljudskoj riječi.

To hvali Pavao u Solunu. *„Zato, eto, i mi bez prestanka zahvaljujemo Bogu što, kad od nas primiste riječ poruke Božje, primili ste ne riječ ljudsku, nego, kakva uistinu jest, riječ Božju koja i djeluje u vama, vjernicima.“* (1 Sol 2,13)

Paziti na povezanost

Pisci Pisama slijede nakanu. Stoga se tekstovi svrstavaju u niz, od njih izabran. Tek čitav sklop - a u stanovitim pitanjima sveukupnost Biblije - može u određenim temama dovesti do pravoga izričaja. Potrebno je, kažu bibličari, biblijske tekstove shvaćati u njihovu kontekstu. Stoga ne smijemo bez daljnega uzimati rečenice iz sklopa i sastavljati ih prema vlastitim predodžbama. Riječi tada možemo brzo rabiti besmisleno, dakle ne više u smislu izvornoga izričaja.

Tko istrigne rečenice iz sklopa, može s Biblijom dokazati gotovo sve. Tako primjerice u Bibliji stoji: *„Nema Boga.“* To zvuči potpuno iznenađujuće i strano. Samo: čitava rečenica glasi drukčije, naime: *„Reče luda u srcu svome: Nema Boga“* (Ps 53,2)

Poznate su postale one dvije proturječne rečenice: *„On će biti sudac narodima koji će mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove.“* (Iz 2,4) i: *„Prekujte raonike u mačeve, kosire u koplja“* (Jl 4,10).

Još jedan primjer: Đavao je u pustinji kušao Isusa samo biblijskim citatima. To bijahu riječi istrgnute iz konteksta i besmisleno stavljeni u jednu drugu situaciju. Isus stoga naziva đavla Diabolos, što je grčki izraz za sijača nereda. On, obmanjivač i lažac, zlorabi Bibliju. Tako mnogi mogu Bibliju zlorabiti. Moguće je da i sami budemo obeshrabreni Isusovim riječima, stjerani u tjesnac i depresiju i tako postignemo upravo suprotno od onoga što je Isusova namjera.

Ispravne naočale: povjerenje ili nepovjerenje

Isus je uvijek govorio o dobrome Bogu, koji je Otac i bezuvjetno ljubi sve ljude. Ispravan stav srca na to jest povjerenje djeteta, koje je potpuno uvjeren u apsolutnu dobrotu svoga oca. Ovo dijete zna: otac mi svojim riječima hoće samo pomoći.

Povjerenje kao stav srca ispravne su naočale kojima možemo čitati Božju riječ. Tko Bibliju čita naočalama povjerenja u Božju ljubav, zna: Bog nam svojom riječju hoće pomoći da živimo, da se razvijemo, da se radujemo. Njegove riječi - makar nam se trenutačno učinile strogima ili čak krutima - uvijek su riječi koje dolaze iz ljubećega srca. Njegove riječi hoće ohrabriti za rast u dobru. Hoće dati nadu, probuditi život i otvoriti budućnost. Čovjek u ovome stavu iz svih tekstova Biblije iščitava i prihvaća Božju ljubav.

Tko otkrije nepovjerenje u svome srcu, tko u svome srcu posumnja u Božju ljubav prema sebi i ljudima, tko prema Bogu hoće radije ostati na odmaku ili u tobožnjem „odmaka sigurnosti“, tko dakle Bibliju čita naočalama nepovjerenja i straha, u većini će tekstova naći bilo kakav „ako“ i „ali“. Neće Bibliju čitati srcem djeteta koje ima povjerenja u Boga, koje zna za ljubav svoga „Oca“ i vjeruje mu. A to bi zapravo bile prave naočale. *„Ta ne primiste duha robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojemu kličemo: Abba! Oče!“* (Rim 8,15)

6.

Biti blagoslov jedni drugima

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Danas ćemo upoznati jedan vrlo konkretan i spasonosan oblik življene vjere: uzajamno blagoslivljanje. Blagosloviti znači reći nekome dobru riječ o Bogu. To ćemo danas učiti i vježbati. **Pjesma i kratka šutnja.**

Nakon izmoljena psalma možemo svojim vlastitim riječima reći za što želimo hvaliti Gospodina. Pritom se može uzeti formulacija ili misao psalma, kako smo u međuvremenu već navikli. Pokušavamo formulirati vlastite kratke molitve.

Kad nastane neko vrijeme tišine, ne treba nam postati neugodno. Mi pritom ne čekamo da netko drugi nešto kaže, nego da bi se u nama, u našoj duši oblikovala kratka molitva. Nju zatim glasno izgovaramo.

- Netko moli Psalam 96.

Pjevajte Jahvi pjesmu novu!

Pjevaj Jahvi, sva zemljo!

Pjevajte Jahvi, hvalite ime njegovo!

Navješćujte iz dana u dan spasenje njegovo,

kazujte poganima njegovu slavu,

svim narodima čudesa njegova.

Velik je Jahve, hvale predostojan,

strašniji od svih bogova!

Ništavni su svi bozi naroda,

Jahve stvori nebesa!

Slava je i veličanstvo pred njim,

sila i sjaj u Svetišću njegovu.

Dajte Jahvi, narodna plemena,

dajte Jahvi slavu i silu!

Dajte Jahvi slavu imena njegova!

Prinosite žrtvu i uđite u dvorove njegove,

poklonite se Jahvi u sjaju svetosti njegove.

Strepi pred njim, zemljo sva!

Nek' se govori među poganima: „Jahve kraljuje!“

*Svijet on učvrsti da se ne pomakne,
narodima pravedno upravlja.
Raduj se, nebo, i kliči, zemljo!
Neka huči more i što je u njemu!
Nek' se raduje polje i što je na njemu,
neka klikće šumsko drveće
pred Jahvom, jer dolazi,
jer dolazi suditi zemlji.
Sudit će svijetu u pravdi
i narodima u istini svojoj.*

Polazeći od psalma smijemo svi formulirati spontane molitve.
„Slava Ocu...” i pjesma

Dijeliti život, 20 minuta

Jedni drugima priopćujemo što se kod koga dogodilo od posljednjega susreta. Što se dogodilo posebno? Čime se bavimo upravo sada? Što možemo izvijestiti jedni drugima o svojim iskustvima vjere? Kako smo se nastavili baviti temom posljednjega susreta „Gajiti osobni odnos prema Bogu“ i poticajima u vezi s time? Pripovijedamo jedni drugima.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 30 minuta

Sada ćemo kratko zastati i posvijestiti si da je Isus među nama nazočan u svojoj riječi. **Pjesma**

Prethodna napomena u vezi sa slijedećim biblijskim mjestom. Ono sadrži jednu rečenicu koja nije lako razumljiva: „...a sinovi će kraljevstva biti izbačeni van u tamu. Ondje će biti plač i škrgut zuba.“ Naše biblijsko tumačenje za kod kuće bavi se ovom rečenicom. Pri našem dijeljenju Biblije nećemo pobliže ulaziti u ovu rečenicu, jer nije bitna za tijek pripovijesti.

Čitamo tekst: **Mt 8,5-13.**

*Kad uđe u Kafarnaum, pristupi mu satnik pa ga zamoli:
„Gospodine, sluga mi leži kod kuće uzet, u strašnim mukama.“ Kaže*

mu: „Ja ću doći izliječiti ga.“ Odgovori satnik: „Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i izliječen će biti sluga moj. Ta i ja, premda sam čovjek pod vlašću, imam pod sobom vojnike pa rekнем jednomu: 'Idi!' - i ode, drugomu: 'Dođi!' - i dođe, a služi svomu: 'Učini to' - i učini.“ Čuvši to, zadivi se Isus i reče onima koji su išli za njim: „Zaista, kažem vam, ni u koga u Izraelu ne nađoh tolike vjere. A kažem vam: Mnogi će s istoka i zapada doći i sjesti za stol s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom, a sinovi će kraljevstva biti izbačeni van u tamu. Ondje će biti plač i škrgut zubi.“ I reče Isus satniku: „Idi, neka ti bude kako si vjerovao!“ I ozdravi sluga u taj čas.

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice. Ostanemo tri minute u tišini i slušamo. Tko hoće, može nešto zabilježiti.

Priopćujemo jedni drugima što se pokrenulo u našoj nutrini. Danas si za to nećemo uzeti previše vremena, da bismo mogli prijeći na sljedeći korak.

Za sljedeći korak čita svatko za sebe sljedeći tekst.

Naš današnji tekst slijedi poznatu shemu. Zato ga želimo svjesno razmatrati pod vidom bolesnoga sluge. Za njega se kaže da je uzet i kod kuće leži u strašnim mukama:

1. korak: Možemo si lako zamisliti situaciju o čemu su kod kuće razgovarali sluga i njegov gospodar. Na kraju mora da je satnik rekao: „Idem za tebe k Isusu!“
2. korak: Satnik bolest svoga sluge čini svojom i iznosi Isusu svoju prošnju. Što satnik govori Isusu?
3. korak: Sam Isus osobno ne dolazi do sluge, jer satnik ima veliku vjeru. Što je satnik na svome povratku rekao svome služi o Isusu? I još važnije: Što je satnik svome služi priopćio o Isusu?

Prenesimo i danas ova tri koraka na sebe:

1. korak: Netko trpi nevolju. Možda ga je ova nevolja ček učinila uzetim. On zamoli drugoga za molitvu. Ovaj kaže: „Odnijet ću tvoju nevolju Isusu!“
2. korak: Moli se Isusu. Zatim osluškuje u sebe i pritom pazi na nutarnje dojmove. Čeka na to što će mu Isus priopćiti dobrog o ovome čovjeku.
3. korak: To što je čuo od Isusa, govori drugomu.

Prošnja znači nevolju drugoga staviti pred Boga. Blagosloviti znači reći drugomu nešto dobro o Bogu. Isto kao kad majka blagoslivlja svoje dijete govoreći mu: „Bog te blagoslovio! – Bog te čuvao!“

Tko se snašao s tekstom, tko ima kakvih poteškoća? Razmijenimo kratko svoja iskustva.

Primijeniti u životu, 30 minuta

Sada ćemo, ako nemate ništa protiv, vježbati u grupi ove korake. Jednostavno vježbamo, kao što je i Isus rado vježbao sa svojim učenicima. Isus se sigurno raduje da će sada vježbati i s nama!

Jednostavno pokušamo: Smirimo se. Molimo zajedno molitvu koja se naslanja na psalam:

„Gospodine Isuse, hoćemo te slaviti i ne želimo zaboraviti koliko si nam sve dobra učinio: opraštaš nam naše grijeha i ozdravljaš naše slabosti, spasavaš nam život od propasti, kruniš nas dobrotom i vjernošću i čitav život nas sitiš svojim darovima, kao orlu obnavlja se naša mladost. Da, Gospodine, ti činiš djela spasenja. Hvali Gospodina, dušo moja, i ne zaboravi dobročinstava njegovih. Amen.“

Netko iz grupe spominje sada nakanu. Možda je čak dobro, najprije spomenuti jednu sasvim skromnu nakanu. Jer želimo učiti! Taj može dakle reći otprilike ovako: „Pomolite se Isusu za mene da...“ Ili: „Molite Isusa za mene da...“ Netko spomene prošnju:

„Isuse, čuo si N.N. On/ona te moli za... Smiluj se i priteci mu/joj u pomoć.“

Zatim slijedi tišina u kojoj puni očekivanja oslušujemo da li se u nama formira neka kratka rečenica. To može biti poznata biblijska riječ, iz psalama: „Gospodin je tvoj pastir. Ne boj se.“ ili riječ koju poznajemo od samoga Isusa: „Ne bojte se.“

Pouzdamo se u to da Isus preko nekoga čini sebe među nama „zapaženim“.

Tko u sebi čuje dobru riječ, glasno je izgovori. Nakon prvoga dijela možemo u daljnjemu dijelu moliti za blagoslov. „**Oče naš**“ i **pjesma**.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Ako kao sljedeće ponovno prethodi sastanak svih grupa u zajednici POV, razmislimo što kao grupa možemo pridonijeti. Razmjenjujemo iskustva o tome. Ostavimo još nekoliko minuta vremena da bi svi pročitali sljedeće.

Sljedeća biblijska mjesta pomažu nam produbiti našu današnju temu.

Ez 37,1-14; Iv 11,1-44; Br 6,22-27 Mk 10,13-16; Pnz 28,1-14; 1 Pt 3,8-12

Objasnimo jedni drugima ima li sljedećih dana „prirodnih“ termina“ kada bismo se mogli ponovno sastati. Možemo ponovno pročitati tri teksta iz konteksta.

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Blagoslov i blagosloviti

„Stoga te molim da se moliš za me Gospodinu, Bogu našem“

Blagoslov i blagosloviti – iza toga se krije neiskorištena ili čak zaboravljena dimenzija naše vjere. Danas, nažalost, malo ljudi živi iz ove spasonosne i okrjepljujuće dimenzije. A biblijski su tekstovi puni pripovijesti o blagoslivljanju: Bog blagoslivlja čovjeka „*I Bog ih blagoslovi...*“ (Post 1,22); Isus blagoslivlja „*Isus položi na njih ruke i blagoslovi ih*“ (Mk 10,16); i ljudi blagoslivljaju „*Tada Aron podiže ruke spram naroda i blagoslovi ga*“ (Lev 9,22). Blagoslov u Svetome pismu spada u život kao i svagdanji kruh.

Što je zapravo smisao blagoslivljanja? Zašto molim za blagoslov? Mogu li i sam blagosloviti druge?

Često se nalazimo u nevolji kad molimo blagoslov za sebe osobno. Problem nas sasvim zaokupi; plašimo se onoga što je pred nama; duša nam je nemirna. U takvim situacijama teško nam je moliti. Prošnje koje donosimo pred Boga često nas onda više ne smiruju i ne darivaju nam utjehu, jer su potpuno prožete našim brigama. Naša se nutarnja nevolja pojačava još više i zatvara nas u nas. Jedna moliteljica koja se može uživjeti, smiren molitelj koji moli umjesto mene, može nam ovdje pomoći. Ovu molitvu po zastupniku (kad drugi moli umjesto mene, op. prev.), kad se tko zauzima za drugoga, nalazimo u mnogim biblijskim pripovijestima:

U pripovijesti o ozdravljenju uzetoga u Markovu Evanđelju (2,1-12) četiri muškarca donose uzetoga k Isusu. Ali budući da je kuća puna ljudi, oni otkrivaju krov i spuštaju bolesnoga kroz otvore dolje k Isusu. „*Kad vidje njihovu vjeru*“, započinje Isus ozdravljati uzetoga. Vjera četvorice muževa koji se toliko zauzimaju za svoga bolesnika, dirnula je Isusa.

U onoj pripovijesti o ozdravljenju Petrove punice (Mk 1,30) razgovaraju učenici s Isusom o bolesnoj punici, na što ju on ozdravlja.

I satnik u Kafarnaumu moli Isusa da ozdravi njegova bolesna slugu: „*Samo reci riječ i izliječen će biti sluga moj*“ (Mt 8,5-13).

Ako smo na ovome tragu, uvijek iznova ćemo otkriti povezanost između nevolje (potrebe) jednoga i prošnje drugoga.

Jasno je izražena povezanost nevolje jednoga s prošnjom drugoga u Jakovljevoj Poslanici: „*Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine Crkve! Oni neka mole nad njim, mažući ga uljem u Ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nevoljnika; Gospodin će ga podići, i, ako je sagriješio, oprostiti će mu se*“ (Jk 5,14-15); a redak kasnije govori Jakov: „*...molite jedni za druge, da ozdravite*“.

Ova misao o „molitvi za druge“ pojavljuje se ponovno u tzv. velikom pokajničkome činu: „*Zato molim blaženu Mariju vazda djevicu, sve anđele i svete i vas, braćo i sestre, da se molite za me Gospodinu Bogu našem.*“ Ovdje mi, kao oni koji se priznaju grješnicima, pozivamo svoju braću i sestre koja nas okružuju da se mole Bogu za nas.

Sažmimo ove primjere: Tko upadne u nevolju, često mu nedostaje povjerenja u Božje spasonosno djelovanje. Stoga netko drugi nastupa kao zagovornik za ovoga koji je u nevolji. Lijepa je misao: „*Živimo jedni od drugih, nitko ne živi sam za sebe*“.

Sve je ovo bilo opisivanje prosbene molitve. Poneki se pitaju: Kakve to veze ima s „blagoslivljanjem“?

Blagosloviti u latinskome znači „benedicere - govoriti (reći) nešto dobro“. Blagosloviti je dakle povezano s time da jedni drugima govorimo o Bogu nešto dobro. Sveti Ignacije savjetuje da prije molitve budemo najprije sigurni u „Božju ljubeću nazočnost“. Ovo potpuno odgovara Isusovoj poruci u Markovu Evanđelju da je Božje kraljevstvo blizu. Prosbena molitva drugoga vraća onoga koji trpi nevolju natrag u ljubeću Božju nazočnost. On već samim „blagoslovom“ iskusi dakle okrpju, i utjehu jer zna: za mene mole. Molitelj, sažimljući ovo u riječi, blagoslivlja. Kad, recimo, kaže: „Bog ti je blizu, on ti ostaje naklonjen; neka ti njegova nazočnost daruje novu odvažnost.“

Molitelj, koji moli umjesto drugoga, postaje posrednik između Boga i onoga koji je, čini se, nevoljom odijeljen od Boga. Gdje pred Boga donosi čovjeka koji je upao u nevolju, on postaje zagovornikom. Gdje čovjeku u nevolji „približava“ Božju utješnu riječ, on je onaj koji blagoslivlja. Netko je onaj koji blagoslivlja jer se priklanja drugomu u Božje ime na po Božjoj zapovijedi.

Tko je već molio s drugim na njegovu nakanu, možda poznaje iskustvo da nam za vrijeme molitve na pamet dolazi neka biblijska riječ ili redak psalma, da bi to prenio drugomu. Primjerice: „Moraš li proći i dolinom smrtne sjene, ne boj se zla. Uza te je Bog, on je tvoj štap i palica tvoja!“ To je kao da se Bog svojim vlastitim riječima doziva u sjećanje i u njima nam se dariva.

Vrijedno znati o Mt 8,5-13

Poruka o dobrostivu Ocu

Božja ljubav djeluje i danas. Ovo smo iskustvo mogli možda steći i u uzajamnu blagoslivljanju. Pritom nam je pomogao jedan tekst iz Matejeva Evanđelja da ovo bolje shvatimo. Promotrimo li veću povezanost u koju je smješten naš tekst u Evanđelju, naći ćemo je u nastavku Propovijedi na gori.

U Propovijedi na gori (Mt, poglavlje 5-7) objavljuje Isus tko je i kakav je „nebeski Otac“ i koliko se bori za povjerenje ljudi.

U dva poglavlja koja se iza toga nastavljaju (8 i 9) objavljuje se u čudesnim Isusovim djelima snaga koja stvara spasenje. Još više: oni pokazuju kako ljudi koji se pouzdaju u Boga, postaju spašeni. Tako Isusova čudesna djela osnažuju njegovu radosnu vijest o dobrome Ocu, *„jer on daje da njegovo sunce sja i zlima i dobrima, i da kiša pada nad pravednicima i nepravednicima“* (Mt 5,45).

Ovu Božju naklonost prema svakome čovjeku, bio on Židov ili poganin, Grk ili Rimljanin, osjeća poganski satnik u našoj pripovijesti. On bolest svoga sluge čini svojom vlastitom i očinskom skrbi pred Isusa donosi nevolju „u strašnim mukama“. Prepušta Isusu hoće li i što učiniti. Isus hoće doći i pomoći. Tu sada započinje ono zadivljujuće. Normalno bi bilo da je svaki čovjek radostan ako može pokrenuti Isusa da pođe s njim. Satnik ipak zna da Isus, Židov, prema židovskome zakonu ne smije ući u kuću paganina a da se sam ne onečisti. On to cijeni. I već naslućuje i vjeruje da je Isus veći od običnoga Židova. Možda zato izražava tako veliku pažnju prema njemu?

Poslušan jednom drukčije

Satnik podsjeća na običaje u vojsci. Instrukcije, naputci, zaključci ili zajednički načini postupanja dolaze primateljima samo onda kad prenositelji prenose čitavu vijest „1:1“. Za ispravnost i razboritost naredbe mjerodavan je naredbodavac, a ne glasnik koji prenosi poruku. „Poslušnost“ je odlučujuća ključna riječ.

Satnik zna da on kao poganin nema nikakva prava zamoliti Isusa da dođe u njegovu kuću, zato traži prema dobrom vojničkom običaju da mu dade spasonosnu riječ za slugu. On bi ju poslušno prenio sluzi, Isus se u to može sasvim sigurno pouzdati. Svoju vjeru u Isusovu vlast pokazuje jednom usporedbom. Kao što on ima vlast naređivati svojim podložnicima, tako Isus ima vlast nad bolestima. Ova uzorna vjera doživljuje nakon toga potvrdu: „*I reče Isus satniku: Idi, neka ti bude kako si vjerovao! I ozdravi sluga u taj čas.*“

Isus koji se divi

Normalno je da se narod divi Isusovim riječima i djelima. Ali ovdje se Isus divi vjeri satnika: „*Zaista, kažem vam, ni u koga u Izraelu ne nađoh tolike vjere.*“ Takva „stopostotna vjera“, takvo povjerenje u Božju vlast koja se objavljuje u njemu, Isusu, u svojih ljudi još nije susreo.

Proročanski Isus

Na svoje divljenje Isus nadovezuje i proročku opomenu: „*A kažem vam: Mnogi će s istoka i zapada doći i sjesti za stol s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom, a sinovi će kraljevstva biti izbačeni van u tamu. Ondje će biti plač i škrgut zuba.*“ (Mt 8,11-12) Takve Isusove riječi zazivaju u nama pitanja i čudimo se krutosti riječi, premda Isus na drugome mjestu zna reagirati i govoriti potpuno drukčije.

Opominjuće riječi treba onaj tko je postao samouvjeren i lakovjeran. U narodu je bilo nekih koji vjeruju da je dovoljna sam činjenica da pripadaju izabranome Božjem narodu da se dođe do Božjih dobročinstava. Ali već kod pripovijedanja (na trećem susretu grupe), kad Isus u sinagogi svoga zavičajnoga grada Nazareta nije mogao učiniti nijedno čudo, postaje jasno: Potrebna je nutarnja spremnost da Bog na nama može djelovati. Božje dobrostivo i spasonosno djelovanje nije nikakav automatizam, koji nastupa jer pripadamo nekoj određenoj grupi.

Druga teška riječ jest ona gdje stoji: „bit će izbačeni“. Ništa nije rečeno o tome tko tu izbacuje. Pomoć za razumijevanje daje nam apostol Pavao. U Poslanici Rimljanima piše on o krivome životu nekih ljudi koji se ne sviđa Bogu. Božja dosljednost jest prepustiti ove ljude samima sebi. „Zato ih je Bog po pohotama srdaca njihovih predao nečistoći“ (Rim 1,24). Takvi ljudi navlače na sebe svoj vlastiti sud.

Što se u Bibliji naziva „kazna“ ili „gnjev Božji“, većinom nije ništa drugo nego da ljudi postaju svjesni svoga položaja. Pritom još najčešće misle da su „izbačeni“. Ali nije ih izbacio Bog. Pravo obraćenje započinje sa spoznajom: „Mogao sam to znati, ali to sam si sam zakuhao.“

Za daljnje promišljanje

Kako je izgledao odnos satnika prema njegovu sluzi? Što je iz toga proizašlo? Kamo ja idem s nevoljom meni bliskih ljudi?

U čemu se sastoji ono zadivljujuće u satnikovoj vjeri? Što on očekuje od Isusa?

Što će satnik na povratku reći sluzi?

„*Neka ti bude kako si vjerovao.*“ Mogu si zamisliti jednu ili više konkretnih situacija i pitati se: Što Isus po mome mišljenju ovdje može i hoće učiniti? Što očekujem od Isusa?

3. Bog zahvaća

Čuda nije moguće „fotografirati“. U ovome smislu biblijskim piscima nikada nije bilo do toga da svoje izvještaje o čudesima obrazlažu prirodnoznanstvenim činjenicama ili da tumače tijek čuda. Čuda hoće više. Ona ukazuju na to da izvan, ili bolje, usred naravnoga svijeta postoji „nadnaravni“ Božji svijet.

U službi naviještanja

Isus je svojim čudesima htio pokazati da je u naš svijet ušlo Božje gospodstvo ljubavi. Čudesa su sasvim u službi njegova naviještanja. Ona su uočljivo uvijek na početku novih pokreta: čudesa stoje osobito na početku Isusova djelovanja. Čudesa se pretežito događaju i na početku Djela apostolskih, na početku Crkve. U čitavoj dvijetisućgodišnjoj povijesti kršćanstva uočavamo uvijek iznova da su čudesa pratila početke novih pokreta. Za većinu velikih osnivača redova pripovijeda se o čudesima. Čudesa jačaju naviještanjem pokrenuti proces vjere.

Čudesa u Novome zavjetu hoće probuditi vjeru u Isusovu poruku i pokazati Isusa kao od Boga poslana donositelja spasenja. Četiri Evanđelja pokazuju ovo u različitim nijansama.

Ivanovo Evanđelje ne govori o čudesima, nego o znacima. Ivan navodi sedam znakova (sedam je broj punine). Znac hoće prije svega uputiti na Isusa Krista kao mjesto Božje nazočnosti u ovome svijetu.

Poruku „*Ja sam svjetlo svijeta*“ (Iv 8,12) potvrđuje Isus darivajući slijepcu očinji vid (Iv 9,1 i dalje). Čudesno umnoženje kruha hoće podvući istinu Isusove riječi „*Ja sam kruh života*“ (Iv 6,15) a uskrisujući Lazara od mrtvih potkrjepljuje Isus izričaj „*Ja sam uskrsnuće i život*“ (Iv 11,25).

Čudesa u Markovu Evanđelju daju da zasja mesijansko Božje gospodstvo. U Mateja uočavamo da najviše izvješća o čudesima slijedi iza Propovijedi na gori. Očito time treba podvući Propovijed

na gori. Isus se u Lukinu Evanđelju svojim čudesima pokazuje kao velik dobročinitelj i prijatelj siromaha koji objavljuje Božje milosrđe.

Čudesno Božje zahvaćanje.

Nadbiskup Canterbury je na pitanje odakle znamo da su stanoviti događaji čudesa a ne slučajnosti, odgovorio: „Jesu li ove stvari čudesa ili slučajnosti, ne znam. Sve što znam jest da postoji više slučajnosti ako molim.“

U ovome smislu naglašuje Anthony de Mello da je važno da se u našem životu događaju „čudesa“. Ako ne doživimo Božje čudesno zahvaćanje, to može biti zbog toga što ne živimo dostatno „opasno“ - čitaj: što nemamo dostatno povjerenja - ili što ne računamo s Božjom providnošću pa ju zbog toga ne prepoznamo.

Čudo u biblijskome smislu ne znači bezuvjetno događaj koji probija prirodne zakone. Biblijsko čudo počiva na uvjerenju srca da se jedan događaj Božjim zahvaćanjem događa radi nas. Bog zahvaća da nam pokaže svoju ljubav. Bog zahvaća aktivno da osnaži našu vjeru. Tako se (zato) objavljuje kao naš, čak kao moj osobni Bog, kao Bog koji nas osobno ljubi. Čudesa u ovome smislu spadaju u vjeru u osobnoga Boga koji ulazi u našu molitvu i naše potrebe.

Dijeliti život

Već smo neko vrijeme na putu. Osjećamo, to je dobro. Sve nam jasnijim postaje da kršćanska vjera nije „držati istinom“, nego naprotiv, zajednički život. Tomu se hoćemo danas posvetiti.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Naputak za tim voditelja: Kao poticaj i pomoć za ovaj dio zahvaljivanja i slavljenja uvijek smo uzimali jedan psalam ili izabrane retke iz njega. I dalje ćemo tako činiti, ali i upozoriti na to da nas i tekst pjevane pohvale može nadahnuti za spontanu zahvalu i slavljenje.

Započinjemo s pjesmom i na kraju kratkom šutnjom. Netko moli Psalam 98. Na kraju možemo svojim vlastitim riječima ili riječima psalma hvaliti Gospodina, zahvaliti mu i zapjevati mu pjesmu.

*Pjevajte Jahvi pjesmu novu,
jer učini djela čudesna.*

*Pobjedu mu pribavi desnica njegova
i sveta mišica njegova.*

*Jahve obznani spasenje svoje,
pred poganima pravednost objavi.*

*Spomenu se dobrote i vjernosti
prema domu Izraelovu.*

*Svi krajevi svijeta vidješe
spasenje Boga našega.*

*Sva zemljo, poklikni Jahvi,
raduj se, kliči i pjevaj!*

*Zapjevajte Jahvi uz citaru,
uz citaru i uza zvuke harfe;*

*uz trublje i zvuke rogova:
kličite Jahvi kralju!*

*Neka huči more i što je u njemu,
krug zemaljski i stanovnici njegov!
Rijeke nek' plješću rukama,
zajedno s njima neka se brda raduju!
Jer Jahve dolazi,
dolazi suditi zemlji.
Vladat će krugom zemaljskim po pravdi
i pucima po pravici. Slava Ocu...*

Dijeliti život, 20 minuta

Napomena za tim voditelja: Do sada smo razmjenu provodili u čitavoj grupi, da bismo jedni druge dobro upoznali. Ali pojedini članovi grupe mogli su tako malo reći. Sada želimo kao ponudu upozoriti na jednu novu varijantu:

Oblikovati manje grupe za razmjenu. Primjerice, tim od dvije do tri osobe (izbor pripremljenim izvlačenjem ili brojanjem po redu).

Slike ili riječi (primjerice, mir, nada, tuga,...) izložiti s pitanjem: Koja slika ili riječ odgovara mojoj trenutačnoj situaciji ili mene pogađa.

Od našega posljednjeg susreta dogodile su se neke stvari:

- Možda drugi susret POV-zajednica. Tko može o tome nešto reći?
- Na kraju posljednjega susreta blagoslovili smo jedni druge. Tko želi u vezi s time nešto reći?
- Konačno, važno je da međusobno dijelimo ono čime smo se u posljednje vrijeme bavili i s kojim smo osjećajima danas došli ovamo.

Razmjenjujemo iskustva.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Naputak za tim voditelja: Do sada smo upoznali dvije pjesme koje ovdje odgovaraju. Moguće su i druge pjesme, posebno takve koje pozivaju Duha Svetoga.

Sada ćemo kratko zastati i posvijestiti si da je Isus u svojoj riječi prisutan među nama. K tomu zapjevajmo pjesmu. Pročitajmo najprije slijedeći uvodni tekst.

Mala Poslanica Filemonu počiva na sasvim osobnome povodu. Rob Onezim pobjegao je od svoga gospodara. Na svome bijegu susreće Pavla koji sjedi u tamnici. Tamnice tada nisu bile zaključani odjeli, jer su zarobljeni trebali biti od svoje rodbine i prijatelja opskrbljeni odjećom i hranom. Pavlovim navještanjem Onezim postaje kršćanin. Pavao iza toga šalje roba natrag Filemonu, čija kuća služi kršćanskoj zajednici kao mjesto okupljanja. Poslanica treba potaknuti Filemona ne samo da robu Onezimu oprostí njegov bijeg, nego da ga k tome prihvati i kao novoga kršćanskoga brata.

Otvaramo Poslanicu Filemonu i čitamo čitav tekst:

Pozdrav

Pavao, sužanj Isusa Krista, i brat Timotej: ljubljenom Filemonu, suradniku našem, i sestri Apiji, i Arhipu, suborcu našem, i Crkvi u tvojoj kući. Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista!

Zahvalnica i molitva

Zahvaljujem svagda Bogu svomeu spominjući te se u svojim molitvama jer čujem za tvoju ljubav i vjeru koju imaš prema Gospodinu Isusu Kristu i prema svima svetima. Nek zajedništvo tvoje vjere bude djelotvorno u spoznanju svakoga mogućeg dobra među vama poradi Krista! Uvelike si me doista obradovao i utješio svojom ljubavlju jer si, brate, okrijepio srca svetih.

Zauzimanje za Onezima

Stoga, premda imam punu slobodu u Kristu da ti zapovjedim što ti je činiti, poradi ljubavi radije molim, kakav već jesam, Pavao, starac, a sada i sužanj Krista Isusa. Molim te za svoje dijete koje rodih u okovima, za Onezima, negda tebi nekorisna, a sada i tebi i

meni veoma korisna. Šaljem ti ga - njega, srce svoje. Htjedoh ga zadržati kod sebe da mi mjesto tebe posluži u okovima evanđelja. Ali ne htjedoh preko tvoje volje da ne bi tvoja dobrota bila od nevolje, nego od dobre volje. Možda baš zato bi za čas odijeljen da ga dobiješ zauvijek - ne kao roba, nego više od roba, kao brata ljubljenoga, osobito meni, a koliko više tebi, i po tijelu i po Gospodinu. Smatraš li me dakle drugom, primi ga kao mene. Ako ti je u čemu skrivio ili ti je što dužan, to meni upiši. Ja, Pavao, potpisujem svojom rukom: ja ću platiti. Da ti ne reknem da mi i samoga sebe duguješ! Hajde, brate, da se tobom okoristim u Gospodinu: okrijepi srce moje u Kristu! Uzdajući se u tvoju poslušnost, napisah ti uvjeren da ćeš još više učiniti, nego te molim.

Preporuke i pozdravi

K tome, pripravi mi obitavalište jer se nadam da ću vam po vašim molitvama biti darovan. Pozdravlja te Epafra, moj suuznik u Kristu Isusu, Marko, Aristarh, Dema i Luka, moji suradnici. Milost Gospodina našega Isusa Krista s duhom vašim!

ponavljamo pojedine riječi ili rečenice. Tri minute slušamo u šutnji. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Priopćujemo jedni drugima što se pokrenulo u našoj nutrini.

Danas se sasvim svjesno bavimo daljnjim pitanjima. Prođimo skupa pitanje za pitanjem.

Razgovaramo o pitanjima:

1. Pavao piše Filemonu „i Crkvi u tvojoj kući“ (r. 2). Koliko su takve zajednice mogle biti najviše velike?
2. Je li naša mala grupa „Crkva“? - Osjećamo li se kao mala „Crkva“?

3. Na koga misli Pavao kad govori o „svetima“: „*Uvelike si me, doista, obradovao i utješio svojom ljubavlju, jer si, brate, okrijepio srca svetih*“ (r. 7)
4. „Sveti“ se krijepe Filemonovom ljubavlju. Kako si mi možemo zamisliti takvu okrjepu ljubavlju?
5. Što se mijenja obraćenjem Onezima kod Pavla u tamnici u odnosu između Filemona i Onezima?
6. Kakav odnos gaji Pavao prema Filemonu?
7. Kako se razvio odnos među nama, u grupi? Možemo li sebe nazvati braćom i sestrama?
8. Kako možemo još više međusobno dijeliti život?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Koji konkretni poticaj iz Božje riječi prepoznajemo kao važan za zajednički život među nama, članovima grupe? Kako možemo sasvim konkretno – upravo u vrijeme između naših susreta – još više razvijati brigu jednih za druge? Koje nam ideje i mogućnosti dolaze pritom na pamet? Kratko razmislimo i eventualno zabilježimo ideje.

Želi li tko priopćiti svoju ideju?

Prije nego zaključimo s vremenom molitve, razmislit ćemo imamo li nakana koje bismo mogli zajedno staviti u prošnje i za koje želimo biti blagoslovljeni.

Molitva i prošnja, 10 minuta

Naputak za tim voditelja: Od sada možemo se okušati s novim varijantama blagoslivljanja. Blagoslivljanje se može prakticirati ne samo u čitavoj grupi, nego i u malome timu, u timu od dvoje ili troje. Dobro je najprije razgovarati o tome da li i kako to grupa želi. Ako su na početku našega susreta već formirani mali timovi kod „dijeljenja

života“, idealno je onda da oni mole jedni za druge.

Najprije iznesimo prošnju koju pred Boga hoćemo donijeti. Na kraju možemo blagosloviti jedni druge.

Donosimo pred Boga svoje nakane. Molimo u malim grupama jedni za druge i tako jedni druge blagoslivljamo. „Oče naš“ i pjesma.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Iskoristimo vrijeme između susreta. Koji član grupe želi od nas u iduće vrijeme sasvim konkretnu potporu? U čemu?

Sa slijedećim biblijskim mjestima možemo lako produbiti temu „Dijeliti život“:

Fil 4,10-20; Fil 1,27-2,11; Dj 4,32-37; Iv 17,20-26;
Gal 5,13-26; Mt 14,13-21

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Dijeliti život

Za kršćane „prvoga sata“ bilo je po sebi razumljivo da se njihovo nasljedovanje Krista odražava u svakodnevnome životu. Ova su očitovanja najjasnije vidljiva u življenim odnosima. Kao klasičan primjer rado se citira sljedeći tekst Pisma iz Djela apostolskih: *„Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao. Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. Gospodin je pak danomice zajednici pridruživao spasenike“* (Dj 2,44-47).

Nama kršćanima u Zapadnoj Europi može se ovaj tekst činiti pomalo stran, jer za mnogo toga za što su ljudi tadašnjega vremena bili sami odgovorni, mi smo tu odgovornost prebacili na Državu. Tako postoji primjerice državna skrb za udovice i siročad, za ljude bez posla, za bolesne, za one s posebnim potrebama, za školstvo i doškoloavanje, za stare..., i mnogo više.

Kako dakle gornji tekst možemo shvatiti i živjeti u našem kulturnome krugu?

Kad razmišljamo pod vidikom dijeljenja života, ne radi se u prvome redu o tome da započnemo s mjerama koja osiguravaju egzistenciju. Ne radi se ni o tome da se izložimo moralnome pritisku u kojemu razmišljamo što bismo dobra sve mogli učiniti. Dijeliti život je naprotiv, pitanje našega osobnoga temeljnog stava prema nama samima, prema bližnjemu, stvorenju i prema Bogu.

Zanimati se za drugoga

Središnji vidik ovoga temeljnog stava jest stvarno i pravo zanimanje za Ti, za drugoga s kojim se susrećemo licem u lice - Vis-a-vis. Možemo jednom sasvim mirno razmisliti koliko je veliko naše zanimanje za život moga bližnjega, bilo u grupi, u vlastitoj obitelji, na radnome mjestu, u slobodno vrijeme, u župi, u radnim skupinama, ... itd.

Kad razmišljamo kod kojih se osoba osjećamo posebno ugodno, onda će to najvjerojatnije biti one kod kojih ne moramo ponajprije biti nešto, nego jednostavno smijemo biti mi. Ima razgovora u kojima sugovornici pripovijedaju samo o sebi i jedva da se zanimaju za svoga nasuprotnika kao osobu. Takvi razgovori ostaju prazni. Drukčije je kad se dogodi razgovor u kojem se zaista zanimamo za svoga bližnjega. Ovdje se možemo otvoriti i uzajamno jedan drugomu povjeriti djelić života - pritom smo podijelili dio svog života.

Još jedno drugo opažanje može pomoći da se uživimo u temu dijeliti život: ako pri pozdravu gotovo automatski pitamo „Onda, kako je?“, očekujemo bez velika razmišljanja „Hvala, dobro.“ Ako naš Vis-a-vis daje shvatiti da upravo sada proživljava teško vrijeme, za nas je to više mučno i neugodno, posebno onda ako mislimo da nemamo mnogo vremena.

Upravo se o tome radi u našim grupama pri učenju dijeljenja života: Da imamo prostor gdje se zaista zanimamo jedni za druge i imamo vremena jedni za druge, mjesto gdje jedni druge podupiremo. Tako grupa može postati mjesto gdje vježbamo uzajamno slušanje i gdje možemo iskusiti koliko dobro čini kad iskusimo pravo zanimanje i jedni drugima možemo biti djelić daljnje pomoći i potpore.

Ako na ovaj način sudjelujemo iznutra i pustimo da nam se pokrene srce, Duh Božji nam može darovati ideje u kojemu

konkretnome „vanjskom“ obliku možemo podijeliti dio svoga života s članovima, sestrama i braćom, u našoj grupi, ali i s drugim ljudima.

Dijeliti život, konkretno

Da gornje misli ne bi ostale visjeti „suhoparne“ i teoretske u prostoru, pozvani smo razmisliti ovdje o nekim idejama i konkretnim mogućnostima tima voditelja i napisati:

(Svoje ideje možemo razmijeniti na sljedećemu susretu.)

2.

Vrijedno znati o Poslanici Filemonu

Poslanica Filemonu je najmanja od svih poslanica apostola Pavla. Čini se da je privatno pismo. Ipak ona je više od toga. Poslanica Filemonu pokazuje kako se novim odnosom prema Isusu Kristu mijenja socijalna umreženost. Naizvan su doduše zadržane ranije strukture, ali novi Duh ipak sve mijenja.

Ropstvo tada

Robova je tada bilo posvuda. Tako je društvo staroga vijeka bilo bitno obilježeno ropstvom. Robom se moglo postati rođenjem, dugovima, ratnim zarobljeništvom ili ratnim plijenom i na druge načine. Robovi su bili kao i imetak vlasništvo gospodara, i s njima se postupalo kao sa stvarima. Nisu bili zaštićeni i uvelike su bili izloženi samovolji svojih gospodara.

Robovi su često pokušavali bijegom umaknuti svojoj teškoj sudbini. Ovo je za posjednika u pravilu bio znatan gospodarski gubitak, jer robovi su obavljali mnoge poslove. Zato su odbjegli robovi traženi tjeralicama. Ako je ponovno bio uhvaćen, dobio je za kaznu udarce, žigosanje i drugo. Osobita sreća za uhvaćena roba bila je ako je našao moćna zagovornika.

Upravo to se ovdje dogodilo. Rob Onezim je pobjegao i sastao se s Pavlom. U ovome susretu pridobiven je za Evanđelje. Postao je Pavlovo duhovno dijete. Pavao bi ga zapravo rado zadržao jer bi mu u zatvoru mogao dobro poslužiti. Ali u skladu s tadašnjim pravom, Onezim je pripadao svome gospodaru Filemonu i bez njegova dopuštenja ne bi ga smio zadržati. Dakle poslao ga je natrag s preporučenim pismom.

Filemon i njegova kućna zajednica

Poslanica se obraća „*ljubljenome Filemonu, suradniku našem, i sestri Apiji, i Arhipu, suborcu našem, i crkvi u*“ njegovoj „*kući.*“ Filemon je bio očito voditelj kućne zajednice.

Kršćanske kućne zajednice imaju svoj uzor u židovskome vjerskom životu. Židovska kuća bila je središte života i vjere „velike obitelji“. Kuće su bile dovoljno velike da su u njima mogli stanovati i robovi. Dan je bio podijeljen na vrijeme molitve, to je bilo vrijeme sastanka svih.

Ovdje se svaki tjedan svečano slavilo subotu. Tko je već jednom sudjelovao na židovskome bogoslužju, mogao je uočiti da je prava liturgija samo dio uz koji pripadaju iscrpna razmjena pri pozdravu, razmjena robe kao oblik trgovanja kao i često obilna gozba.

Kršćanske kućne zajednice nisu se sastojale samo od članova obitelji koji su postali kršćani. Ovamo je, naprotiv, pripadao širok krug novoobraćenih. Ljudi, koji su ranije bili strani, tvorili su kućnu zajednicu, novu veliku Božju obitelj. Osobito za ljude iz nižih slojeva ovo bijaše doživljaj kršćanskoga bratsko-sestrinskoga odnosa, nov početak pun nade. Antikni sustav klasa prodro je u kršćansku zajednicu. Iz sheme gospodar-sluga nastalo je kršćansko „bratstvo“. Jer po Isusu Kristu svi su oni primili novoga zajedničkog Oca u nebu. Zato su međusobno braća i sestre (usp. Mt 23,8) i tako je u kršćanskoj kućnoj zajednici („kućnoj Crkvi“, op. prev.) nastala nova socijalna umreženost.

Zato se stvar s odbjeglih robom i njegov povratak ne odnosi više samo na Filemona, nego na čitavu kućnu zajednicu. Ona je bila pitana: Kako ćemo se sada odnositi prema robu povratniku, koji je u međuvremenu postao kršćanin? A prije svega mora Filemon, voditelj kućne zajednice, opravdati svoje ponašanje pred njom.

Novo gledanje

Dok je pravno gledanje jasno, u kršćanstvu se uvijek radi o nečemu novom. Odnosom prema novome Gospodaru, prema Isusu

Kristu, mijenjaju se svi odnosi: „*Nema više: Židov - Grk! Nema više: rob - slobodnjak! Nema više: muško - žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu!*“ (Gal 3,28). Sve nacionalne, društvene i etničke ograde ukidaju se pripadanjem Kristu. Ono što povezuje jest Isus Krist.

Rob koji se vratio natrag stoji tako što je Evanđeljem prihvatio Isusa Krista, u novome odnosu prema svome kućnom gospodaru Filemonu. Sigurno, Onezim ostaje najprije njegov rob. Ali on je sada nanovo postao njegov ljubljani brat. Brat s kojim će ostati povezan do u vječnost. Ovo je neplativ dobitak. Pavao svom svojom ljubavlju nagovara za ovo novo gledanje. Zato ustrajno moli i svim svojim mogućnostima da Filemon prihvati i postupi prema svome sluzi Onezimu kao prema ljubljenome bratu kojega je ponovno stekao, čak kao da dolazi sam Pavao ili Isus. On uzima oštećena i u svojim osjećajima povrijeđena Filemona gotovo za ruku i pokazuje kako se kršćanska vjera može sada dokazati.

Pavlu nije do društvene revolucije. Zato i šalje roba natrag njegovu gospodaru. Njegova je namjera da kršćani u danim socijalnim i političkim odnosima žive ispunjeni novim Duhom. Tako će se nepravedne strukture srušiti iznutra i promijeniti. Sam Filemon treba na slobodan način moći odlučiti prema duhu Evanđelja. I Filemon je i djelovao u tome smislu. U Poslanici Kološanima 4,9 spominje Pavao Onezima kao „vjerna i ljubljena brata“, koji sada služi Pavlu. Filemon ga je dakle ne samo s ljubavlju primio nego i oslobodio i, kako je Pavao želio, stavio na raspolaganje kao suradnika.

Za daljnje promišljanje

- U čemu je revolucionarna novost kršćanstva? Koje socijalne učinke to ima?
- Što sve Pavao čini za roba Onezima? Kakvo se tu ponašanje pokazuje? Što bi to moglo značiti za nas?
- Koje nutarnje otpore je Filemon morao moći nadvladati da se u ovoj situaciji dokaže kao kršćanin? Što mu je pritom

pomoglo? Kako možemo mi pomoći jedni drugima da nadvladamo nutarnje otpore?

3. Apostol Pavao

Pavao se rodio u Tarzu u Ciliciji, vjerojatno oko 10. godine poslije Krista. U svojoj je obitelji nastavio sa uobičajenom strogom tradicijom farizeja. Strog i angažiran živio je ovaj intelektualac prema nalogima tradicije. Sve do svoga obraćenja bio je ogorčeni neprijatelj kršćana, koji su štovali Isusa, Rasketoga, kao Mesiju. Njegova se mržnja nakon obraćenja pretvorila u strastvenu i bezuvjetnu ljubav. Pavlovo obraćenje pred vratima Damaska vjerojatno bijaše najvažniji događaj u Prvoj Crkvi. Jer on je postao veliki apostol pogana.

25. siječnja slavimo u Crkvi blagdan Pavlova obraćenja . On je jedini čovjek kod kojega Crkva službeno slavi obraćenje. Čudno je zatim da se njegova povijest obraćenja pripovijeda četiri puta u Novom zavjetu (usp. Dj 9,1-22; 22,3-16; 26,4-18; Gal 1,10-24). Zašto ova važnost njegovu obraćenju?

Novi prototip kršćanstva

Među Isusovim učenicima u oči upadaju osobito dvanaestorica apostola s kojima je Isus gajio osobito intenzivno zajedništvo. Broj 12 svjesno se povezuje s 12 plemena izraelskog naroda. Isus je time signalizirao da je on htio ponovno sabrati Božji narod. Kad je od ove dvanaestorice Juda nakon svoje izdaje Isusa otpao kao apostol, morao je biti pribrojen jedan novi da se opet zatvori krug Dvanaestorice. Kao kandidat dolazio je u pitanje netko tko je poznavao zemaljskoga Isusa i bio „svjedok njegova uskrsnuća“. Kocka je pala na Matiju (usp. Dj 1,15-26). Navedenim uvjetima za izbor zajamčeno je jedinstvo između zemaljskoga i uskrsnuloga

Isusa. Ali ove su dvije pretpostavke mogle vrijediti samo onoliko dugo koliko su još živjeli učenici koji su bili zajedno s Isusom. Bilo je pitanje vremena kad više neće živjeti ni jedan od onih koji su osobno poznavali zemaljskoga Isusa.

S Pavlom stoga od samoga početka u igru dolazi jedna nova dimenzija. Pavao nije vidio zemaljskoga Isusa. On se dakle nije mogao nadovezati na iskustva sa zemaljskim Isusom. Time je nalik svima - također i nama - koji nikada nismo vidjeli zemaljskoga Isusa. Kako takvi ljudi mogu doći do vjere u Isusa Krista?

Za Pavlovo postajanje kršćaninom odlučujući je bio susret s Uskrsnulim na način postojanja duha. Dok su apostoli s Uskrsnulim „još jeli i pili“ (Dj 10,41), ljude je to na Duhove pogodilo „u srce“ (Dj 2,37). Za ovaj nov način susreta s Kristom „u Duhu“ Pavao je postao prototip svih dolazećih vjernika. Njegovo je iskustvo postalo temeljem dolazećih kršćana. U Djelima apostolskim pokazuje se ovaj korak u tome da od 13. poglavlja u središtu stoje Pavlova misionarska putovanja. Jer sada se Mlada Crkva obraćala onima koji više nisu vidjeli zemaljskoga Isusa.

Živjeti iz milosti

Važno značenje Pavla pokazuje se u još jednoj drugoj točki: očituje se srce kršćanstva. Pustimo Pavla da sam dođe do riječi: *„obrezan osmog dana, od roda sam Izraelova, plemena Benjaminova, Hebrej od Hebreja; po Zakonu farizej, po revnosti progonitelj Crkve, po pravednosti zakonskoj besprijekoran. Ali što mi god bijaše dobitak, to poradi Krista smatram gubitkom. Štoviše, čak sve gubitkom smatram zbog onoga najizvršnjeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem“* (Fil 3,5-8).

Pavao bijaše vrlo religiozan i bogobožan muž. On je pokušavao svoj život sasvim usmjeriti prema Zakonu. Ovaj Zakon mu je pomogao doći do spoznaje grijeha (usp. Rim 3,20), ali ga nije opravdao pred Bogom (usp. Rim 3,19). Jer ga je uvijek iznova upozoravao gdje su on i drugi zalutali a da ih Zakon nije mogao

osloboditi. U susretu s Kristom pred Damaskom Pavao je doživio milost da ga Isus Krist oslobađa i oprašta mu njegove grijeha. Ovo iskustvo oslobađanja od grijeha za Pavla je postalo konkretno kad su ga kršćani u Damasku, koje je isto tako htio progoniti i dati poubijati, primili kao brata i zaštitili ga od napadaja drugih protivnika Krista (Dj 9,23-25). Pavao je iskusio milost.

Ovo novo iskustvo s Isusom Kristom i oprostenje od strane kršćana u Damasku bijaše za nj toliko jako da je počeo svim ljudima navješćivati Božju dobrotu i čovjekoljublje. Biti u Kristu, živjeti iz zavoljenosti od Isusa Krista i iz njegova Duha, za Pavla bijaše toliko novo, toliko oslobađajuće i usređujuće da je čitav svoj život uložio samo za to da svjedoči Evanđelje milosti Božje. „*Ali ni najmanje mi nije do života, samo da dovršim trku svoju i službu koju primih od Gospodina Isusa: svjedočiti za evanđelje milosti Božje*“ (Dj 20,24).

Milost znači: ti si bezuvjetno prihvaćen i voljen. Božji Duh te hoće preobraziti i učiniti dobrim. Njegovo djelovanje ozdravlja i oslobađa. Ovoj milosti se možemo otvoriti ili zatvoriti. Prihvaćanje milosti oslobađa čovjeka i otvara ga za nov način življenja.

Misionar i teolog

U tri teška misionarska putovanja dao se na put da navijesti ovu poruku spasenja. Pritom nije žalio truda ni uzmicao pred poteškoćama. Mnogi su dopustili da ih dodirne poruka o Božjoj milosti. Otvarali su se djelovanju Duha Svetoga i počeli živjeti jedni s drugima iskustvo pomirenja. Tako su nastale mnoge male zajednice za koje je skrbio Pavao.

Znak ove skrbi pokazao se u Poslanicama koje je pisao. Njegove poslanice su najstariji dokumenti Novoga zavjeta. Slijedeći niz odgovara otprilike vremenskomu sastavljanju poslanica koji spominju Pavla kao pošiljatelja: Galaćanima, Prva Korinćanima, Filipljanima, Druga Korinćanima, Rimljanima, Efežanima, Kološanima, Fiilemonu, Prva Timoteju, Poslanica Titu, Druga Timoteju.

Pritom se danas prihvaća da eventualno Poslanica Efežanima i Poslanica Kološanima, a s velikom sigurnošću Prva i Druga poslanica Timoteju i Poslanica Titu potječu od apostolovih učenika koji su pisali u njegovu duhu i njegovim autoritetom.

Sve ovo pokazuje veliku dinamičnost, plod koji je proizašao preko Pavla.

8.

Živjeti zajedništvo

Da se uvijek iznova sastajemo, vjerojatno je to i zato što osjećamo koliko je blagotvorno zajedništvo s drugima. Ova zajedničarska dimenzija naše vjere treba na ovome osmom susretu stajati osobito u prvome planu.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Započinjemo s pjesmom i kraćom šutnjom da se usmjerimo na Isusa.

Netko moli Psalam 118 (izbor). Zatim molimo dalje kao obično vlastitim riječima:

Zahvaljajte Jahvi jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova! Neka rekne dom Izraelov: „Vječna je ljubav njegova!“ Neka rekne dom Aronov: „Vječna je ljubav njegova!“ Svi koji se Jahve boje neka reknu: „Vječna je ljubav njegova!“ Iz tjeskobe Jahvu ja zazvah: on me usliša i oslobodi. Jahve je sa mnom i ja ne strahujem: što mi tko može? Jahve je sa mnom, pomoć moja, i zbunjene gledam dušmane. Bolje se Jahvi uteći nego se uzdat' u čovjeka. Bolje se Jahvi uteći nego se uzdat' u mogućnike. Pogani me okružiše: imenom ih Jahvinim uništih. Opkoliše me odasvud: imenom ih Jahvinim uništih. Opkoliše me poput pčela, ubod im žeže kao trnje zapaljeno: imenom ih Jahvinim uništih. Gurahu me, gurahu, da me obore, ali mi Jahve

pomože. Jahve je moja snaga i pjesma, on mi je spasitelj. Čuj! Radost i spasenje odzvanja šatorima pravednika: Jahvina se proslavi desnica, Jahvina me uzdigne desnica, Jahvina se proslavi desnica! Ne, umrijeti neću nego živjeti i kazivat ću djela Jahvina. Kaznom teškom kaznio me Jahve, ali me smrti ne preda. Otvorite mi širom vrata pravde: ući ću, Jahvi zahvalit'! „Ovo su vrata Jahvina, na njih ulaze pravedni!“ Zahvalit ću ti što si me uslišio i moj postao spasitelj. Kamen što ga odbaciše graditelji postade kamen zaglavni. Jahvino je to djelo: kakvo čudo u očima našim! Ovo je dan što ga učini Jahve: kličimo i radujmo se njemu! O Jahve, spasenje nam daj! Jahve, sreću nam daj! Blagoslovljen koji dolazi u imenu Jahvinu! Blagoslovljamo vas iz Doma Jahvina! Obasjao nas Bog Jahve! Složite povorku s grančicama u ruci sve do rogova žrtvenika. Ti si Bog moj - tebi zahvaljujem: Bože moj, tebe ja uzvisujem. Zahvaljujte Jahvi jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova! Slava Ocu...

Dijeliti život, 20 minuta

Posljednji susret bio je posvećen temi „Dijeliti život“. Važan element pritom jest da pokažemo zanimanje jedni za druge. Želimo sve više postajati grupa u kojoj se zanimamo jedni za druge. Stoga na početku dajemo jedni drugima ponovno udjela na onome što se kod nas dogodilo posljednjih dana i kako se dalje razvijala tema posljednjega susreta.

Dijeliti Bibliju, 45 minuta

Sada želimo kratko zastati i posvijestiti si da je među nama nazočan Isus u svojoj riječi. Zapjevat ćemo pjesmu.

Otvorimo Prvu poslanicu Korinćanima (12,12-27) i pročitamo tekst:

Doista, kao što je tijelo jedno te ima mnogo udova, a svi udovi tijela iako mnogi, jedno su tijelo - tako i Krist. Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni. Ta ni tijelo nije jedan ud, nego mnogi. Rekne li noga: „Nisam ruka, nisam od tijela“, zar zbog

toga nije od tijela? I rekne li uho: „Nisam oko, nisam od tijela“, zar zbog toga nije od tijela? Kad bi sve tijelo bilo oko, gdje bi bio sluh? Kad bi sve bilo sluh, gdje bi bio njuh? A ovako, Bog je rasporedio udove, svaki od njih u tijelu, kako je htio. Kad bi svi bili jedan ud, gdje bio bilo tijelo? A ovako, mnogi udovi - jedno tijelo! Ne može oko reći ruci: „Ne trebam te“, ili pak glava nogama: „Ne trebam vas.“ Naprotiv, mnogo su potrebniji udovi tijela koji izgledaju slabiji. A udove koje smatramo nečasnijima, okružujemo većom čašću. I s nepristojnima se pristojnije postupa, a pristojni toga ne trebaju. Nego, Bog je tako sastavio tijelo da je posljednjem udu dao izobilniju čast da ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi. A vi ste tijelo Kristovo i, pojedinačno, udovi.

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice; na kraju je šutnja za slušanje. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Razmjenjujemo jedni s drugima svoje misli.

Još ćemo malo proširiti Pavlovu sliku o tijelu i udovima. Jedno tijelo ima ne samo udove, nego i organe i vrste tkiva, koja se opet sastoje iz različitih stanica. Ponovno prođimo odlomak po odlomak. **(Ovo se može dogoditi u čitavoj grupi ili u malome timu.)**

Stanica je zapravo vlastita živa tvorevina. Ali za život treba povezanost s drugim stanicama. Pojedini je kršćanin nalik samostojnoj stanici i treba povezanost s drugim stanicama za svoju životnost. Slaže li se ova rečenica s našim iskustvom u grupi? Je li naša grupa takav „savez stanica“, koji pojedinomu članu omogućuje njegovu životnost? Kako bi izgledalo biti kršćanin bez su-kršćana?

Različite stanice, primjerice, zajedno tvore organ. Organ je više od zbroja stanica. To je nešto drugo - nova tvorevina života. Kako

naša „grupa-stanica“ može pomoći da se podupru zajedničarski „organi“?

Različiti organi, stanice tkiva, kostur, udovi i još mnogo toga tvori živo tijelo. Tek zajednička igra mnogih omogućuje živo tijelo. Možemo li tako učiti shvaćati Crkvu kao živo tijelo?

(Gdje postoje zajednice POV: Što iz dosadašnjih razmišljanja proizlazi za naše susrete zajednica POV?)

Kako možemo naučiti shvaćati nedjeljnu Euharistiju kao svečani izraz životnosti Kristova tijela?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Razmišljamo o sljedećim pitanjima i eventualno si bilježimo ideje: Koji konkretni poticaj iz Božje riječi prepoznamo za zajednički život i zajedništvo među nama članovima grupa? Kako možemo između susreta grupe biti jedni drugima plodna zemlja? „*Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi.*“ Koji član grupe želi od nas konkretnu pomoć?

Želi li netko priopćiti svoje ideje svima?

Prije nego na kraju završimo s molitvom, neka svatko razmisli ima li nakanu koju bi svi mogli u prošnji staviti pred Boga i za što hoće da na kraju bude blagoslovljen.

Molitva i prošnja, 10 minuta

„*Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi*“ (1 Kor 12,26). Ovu Pavlovu rečenicu konkretizirat ćemo na kraju u molitvi. Pokušat ćemo sljedeće: Svaki član grupe je pozvan navesti ili jednu brigu ili jednu radost. Kod brige moglo bi izgledati ovako: Netko kaže: Bože, trpim zbog lošega ozračja u našoj kući. Tražim kontakte za razgovor.“

„Gospodine, čuj nas.“ Svi odgovore: „Gospodine, usliši nas.“

Kod radosna povoda to će se dogoditi na slijedeći način: Netko kaže: „Isuse, veselim se jer imam dobro susjedstvo.“ „Gospodine, zahvaljujemo ti.“ Svi: „Gospodine, svi ti zahvaljujemo.“ Sada ćemo blagosloviti jedni druge. „**Oče naš**“ i **pjesma**.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Vrijeme između sastanaka grupe ponovno iskoristimo.

Slijedeća biblijska mjesta pomažu nam dalje na putu da se uživimo u to da smo jedno tijelo u Kristu:

Iv 15,1-17; Rim 12,3-18; Dj 2,41-47;
1 Kor 11,17-34; 2 Kor 13,11-13; Ef 4,1-16

Nastavni tekstovi u kontekstu su već postali pouzdane vježbe za kod kuće.

Možemo skupa razjasniti ima li idućih dana „prirodnih“ termina kada bismo se mogli susresti. Recimo: Imamo li djecu u istoj školi? Idemo li kupovati u istim trgovinama? U koje se dane bavimo kojim sportom? Ili...? Kod koga od nas ima zajedničkih „prirodnih“ termina?

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Zajednica

Afrička poslovice kaže: „Za odgoj jednoga djeteta potrebno je čitavo selo.“ Da iz jednoga maloga ljudskog djeteta postane samostalan subjekt, potreban je netaknut socijalni sustav. Sela su ranije uistinu bila takvi u sebi funkcionirajući socijalni sustavi. U gradovima su, u pojedinim dijelovima grada, često rasla vlastita socijalna ozračja tako da se pojedinoga gradskog čovjeka prepoznavalo po njegovu „mirisu staje“.

Ukidanje tradicionalnih struktura zajednice

Danas su vremena drukčija. Neograničena mobilnost omogućila nam je da smo tijekom svoga života kod kuće ne samo u „našemu selu“ odnosno u „našem dijelu grada“. Za mnoge vrijedi da stanuju na jednome, rade na drugome mjestu, na trećemu pak odvođe svoju djecu u školu, a na nekome četvrtom provode svoje slobodno vrijeme. Uz ovo i selidbe radi školovanja ili zaposlenja, različita zadržavanja na odmorima, poslovnim putovanjima, posjeti rodbini i prijateljima i druge promjene doprinose tomu da se istovremeno

zadržavamo u mnogim različitim „selima“, ali nigdje nismo pravo doma. Pa ni „seosko ozračje“ ne može više sasvim prožeti ako su mnogi „stanovnici sela“ neprestano na putu ili svako malo mijenjaju mjesto.

Zato švicarski terapeut obitelji Jörg Willi dolazi do spoznaje: „Čovjeku prijete propadanje ne samo zbog razorenja prirodne okoline, nego i zbog razorenja njegovih elementarnih struktura zajednice.“

Gledamo li tako, možemo otkriti i nešto drugo: društvo je živjelo u malim građanskim zajednicama. Sela i dijelovi grada bili su javne zajednice a kršćanska vjera se smatrala dušom ovih građanstava. Kršćanstvo se stoga nije moralo brinuti za izgradnju općih interesa, nego je prirodna zajednica građanske mjesne općine tvorila temelj za mjesnu župnu zajednicu. Prije svega u pastoralu sela polazilo se i polazi odatle da postojeće strukture i splet odnosa mora biti temelj pastoralnoga djelovanja. Ali i u gradovima se još uvijek polazilo odatle da postoji socijalni sustav u kojem se kršćani dokazuju. Ako pak stoji analiza Jörga Williija da doživljavamo raspadanje elementarnih struktura zajednice, onda se za kršćane postavlja uvijek iznova pitanje: ne bismo li mi kršćani morali sami graditi takve strukture zajednice?

Osvrnemo li se na početke Crkve, tada se upravo ono fascinantno u mladim kršćanima sastojalo u tome da su živjeli u živim oblicima zajedništva, u takozvanim zajednicama. Pri tome biblijsku zajednicu nije moguće usporediti s našom župnom zajednicom. Biblijske zajednice bile su često veličine jedne velike obitelji. Velika kuća služila im je kao mjesto okupljanja. Takva biblijska zajednica rijetko je imala više od 100 članova. Pod biblijskom zajednicom moramo zamisliti zajednicu u kojoj se svi osobno poznaju i svatko opaža kad neki član nedostaje. Krštenje, koje je u normalnome slučaju bilo krštenje odraslih, poistovjećivalo se s primanjem u takvu zajednicu.

Novi cjeloviti oblici života

Papa Pavao VI. podsjetio je na povezanost krštenja i zajednice. On u svome i danas učinkovitu apostolskome pismu „Evangelii nuntiandi - O evangelizaciji u današnjemu svijetu“ piše što se događa s ljudima koji se otvore navještanju Evanđelja: Navještaj doista dosiže svoju puninu kad se poslušša, prihvati i usvoji te u onome koji ga je tako primio izazove unutrašnji pristanak. Svakako, pristanak uz istine koje je Gospodin u svome milosrđu objavio. Ali još više: pristajanje uz životni program koji to pristajanje uključuje, na život koji je odsad promijenjen. Ukratko, pristanak uz Kraljevstvo, odnosno uz „novi svijet“, novi poredak stvari, nov način postojanja, življenja i suživota koji započinje s Evanđeljem. To pristajanje koje ne može ostati apstraktno i beživotno zapravo se očituje opipljivim i vidljivim ulaskom u neku zajednicu vjernika“ (EN br. 23).

Kretanja u takve nove oblike zajednica kršćana poznajemo unazad nekoliko desetljeća u Južnoj Americi u obliku „bazičnih zajednica“, u Africi u obliku „malih kršćanskih zajednica“ ili odnedavno u Aziji. I u nas u Europi su posljednjih desetljeća nastale mnoge nove zajednice.

2.

Vrijedno znati o 1 Kor 12,12-27

Zajedništvo je za kršćansku vjeru od početka bilo središnje. Kršćansku se vjeru moglo doživjeti samo kao iskustvo zajednice. Stoga je Pavao, kamo god je dolazio, osnivaio zajednice - baš općine. Pavao je godine 50. ili 51. propovijedao u Korintu i ondje osnovao općinu. Ostao je s njom u kontaktu i pratio ju. Sada je informiran o mnogim pitanjima i problemima u njoj, na koja je u ovoj poslanici davao odgovor. Od poglavlja 11 radi se o pitanjima koja se odnose na bogoslužje i život općine.

Ono novo veće

U slici tijela u kojemu žive pojedine stanice i organi - a bez kojega bi bili nesposobni živjeti - upućuje na temeljnu dimenziju zajedništva kršćanske vjere. Neki vidici iz biologije stanica mogu ovo objasniti.

Moderna biologija može izdvojiti pojedine stanice iz organizma. Ali takva stanica ostaje na životu samo onda kad se stavi u otopinu koja ju hrani - tzv. hranjivu otopinu.

Jedna stanica u tijelu živi od toga da je okružena drugim stanicama i one tako zajedno tvore hranjivo tkivo. Jer se pojedine stanice „priljube jedna uz drugu“ između njih može teći hranjiva

otopina. Iako svaka stanica ima svoj vlastiti život potreban je udruživanje s drugim stanicama.

Ali mnoge pojedinačne stanice uzete zajedno, još ne tvore nikakav organ. Organ je nešto drugo, nešto posve novo, nešto veće što nastaje tek zajedničkim djelovanjem svojih stanica. Iako životnost jednog organa ovisi o životnosti svake pojedine stanice, funkcija organa je nešto što se ne nalazi ni u jednoj stanici. Štoviše, pojedina se stanica može čak zamijeniti. To se i događa; jer se stanice našega tijela obnavljaju.

Organ je vlastita stvarnost kao tijelo koje nije skup organa i udova sličan gomili, nego njihovo usklađeno djelovanje tvori čitavo tijelo. Svi pojedini dijelovi zajedno proizvode nešto posve novo.

Pavao govori o većoj cjelini zajednice vjere koja bitno počiva na usklađenosti svih udova, „*Kristovo tijelo*“.

Vidici života kao tijelo Kristovo

„*Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni.*“ Krštenje i Duh uključuju u uskrsnuloga Gospodina i njegovo tijelo. Ovo uključivanje u tijelo Isusa Krista ima posljedica. Iako stanica ima vlastitu staničnu jezgru, vlastito središte, svoj će „poziv“ opravdati tek onda kad se usmjeri prema većem središtu: mozgu.

Za kršćanina u Kristovu tijelu to znači: Ne samo da ja imam svoje vlastito središte, svoje vlastito ja, nego još veće središte je Isus Krist, Uskrsnuli: on je „mozak“ ili izraženo biblijski: glava (usp. Ef 1,22-23), koja ravna udovima, ispunjava ih životom i duhom i posve je tu za njih. Mi smo kao udovi dio nečega većeg.

Pojedini ud treba pritom činiti samo jedno: u svemu se i uvijek usmjeriti na glavu i posve biti onaj ud koji jest. Ud je važan i nenadomjestiv. Nitko nije bolji od drugoga, jer „*Bog je rasporedio udove, svaki od njih u tijelu, kako je htio*“ (1 Kor 12,18).

Nijedan ud ne smije se izuzeti iz služenja drugomu ili se prepriječiti drugomu udu, inače tijelo neće „funkcionirati“. „*Ne može oko reći ruci: Ne trebam te, ili pak glava nogama: Ne trebam vas*“ (1 Kor 12,21).

Nutarnja povezanost hoće potaknuti na sveobuhvatnu raspoloživost jednih prema drugima, „*da se svi udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi*“ (1 Kor 12,26-27).

Sveti Augustin upućuje na to da ovo gledanje obogaćuje: „Ako ljubiš jedinstvo, ako ljubiš Crkvu, onda to što posjeduješ nije malo, jer koji god dar drugi u tijelu posjedovao, taj dar pripada i tebi! Odbaci od sebe svaku zavist, i što je god moje, postaje i tvoje; i ako odbaciš svaku zavist, sve tvoje postat će i moje!“

3.

Biblija kao knjiga vjere Božjega naroda

Biblija nije nikakva povijesna knjiga koja hoće točno dokumentirati kako se nekad sve dogodilo. Biblija je naprotiv zbirka iskustava vjere.

Iskustva se prenose

Ljudi su iskusili živoga Boga i njegovu ljubav. Oni su ova iskustva zatim pripovijedali dalje. Ovo prenošeno pripovijedanje zove se tradicija (lat. tradere = prenositi). U pripovijedanju dalje - upravo i u bogoslužnim susretima - često je dolazilo do novih iskustava. Ljudi su doživljavali da ih Bog u pripovijedanju onoga što se dogodilo u prošlosti nanovo oslovljava, pokreće i čini radosnima. Uz tradicionalna pripovijedanja pridošla su nova, tako da za istu temu postoje često različita pripovijedanja.

U daljnjoj fazi ljudi su počeli skupljati ta pripovijedanjem prenesena - ta tradicionalna - iskustva i zapisivati ih. Tako je iz toga malo pomalo nastala knjiga. Ne, ne knjiga, nego više biblioteka.

Tako u Bibliji postoje, ovisno o načinu brojanja, 73 knjige: 46 starozavjetnih (ili iz Staroga zavjeta) i 27 novozavjetnih (onih iz Novoga zavjeta).

Jedan Bog puta

Ove su knjige napisane u vremenskome razmaku od oko 1000 godina. Već ovaj dugi vremenski razmak upućuje na put. Bog Biblije jest Bog puta. On ide tim putem zajedno s pojedinim čovjekom, sa zajednicama, sa svojim narodom. Na putu se upada u uvijek nove situacije. Moguće je zalutati, ići zaobilaznicama i vraćati se.

U svim situacijama išao je i ide Bog Biblije s nama. Jer Bog ulazi u situacije i životne okolnosti ljudi, i uvijek ih iznova oslovljava, zato je Biblija mnogostruka. Zato u Bibliji postoji napredujući razvoj, jer od samoga početka nije sve bilo jasno. Mnogo toga se tek tijekom puta malo pomalo razjašnjavalo.

Budući da smo i danas na ovome putu, i za nas postoje mnoga otvorena pitanja. Biblija ne daje na sva pitanja direktan odgovor. Bog Biblije nije sveznadar koji je spreman smjesta dati odgovarajući odgovor na svako pitanje. Bog naprotiv, time što jest i ide s nama, hoće pomoći da možemo živjeti s neriješenim pitanjima i problemima.

Knjiga vjere Božjega naroda

Biblija nije određena samo za sobicu, nego isto tako - čak možda još više - za zajednicu, posebno za bogoslužje. Mnogi tekstovi imaju svoj izvor u liturgiji. Kad na bogoslužnim sastancima iz nje čita slaveći velika Božja djela s hvalama i zahvaljivanjem, Božji se narod tada doživljava kao izabran, voljen i nošen od svoga Boga. On slavi povijest koja se dogodila, iskusi Božju nazočnost ovdje i sada i povjerava mu budućnost.

Tko god posegne za Biblijom i iz nje čita, ne ostaje na individualnu području iskustva. On dolazi u dodir sa iskustvima vjere čitava Božjeg naroda. Njome se hrani kad se upusti u Boga Biblije i integrira u život Božjega naroda.

9.

Krize na putu vjere

U međuvremenu je prošlo već nekoliko tjedana otkad smo skupa započeli. Možemo se osvrnuti na neke lijepe stvari. I poneka dosada i teška situacija bila je također prisutna. Danas se radi o krizama na putu vjere. Ovdje vrijedi shvatiti da su najveće krize na našem putu vjere krize rasta. Nažalost postoji sram očitovati svoje krize. Članovi grupe imaju ponekad osjećaj da su, ako govore o svojim krizama, smetnja drugima. A upravo je suprotno: Najviše učimo kad međusobno dijelimo krize.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 10 minuta

Započinjemo s pjesmom i kratkom šutnjom da bismo usmjerili svoju pozornost na Isusa. Zatim netko moli Psalam 18 (izvadak):

Zahvaljujte Jahvi jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova! Neka rekne dom Izraelov: „Vječna je ljubav njegova!“ Neka rekne dom Aronov: „Vječna je ljubav njegova!“ Svi koji se Jahve boje neka reknu: „Vječna je ljubav njegova!“ Iz tjeskobe Jahvu ja zazvah: on me usliša i oslobodi. Jahve je sa mnom i ja ne strahujem: što mi tko može? Jahve je sa mnom, pomoć moja, i zbunjene gledam dušmane. Bolje se Jahvi uteći nego se uzdat' u čovjeka. Bolje se Jahvi uteći

nego se uzdat' u mogućnike. Pogani me okružiše: imenom ih Jahvinim uništih. Opkoliše me odasvud: imenom ih Jahvinim uništih. Opkoliše me poput pčela, ubod im žeže kao trnje zapaljeno: imenom ih Jahvinim uništih. Gurahu me, gurahu, da me obore, ali mi Jahve pomože. Jahve je moja snaga i pjesma, on mi je spasitelj. Čuj! Radost i spasenje odzvanja šatorima pravednika: Jahvina se proslavi desnica, Jahvina me uzdigne desnica, Jahvina se proslavi desnica! Ne, umrijeti neću nego živjeti i kazivat ću djela Jahvina. Kaznom teškom kaznio me Jahve, ali me smrti ne preda. Otvorite mi širom vrata pravde: ući ću, Jahvi zahvalit'! „Ovo su vrata Jahvina, na njih ulaze pravedni!“ Zahvalit ću ti što si me uslišio i moj postao spasitelj. Kamen što ga odbaciše graditelji postade kamen zaglavni. Jahvino je to djelo: kakvo čudo u očima našim! Ovo je dan što ga učini Jahve: kličimo i radujmo se njemu! O Jahve, spasenje nam daj! Jahve, sreću nam daj! Blagoslovljen koji dolazi u imenu Jahvinu! Blagoslivljamo vas iz Doma Jahvina! Obasjao nas Bog Jahve! Složite povorku s grančicama u ruci sve do rogova žrtvenika. Ti si Bog moj - tebi zahvaljujem: Bože moj, tebe ja uzvisujem. Zahvaljujte Jahvi jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova! Slava Ocu...

Dijeliti život, 30 minuta

Danas ćemo se odvažiti na put kriza vjere i puta vjere. To pretpostavlja da jedni drugima dadnemo udjela i ondje gdje nije uvijek jednostavno.

Krize su sretni trenutci za „dijeljenje života“. Jer krize mogu postati najplodnije vrijeme da se dimenziju dijeljenja života otkrije u svoj njezinoj punini. Jedna od najvećih zabluda unutar „pobožnih“ grupa jest vjerovati da govorenje o krizama, problemima ili poteškoćama „zadržava“ druge na njihovu putu. Sasvim suprotno - samo odvažno do krize!

Upravo kad grupe stoje na početku, kao olakšanje se doživljava kad netko započne govoriti o svojim poteškoćama, jer je često tako i s drugima. Samo što se ranije nitko nije usudio nešto o tome reći. A

to možda i zbog našega današnjeg biblijskoga mjesta: Nitko ne želi stajati tu kao malovjernik priznajući da s toliko toga ima muke.

Tko se, ovdje i danas, uopće odvažuje govoriti o poteškoćama, strahovima i krizama? (Ali nipošto ne pronalaziti umjetne stvari! Ako nema, nema!)

Jednostavno pokušajte. Razmislite na trenutak u tišini, gdje smo ranije na našem putu vjere doživjeli male i veće krize ili poteškoće.

Razmišljamo. Pritom mogu koristiti slike uvodnoga psalma. Ondje je riječ o nevolji, okovima, bujicama, zidovima i drugim slikama.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 40 minuta

Sada se hoćemo kratko zaustaviti i posvijestiti si da je Isus među nama nazočan u svojoj riječi. Zapjevamo pjesmu.

U Svetome pismu ima mnogo pripovijesti o krizama, iskustava o neuspjesima i o nadvladanim krizama. Koju dinamiku može razviti jedna kriza, pokazuje današnje biblijsko mjesto. Ono je klasičan opis tijeka jedne krize.

Otvorimo **Mk 4,35-41** i pročitajmo tekst.

Uvečer istoga dana kaže im: „Prijeđimo prijeko!“ Oni otpuste mnoštvo i povezu Isusa kako već bijaše u lađi. A pratile su ga i druge lađe. Najednom nastaje žestoka oluja, na lađu navale valovi te su je već gotovo napunili. A on na krmi spavaše na uzglavku. Probude ga i kažu mu: „Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?“ On se probudi, zaprijeti vjetru i reče moru: „Utihni! Umukni!“ I smiri se vjetar i nastaje velika utiha. Tada im reče: „Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?“ Oni se silno prestrašiše pa se zapitkivahu: „Tko li je ovaj da mu se i vjetar i more pokoravaju?“

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice; na kraju je šutnja za slušanje. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Može biti korisno za vrijeme tišine prenijeti se u prizor. Pritom možemo sebe prepoznati u osobi jednoga od ljudi u lađi.

Priopćujemo jedni drugima svoje misli. Pripovijedamo što nam je u tišini sinulo.

Sada se bavimo daljnjim pitanjima. Možemo ponovno proći pitanje za pitanjem.

- Učenici ne mogu u ovoj situaciji izići iz lađe - što je razlog za krizu. Poznajemo li isto tako takve situacije?
- Kako je na nas djelovala Isusova riječ o malovjernima - „*Zašto se plašite? Kako nemate vjere?*“
- Isus spava. Odgovara li to našim iskustvima?
- Kako nam je u krizi? Poznajemo li iskustva pomoći i izbavljenja?
- Pitam se: „Zašto izbavljenje uvijek dolazi tek u posljednjoj minuti?“

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Ako to već nismo, razmislimo skupa o tome kako se ubuduće možemo nositi s krizama članova naše grupe.

- Kako možemo između sastanaka još više imati udjela na „odjednom razbješnjeloj oluji“?
- Kako možemo još više postati molitvena zajednica u uzajamnim nevoljama?

Molitva i prošnja, 10 minuta

Ako je netko već izvijestio o svojoj krizi, strahu, poteškoćama..., možemo sada moliti i ovu osobu blagosloviti, ukoliko ona to želi. Ima li drugih za koje trebamo moliti i tražiti Božji blagoslov? Koje nakane želimo zajedno povjeriti Bogu? „**Oče naš**“. **Pjesma.**

Naputci za kod kuće, 5 minuta

(Kao sljedeće mogao bi se ponovno dogoditi sastanak svih grupa kao zajednica POV. Još ćemo razmisliti što mi kao grupa možemo tomu doprinijeti). Svi razmišljaju i skupljaju ideje.

Daljnji tekstovi hoće nam ponovno pomoći da produbimo temu.

- Kad upadnem u neku krizu, imam li čovjeka s kojim mogu o tome razgovarati?
- Sljedeća biblijska mjesta bave se temom „Krise na putu vjere“:

Post 25,19-34;27,1-40; Mk 14,32-42; Jn 1,1-2,11; Dj 15,36-41; Dj 27,27-44; 2 Kor 1,8-11; Iv 6,60-71
--

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

O smislu krizâ vjere

Već smo nekoliko mjeseci na putu. U ovo vrijeme navikli smo na novo. Početna faza nakon seminara o vjeri bila je možda jednostavna i lijepa. Molitva nas je veselila. Od susreta grupa proizlazila je privlačnost. One su nas oživljavale i uveseljavale.

Ipak u međuvremenu je možda postalo mučnije. Već se poznajemo. Neke stvari trebaju više nadvladavanja. Čini se da se izgubila početna dinamika. Ni s molitvom više ne ide tako dobro. Zamišljali smo ju sebi lakšom i jednostavnijom. Čemu sada ta muka? Spada li to u život vjere? Sumnje mogu nadoći: Uslišava li nas Bog zaista? Možda neke stvari više ne shvaćamo i pitamo: Zašto? Zašto dalje ne ide onako kako želimo? Što smo učinili krivo?

Reći ću odmah unaprijed: Takva pitanja i faze su normalni. Spadaju u život vjere i potrebni su. Sljedeće misli hoće pomoći da to bolje shvatimo.

„Ali oni ne razumješe...” (Lk 9,45)

Prvo vrijeme s Isusom bijaše za učenike oduševljavajuće. Vidjeli su kako čini čudesa, kako drži propovijedi koje povlače za sobom i kako je oduševio velik dio naroda. Sve se činilo jednostavnim. Ovo prvo vrijeme u kojemu je osobito opisano njegovo djelovanje u Galileji naziva se stoga i 'galilejsko proljeće'.

Isus je u sljedećoj fazi pozivao ljude u nasljedovanje i pokazivao im što to znači. Sada se radilo o obraćenju srca, o nutarnjoj preobrazbi. U ovo vrijeme počeo je svojim najbližim učenicima, apostolima, navješćivati svoje trpljenje, svoju odbačenost od utjecajnih ljudi, svoju smrt i svoje uskrsnuće. Sada je za učenike postalo teško. Oni su sebi sve zamišljali drukčije. Sanjali su o Mesiji pobjedniku, na čijoj će strani dobiti čast i priznanje.

A sada je Isus trebao biti odbačen, trpjeti i umrijeti. Za Petra je to bilo previše. Jer njemu bijaše jasno da se sve smije dogoditi, ali ovo ni u kojem slučaju. *„A Petar ga uze na stranu i poče odvrćati: Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi! Isus se okrene i reče Petru: Nosi se od mene, sotono! Sablazan si mi, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!”* (Mt 16,22-23). Petar je bio šokiran. On je zapravo Isusu želio samo dobro.

Ali oni ni pri drugome navještaju muke nisu još uvijek mogli shvatiti: *„Ali oni ne razumješe te besjede, bijaše im skrivena, te ne pojmiše, a bojahu se upitati o njoj”* (Lk 9,45). Za učenike je tada bilo jako teško napustiti svoje vlastite predodžbe i želje i prihvatiti gledanje prezrena Mesije patnika. Možda su intuitivno naslućivali da bi njihov put mogao ići u sličnome smjeru a u njima se nešto protiv toga bunilo. Još nisu mogli shvatiti da put oslobođanja i nutarnje preobrazbe vodi u novu slobodu, u veća prostranstva i dublju opuštenost.

Kao što je Petar imao svoju predodžbu o „ispravnome“ putu za Isusa, tako i mi možemo imati svoje predodžbe i očekivanja. Mi možemo htjeti „iskoristiti“ Boga za svoje interese i sklonosti prema nečemu. Neka izvoli biti ljubazan! Neka nam učini kako mi želimo.

No put je vjere upravo obratan. Ne mora Isus nasljedovati nas, nego mi njega. To znači: Ne mora on služiti našim površnim interesima i slijediti naše predodžbe. Isus, naprotiv, poziva nas da ga slijedimo i vjerujemo da nas njegov put uistinu oslobađa i usrećuje. O tome se radi u krizama vjere. One su prilika za rast. Radi se o nutarnjoj preobrazbi koja je najčešće mučan proces koji treba vremena. Bog nas hoće mijenjati u dubini. Drugim riječima: Bog nas hoće povesti u slobodu djece Božje.

Postati slobodan od negativnih veza

O kojoj se slobodi tu radi? Tjerani smo mnogo čime: lažnim brigama, površnim strahovima, negativnim osjećajima ljubomore i zavisti. Ljudi mogu biti vezani uz novac, uz čast, uz mržnju, uz jelo i pijeće, uz seks, uz televizor, uz karijerizam, uz posao... i mnogo više. Mnogi su ovisni o drugim ljudima: „Ne mogu živjeti bez njega ili nje“, govore onda i zamjenjuju to s ljubavlju.

Druga vrsta vezâ pogađa više naš duh i naše načine razmišljanja. Ovaj se način pokazuje u predodžbama kakvi bi trebali biti partner, djeca, bližnji, vlada, šef, Crkva, vrijeme, voditeljica i voditelj, pa čak i Bog. Ove vlastite slike ispostavljaju se uskoro kao propisivanja. Upravo u pogledu naše predodžbe o Isusu i Bogu one samoga Boga sprječavaju u tome da nam se pokaže kakav jest. Ove nas slike i očekivanja sprječavaju da sasvim dođemo do slobode i slave djece Božje.

Vjerovati u proces preobrazbe

Krize su stoga krize rasta. Povjerenje, ljubav i sloboda žele se razvijati. U ovoj optici može Pavao takve krize pozdraviti: „(Po njemu, u vjeri, imamo i pristup u ovu milost u kojoj stanujemo) i dičimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan“ (Rim 5,2b-5).

Ova se duboka i nutarnja preobrazba i proces obraćenja može u sažetku ovako formulirati: Dok smo u početku svoga života iz vjere „Boga“, odnosno ono što smo sve smatrali Bogom, posjedovali i zadržali kao blago, ono se sve više i više oslobađa od naših fiksiranih dohvata. Hoće nas osloboditi toga i preobraziti da bismo se sasvim ispunili njegovom ljubavlju i može učiniti da zabljesne naša sličnost s Bogom. Tko upadne u krizu vjere, za njega započinje preobrazba. Tada smo brzo u opasnosti da prestanemo. Zato su ljudi koji nas hrabre, štite i nose ovdje prijeko potrebna pomoć.

2.

Vrijedno znati o Mk 4,35-41

Krize spadaju u put vjere. U njima se često slama ono na čemu smo ranije gradili i iz čega smo ranije živjeli. Krize su prilike za novo. Hoće nas uvesti u dublje povjerenje i dublju spoznaju Isusa. Stoga Isus pušta da njegove učenice i učenici upadnu u krizu. Iskustvo oluje na moru može biti slika naših kriza.

U lađi s Isusom

Suprotno oceanskome parobrodu ribarska lađa krije u sebi rizike i opasnosti. „*Prijeđimo na drugu obalu*“ može izraziti naše bivanje na putu s Isusom u novi, nerazorivi Božji svijet.. Onamo smo na putu s Isusom. U ribarskoj lađi samo mala grupa ima mjesta. Lađa je slika ove posebne i prisne zajednice. Učenici su u lađi s Isusom, to znači „za dobra i loša vremena“ (bezuovjetno) vezana u zajedništvo s njim. Sada na njegovu zapovijed napuštaju sigurnu obalu. Započinje smion pothvat. Put s Isusom često nam donosi i poteškoće. Dolazi oluja. Uzburkani valovi pune lađu vodom. Prijeti opasnost da lađa potone i avantura s Isusom svrši u propasti.

Oluje, protivan vjetar... Poteškoća i smrtnih opasnosti ima u lađi s Isusom. Sve što se mučno gradilo, prijeti da potone zbog neugodnih okolnosti. A Isus? Spava u najvećoj oluji. Šuti. Ne upleće se... Učenike tada hvata strah. Oni ne žele propasti.

Strah učenika...

Smije li Isusov učenik, učenica, imati strah? Sam Isus se plašio kako to izražavaju sljedeća mjesta Pisma: „*Spopade ga užas i tjeskoba, pa im reče: Duša mi je nasmrt žalosna! Ostanite ovdje...*“ (Mk 14,33-34).

„*On je u dane svoga zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onome koji ga je mogao spasiti od smrti. I bi uslišan zbog svoje predanosti*“ (Heb 5,7).

I Pavao poznaje strah: „*U svemu se iskazujemo kao poslužitelji Božji: velikom postojanošću z nevoljama, u potrebama, u tjeskobama, pod udarcima...*“ (2 Kor 7,5).

„Doista, i kada dođosmo u Makedoniju, nikakva spokoja nije imalo tijelo naše, nego nevolje odasvud: izvana borbe, iznutra strepnje“ (2 Kor 7,5).

Marija govori dvanaestogodišnjemu Isusu u Hramu: „*Otac tvoj i ja žalosni smo te tražili*“ (Lk 2,48).

Strah spada u bitna obilježja kršćanina. U strahu se traži iskrenost. Mi smijemo pred sobom, pred Isusom i jedni pred drugima priznati i ispovijedati sve svoje strahove: „Ovo mi zadaje strah i tjeskobu...“

U strahu gledati na Isusa

Dok je silno jaka oluja bacala vodu u lađu i lađi prijetila opasnost da potone, Isus je u njoj spokojno spavao. Slika puna suprotnosti.

„*Probude ga i kažu mu: Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?*“ Isus sada ustaje i ponovno se događa nešto neočekivano. Normalno je da prirodne sile ni najmanje ne mare za ljudske riječi. Ipak ovdje Isus prisiljava prirodu da se smiri. „*I smiri se vjetar i nastaje velika utiha*“.

Suočeni s prenaglim događajima učenici upadaju iz jednoga straha u drugi. Najprije se plaše silnih prirodnih sila, sada Onoga koji ima nad njima takvu vlast. Jer djelovanje Isusovih riječi proturječi svim njihovim ranijim iskustvima života. „*Tko li je ovaj da mu se i vjetar i more pokoravaju?*“ Ali prirodna je sila za Isusa već davno izgubila vlast koja utjeruje strah, jer on je spavao usred oluje.

Učenici shvaćaju da još uvijek nedovoljno poznaju Isusa i njegovu vlast. Dok gledaju moćne prirodne sile i daju se od njih prestrašiti, još nisu shvatili s kime sjede u lađi. U lađi, u povezanosti s Isusom, nema situacije u kojoj smo izgubljeni.

U Ivanovu Evanđelju izgovara Isus riječ vrijednu spomena koja pojačava ovaj poziv da gledaju na njega. „*U svijetu imate muku, ali hrabri budite - ja sam pobijedio svijet*“ (Iv 16,33). Jači sam od njega i u meni živi tvoja snaga. Pogledaj na mene! Idem svim putevima zajedno s tobom; iz dana u dan, iz sata u sat, iz minute u minutu davat ću ti potrebnu snagu.

Ovu istinu svjedoče nebrojeni ljudi. Jedan od njih je Dietrich Bonhoeffer, koji je ubijen neposredno pred svršetak Drugog svjetskog rata od Hitlerovih sljedbenika: „*Vjerujem da će nam Bog u svakoj nevolji dati onoliko snage za otpor koliko trebamo. Ali ne daju nam ništa unaprijed, da se ne bismo pouzdali u sebe, nego samo i jedino u njega. U takvoj vjeri morao bi biti nadvladan svaki strah od budućnosti.*“

Isus nas poziva da se ne usredotočujemo na brige, probleme, poteškoće, trpljenja, nemogućnosti itd., nego da u njima gledamo na njega koji je s nama.

Za daljnje promišljanje

- Što mi zadaje strah? Gdje doživljavam da se ono dosadašnje slama, da više ne nosi?
- Mogu li sebe pronaći u ovoj pripovijesti o oluji na moru? U kojoj osobi i u kojim osjećajima?
- Što mi zadaje strah kad gledam u budućnost? Kako se – prema poruci ovoga teksta – trebam odnositi prema strahu?

3.

Vježbati pozitivni temeljni stav

Biblija je puna pripovijesti o krizama. Tko god se upusti sa živim Bogom, prolazi puteve preobrazbe a tako i kroz krize i potrese. Ostaviti vlastite načine gledanja ali i u tami vjerovati u Božje puteve i njima ići - ovaj se poziv provlači kroz čitavu Bibliju. „Ne znam kamo me Bog vodi, dovoljno mi je znati da me vodi, tada će sve biti dobro.“ Ovo temeljno povjerenje hoće Biblija pojačati na svim stranicama. Zato nam tako otvoreno pripovijeda o neuspjesima, o krivnji i zatajenju ljudi. Jer sve je to ukinuto sveobuhvatnim Božjim milosrđem. Gdje god se ljudi, upali u koju god situaciju. obrate Bogu i povjeruju mu, iskusit će njegovo spasonosno milosrđe.

Zato nas biblijski tekstovi hoće uspraviti i ohrabriti, ali ne prešućujući opasnosti.

Pozitivne vijesti

Isus iz Nazareta je došao da nam donese Radosnu vijest. To je poruka da nas Bog ljubi, da je uvijek s nama i da nam u svim situacijama hoće darovati život i nadu. Kraljevstvo njegove ljubavi

jače je od svega negativnoga. Isusovim trpljenjem, njegovom smrću na križu i njegovim uskrsnućem izvojevana je pobjeda nad svakim zlom, nad svakom bolešću i nečovječnošću, čak i nad smrću. Život, ljubav, radost i istina jednom će se zauvijek dokazati. Ono odlučujuće jest da ovu poruku čujemo i prihvatimo je tako da prožme i preobrazi naš život. Kako se ovo može dogoditi?

Pokrenuti u srcu

Snaga evanđeoskih riječi bit će djelotvorna onda kad je primimo u svoje srce i pustimo da ona u njemu djeluje. O Mariji čitamo da je Isusove riječi prebiralala u svome srcu. Razmišljala je o njima i tako se otvarala snazi ovih riječi. U ovome može pomoći sljedeće: Što nas čitajući Bibliju oslovi, obilježimo. Riječi koje zrače povjerenje i pouzdanje možemo, primjerice, napisati na jedan karton. Takve riječi u kojima Božja spasonosna hrana struji u naše srce, možemo uvijek iznova čitati, meditirati i glasno čitati onoliko dugo koliko nas hrane.

Tako, primjerice u Bibliji 365 puta stoji u ovome ili onome obliku: „Ne boj se, jer ja sam s tobom!“ Tako izgleda realnost u Božjim očima. Božje gledanje, koje je gledanje povjerenja, hoće nam posredovati Radosnu vijest. Uspije li nam očima vjere gledati našu sadašnju situaciju, naše brige, našu nemogućnost da idemo dalje, iz njih će u nas poteći snaga.

Pozitivne i dobre misli započinju tada prožimati naš život i mi možemo postati ljudi koji unatoč kriza, briga i tereta posreduju duha vjere, duha Evanđelja, jer u svemu vjeruju u Božju snagu i pomoć. Sljedeće misli mogu upozoriti na pozitivnoga duha povjerenja:

„I kad se osjetim prazan i napušten: ti si tu, nosiš me i vodiš.“

„Što god me zadesilo, ti ćeš mi dati snagu koja mi je potrebna.“

„Moji grijesi i slabosti nisu nikakav razlog za ojađenost. Isus je jači i njegovo će se djelovanje očitovati upravo u njima.“

„Moji problemi i poteškoće su prilika da rastem i preobrazim se. Oni će biti na blagoslov meni i drugima.“

„Ne boj se! Samo vjeruj!“ (Mk 5,36).

„Trpljenje i umiranje vode u slavu života uskrsnuća.“

10.

Pozvani smo biti Crkva

Isus je svoju Crkvu pozvao u život da bi nastavila njegovo poslanje. Zato zajedno razmislimo što bi to moglo za nas značiti.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Započnimo s pjesmom ili kratkom šutnjom i usmjerimo se na Isusa. Zatim neka netko moli Psalam 147.

Aleluja! Hvalite Jahvu jer je dobar, pjevajte Bogu našem jer je sladak; svake hvale on je dostojan! Jahve gradi Jeruzalem, sabire raspršene Izraelce. On liječi one koji su srca skršena i povija rane njihove. On određuje broj zvijezda, svaku njezinim imenom naziva. Velik je naš Gospodin i svesilan, nema mjere mudrosti njegovoj. Jahve pridiže ponizne, zlotvore do zemlje snizuje. Pjevajte Jahvi pjesmu zahvalnu, svirajte na citari Bogu našem! Oblacima on prekriva nebesa i zemlji kišu sprema; daje da po bregovima raste trava i bilje na službu čovjeku. On stoci hranu daje i mladim

gavranima kada grakću. Za konjsku snagu on ne mari nit' mu se mile bedra čovječja. Mili su Jahvi oni koji se njega boje, koji se uzdaju u dobrotu njegovu. Slavi Jahvu, Jeruzaleme, hvali Boga svoga, Sione! On učvrsti zasune vrata tvojih, blagoslovi u tebi tvoje sinove. On dade mir granicama tvojim, pšenicom te hrani najboljom. Besjedu svoju šalje na zemlju, brzo trči riječ njegovu. Kao vunu snijeg razbacuje, prosipa mraz poput pepela. On sipa grad kao zalogaje, voda mrzne od njegove studeni. Riječ svoju pošalje i vode se tope; dunu vjetrom i vode otječu. Riječ svoju on objavi Jakovu, odluke svoje i zakone Izraelu. Ne učini tako nijednom narodu: nijednom naredbe svoje ne objavi! Aleluja! Slava Ocu...

Dijeliti život, 20 minuta

Priopćimo kao obično jedni drugima čime smo se u posljednje vrijeme bavili i s kojim smo osjećajima danas došli.

(Eventualno se dogodio treći susret POV zajednice. Kako smo doživjeli ovaj susret? Što nas je ohrabrilo? Tko želi o tome nešto reći?). Razmijenimo iskustva.

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada kratko zastanemo i posvijestimo si da je Isus među nama nazočan u svojoj riječi. Zapjevamo pjesmu.

Posljednji put smo se bavili krizama. Kod današnjega teksta možemo doživjeti kako krize djeluju na priliku za novi početak.

Čitamo tekst: **Dj 8,1b-4 i 11,19-26.**

Da bismo oba biblijska teksta mogli čitati skupa, donosimo ih zajedno. Unatoč toga je dobro otvoriti vlastitu Bibliju, već i zato da vidimo kako su oba teksta međusobno povezana.

„U onaj dan navali velik progon na Crkvu u Jeruzalemu. Svi se osim apostola raspršiše po krajevima judejskim i samarijskim. Bogobojazni su ljudi pokopali Stjepana i održali veliko žalovanje za

njim. Savao je pak pustošio Crkvu: ulazio je u kuće, odvlačio muževe i žene i predavao ih u tamnicu. Oni dakle što su se raspršili obilazili su navješćujući Riječ. (Dj 8,1b-4)

Oni dakle što ih rasprši nevolja nastala u povodu Stjepana dopriješe do Fenicije, Cipra i Antiohije, nikomu ne propovijedajući Riječi doli samo Židovima. Neki su od njih bili Ciprani i Cirenci. Kad stigoše u Antiohiju, propovijedahu i Grcima navješćujući evanđelje: Gospodina, Isusa. Ruka Gospodnja bijaše s njima te velik broj ljudi povjerova i obrati se Gospodinu. Vijest o tome doprije do Crkve u Jeruzalemu pa poslaše Barnabu u Antiohiju. Kad on stiže i vidje milost Božju, obradova se te potaknu sve da u odlučnosti srca ostanu uz Gospodina. Ta bijaše to muž čestit, pun Duha Svetoga i vjere. Znatno se mnoštvo prikloni Gospodinu. Barnaba se zatim zaputi u Tarz potražiti Savla. Kad ga nađe, odvede ga u Antiohiju. Punu su se godinu dana sastajali u toj Crkvi i poučavali povećé mnoštvo te se u Antiohiji učenici najprije prozvaše kršćanima. (Dj 11,19-26).

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice; na kraju šutnja za slušanje. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Podijelimo jedni s drugima svoje misli. Pripovijedamo što nam je u tišini sinulo. Bavimo se daljnjim pitanjima. Možemo ponovno proći pitanje za pitanjem ili izabrati pojedina:

- Od krize do prilike – Što je učinila kriza raspršenja?
- Što je nastalo naviještanjem i obraćenjem ljudi Isusu u Antiohiji? Što je nastalo udioništvom naviještanja u seminaru o vjeri (seminar POV)?
- Nekoliko poglavlja ranije čitamo u Djelima apostolskim:

„Poslušaju ga pa dozovu apostole, išibaju ih, zapovjede im da ne govore u ime Isusovo pa ih otpuste. Oni pak odu ispred Vijeća radosni što bijahu dostojni podnijeti pogrde za Ime. I svaki su dan u

Hramu i po kućama neprestance učili i navješćivali Krista, Isusa“ (Dj 5,39-42)

Zašto apostoli ne mogu šutjeti?

- Kako mi shvaćamo svoje kršćanstvo? Kao dar nama osobno ili kao dar na kojemu i drugi trebaju imati dijela?
- Koji vjernici su bili najviše dionici moga kršćanstva? Kako?
- Kako bih ja mogao imati udjela na kršćanstvu drugih ljudi?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Prođimo slijedeća pitanja:

- Učenici u Antiohiji živjeli su zajedno tako da im je dano novo ime „kršćani“ (oni koji pripadaju Kristu. - Ime 'kršćani' dolazi od starohrvatskoga *Hrst* za Krista. Otuda najprije *hrstjani* pa *kršćani*). Govore li neki ljudi o nama jer se redovito sastajemo u grupi? Kako se govori o nama?
 - Kako bi se naš život u našoj grupi mogao dalje razvijati tako da postanemo atraktivni za druge i da se drugi zanimaju za nas?
 - Kako možemo s ljudima oko nas dijeliti život tako da oni pitaju za naše motive i razloge?
-
-
-

Molitva i prošnja, 10 minuta

Na kraju ponovno molimo. U Psalmu na početku stoji: „*Jahve gradi Jeruzalem, sabire raspršene Izraelce*“. Možemo zahvaliti što nas je Bog iz različitih situacija sabrao u grupu (i zajednicu POV). Zatim možemo moliti za ljude oko nas, svejedno vole li nas ili nas odbijaju, da ih Isus sabere i dodirne svojom ljubavlju.

Koje nakane želimo zajedno staviti pred Boga? Tko hoće biti blagoslovljen u svojoj osobnoj nakani? „**Oče naš**“ i **pjesma**.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Za daljnje produbljivanje današnje teme podsjetimo na daljnje tekstove u vezi s ovom jedinicom. Konteksti služe proširenju vlastitoga znanja o vjeri.

Biblijska mjesta služe rastu i produbljivanju vlastite vjere: oboje je potrebno:

1 Pt 2,1-10; Lk 10,1-16; Dj 20,17-38;
Iv 1,35-51; Mt 28,16-20; Rim 10,11-15

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Učeništvo

„Idite...!“ (Mk 16,15)

Grčki pojam za učenika „mathetes“ znači „đak“. Učenicama i učenicima nazivaju se žene i muškarci koji su kod Isusa išli u školu života i vjere i nazivali ga Učiteljem. Znači, treba najprije vidjeti: Što je bila Isusova izvorna pokretačka opruga? On sam za sebe kaže da je došao „tražiti i spasiti izgubljeno“ (Lk 19,10).

Jörg Zink piše u vezi s ovim: „Tko su izgubljeni? Kuna, koja leži ispod ormara, je izgubljena jer ju nitko ondje ne traži. Prsten koji s mosta pada u rijeku je izgubljen, jer ga preplavljuje voda i zasipa pijesak i ne isplati se ondje ga tražiti. To je odlučujuće: Ne isplati se. To je previše mučno... Krist kaže da je došao spasiti izgubljene. On je pošao onamo kamo njihovi drugi bližnji nisu išli i govori im drugim riječima da je Bog unatoč svega razaranja i propadanja duše sačuvao sliku o njima. Da i njihov život ima smisla, da je voljen.“

Poznate su nam mnoge pripovijesti o Isusu gdje traži ljude za koje se nitko ne brine. To mogu biti socijalno siromašni, ali i vrlo bogati. Zakej je spadao ovamo. To su sasvim različiti ljudi kojima je Isus svojim susretom ponovno vraćao njihovo izvorno i od Boga dano dostojanstvo. Posredovao im je poruku: upravo si ti Bogu važan, takav kakav si upravo sada! Isus je dakle došao potražiti one koji se nisu pokazivali vrijednima. Htio im je dati iskusiti da su upravo oni Bogu važni.

Ono na što se pritom često malo pazi jest okolnost da Isus, dok traži izgubljene, istodobno gradi zajednicu koja postaje zavičajem ranije izgubljenih i onih koji trebaju nastaviti njegovo poslanje. Isus sabire zajednicu učenica i učenika.

Možda smo i mi u grupi postali mjesto gdje smo našli zavičaj kod nove braće i sestara. Trebamo li sada to što smo našli, zadržati samo za sebe? Ili nas to sili da i drugi dobiju udjela na ljepoti i spasonosnoj snazi naše vjere? Je li netko od nas već iznutra čuo poziv da traži i spasi izgubljeno?

Izgubljeni

Najprije je važno još bolje shvatiti tko su izgubljeni. U nas je teško govoriti o većini koja stoji financijski i koja može ostvariti toliko koliko ni jednoj generaciji nije bilo moguće. Mi radije govorio socijalno siromašnoj državi u kojoj je sve više socijalnih ustanova. Što to nama nedostaje? I tko bi trebali biti izgubljeni? Koliko su bogati oni koji ne prakticiraju vjeru?

Francuska socijalna radnica Madeleine Delbrel (1904.-1964.) primijetila je da „nevjera“ ima jedan drugi način razmišljanja i osjećanja. Vjernik nikada nije potpuno sam, bez ikakve pomoći. Stoga si vjernik jedva može zamisliti koji strahovi mogu obuzeti današnje nereligiozne ljude. Jedan nevjernik poznaje samoću u čistome stanju. Samoća koja, kad provali, postaje nečovječnom. Nevjerniku je ugrabljen odnos koji mu pripada u svemu što je najbitnije.

Prije Božića u jednoj se frizerskoj radnji odigrao slijedeći prizor: Kao obično započeo je frizer razgovor s mušterijom: otprilike 35 godišnjom ženom: Uskoro će Božić, je li već pribavila sve darove? Ne, odgovori mušterija, ona ne kupuje darove. Jeste li se već pobrinuli za božićno drvce? Ne, odgovorila je mušterija, ona ne postavlja božićno drvce. Frizer se odvaži i po treći put: „Što ćete na Božić posebno kuhati?“ „Ništa“, nerazgovjetno je brundala mušterija, „sama sam; nitko mi ne dolazi a radi mene same se ne isplati. To me samo čini sentimentalnom.“ Frizer je šutke nastavio sa svojim poslom.

Biti u blizini ljudi

Isusov Duh nas je zahvatio onda kad smo počeli - izgledati za „izgubljenima“. On nas senzibilizira za pitanje: Tko je izgubljen u našem susjedstvu, u radnome kolektivu, u udruzi ili čak u župnoj zajednici, makar imao prijatelje i obitelj?

Biti njima blizu znači shvatiti njihovu situaciju i u njoj ih prihvatiti. Pritom se ne smije dogoditi da ljudi odmah budu pozivani u vlastitu grupu ili kljukani pobožnim izrekama o dragome Bogu, koji je uvijek uz njih. U nasljedovanju Isusa radi se o tome da ne bude u blizini takvih ljudi tako da nas oni hoće za prijatelje. Radi se o tome da smo spremni biti im uistinu „bližnji“.

Papa Pavao VI. napisao je u svojoj važnoj Pobudnici „Evangeliu nuntianti“: „Evandjelje mora najprije biti razglašeno svjedočenjem. Eto, usred ljudske zajednice u kojoj žive, neki kršćani ili skupine kršćana očituju svoju sposobnost shvaćanja, svoje zajedništvo života i sudbine s drugima, svoju uzajamnost u nastojanjima svih za sve što je dobro i čestito. Oni k tome posve jednostavno i neusiljeno zrače svoju vjeru u vrjednote koje su izvan uobičajenih vrednota i svoju nadu u nešto što se ne vidi, o čemu se čovjek po sebi ne bi ni usudio sanjati. Takvim svjedočanstvom bez riječi kršćani, u srcima onih koji ih vide kako žive neodoljivo izazivaju pitanje: Zašto su oni takvi? Zašto provode takav život? Što ih - ili tko ih nadahnjuje? Zašto su među nama?“ (EN, br. 21).

To je prvi i najvažniji korak. A tek na pitanja: „Zašto to činiš? Što je tvoj nutarnji poticaj?“ smijemo i trebamo govoriti o onome koji nas ispunjava. Jer „ovo svjedočenje nije nikada dovoljno ako nije obrazloženo i ako se ne razvija jasnim i nedvojbenim navještanjem Gospodina Isusa Krista. Radosna vijest koja se navješta svjedočenjem života, morat će se dakle prije ili kasnije navijestiti riječju života“. Ali tek kao drugo!

Ta ne smijemo učiniti drugi korak prije prvoga!

2.

Vrijedno znati o Dj 8,1b-4; 11,19-26

Papa Pavao VI. naziva „evangelizacijom“ temeljni poziv Crkve: „Navijestiti Evanđelje znači unijeti Radosnu vijest u svaku ljudsku sredinu i po tome utjecaju samo čovječanstvo iznutra preobraziti, učiniti ga novim“ (EN, br. 18). Evangelizacijom možemo nazvati i „širenje Božjega kraljevstva“.

O evangelizaciji pripovijedaju Djela apostolska. Započinju s nagovještajem i slanjem Duha Svetoga na Duhove. Otvaraju se vrata. Započinje evangelizacija. Središte evangelizacije bio je u početku Jeruzalem. Tekst o kojem smo razgovarali na našem susretu grupe, označuje sada novu fazu u evangelizaciji: preko Jeruzalema izlazi u svijet.

Ipak najprije dolazi do velike krize.

Kriza postaje prilika

Uzrok krize bila su dva, za Crkvu vrlo važna, muškarca. Jedan je Stjepan. On govori što misli i djeluje onako kako mu propisuje njegovo srce. Zato se zauzima za Isusa. Pokorava se Bogu i ne ravna

se prema očekivanjima drugih. Takva sloboda djeluje ugrožavajuće. Jer smeta, mora biti uklonjen. Biva ubijen.

Na ovome ubojstvu ima udjela poimence Savao. On svim sredstvima pokušava „*uništiti Crkvu*“. Upravo tako tjera - sasvim suprotno svojoj namjeri - evangelizaciju naprijed, jer proganjanjem zajednice u Jeruzalemu mnoge su Isusove pristaše morale pobjeći. Ali oni nisu zbog toga jadikovali. Naprotiv, prihvatili su ovo kao priliku. „*Oni, dakle, što se raspršiše, obilazili su navješćujući Riječ*“.

Početni udarac da pođu u svijet time je zadan. Kršćanska vjera se širi izvan Jeruzalema. A time započinje i faza u kojoj se „*pristaše novoga Puta*“ (Dj 9,2) izvan židovstva, kako su sebe ranije shvaćali, počinju od njega dijeliti i izrastati u samostojnu veličinu.

Odnosi nose Božje djelo naprijed

Drugi dio teksta (Dj 11,19-26), koji je nastao u svezi s proganjanjem Stjepana, pokazuje sada ovo geografsko širenje kao i put k poganima. Pogani su ljudi koji ne poznaju Boga Izraelova. Ali oni su u pravilu ipak bili religiozni ljudi. Jer ateizma ili religiozne ravnodušnosti (neutroteizma) tada nije bilo. Toga ima tek u naše vrijeme.

Među poganima bilo je dakako ne mali broj onih koji su se zanimali za Jahvu, Boga Izraelova i pristali uza nj. Takve pogane, koji su prešli na židovstvo, nazivalo se „*prozelitima*“. U Djelima apostolskim 6,5 navodi se primjerice među sedmoricom „*đakona*“ stanoviti Nikola, prozelit, pridošlica iz Antiohije. Prozelite treba razlikovati od „*bogobožaznih*“ koji su se priključivali židovstvu u opuštenijemu obliku.

„*Ruka Gospodnja bijaše s njima, te velik broj ljudi povjerova i obrati se Gospodinu*“ (Dj 11,21). Božje djelovanje u naviještanju raspršenih izdijelovalo je obraćenje. Ono se sastojalo u tome da dožive Isusa Krista, priznaju ga „*Gospodinom*“ i žive sa svojim „*Gospodinom*“ i za njega.

Barnaba, „muž čestit, pun Duha Svetoga i vjere“ (Dj 11,24) povezivao je novu zajednicu u Antiohiji s jeruzalemskom izvornom zajednicom i predvodnicima prve Crkve. Ova međusobna povezanost i povezanost s vodstvom, donosi rod jer po Barnabi „znatno se mnoštvo prikloni Gospodinu“ (Dj 11,24).

Barnaba bijaše također onaj koji potraži Pavla u Tarzu. Jer kršćani su se još uvijek bojali novoobraćena Pavla. Barnaba ga je integrirao u zajednicu i tako u prvu Crkvu. Tako je položen temeljni kamen za veliko Pavlovo misijsko poslanje koje je imalo svoje polazište u Antiohiji (usp. Dj 13,1-3). Tako je zajednica u Antiohiji postala ključnim mjestom za evangelizaciju poganskih naroda.

„U Antiohiji se učenici najprije prozvaše kršćanima“. Time je i geografski signaliziran put za samostojnost Isusovih pristaša od židovstva.

Za daljnje promišljanje

- Što je izdijelovala dinamika evangelizacije?
- U čemu se sastojala Barnabina služba? Što bi to moglo značiti za nas?
- Kako mi shvaćamo svoje kršćanstvo? Kao dar za svakoga osobno ili kao dar na kojemu i drugi trebaju imati udjela?
- Kako su drugi kršćani imali udjela na mojem postajanju kršćaninom?
- Kako bi ja mogao uzeti udjela na postajanju kršćanima drugih ljudi?

3.

Mnogostrukost u Božjemu narodu

Kad razmatramo Evanđelja, opažamo da Isus ponekad govori Dvanaestorici, zatim apostolima, drugi put pak učenicima ili narodu. Gledati na takve i druge razlike može biti važno zato jer Isus ponekad različito govori različitim grupama osoba.

Kad u daljnjemu tekstu razlikujemo različite grupe osoba, ne smijemo tada polaziti odatle da je ovo karakteriziranje posvuda u Novome zavjetu jednako. Već unutar četiri Evanđelja možemo otkriti razlike. Ovo posebno vrijedi za različite Poslanice Novoga zavjeta. One potječu iz različitih situacija zajednica koje su posvuda imale druge strukture i predodžbe o službama.

Dvanaestorica

„(Isus) uziđe na goru i pozove koje sam htjede. I dođoše k njemu. I ustanovi Dvanaesticu da budu s njim, pa da ih šalje propovijedati te imaju vlast izgoniti đavle“ (Mk 3,13-15).

Dvanaestorica, broj mjeseci u godini i sati u danu, na osobit je način broj punine Božjega naroda. Iz 12 Jakovljevih sinova nastaje dvanaest plemena; njima u Novome zavjetu odgovaraju „Dvanaestorica“. Kao što starozavjetni Božji narod počiva na 12 izraelskih plemena, Isus izabire Dvanaesticu koja tvore temelj za obnovljeni Božji narod, Crkvu. „Dvanaestorica“ kako se najčešće nazivaju, znak su koji Isus postavlja sasvim svjesno. Njemu je do obnove Božjega naroda.

Da je Isus oko sebe sabrao „Dvanaesticu“ plod je uslišane molitve (usp. Lk 6,12). Sabiranje Dvanaestice odgovara stoga volji njegova nebeskoga Oca. Da sačuva znakovitost i potpunost temelja za novi Božji narod, mora se nakon otpada Jude Iškariotskoga izabrati nadomjestak. Izborom Matije (Dj 1,15-26) upotpunjuje se krug Dvanaestice. Kasnije krug Dvanaestice gubi svoje značenje.

Apostoli

Grčki izraz „apostolos“ znači „poslanik“, ali i jednostavno „glasnik“ i „izaslanik“. Novi zavjet označuje kao apostola opunomoćena poslanika na kojega je Gospodin prenio posebno služenje, koji je dobio službu naviještanja Evanđelja o kraljevstvu Božjemu i Isusova uskrsnuća od mrtvih.

Prema Novome zavjetu razlikujemo više grupa apostola: apostoli kao podložnici Gospodina koji ih šalje; apostoli kao poslanici i izvjestitelji o zajednicama, apostoli kao misionari i osnivači zajednica ranoga kršćanstva; konačno Dvanaestorica koje je Isus nazvao apostolima.

Učenici

Grčki pojam za učenika „mathetes“ znači „đak“. Isusovi učenici su ljudi koji njega priznaju kao Učitelja, slušaju njegov nauk i,

takoreći, su kod njega su u školi života. Učenicima se u Evanđeljima često nazivaju ljudi koje je Isus osobno pozvao da s njime idu od mjesta do mjesta. Oni su dakle bili na putu s Isusom i tako izloženi istim opasnostima kao i Isus. Bili su kao i on upućeni na gostoljublje. I oni su poslani od Isusa. *„Nakon toga odredi Gospodin drugu sedamdeset i dvojicu učenika i posla ih po dva pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći“* (Lk 10,1).

Nadalje, bilo je mnogo žena i muškaraca koji su išli za Isusom na njegovim putovanjima od mjesta do mjesta i slušali ga. Možemo ih označiti kao „nepokretne“, Isusove učenike sa stalnim boravkom koji su njega i njegove učenike koji su išli s njim primali navečer u svoje domove i brinuli se za njih. Ovi bijahu uporišta Isusova pokreta potrebna za plodnu službu naviještanja.

„Dvanaestorica nato sazvaše mnoštvo učenika...“ (Dj 6,2). U Djelima apostolskim su zatim „učenicima“ nazivani svi koji su postali vjernici i članovi zajednice, muškarci i žene koji su išli za Isusom i tvorili zajednicu. „Učenici“ se prvi put u Antiohiji poistovjećuju s kršćanima.

Služiti jedni drugima kao Božja obitelj

Nije svatko morao niti trebao pripadati krugu Dvanaestorice. Nisu svi morali biti ni putujući učenici od mjesta do mjesta. Ali svi koji su prihvatili poruku o Božjemu kraljevstvu i brinuli se jedni za druge, tvorili su „novu Božju obitelj“. *„I opkoli pogledom one koji su sjedjeli oko njega u krugu i kaže: Evo majke moje, evo braće moje! Tko god vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka.“*

U ovoj su obitelji svi bili pozvani da svojim mogućnostima doprinose izgradnji cjeline. Tako su živjeli učenici koji bijahu na putu od obitelji koje su im navečer ponudile gostoprimstvo. Kad su Dvanaestorica nakon Isusova uskrsnuća iz Galileje, ravničarskoga kraja dolazili u veliki grad Jeruzalem, da ondje osnuju prvu zajednicu, bili su uvelike ovisni o pomoći ondje udomaćenih Isusovih učenika. Oni su im pomagali u traženju stanova i radnih mjesta.

Mnogi su morali potražiti novo zvanje, jer ribari u Jeruzalemu nisu bili potrebni.

Zajednica je postala mjesto zajedničke skrbi. Iz putujućega pokreta nastala je tako konačno velika mreža lokalnih zajednica koje su zajedno tvorile novi Božji narod.

11.

Pozvani smo otkrivati vlastite karizme

Na našim ranijim susretima već smo se tako dobro upoznali, da smo sigurno ustanovili gdje svatko ima svoje dobre i jake strane. Danas hoćemo uzeti u obzir ove darove. Bog ove darove dariva svakomu pojedinomu za uzajamno izgrađivanje i jačanje našega zajedništva.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

Započnimo s pjesmom i šutnjom i usmjerimo se na Isusa. Zatim neka netko izmoli Psalam 148. Zatim zaključimo s vlastitom molitvom hvale.

Aleluja! Hvalite Jahvu s nebesa, hvalite ga u visinama! Hvalite ga, svi anđeli njegovi, hvalite ga, sve vojske njegove! Hvalite ga, sunce i mjeseci, hvalite ga, sve zvijezde svjetlosne! Hvalite ga, nebesa nebeska, i vode nad svodom nebeskim! Neka hvale ime Jahvino jer on zapovjedi i postadoše. Postavi ih zauvijek i dovijeka po zakonu koji neće proći. Hvalite Jahvu sa zemlje, nemani morske i svi bezdani! Ognju i grade, sniježe i maglo, olujni vjete, što riječ njegovu izvršavaš! Gore i svi brežuljci, plodonosna stabla i svi cedrovi! Zvijeri i sve životinje, gmizavci i ptice krilate! Zemaljski kraljevi i svi narodi, knezovi i suci zemaljski! Mladići i djevojke, starci s djecom zajedno: nek' svi hvale ime Jahvino, jer jedino je njegovo ime uzvišeno! Njegovo veličanstvo zemlju i nebo nadvisuje, on podiže snagu svom narodu, on proslavlja svete svoje, sinove Izraelove - narod njemu blizak. Aleluja! Slava Ocu...

Dijeliti život, 20 minuta

Već smo neko vrijeme zajedno. Sve više smo i sve bolje upoznali jedni druge. Razmislimo na trenutak koje jake strane, sposobnosti i dobre strane ima svatko od nas. Na kraju priznajmo jedni drugima svoje jake i pozitivne strane.

Možda je najbolje da pođemo po abecedi: s osobom čije ime stoji kao prvo u abecedi. Svaki član grupe priznaje ovoj osobi dragovoljno uvijek jake strane, sposobnosti i pozitivne strane. Kad su svi nešto rekli, na red dolazi osoba čije je ime slijedeće u abecedi. I tako dalje.

Priznajmo jedni drugima jake strane.

(Nakon toga) Ima li još štogod s posljednjega susreta što bi bilo važno priopćiti?

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada kratko zastanimo i posvijestimo si da je Isus nazočan među nama u svojoj riječi. Zapjevajmo pjesmu.

Čitamo **Rim 12,1-8**.

Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim: prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu - kao svoje duhovno bogoslužje. Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da možete razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno. Da, po milosti koja mi je dana svakomu između vas velim: ne precjenjujte se više no što se treba cijeniti, nego cijenite se razumno, kako je već komu Bog odmjerio mjeru vjere. Jer, kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a nemaju svi isto djelovanje, tako smo i mi, mnogi, jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugomu. Dare pak imamo različite po milosti koja nam je dana: je li to prorokovanje - neka je primjereno vjeri; je li služenje - neka je u služenju; je li poučavanje - u poučavanju; je li hrabrenje - u hrabrenju; tko dijeli, neka je darežljiv; tko je predstojnik - revan; tko iskazuje milosrđe - radostan! (Rim 12,1-8).

Ponovimo pojedine riječi ili rečenice; na kraju je šutnja za slušanje. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Priopćujemo jedni drugima svoje misli. Pripovijedamo što smo spoznali u tišini.

Bavimo se s daljnjim pitanjima. Možemo proći ili pitanje po pitanje ili izdvojiti pojedinačna:

- Na početku susreta priznali smo jedni drugima svoje jake strane, sposobnosti i pozitivne strane. Otkrivamo li paralele s ovim biblijskim mjestom?
- Poznajemo pojam „karizma iz svakodnevice“. Što pod time mislimo?
- „Karizma“ je grčka riječ a znači „dar, poklon, milosni dar“. Ondje gdje Pavao u našem tekstu govori o „daru“, umetnemo riječ „karizma“ ili „karizme“, a zatim netko glasno

pročita tekst. U čemu je razlika između shvaćanja karizme u našem tekstu i onoga što smo upravo rekli o svakodnevnoj uporabi „karizme“?

- Odakle prema Pavlu dolazi dar, karizma? (usp. r. 6).
- Koje smo karizme danas otkrili među nama?
- Što bismo u našoj maloj grupi mogli doprinijeti izgradnji zajednice?
- Koji stil života proizlazi iz toga da svoje vlastite darove nismo dobili za sebe, nego na dar za druge?

(Naputak: Tko ovu temu želi još jednom produbiti u grupi ili osobno, može mu slijedeći tekst biti pomoć.)

Čitamo dalje u 1 Kor 12,4-11 i razgovaramo o sljedećim pitanjima na temelju teksta iz Poslanice Korinćanima. (ovim tekstom ćemo se još susresti u drugome kontekstu.)

Različiti su dari, a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha na korist. Doista, jednomu se po Duhu daje riječ mudrosti, drugomu riječ spoznanja po tom istom Duhu; drugomu vjera u tom istom Duhu, drugomu dari liječenja u tom jednom Duhu; drugomu čudotvorstva, drugomu prorokovanje, drugomu razlučivanje duhova, drugomu različiti jezici, drugomu tumačenje jezika. A sve to djeluje jedan te isti Duh dijeleći svakomu napose kako hoće. (1 Kor 12,4-11)

- Za što su nam darovani ovi darovi od Božjega Duha i što hoće Duh Božji njima učiniti? (usp. r. 7)
- Pavao u vezi s ovim često rabi riječ čeznuti: „**Čeznite** za višim darima!“ (1 Kor 12,31). „**Čeznite** za darima Duha“ (1 Kor 14,1). „*Budući da **čeznete** za darima Duha, nastojte njima obilovati radi izgrađivanja Crkve*“ (1 Kor 14,12).

Kako bi u nas izgledalo čeznuće za darovima Duha?

Primijeniti u životu, 3-5 minuta

Na posljednjemu smo susretu pitali: Kako možemo s ljudima oko sebe dijeliti život tako da oni pitaju za naše motive i razloge?

Danas se možemo pitati: Koje darove otkrivamo u drugih? Kako bi oni mogli služiti s tim darovima i eventualno pustiti da budu plodni u župnoj zajednici ili šire?

Priopćavamo to jedni drugima.

Molitva i prošnja, 10 minuta

„*Čeznite za darima Duha*“ govori nam Pavao. U sljedećemu vremenu molitve hoćemo zahvaliti za jake strane, sposobnosti i pozitivne strane koje smo otkrili na sebi i koji su nam oslonac i služe nam za izgrađivanje našega malog zajedništva. Ujedno ih hoćemo staviti Isusu na raspolaganje, da bi on po Duhu Svetomu djelovao u svojim darovima.

Možemo zamoliti Isusa za darove koji nam još nedostaju i koje hoćemo razviti dalje.

Zahvalimo za karizme među nama i molimo za djelovanje Duha Svetoga i eventualno za ono što nedostaje.

Molimo „Oče naš“. Susret završimo s pjesmom.

Naputci za kod kuće, 5 minuta

Pročitamo još sljedeće napomene:

Biblijska mjesta za sljedeće dane dijelom su identična s onim o čemu smo danas razgovarali. To je namjerno tako jer se ovdje susrećemo s odlučujućom mišlju Novoga zavjeta i Isusova poslanja.

Rim 12,1-8; 1 Kor 12,12-31a; 1 Kor 3,5-11;
--

1 Pt 4,10-11; 1 Kor 12,4-11; 2 Kor 9,6-15

Daljnji vidici mogu nam pomoći da bolje upoznamo karizme koje nam Bog želi darovati. Oni daju i napomene kako ih možemo plodno staviti u službu Božjega kraljevstva.

Na kraju već danas pogledamo naprijed, kad naši susreti grupe s dvanaestim susretom postignu prvi cilj:

1. Kakvi su za nas bili protekli tjedni?
2. Koja razmišljanja postoje za mene osobno za daljnji put - kako za mene treba ići dalje?

Jesam li i dalje zainteresiran za život u grupi?

Težim li više za tim da se angažiram na neki drugi način?

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Unijeti sebe s vlastitim darovima

U daljnjemu vidiku broj jedan osme jedinice već smo se bavili temom zajedništva. U ovom kontekstu hoćemo produbiti ovu temu.

Tijelo Isusa Krista

Mi smo kao kršćani ovisni jedni o drugima zajednički djelovanjem različitih darova i sposobnosti. Na to podsjeća apostol Pavao Korinćane: „*A vi ste tijelo Kristovo i, pojedinačno, udovi. I neke postavi Bog u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja; zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici*“ (1 Kor 12,27-28).

Čovjekovo tijelo je jedno jedino a sastoji se iz mnogih dijelova. Ali svi ti mnogi dijelovi pripadaju skupa i tvore nedjeljiv organizam.

Tako je i s Kristom.

Pavao piše: „*Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni*“ (1 Kor 12,13). Svi mi, koliko god smo različiti, po krštenju smo postali jedno tijelo, u Kristu. Biti u Kristu ne znači pojedinac s Kristom a zatim drugi, nego znači biti sa svima drugima. Primljeni smo doduše kao pojedinačne osobe, ali zatim kao udovi uklopljeni u čitavo tijelo.

Postati živi ud...

Krštenjem, koje je za Pavla i prve kršćane bilo krštenje odraslih, uronjeni smo u Krista, u njegovo tijelo, u njegovu Crkvu. Po krštenju postajemo udovi, ali tek svjesnom obnovom krštenja, odlukom za svoje (često u dječjoj dobi primljeno) krštenje, naše svojstvo udova na tijelu Isusa Krista postaje životno i iskusivo.

Biti ucijepljen u Krista ne znači jednostavno se „izgubiti“ u većoj cjelini. Upravo obratno. Tijelo dobiva (raste) svakim novim udom. Svatko od nas ima nenadomjestivu funkciju i dostojanstvo. Ako sam oko, tijelo po meni vidi. „*Svjetiljka je tijelu oko. Ako ti je, dakle, oko bistro, cijelo će ti tijelo biti svjetlo. Ako ti je, naprotiv, oko nevaljalo, cijelo će ti tijelo biti tamno*“ (Mt 6,22-23). Kao živi udovi hoćemo unijeti svoje darove.

...i radosno živjeti svoje darove

Koji su naši darovi i sposobnosti u Kristovu tijelu? Možda su neki u našoj grupi tek životom u grupi na sebi otkrili ili ponovno otkrili nove strane. Netko je otkrio kako može lijepo urediti prostor, drugi otkriva svoju sposobnost vođenja, iako se u početku možda to nije usudio. Drugi je pak uzeo svoju gitaru, sljedeći pjeva, drugi rado i dobrohotno moli za druge, drugi je pak otkrio da mu osobito leži tješenje. U svemu ovome smo nezamjenjivi i vrijedni. Tako je svakomu i svakoj od nas u zajedništvu grupe i u zajedničkome hodu postalo jasno: Ja u tijelu grupe nalazim daljnje određenje sebe.

Oko vidi tek kad je u tijelu. Uho čuje kao dio tijela. Srce samo ne može kucati. Budući da su darovi dani za izgrađivanje tijela, za služenje drugima, razvijaju se u zajednici. Naše sposobnosti postaju životne tek u zajednici. Da, nekima je trebalo više puta reći kako dobro mogu nešto, dok konačno sami u to nisu povjerovali.

Ponekad se, naravno dogodi da se neke sposobnosti ističu. Poneki misli: kad bih samo mogao govoriti kao drugi. Ali što čine oni koji rado govore bez onih koji mogu slušati i stoga šute? U našoj su grupi potrebne i uši i prijemljivo srce. Srdačan zagrljaj može ozdraviti više od prebrzo izrečene riječi. Svaki je organ ovisan o drugim organima. Ni jedan nije bolji. Jedna jedina stanica tijela može organizmu dati spasonosnu snagu.

Ne postaje li na ovaj način također jasno da ne živimo iz sebe samih? Nije li svaki organ, svaki mišić ovisan o tome da mu drugi dadu hranu? „Jedan živi od drugoga, za sebe nitko ne može biti“, stoji u jednoj crkvenoj popijevci. *„Nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire. Doista, ako živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Živimo li, dakle, ili umiremo - Gospodinovi smo“* (Rim 12,7-8)

Pripadamo Gospodinu. Naša odluka za vjeru daje da naše svojstvo udova na Kristovu tijelu postane životno. Tako su svi darovi i sposobnosti o kojima smo govorili, darovi i sposobnosti koji su najdublje povezani s Kristom i daju da on bude životan. Možda nas ovo iznenađuje ili nas stavlja u nepriliku. Ali iza toga se krije istina naše vjere: Mi smo živo Kristovo tijelo danas!

Kad u kršćanskome smislu govorimo o „karizmatškoj osobnosti“, pod time mislimo da neki čovjek jednostavno po sebi bez posebna naprezanja postiže svoj učinak. Tako pod karizmama shvaćamo darove Duha Svetoga koji se daju pojedinim kršćanima, da bi jednostavno po sebi i bez posebna naprezanja bili udovi na Kristovu tijelu i mogli služiti drugima. Raduje smjeti sebe unijeti na ovome području. „Karizme, darovi Božjega Duha, konačno su toliko brojni i različiti koliko i sami ljudi. Oni se uzajamno dopunjavaju i nose kao udovi našega tijela i omogućuju socijalno iskustvo u Crkvi.“ (Heribert Mühlen)

2.

Vrijedno znati o Rim 12,1-8

Božje djelovanje prethodi čovjekovu djelovanju. Kao prvo ne dolazi čovjekov čin, nego Božji čin. U svemu onome što činimo polazeći od vjere, uza sve naše darove koje ulažemo, uvijek se radi o suradnji s Božjim djelovanjem.

Na ovoj temeljnoj strukturi temelji se Poslanica Rimljanima. U poglavlju 1-8 pokazuje Pavao što je Bog za nas učinio. Poglavlja 9-11

bave se tajnom spasenja Izraela. Od 12 poglavlja radi se o pitanju kako se Božje djelovanje hoće konkretizirati i objaviti u našem životu.

Ovo se slijeva u konkretno pitanje: Što mi možemo doprinijeti? Što su naši darovi? Koji vrijedan doprinos možemo mi dati?

Najvažniji dar je naš život

Pavao uvodi u ovo pitanje s pozivom da najprije čitav svoj život otvorimo Božjoj ljubavi. „*Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim: prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu - kao svoje duhovno bogoslužje*“ (Rim 12,1) To drugim riječima znači: Otvori čitav svoj život ljubavi Božjoj! Jer pogled na cjelinu daje nam vidjeti što Bog namjerava s našim životom. Njegove se namjere s nama često pokazuju u pojedinim darovima i specijalnim sposobnostima koje nam je on povjerio ili nam još hoće povjeriti.

Ovaj pogled na cjelinu pokazuje da smo mi sami, da je naš život najvažniji Božji dar. Naš život je od početka usmjeren na odnos. Ovo za vjernike vrijedi i u jednoj daljnjoj dimenziji. Jer mi smo „*tijelo Kristovo, i, pojedinačno, udovi*“ (1 Kor 12,27). Iz toga proizlazi da su naši „*dari različiti*“ (1 Kor 12,4) i da se odnose jedni prema drugima kao udovi jednoga tijela.

Prihvatiti vlastitu odgovornost

Sam Bog je taj koji daje darove. Naša se zadaća sastoji u tome da otkrijemo povjerene nam darove, prihvatimo ih, razvijamo i pustimo da sazriju. Jer darovi su kao sjeme koje treba njegu i rast sve dok ne donese svoj puni plod. Kao što je za rast biljaka potrebno zalijevati, povezivati, obrezivati, oslobađati od štetnika i korova, tako je važno bodriti, izgrađivati se, odvažiti se, učiti iz pogrješaka, naći vremena, ispravljati se itd. pri razvijanju svojih darova. Jer darovi rastu i sazrijevaju u vršenju i okušanošću.

Pavao nam daje primjer. On prihvaća svoju zadaću vođenja i započinje ju. Preuzima svoj dio odgovornosti za cjelinu. Govori: „*Milošću koja mi je dana govorim kao jedan između vas...*“

Tko se zalaže svojim darovima, često se također i izlaže. Preuzima trud od drugih koji misle da znaju bolje požeti kritiku. Antoine de Saint-Exupery nas hoće ohrabriti da se upustimo unatoč razočaranju i poteškoćama: „Ono nad čime se najviše gnušam jest žalosna uloga gledatelja koji ne sudjeluje a tu je. Nikada ne treba promatrati, treba biti svjedokom, sudjelovati i ponijeti odgovornost. Čovjek bez sudioničke odgovornosti ne vrijedi.“

Mnoge službe – jedna zadaća

Naši pojedinačni darovi i odgovornosti služe većoj cjelini. Slijedeća pripovijest može ovo pojasniti: „Na jednoj opasnoj obali nekoliko ljudi napravilo postaju za spašavanje za brodolomce. Ovoj postaji za spašavanje pripadao samo jedan jedini čamac. S njime se ova mala, odvažna momčad odvažila uvijek iznova danju i noću isplovljavati na more spašavati brodolomce. Nije potrajalo dugo i ovo je malo uporište postalo svima poznato. Mnogi od spašenih ali i drugi ljudi iz okoline rado su bili spremni novčano poduprijeti tu bijednu postaju. Broj dobrotvora je rastao i rastao. Novcem koji su darivali velikodušno je izgrađena postaja za spašavanje, sve ljepša i sve udobnija. Povremeno je postala omiljenim mjestom zadržavanja i služila konačno muškarcima kao neke vrste klub. Sve je više članova momčadi sada oklijevalo isplovljavati i spašavati brodolomce. Općenito su htjeli obustaviti službu spašavanja jer je neugodna i sprječava normalni promet u klubu.

Nekoliko hrabrih koji su smatrali da je prvotna zadaća spašavanje života, odvoji se od njih. Malo podalje započese skromnim sredstvima graditi novu postaju za spašavanje. Ali i oni nakon stanovita vremena iskusiše istu sudbinu: dobar glas o njima brzo se širio, bilo je novih dobrotvora i nastao je novi klub. Na kraju je došlo do osnivanja i treće postaje za spašavanje. Ali i ovdje se ponovila ista priča... Tko danas posjeti ovu obalu, naći će uz obalnu ulicu čitav niz ekskluzivnih klubova. Obala postaje još uvijek mnogim brodovima sudbina; samo - većina brodolomaca se utopi.“

U jednoj postaji za spašavanje postoje različite službe. Ne mora svatko isplivavati. Ne mora svatko skrbiti za spašene. Ne mora svatko za sve kuhati. Ne mora svatko trenirati momčad i motivirati. Ne mora svatko skrbiti za sigurnost čamca. Ne mora svatko održavati postaju. Ne mora svatko skrbiti za novac. Ne mora svatko koordinirati mnoge službe. Ne mora svatko..., ali netko mora!

Za daljnje promišljanje

Na temelju Prve poslanice Korinćanima 12,4-11 promislimo o slijedećim pitanjima:

- Za što su nam darovani darovi od Duha Svetoga i što hoće Duh Sveti s njima učiniti? (usp. redak 7).
- Pavao u vezi s ovim često rabi riječi čeznuti: „**Čeznite** za višim darima!“ (1 Kor 12,31). „**Čeznite** za darima Duha“ (1 Kor 14,1). „*Budući da **čeznete** za darima Duha, nastojte njima obilovati radi izgrađivanja Crkve*“ (1 Kor 14,12).
- Kako bi u nas izgledalo čeznuće za darima Duha?
- Kako bismo mi u našoj maloj grupi mogli doprinijeti izgrađivanju zajednice?
- Koji stil života proizlazi iz toga da smo vlastite darove primili na dar ne za sebe, nego za druge?

3.

Spoznati smisao Svetoga pisma

Već smo raspravljali o nekim vidicima Biblije koji nam mogu pomoći da bolje razumijemo poruku Biblije. Danas hoćemo rasvijetliti neke nove vidike. Najprije: Kako Crkva gleda Bibliju?

Istine spasenja

Drugi vatikanski koncil, skup svih biskupa Crkve (1962.-1965.) iscrpno je raspravljao o pitanjima Svetoga pisma. Biblija je za kršćansku vjeru vrhovno pravilo. Tako stoji u Dogmatskoj Konstituciji Dei Verbum, br. 21: „Božanska Pisma, zajedno sa Svetom predajom, uvijek bijahu i jesu Crkvi vrhovno pravilo njezine vjere, jer – Bogom nadahnuti i jednom zauvijek pismom ustaljena – nepromjenljivo priopćuju riječ samoga Boga i čine da se u riječima proroka i apostola ori glas Duha Svetoga. Sve, dakle, crkveno propovijedanje – kao i sama kršćanska religija – treba da se hrani i upravlja Svetim pismom.“

Biblija kao „vrhovno pravilo“ ne želi biti tako shvaćena da u njoj nema ništa uvjetovana vremenom. Naprotiv. „Makar te knjige sadržavale također što nesavršeno i privremeno, one ipak očituju božanski odgojni postupak. Stoga Kristovi vjerni treba da boguodano prihvate te knjige, koje izražavaju živu svijest o Bogu, u kojima su pohranjeni uzvišeni nauci o Bogu i spasonosna mudrost o životu čovjekovu i čudesno blago molitava, u kojima se napokon krije Misterij našega spasenja“ (DV br. 15).

Ipak u jednoj točki je Biblija pouzdana, jer“... budući da sve ono, dakle, što nadahnuti pisci ili hagiografi izjavljuju valja držati izjavljenim od Duha Svetoga, mora se dosljedno ispovijedati da knjige Pisma čvrsto, vjerno i bez zablude naučavaju istinu koju htjede Bog da radi našeg spasenja bude zapisana u Svetom pismu“ (DV br. 11). Drugim riječima: **Biblija je bez zablude ondje gdje se radi o istinama spasenja.** U Bibliji se dakle radi o smislu u njoj objavljenu. Ovaj je „Božja riječ“ za nas. Ovaj smisao nije uvijek odmah shvatljiv, jer u Bibliji može biti izričaja koji prividno međusobno proturječe.

Proturječnosti u Bibliji

Proturječni izričaji u Bibliji mogu zbuniti. Tada može biti korisno propitivati o smislu: Što nam je Bog htio i hoće time reći? Jer proturječni izričaji mogu imati više razloga. Oni najčešće dolaze otuda što se kroz čitavu Bibliju provlači jedan razvojni put.

Evo jednog primjera: U jednome ranijem sloju Biblije riječ je o tome da se ubojstvo smije osvetiti sedam puta. U Mojsijevu Zakonu stoji da se suplemeniku smije nanijeti samo ono što je on nanio: prijelom za prijelom, oko za oko, zub za zub. Dakle ne više jedan naprama sedam, nego jedan naprama jedan. Kod Isusa stoji zatim da moramo ljubiti i svoje neprijatelje. Dakle ne više jedan naprama jedan, nego na negativno odgovoriti dobrim.

Proturječni izričaji mogu dakle biti povezani s takvim stupnjevima rasta. Drukčije rečeno: da ispravno shvatimo neki tekst, moramo znati kada su i u kojoj situaciji i zbog čega ove riječi napisane. Tu je korisno poznavanje Biblije.

Jedan daljnji razlog za naoko proturječne izričaje leži u tome da mi danas razmišljamo prirodoslovno. Prirodoslovac pita: Kako je to točno bilo? Što se točno dogodilo?

Biblija nam na ovo pitanje u najviše slučajeva neće dati izvještaj. Njoj i njezinim sastavljačima nije do prirodoslovna posredovanja znanja. Ona ne pripovijeda pripovijesti da bismo iskusili što se tada dogodilo, nego se radi o znanju o spasenju, o mudrosti, o smislu. Tako dvije različite pripovijesti koje pripovijedaju o stvaranju Zemlje i čovjeka ne žele reći kako je Bog stvarao svijet, nego da se iza svega što živi krije Bog i koji je smisao ovoga.

Bibliji dakle nije do povijesnosti, nego do smisla, do poruke ljubećega Boga koji stoji iza svega.

Biblija tumači događaje

Još jedan vidik može nam pomoći da bolje razumijemo Bibliju. Biblija tumači događaje života i povijesti da bismo se sada mogli otvoriti Božjemu pozivu i Božjemu planu spasenja. Upravo tu čitateljice i čitatelji opažaju da u Bibliji ima tumačenja koja mogu izgledati kao negativne odredbe.

Evo primjera: U vezi s izlaskom Izraelaca iz Egipta stoji često: „*Ali je Jahve okorio srce faraonu, tako te on nije puštao Izraelce da odu iz njegove zemlje* (Izl 11,10).

Ovaj tekst moglo bi se shvatiti kao da je sam Bog inscenirao nesreću. Prema tome pitanje: Dakako, ako je sam Bog okorio srca i tako učinio da ljudi ne razumiju, što onda čovjek tu može? Nije li on žrtva Božje samovolje? Tako bi se tekst shvatilo u smislu negativna prethodne odredbe Božje, a ne u smislu namjeravana izričaja. Prođimo ovo još malo pobliže.

Pri svakome tumačenju bitno se radi o modelu tumačenja. Model tumačenja na kojemu se temelje mnogi raniji tekstovi Staroga zavjeta, sastoji se u tome da Bog sve čini, pa i zlo. Ako je sada iskustvo pokazalo da je faraon zatvorio svoje srce, i ako Bog sve čini, tada „mora“ da je Bog i to učinio. Ili ako narod ne prihvaća spasonosnu poruku, onda „mora“ da je to izdjelovao Bog.

U daljnjoj etapi rasta probija se u Starome zavjetu sve više i više spoznaja da negativna iskustva svoje uzroke nemaju u Bogu, nego da su posljedice vlastitoga djelovanja. Bog prepušta ljude njima samima, kao što između ostaloga stoji u Psalmu 81,13: „*Zato ga pustih okorjelom srcu njegovu: neka hodi kako mu se hoće.*“

Općenito možemo reći: U Boga ne postoje nikakve prethodne odredbe. Budućnost je uvijek otvorena. Čovjek uvijek ima slobodu odabira: „*Gledaj! Danas preda te stavljam: život i sreću, smrt i nesreću*“ (Pnz 30,15). „*Život, dakle, biraj...*“ (30,19b). Biraj, slobodan si, ali misli na posljedice. Upravo je ovo smisao mnogih opomena i prijetnji u Bibliji. One apeliraju na našu odgovornost.

12.

Pozvani smo raditi u vinogradu Gospodnjem

Danas zaokružujemo prvih dvanaest jedinica. Hoćemo svjesno opažati što je izraslo i razmisliti kako bismo mogli dalje.

Otvorenje: Zahvaljivanje i slavljenje, 15 minuta

U zajedničkoj molitvi možemo se s psalmom i prema Psalmu 150 zahvalno osvrnuti na to kako je Isus sa svakim od nas i s našom grupom započeo pisati novu zajedničku povijest. Nakon molitve psalma zahvalimo i slavimo Boga dalje vlastitim riječima. Započnimo kao i obično s pjesmom i završimo kratkom šutnjom u kojoj ćemo se svjesno okrenuti Isusovoj nazočnosti.

Aleluja!

Hvalite Boga u Svetištu njegovu,

slavite ga u veličanstvu svoda nebeskog!

Hvalite ga zbog silnih djela njegovih,

slavite ga zbog beskrajne veličine njegove!

Hvalite ga zvucima roga,

slavite ga harfom i citarom!

Hvalite ga igrom i bubnjem,

slavite ga glazbalima zvonkim i frulom!

Hvalite ga cimbalima zvučnim,

slavite ga cimbalima gromkim!

Sve što god diše

Jahvu neka slavi!

Aleluja!

Slava Ocu...

Dijeliti život, 20 minuta

Nakon zahvalne molitve osvrnut ćemo se sada konkretno na zajedničko vrijeme iza nas. Svaki član grupe neka najprije za sebe u tišini razmisli:

- Što sam proteklih tjedana i mjeseci doživio?
- Kako sam doživio grupu?
- (Eventualno: Kako sam doživio zajednice POV?)

- Što me trenutno zaokuplja s obzirom na budućnost? Znam li već kako želim nastaviti?

Dijeliti (= prorađivati) Bibliju, 45 minuta

Sada ćemo kratko zastati i posvijestiti si da je Isus nazočan među nama u svojoj riječi. Zapjevamo pjesmu.

Čitamo Matejevo Evanđelje **9,35-38**:

I obilazio je Isus sve gradove i sela učeći po njihovim sinagogama, propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć. Vidjevši mnoštvo, sažali mu se nad njim jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira. Tada reče svojim učenicima: „Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju.“

Ponavljamo pojedine riječi ili rečenice; na kraju je šutnja za slušanje. Tko želi, može nešto zabilježiti.

Razmjenjujemo misli jedni s drugima. Pripovijedamo što smo u tišini spoznali.

Možemo se baviti i sljedećim pitanjima: Isusu se sažali nad *mnoštvom* jer „*bijahu izmučeni i obrvani kao ovce bez pastira*“.

- Kako se to pokazuje kad ovce nemaju pastira - kad ljudi nemaju pastira?
- Gdje danas ima umornih i iscrpljenih ljudi?
- Tko bi mogao biti pastir za ove ljude?
- Za što mene osobno Isus treba kad traži „*radnike za svoju žetvu*“?
- Što treba shvatiti pod „*žetva danas*“?
- Jesam li pozvan za Isusova „pomoćnika u žetvi“? Ako jesam, gdje bi moglo biti moje osobno mjesto na velikome polju Božje žetve?

- „Molite, dakle, gospodara žetve da pošalje radnika u žetvu svoju.“ Za što ga hoćemo moliti kasnije u molitvi?

Molitva i prošnja, 10 minuta

Na kraju zahvalimo Bogu za povijest koju je pisao s našom grupom i sa svakim pojedincem i zamolimo ga za dobre korake u budućnost. Možemo moliti i za to da ponovno poziva radnice i radnike u žetvu.

- Molimo zajedno „Oče naš“ i završimo susret s pjesmom.

Napomene za kod kuće, 5 minuta

Naša dvanaesta jedinica približava se kraju. Sastali smo se nakon seminara o vjeri i seminara POV za ovo vrijeme. Otada je prošlo više mjeseci. Imali smo prilike upoznati različita područja kršćanskoga života i vjere. Tijekom puta smo vjerojatno postali sve više i više svjesni koliko je naš zajednički put dio onoga velikog pokreta kroz vrijeme: to je Isusova Crkva. Mi smo dio ove Crkve i eventualno smo otkrili gdje je pojedinac u skladu s darovima i sposobnostima već preuzeo ili bi mogao preuzeti suodgovornost u župi i Crkvi.

Najprije ćemo u tišini pročitati sljedeći tekst:

Nakon ovoga vremena „novoga vina“ dolazi odsjek kad hoćemo razmisliti kako dalje. Stoga ćemo danas i slijedećih dana dobro osluhnuti u sebe:

Na što me Bog osobno poziva? Na koju me zadaću mami u svoju žetvu? Koji poziv osjećam, koji smijem živjeti u Božjemu kraljevstvu?

Stojimo na raskrižju. Barem tri različita puta vode dalje:

1. Dosadašnji je put bio O.K. I sada je dobro. „Najprije ću pričekati što za mene proizlazi.“
2. Put u ovoj grupi bijaše dobar. Ali ću se nanovo angažirati u nekoj drugoj župnoj ili političkoj grupi.
3. Dosadašnji put me je učinio radoznalim za više. Rado bih i dalje nastavio u grupi i pomogao da drugi ljudi na ovaj način mogu upoznati i produbiti kršćansku vjeru.

Uzet ćemo sa sobom ova pitanja, nad njima moliti i razmišljati. Možda nam pritom mogu pomoći daljnji tekstovi. (Na sljedećemu susretu zajednice POV daljnji put će biti protumačen.)

Na jednome od slijedećih susreta slavit ćemo bogoslužje poslanja i slavlje na završetku etape POV.

Biblijska mjesta nam hoće pomoći da u osvrtu sve bolje upoznamo crvenu nit koju je Bog utkao u platno moga života. Na ovaj način može mi postati još jasnije za što me Isus treba i stoga poziva:

Fil 2,12-18; Kol 1,21-23; Kol 1,3-8; Kol 1,24-29; Kol 1,9-11; Kol 2,1-7
--

Ugodno druženje i završetak

Daljnji vidici

1.

Upuštanje omogućuje rast

Završava i vrijeme „Novo vino u nove mješine“ i ponovno smo pozvani razmišljati o našem trenutačnome stanju i našem pozivu i odlučiti se. Rast se događa preko stupnjeva. Rast se stoga potpomaže odlukama. Tako smo već u prvome tekstu daljnjih vidika trećega susreta čitali i možemo ovaj tekst na kraju „Novoga vina u nove mješine“ mirno ponovno čitati. Završetkom dvanaeste cjeline ponovno se nalazimo pred jednom takvom odlukom: „Kako nastaviti osobno, kako nastaviti kao grupa?“

Odvažiti se na skok

Sljedeća razmišljanja hoće nam pomoći u odluci i biti ohrabrenje, kao i pripovijest koju je ispriповjedio svećenik: „Kad sam se tada borio za odluku da li postati svećenik, ponovno sam se posavjetovao s mojim duhovnim pratiteljem, benediktincem. Uzeo sam si tjedan dana vremena da se u tišini samostana savjetujem s njim i s Isusom. Razgovarali smo i sve sam u molitvi stavio pred Isusa. Pazio sam na svoje osjećaje i poticaje srca, da u svemu nađen naputak o tome trebam li ili ne postati svećenik, jesam li zaista pozvan ili to nije Isusov poziv. Na kraju tjedna trebao sam moći donijeti jasnu odluku. Ali do jasnoće nije došlo i jasnih naputaka nije bilo. Jednom se sve činilo jasno, drugi put je sve bilo kao zamagljeno. Konačno sam se ponadao dobru savjetu svoga pratitelja. Kad smo se sastali na posljednji razgovor, izvijestio sam ga da još uvijek nemam posljednje jasnoće. Tada je rekao: Da li si pozvan postati svećenik znat ćeš tek kad to postaneš. Požalio sam se: Jesi li poludio! Ne mogu obećati beženstvo i dati se zarediti za svećenika! Što ako kasnije ustanovim da to nije bila ispravna odluka! Samo je rekao: Hoćeš li to sigurno znati, ne preostaje ti ništa drugo nego skočiti.“

Konačno nam ne preostaje ništa drugo nego odvažiti se na skok i nadati se da ćemo na drugoj stani naći dobro doskočište u njegovim rukama.

Pomoć za razlučivanje

Mnogi su navikli odvagivati jedno protiv drugoga. Trebam li kupiti ovaj automobil ili radije drugi; trebam li nastaviti s ovim školovanjem ili ostati na postignutu zvanju? Mi postavljamo jedno protiv drugoga. Što na jednoj strani ispadne više negativno, druga strana može uknjižiti kao plus. Dakako, da ovaj put odlučivanja ne uključuje uvijek sve dokaze i poneki pojedinačni vidik ostane ispod stola ili nevrjednovan.

Iz škole svetoga Ignacija dolazi prokušani prijedlog kako se odluke može donijeti temeljitije i ujedno stvarnije. Pojasnimo to na primjeru naše situacije grupe. Obično se pitamo: „Trebamo li nastaviti u jednoj grupi ili ne?“ „Ignacijanska“ pomoć u razlikovanju ne stavlja jednostavno jedan put protiv drugoga, kao da postoje dva puta između kojih treba izabrati. Pri ovome putu predložena su četiri dijela, i svaki od dva moguća puta gleda se odvojeno jedan od drugoga. Posve praktično možemo jedan list papira podijeliti u četiri stupca. Nad prva dva stupca napišimo „Ne idi više u grupu“ - nad druga dva stupca napišimo: „Idi i dalje u grupu.“

Uzmimo najprije dva stupca s natpisom „Ne idi dalje u grupu“. Jedan stupac bit će stupac-za, u koji se unose svi dokazi da više ne idemo u grupu. Drugi stupac bit će stupac-protiv u koji unosimo sve dokaze koji govore protiv toga da više ne idemo u grupu.

Zatim uzimamo dva sljedeća stupca s natpisom „Idi i dalje u grupu“. Prvi stupac bit će stupac-za u koji se unose svi dokazi koji govore u prilog tomu da nastavimo u grupi. Drugi stupac bit će stupac-protiv u koji unosimo dokaze koji govore protiv toga da idemo dalje u grupu.

Na ovaj se način izbjegava da dokazi jedni druge isključuju. Jer može biti da velik dokaz koji govori protiv puta bude prevagnut od mnogih malih dokaza koji govore za ovaj put. Odluka se tako donosi manje u uzajamnoj razmjeni dokaza između dva puta. Mučno ispisivanje se isplati.

Uza sve to što smo napisali može pomoći paziti na najdublja opažanja našega srca: u kojemu smjeru osjećamo blagi poziv: „To bi bilo to...“ U kojemu smjeru možemo opaziti više mira u najdubljim područjima našega bića?

2.

Vrijedno znati o Mt 9,35-38

„Ti si Bogu važan! Bog s tobom nešto namjerava. Ti možeš dati vrijedan i nenadomjestiv doprinos.“ Ovu poruku pokazuje naš današnji tekst. Ljudi su se otvorili ovoj poruci. Iskusili su Božje kraljevstvo kao velik dar, kao ispunjenje najdubljih čežnji ljudi. To ih je učinilo presretnima.

U Propovjedi na gori poglavlje 5-7 Matejeva Evanđelja izlaže evanđelist učenicima program Božjega kraljevstva. Poglavlja 8 i 9 objavljuju u mnogim čudima ozdravljenja snagu ovoga kraljevstva. Da bi ljudi mogli čuti da Bog u svojoj ljubavi svima nudi nešto novo, veličanstveno, šalje Isus apostole i učenike. Govor o poslanju (9,35-11,1) započinje pogledom na nevolju i veličinu žetve.

„Vidjevši mnoštvo“

U svako je vrijeme bilo nevolja, kriza i katastrofa, kako u velikome svijetu tako i u bližoj okolini. Mnogi ljudi nose teške stvari skriveno u svojim srcima. Mnogi ne znaju kamo s time što ih tišti i obeshrabruje.

Najdublja, ali često nespoznata nevolja ljudi bila je i jest da ne poznaju Boga i njegovu ljubav. Oni ne znaju za svoje nerazorivo dostojanstvo i ljepotu kao „slike i prilike Božje“ (Post 1,27). Ne poznaju spasonosnu snagu Otkupljenja Isusa Krista i izloženi su mnogim pritiscima, tjeskobama i strahovima. Ne poznaju smisao svoga života.

Ovo je razlog zašto je narod, prema Isusovoj procjeni, bio umoran i iscrpljen. Ljudi su kao ovce koje nemaju pastira. Prepušteni su samima sebi. Nemaju nikoga da narod održi na okupu, da im pokaže pravi put i, kao dobri pastir, zaštiti ih od neprijatelja.

Narodu nedostaje staloženo, sigurno, vidovito pronicljivo vodstvo. Narodu nedostaje jedinstven cilj i zajednički poredak vrijednosti. Zato je otvoren svim utjecajima i prepušten vođama orijentiranim na profit. Biti tako rastrgan proturječnim ciljevima i utjecajima, čini umornim i zbunjenim.

Isus vidi ljude oko sebe u doslovce jednu stanju. Ovdje se mnogi pomoćnici moraju zauzeti da bi se učinkovito nosili s ovom nevoljom. Ljudi su otvoreni za to. Zato Isus govori o velikoj žetvi.

Čitavom se Biblijom provlači poruka da Bog vidi nevolju svoga naroda. On hoće zahvatiti i pomoći. Tako se objavio Mojsiju u gorućemu grmu: „*Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znade su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju - u zemlju kojom teče med i mlijeko*“ (Izl 3,7-8).

Zato mu naređuje: „*Zato, hajde! Ja te šaljem faraonu da izbaviš moj narod, Izraelce, iz Egipta*“ (Izl 3,10). Bog, dakle, hoće preko Mojsija pomoći narodu.

Traže se radnici i radnice za žetvu

Nevolja vapi za pomoć. Ondje gdje se vidi nevolju i pripusti ju k srcu, započinje proces u čovjekovoj nutrini. Milosrđe postaje životno a s njime i pitanje: Kako tu pomoći? Isus odgovara ovako: „*Molite, dakle, gospodara žetve da pošalje radnika u žetvu svoju*“ (Mt 9,38). Molitva je na prvome mjestu. U molitvi pripuštamo da nevolja dodirne naše srce. Tako s vremenom opažamo u sebi promjenu: Božjim Duhom postajemo pripravljeni i spremni na služenje - na poslanje. Jer moglo bi se raditi o ovome: da sebe stavimo u službu milosrđa.

Ovo posluživanje Božjega milosrđa sam Isus živi na trostruk način:

1. Naviješta „*Evandjelje o kraljevstvu Božjemu*“. Isus time pokazuje ljudima Božju ljubav. Tko ju osjeti, nalazi pravi smisao života.
2. „*Ozdravlja sve bolesti i patnje*“. U tome daje ljudima iskusiti Božju spasonosnu ljubav.
3. Obrazuje učenike i šalje ih u svoje ime i svojom vlašću k ljudima.

Tako Isus kroz vrijeme traži suradnice i suradnike, preko kojih hoće voditi ljude u kraljevstvo Božje.

Za daljnje promišljanje

- Isusu se sažali, jer su „*mnogi*“ ljudi „*umorni i iscrpljeni*“ i kao „*ovce*“ bez „*pastira*“. Gdje danas ima umornih i iscrpljenih ljudi?
- Što se događa s ovčama kad nemaju pastira? Je li slično i s ljudima? Što bi mogli pastiri biti za ljude?
- Za što treba Isus nas, mene osobno, kad traži „*radnike u žetvu svoju*“?
- „*Molite, dakle, gospodara žetve da pošalje radnika u žetvu svoju.*“
- Koje ljude i nakane želi Bog nama staviti na srce da bismo počeli moliti za njih?

3.

Živi ono što si razumio!

Misli posljednjega konteksta u vezi s Biblijom hoće još jednom uputiti na srce, to znači na najnutarniju nakanu Biblije. Ovo se sastoji u svako malo nanovo opetovanu Božjemu pozivu: Upustite se sa mnom! Upustite se, tada će vaša povijest postati povijest spasenja! Upusti se posve osobno, i tvoj će život postati tada osobnom poviješću sa mnom!

A ono što ne shvaćamo...?

Ovaj primamljivi poziv Božji ne čuje se ipak jednako ravnomjerno iz svih tekstova. Ima mjesta Pisma koja zadaju glavobolju i čini se da ne pristaju u poruku Boga koji privlači ljude. Takvi nas tekstovi mogu fiksirati i sapeti. Ovo može u nekim slučajevima dovesti do korisnih razmimoilaženja. Ali se također može dogoditi da takvim mjestima u tekstu moguće pridajemo previše pozornosti.

Kako se odnositi prema nerazumljivim i teškim tekstovima?

Kao prvo koristi da se oslobodimo pritiska da sve moramo shvatiti. Mnogo toga smije ostati nerazumljivo i prividno proturječno. Jer ni jedan teolog ne razumije sve do posljednjega, ni mi to ne moramo moći. Tu može pomoći pravilo: „Što trenutačno ne razumijem, smijem mirne duše ostaviti.“ Jer tko se grčevito drži pitanja i dvojbi, blokira sama sebe. Smijemo se pouzdati u to da nas vodi dobri Bog i daje nam korak po korak razumjeti ono što je za nas **sada** važno.

Ako imamo pitanja u vezi s tekstom, dobro je potražiti pomoć. To mogu biti tumačenja Biblije i komentari; ali i ljudi koji se u njima snalaze.

Tekstovi uvjetovani vremenom

U Bibliji ima mnogo toga što vrijedi za sva vremena i na svim mjestima. Ali nalazimo i tekstove uvjetovane vremenski koji danas više nisu suvremeni i dijelom su zastarjeli. Važno je shvaćati ih u kontekstu, u okruženju tadašnjega vremena: Kako je izgledala situacija tada? Što je tada bio smisao ovih izričaja? Vremenski uvjetovani tekstovi su svjedočanstva u međuvremenu zastarjela ispipavanja na putu Božjeg naroda.

Još nešto: Više ne živimo u vremenu u kojemu je Biblija napisana. Povijesno, geografski i kulturno mnogo se toga izmijenilo. Neki primjeri mogu ovo pojasniti:

- U vrijeme Biblije bilo je gledanje na zemlju Izrael i susjedne narode ograničeno. Naš današnji obzor obuhvaća ipak čitavu Zemlju i sve narode na ovoj Zemlji.
- Pregled povijesti bio je ograničen na nekoliko tisućljeća. Danas govori znanost o više od 20 milijardi godina za početak svemira.
- Uzroke događajâ tumačili su stada izravno ovisnima o Bogu. Primjerice, Bog šalje kišu, Bog daje pobjedu u ratu, Bog je odgovoran za bolesti... Danas se uzroci promatraju diferencirano i analizirano.
- Žene su imale drugotno mjesto u društvu. To je jedva tko uočavao i nikoga to nije smetalo. Danas se žene emancipiraju i traže mjesto u društvu i Crkvi koje njima pripada.

Vremenski uvjetovani tekstovi mogu se shvatiti samo u svjetlu tadašnjega vremena. Oni pokazuju da je sve u nastajanju, da svako vrijeme traži otkrivanje novoga i da iz onoga što smo otkrili nikada ne smijemo učiniti ništa apsolutnim.

Božja se snaga objavljuje u činjenju (vršenju)

Ali je važnije: usredotočujemo se na ono što shvaćamo i to živimo. U vršenju Božje riječi otvara se mnogo više novo i produbljeno shvaćanje Pisma.

Roger Schutz, osnivač Tezejskoga bratstva, kaže: „Živi ono što si od Evanđelja razumio, bilo to ne znam koliko malo.“

Mark Twain, poznati američki pisac, misli vrlo dobro: „Bolove u želucu zadavali su mi biblijska mjesta koja sam shvatio, ne ona koja ne razumijem.“

U novome zavjetu piše Jakov u svojoj Poslanici: „*A koji se ogleda u savršenom zakonu slobode i uza nj prione, ne kao zaboravan slušatelj nego djelotvoran izvršitelj, blažen će biti u svom djelovanju svome*“ (Jk 1,25). Isus naglašuje da u vršenju dolazimo k svjetlu: „*A tko čini istinu, dolazi k svjetlosti, nek bude bjelodano da su djela njegova u Bogu učinjena*“ (Iv 3,21).

Možda nas sljedeća pripovijest može osloboditi od svih nesigurnosti i svakoga oklijevanja: Jednoga dana dođe neka žena k svetomu Franji Asiškomu. „Pomozi mi, brate Franjo“, reče. „Trpim veliku nevolju i gladna sam!“ Franjo se obrati svomu subratu Petru. „Što možemo dati ovoj ženi?“, upita. „I sami smo siromašni“, odgovori Petar, „ne znam što ćemo danas jesti. Jedino što još imamo, jest Biblija. Ali nju trebamo za naše čitanje Pisma i našu molitvu.“ Nato će brat Franjo: „Daj joj Bibliju. Neka ju proda i s tim novcem ublaži svoju nevolju. U Bibliji stoji da trebamo pomoći siromasima. Bogu se više sviđa ako učinimo ono što u njoj stoji, nego ako iz nje čitamo.“ Tako se i dogodilo.

Biblija tako postaje životna i razvija svoju snagu na uvijek nov način.

Pogovor

Drage čitateljice i čitatelji, prispjeli smo do kraja „Novoga vina u nove mješine“, a time i do kraja jedne etape našega puta. Zahvaljujemo vam za vašu vjernost i za obzir ako smo vas možda sužavali mnogim naputcima. Raduje nas ako ste radosno i sa sve većim povjerenjem išli putem, onamo kamo Uskrsnuli poziva.

Srdačno zahvaljujemo svima koji su svojom zauzetošću pridonijeli nastanku ovih tekstova. Puno je strpljenja i vremena uloženo u ovaj projekt. Zato zahvaljujemo i svima onima koji su imali hrabrosti u praksi se okušati s našim prvim pokušajem. I svima onima koji su dali konkretne prijedloge. Iskreno se nadamo da se ovaj čitav pothvat isplati i da će uroditi plodom.

S nekoliko misli židovskoga filozofa religije Franza Rosenzweiga (1886.-1926.) opraštamo se od vas: „Nitko nema tla pod nogama, nitko, svatko je samo držan rukama svojih bližnjih... A da svi skupa ne propadamo, ovu činjenicu zahvaljujemo tomu što velika ruka odozgor sve ove ljudske ruke koje drže sama drži za zapešće.“ Neka vam iskustvo nošenosti i zajedništva i susreta s Nositeljem, Bogom, dadne odvažno ići dalje svojim putem.

U ovome smislu želimo mi, autori, svima koji su išli s ovim tekstovima „Novo vino u nove mješine“, iskustvo Božje ljubavi i snage u svakodnevicu.

Produblјivanje vjere

Na posljednjim susretima seminara o vjeri predstavlja se daljnju, drugu etapu puta. Ova etapa mođe zainteresiranima značiti sljedeće.

- Sudioništvo na susretima zajednice
- Sudioništvo na četrnaestodnevrim susretima grupe
- Za ovo stoji na raspolaganju pomoć i školovanje od strane vodstva grupnih susreta

Pregledni listić (na str. ?) pokazuje kako mođe izgledati idealan put. U sljedećim podlogama razrađen je ovaj oblik sa svojom umreženošću.

Proces urastanja postaje tako moguć, da i sudionici na grupnim susretima i pomoć od strane vodstva predviđaju prva tri susreta kao nevezane susrete. Zatim se svi ponovno odlučuju žele li i u kojemu obliku nastaviti put.

Materijal

- Na susretima grupe rabi se knjiga „Novo vino u nove mješine“.
- Materijali za susrete zajednice nalaze se od stranice ?. Skica općenitoga tijeka kao i misli za priopćavanje o iskustvima vjere nalaze se na str. ?.
- Skica tijeka i pomoć za 9. susret voditelja izloženi su od str. ?

Prijedlozi podataka za projekt POV – Druga etapa puta

Podloge za susrete zajednice

Susreti zajednice

Smisao

Susreti zajednice hoće, kao što ime kaže, pospješiti zajedništvo (u župnim zajednicama) uzajamno i s Bogom. Zajedništvo uzrokuje radost. Radost motivira. Od ovog susreta treba izići snaga i ohrabrenje.

Moguća skica odvijanja susreta

Pozdrav i slavljenje: 15-20 minuta

Poželjni su **uvod u smisao i uvođenje u slavljenje**, dakle, dobro vodstvo.

Osobna razmjena: 10-15 minuta

Za to su idealne grupe po dvoje ili troje, koje treba formirati izvlačenjem. Dobro je izvlačiti i tako doći u kontakt i s osobama koje još uvijek dobro ne poznajemo.

Ohrabrenje: Pripovijedati o iskustvima vjere (svjedočiti) 10-20 minuta.

Svi iskusujemo u svakodnevici Božje blago i skriveno djelovanje. Ponekad ovo postane očito. Takva iskustva jačaju našu vjeru ali hrabre i druge.

Ovo iskustvo želimo priopćiti jedni drugima. Pripovijedamo o Božjemu djelovanju. (Važno je prethodno razmisliti imamo li takva iskustva).

Poticaj: 45-50 minuta

Tematski poticaj – dragocjen s tekstom Pisma – upućuje na puteve rasta za život i zajednicu i daje pomoć za produbljenje odnosa prema Bogu.

Molitva i prošnja 15-20 minuta

Hoćemo moliti jedni za druge na osobne nakane (blagosloviti jedni druge). Važan je osobni uvod, kako to činimo.

Informacija i završetak (blagoslovna prošnja) 15 minuta

Priopćavaju se napomene, pitanja i dolazeći povodi i gdje je potrebno, traže se putevi. Pjesma i završna molitva s prošnjom za blagoslov zaključuju službeni dio.

Agape – sudjelovanje, 15-... minuta

Zajedničko blagovanje i razgovor, kao i zajedničko pospremanje i pranje produbljuje međusobno zajedništvo.

Važno:

Susret zajednice treba dobro pripremiti. Ovo vrijedi i za iskustva vjere i poticaj. Susret treba tako oblikovati da svi rado dođu i tomu se raduju. Korisno je susrete pripremiti i o njima razgovarati kasnije u timu voditelja koji se redovito sastaje. Pitanja grupe i interne probleme grupe treba ondje (u timu) obraditi. Jer - tako se barem na nekim mjestima uhodalo - svi sudionici susreta zajednice nisu i prisutni i u maloj grupi.

Pripovijedati vjeru: Kako?

1. Zašto svjedočiti

Isus kaže: „*Vi ste tome svjedoci*“ (Lk 24,48) i „*(Nego, primit ćete snagu Duha Svetoga, koji će sići na vas, i) bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje*“ (Dj 1,8).

Zadaća svjedoka

Traže se svjedoci – ovo često čujemo kad se dogodi prometna nezgoda. Zadaća se svjedoka sastoji u ovome: prenijeti ono što je **čuo, vidio, osjetio**... ukratko, što je opazio. Pritom ne smije ništa dodavati, inače svjedočenje više nije u redu. Ovo vrijedi i kod Isusa. Isus ne traži ljude koji šire teorije i spekulacije. Isus traži svjedoke. Ovi trebaju prenijeti ono što su sami s njim doživjeli. Ivan je rekao: „*Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše o Riječi, Životu - da, Život se očitova, i vidjeli smo i svjedočimo, i navješćujemo vam Život vječni, koji bijaše kod Oca i očitova se nama - što smo vidjeli i čuli, navješćujemo vama, da i vi imate zajedništvo s nama. A naše je zajedništvo s Ocem i sa Sinom njegovim Isusom Kristom. I to vam pišemo da radost naša bude potpuna*“ (1 Iv 1,1-4).

Kršćansko svjedočenje

Ovo pokazuje: kršćanstvo nije apstraktna teorija ili nauk, nego **iskustvo** žive osobe koja dariva novi život. Tako je spasenje konkretno doživljivo.

2. Smisao i učinak svjedočanstva

Kod slušateljica i slušatelja

Ohrabriti slušateljice i slušatelje

Od njih se nesvjesno traži da zauzmu stav. Kad svjedočim da Bog živi i da je iskusiv, drugi je tako izazvan. Mogu li to prihvatiti ili ne? Ljudi su ohrabreni staviti svoje povjerenje u Boga.

Kod mene samoga

Jačati vlastitu vjeru

Svjedočenjem se jača i moja osobna vjera. Dariva mi se nova radost zbog vjere jer vjera raste prenošenjem.

Kod Boga

Proslaviti i navijestiti Boga

Njegovo se ime proslavlja. On postaje velik. Kad se svjedoči o njegovu konkretnome djelovanju, on se tako naviješta. „*Objavio sam tvoje ime ljudima*“ (Iv 17,2). To je Božja objava u njegovoj povijesti s konkretnim čovjekom.

3. Širiti svjedočanstvo

Pokazati radost

Ovo što slijedi hoće biti pomoć da na kraju sami napišemo svjedočanstvo. To da onaj vis-a-vis osjeti moju **radost u Bogu**, puno je važnije od mnogih „pametnih“ riječi.

Tražiti jasnoću u molitvi

Uzimam si vremena za tišinu, molim Duha Svetoga za rasvjetljenje i puštam da postanem svjestan što mi je dobra Bog već

učinio. Tako mi također postaje jasnije trebam li govoriti o svome putu obraćenja ili o pojedinačnim iskustvima.

Svjedočanstvo o putu

Kratko i sažeto

Pripovijedanje moga puta ne treba trajati dulje od 10 minuta. Ima smisla pripovijedanje o putu raščlaniti prema trima sljedećim gledištima:

- Kako je izgledao moj život prije susreta s Isusom?
- Kako sam došao do obnovljene vjere (=glavni dio)? Borbe, strahovi, dvojbe...
- Što se time promijenilo u mom životu? (1-2 primjera)

Svjedočiti o konkretnim iskustvima

Svjedočiti o pojedinome iskustvu Boga

Ovdje se radi o tome da prijedemo na pojedinačna iskustva i pojedinačne vidike. Pritom mogu, primjerice, govoriti o sljedećim područjima;

- Kako doživljam Božju vjernost?
- Kako se promijenila moja slika Boga, moj odnos prema Crkvi, moj brak, moj molitveni život, moj...?
- Kako sam učio živjeti drukčije s problemima - konkretno s kojima?
- Kako otkrivam da Bog donosi radost?
- Kako sam iskusio Božje praštanje, strpljivost...?
- Ohrabriti. Kako sam izišao iz očaja do nade, iz straha do odvažnosti, iz skučenosti do slobode, iz besciljnosti do odlučnosti, iz dvojbe do jasnoće, iz...?
- Načelno. Bog je središte. Svjedočanstvo želi uputiti na Božje djelovanje. Načelno pitanje će stoga biti, čija se slava očituje. Dive li se i čude slušatelji Bogu ili meni?

4. Pomoć pri svjedočenju

Izbjegavati pretjerivanja

Biti i ostati iskren

Primjerice: „Moj život se potpuno promijenio.“ Radi se o procesu u kojemu se mijenjaju područja života - ne potpuno i cjelina. Iskrenost iznad svega! Treba stati uz ono što je ranije bilo tako, ili je upravo sada tako, makar se nemam čime pohvaliti. Treba izbjegavati svako vlastito postignuće, svaki ponos na vlastito iskustvo. Ne predstavljati sebe! (primjerice, „Dolazim sada i kažem vam...“) Svjedočanstvo treba upućivati na Boga i samo njemu dati čast (i hvalu).

Nikakve propovijedi

Ne pouke nego vlastita iskustva

U svjedočenju neka nikada ne bude poziv činiti ovo ili ono. Ne pripovijedati ništa općenito, nego posve osobno. Zato govorim u **ja-stilu** i po mogućnosti konkretno. Dakle ne: „Otada se mnogo toga promijenilo“, nego „Kod mene se promijenilo ovo.“ (primjer)

Nikakav roman

Formulirati kratko i dobro razumljivo

Ne mogu i ne trebam pripovijedati čitav život, nego pojedine ulomke (isječke) i elemente. Važna je razumljiva crvena nit. Ovamo spada jezik koji svatko razumije, izbjegavati svaki „strani jezik“. Primjerice:

- umjesto „milost“ = dar
- umjesto „to mi je Bog rekao“ = iznutra mi je postalo jasno/itd.

Računa se samo ono bitno

U izvješću jednog doživljaja treba se ograničiti na bitno, ispustiti kako pojedinosti tako i sporedne stvari

Situacija slušatelja

Moram razmisliti: Tko sluša? U kojoj je situaciji slušateljica, slušatelj? Što bi njemu/ njoj moglo pomoći? Što bi za njega/za nju bilo sada pretjerivanje?

Dati se provjeriti

Dobro pripremiti i pustiti provjeru

Izloženo svjedočanstvo treba pravovremeno dostaviti odgovornoj osobi za tu priliku. Ova će provjeriti, ohrabriti i na temelju ovih kriterija navesti (ukoliko je to potrebno) korekture i dodatna pitanja.

Važno:

Kod svjedočenja ostajem posve pri sebi, to znači: Svjedočenje ne izriče nikakav poziv, ohrabrenje... slušateljima. Svjedočanstvo samo po sebi ima snagu.

Interview

Svjedočanstvo se može dati i u obliku interviewa. Evo nekih pitanja:

- Jesi li išao u crkvu prije nego si pošao na tečaj?
- Kako si saznao za seminar?
- Kakav je bio seminar?
- Što se s tobom događalo na seminaru?
- Koju razliku čini Isus u tvome životu?
- Što bi rekao nekome, tko još nije pohađao seminar?

Prvi susret zajednice:

Biblija kao objava Božja

Smisao

S prvim susretom zajednice otvara se (započinje) put produbljivanja nakon seminara o vjeri - druga etapa POV. Susret orijentira s jedne strane glede ciljeva druge etape POV (produbiti odnos s Bogom, stvoriti zajedništvo, pronaći poziv i integrirati u župu) i elemente koji ovamo vode (susreti malih grupa svaka dva tjedna i/ili susret zajednice svaka dva mjeseca).

Poticaaj na temu „Biblija kao objava Božja“ hoće probuditi razumijevanje za značenje Svetoga pisma i pokrenuti na čitanje Biblije. Konkretno napomene, kako i u kojemu stavu možemo čitati Bibliju, pokazuju da se radi o uvježbavanju slušanja Božje riječi. Onima koji se zanimaju za izvidne susrete, poticaj služi kao ulaz u prva tri susreta male grupe. Male se grupe tijekom ovoga susreta konkretno formiraju i šalju na put (mjesto, vrijeme i datum).

Na početku smo puta s „Novim vinom u nove mješine“. Pri prva tri susreta radi se o Božjoj riječi. Zato danas hoćemo rasvijetliti važan vidik Božje riječi.

Uvod

Neki je mladić bio toliko dirnut svećeničkim ređenjem, da je odlučio sam postati svećenikom. Saopćio je ovo svojoj majci i dodao:

„Mama, da bih se na to dobro pripravio, od sada ćemo međusobno razgovarati samo biblijskim riječima.

Drugoga jutra ostane sin u krevetu, iako je već davno trebao poći u školu. Majka uđe u sobu i razmisli što bi mu sada rekla. Na pamet joj dođe slijedeća Isusova riječ: „Mladiću, kažem ti, ustani!“ Sin se okrene u krevetu i citira Isusa: „Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas.“

Ovaj primjer pokazuje da se Biblija može rabiti za mnogo što.

Hoćemo pitati dublje: O čemu se zapravo radi u Bibliji? Što je njezina najdublja jezgra? Što je njezina najdublja namjera?

Odgovor glasi: Biblija je objava Božja. Hoće nam objaviti pravoga i živoga Boga da bismo ga upoznali i mogli s njime živjeti.

Kako se događa objava?

Kao polazište služi nam pitanje: Kako možemo upoznati nekoga čovjeka? Najprije najčešće gledamo na vanjštinu: Kako čovjek izgleda? Što zrači? Što čini? Kako djeluje? Kako se kreće?

Daljnja dimenzija upoznavanja nastaje onda kad dotična osoba počne pripovijedati o sebi: o osjećajima, snovima, čežnjama, strahovima, željama, razočaranjima itd. Kad neka osoba izjavi zašto čini i govori ovo i ono; kad dakle objavi motivacije, namjere srca. Usp. folija: tumačiti

Slično je i kod Boga. Možemo razlikovati dvije vrste objave:

1. Objava po djelima

Bog se objavljuje preko stvorenja. Tko promatra stvorenje, može zaključiti na stvoritelja.

U vezi s ovim dva kratka biblijska teksta. Prvi tekst je iz psalama, koji govore više puta o Božjemu djelovanju i stvorenju i Boga hvale i časte kao Stvoritelja. (Tekstove izlagati tumačeći)

*Nebesa slavu Božju kazuju,
naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih.
Dan danu to objavljuje,*

*a noć noći glas predaje.
Nije to riječ, a ni govor nije,
nije ni glas što se može čuti,
al' po zemlji razliježe se jeka,
riječi sve do nakraj svijeta sežu. (Ps 19,2-5)*

Bog govori po svome stvorenju., Stvorenje daje zaključiti na Stvoritelja. O tome govori i Pavao:

Jer što se o Bogu može spoznati, očito im je: Bog im očitova. Uistinu, ono nevidljivo njegovo, vječna njegova moć i božanstvo, onamo od stvaranja svijeta, umom se po djelima razabire tako da nemaju isprike (Rim 1,19-20).

Kad god otvorenih očiju promatramo ljepotu, mudrost, veličinu, moć i slavu u stvorenju, možemo zaključiti na tajnu koja je iza njega, na Boga Stvoritelja.

Ovo ćemo učiniti zajedno na temelju tri slike: (Pokazati foliju, Promatrati sliku, kratka šutnja)

Što za nas znači sunce? (skupiti odgovore.)

Bez sunca naš bi život bio nezamisliv. Ono nam daje svjetlo i toplinu. Bez njega na zemlji ne bi bio moguć život.

Sunce je divovski veliko. Kad promatramo mjesec, čini nam se jako daleko od nas. Odmak iznosi oko 384.000 kilometara. Kad bismo letjeli do mjeseca i natrag. I još jednom do mjeseca i djelomično natrag, dobili bismo promjer našega sunca (1,4 mil km). Moramo si ovo jednom zamisliti. U naš sunčev sustav spada ne samo Zemlja, nego i osam drugih planeta koji kruže oko sunca. U toj velikoj užarenoj kugli Zemlja bi imala 1,5 mil puta mjesta.

Što nam sunce može objaviti o Bogu? (skupiti neke odgovore i sami dopuniti.)

Vidimo cvijet i pčelu. Vidimo stotine, tisuće cvjetova. A svaki cvijet je jedinstveno čudesno djelo. Najbolji umjetnik ne ostvaruje nešto slično. Bog nas svakim cvijetom hoće razveseliti. Svaki cvijet

upućuje na još mnogo veću ljepotu i slavu našega Boga. Svaki cvijet, svaka biljka, svaka životinja, svako živo biće ima zadaću na ovoj zemlji i uklapa se u Stvoriteljev plan.

Primjerice, pčela: Kao svaka životinja je divna i sazdana velikom mudrošću. (Primjer: Kako se pčela orijentira? Ona se orijentira prema suncu. U svojoj nutрини ima nešto kao sat-“računalo“. Izlijećući opaža stanje sunca i zna nakon skupljanja nektara pod kojim kutom prema suncu mora poletjeti natrag. Ovi se proračuni sasvim nesvjesno odigravaju u njezinu malome mozgu. Pri malo oblačnu nebu ona opaža ultraljubičasto svjetlo sunca koje prodire kroz oblake. Pri jako oblačnu nebu pčela ostaje kod kuće.). Pčela traži nektar i skuplja med za čovjeka i ne opažajući služi oplođivanju cvjetova i tako ispunjava Božji plan.

Možda smo kao cvijet, jedinstveno čudesno djelo Božje, koje se rastvara kad se okrene prema svjetlu, Bogu.

Pčela može ukazati i na Božju mudrost. Sve je smješteno u veliki, mudri plan!

„Vidje Bog da je dobro.“

Božja objava po njegovu stvorenju ipak nije dovoljna. Mnogi ljudi vide stvorenje i još uvijek ništa iz toga ne zaključuju. Drugi razmišljajući o tome dolaze do „višega bića“, do „duhovne sile“ koja mora stajati iza toga.

Zato je Bog išao još jedan korak dalje.

2. Objava po njegovoj riječi

U poslanici Hebrejima čitamo:

Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima: konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu. Njega postavi baštinikom svega; Njega po kome sazda svjetove (Heb 1,1-2).

Bog je govorio Abrahamu. Govorio je Mojsiju. U čitavoj Bibliji susrećemo Boga koji govori. Kako govori?

Bog je govorio i govori ljudima na puno načina. To može biti način „nutarnjega glasa“, blagi nutarnji osjećaj koji poziva na korak, iznenadna jasnoća, poticaj drugih ljudi koji nas više ne ostavlja ravnodušnima, trajna vrsta čežnje i nutarnja radost usmjerena na nešto itd. Zajedničko je: čovjek se u svojoj najdubljoj nutrini osjeća oslovljenim. Ako je posve iskren prema sebi, ne može zaobići ovaj nutarnji glas.

Gdje se ljudi upuste u ovaj glas, stječu iskustva. U tome, u ovim iskustvima, koja je Bog dao iskusiti pojedinim grupama i osobito svomu narodu, objavljuje se Bog. Ova su iskustva najprije pripovijedana dalje a kasnije zapisivana. Biblija je u biti knjiga s iskustvima ljudi s Bogom i s iskustvima Boga s nama.

U ovim iskustvima je sadržan poziv: Ako se upustiš u odnos s Bogom, moći ćeš steći slična iskustva.

3. Objava u ljudskom ruhu

Priopćiti vlastita iskustva drugima tako da drugi naša iskustva shvati, teško je. Unatoč svim našim nastojanjima u traženju pravih riječi, slika i usporedbi, prenošenje vlastitih iskustava uspijeva nam samo djelomično. Tako je primjerice teško protumačiti nekome iskustvo zaljubljenosti, ako ovaj još nikada nije iskusio osjećaje ljubavi.

Ovo pokazuje još nešto drugo: Mogućnost da svoja iskustva posredujemo razumljivo, ovisi i o sposobnosti prihvaćanja i o obzoru iskustva i tumačenja druge osobe.

Primjer: Petogodišnji Fritzi vidi šecući sa svojim ocem na livadi okomit čelični stup za električne vodove. „Što je to?“, pita svog oca. „To su vodovi za struju“, odgovori ovaj. „Što je struja?“, odvrati dječak. Otac tada razmisli kako petogodišnjemu sinu objasniti električnu struju. I počne mu tumačiti fizikalne zakone električne struje. Ali brzo opazi da njegov sin više ne razumije što mu tumači. Njegova sposobnost primanja mora se još tek razviti. Tako otac

odgovori sinu: „Kasnije, kad pođeš u školu, objasnit ću ti i ovo. Sada još ne možeš shvatiti.“ Sposobnost primanja se mora još razviti.

To je Božji problem s nama. Bog u svojoj neizmjerljivoj veličini i mudrosti može nam dati shvatiti o sebi i svojoj volji samo onoliko koliko mi možemo primiti. Inače bismo se prenapregnuli i obeshrabrili. Naša sposobnost shvaćanja ovisi o našem stupnju razvoja i zrelosti kao i o našoj kulturi življenja.

Tako su iskustva s Bogom prikazivana u kulturalnim i društvenim danostima kao i u stupnju znanja određenoga vremena. Ovo prikazivanje je ljudsko „pakovanje“, ljudsko ruho u kojemu se Bog objavljuje. Ovo pakovanje, ovo ruho mijenja se tijekom vremena svako malo i neprestano će se mijenjati.

Stoga je važno **paziti na objavu** a ne na ruho. Još nešto: Bog je išao sa svojim narodom i ide sa svakim od nas našim putem.

4. Objava kao put

U našim odnosima upoznavanje je jedan put. Ovo vrijedi i za čitavu Bibliju.

Evo primjera: Izraelci su u početku bili nomadi. Nomadi imaju, kao i svaka skupina naroda i kultura u nekim stvarima svoje vlastite zakone i predodžbe. Kao nomadi bili su na putu od jednoga mjesta do drugoga. Već je takvo seljenje sadržavalo mnoge opasnosti. Da zaštiti vlastito pleme od prepada drugih, imali su zakon: Jedan naprama sedam. Ubiju li jednoga od nas, mi smijemo ubiti njihovu sedmoricu. Bog je u ovome smislu štitio Kaina i rekao: „*Ne! Nego tko ubije Kaina, sedmerostruka osveta na njemu će se izvršiti*“ (Post 4,15). Sedmerostruko je već bilo neko ograničenje samovoljne i beskrajne osвете, za koju Lamek kaže: „*Ako će Kain biti osvećen sedmerostruko, Lamek će sedamdeset i sedam puta*“ (Post 4,24). U ovoj situaciji, u kojoj se sedmerostruka osveta smatrala normalnom i kao voljom Božjom, dolazi sada Mojsije i kaže: Ne, ne tako! Bog mi je rekao, jedan za jednoga. „*Život za život, oko za oko, zub za zub...*“ (Izl 21,23 i dalje). Što još samo jedan za jednoga? - reagirat će narod.

Izraelci su morali silno promijeniti mišljenje. Da je Mojsije navijestio, što je Isus stoljećima kasnije rekao: „*Ljubite neprijatelje...*“ (Mt 5,44), za njih bi to bilo previše. Za promjenu mišljenja treba vremena. Jahve je mogao svoj narod voditi dalje korak po korak. Obzor ljudi se polako širi.

Objava koja se neprestano razvija nazvat će se ovaj rast u spoznavanju. Ovo možemo ustanoviti i u drugim pitanjima. Tako je, primjerice, na početku Izraelcima bilo jasno da postoje realno različiti bogovi. Tek tijekom vremena, oko 550. godine prije Krista, izrasla je spoznaja: Ne, nego postoji samo jedan Bog. Ili u pitanju što se događa poslije smrti, Izraelci su vjerovali da vrijedi samo ovaj zemaljski život. Mrtvi su prema njihovoj predodžbi dolazili u neku vrstu podzemlja, u sjenoviti bitak. Tek tijekom vremena razvijala se vjera da dobri Bog svojim vjernima ipak daje život i poslije smrti, da čak i poslije smrti mora postojati izjednačavajuća pravednost. Trag ovoga pitanja pokazuje se u Novome zavjetu u tome da saduceji odbacuju uskrsnuće od mrtvih, dok farizeji u nj vjeruju.

Farizeji su prihvatili ovu, tijekom vremena dalje razvijenu, predodžbu o vjeri. Sam Isus je ovdje išao još jedan korak dalje kad kaže da oni, koji vjeruju u njega, ni u smrti više neće umrijeti, nego će po njemu i u njemu vječno živjeti. I ovdje se pokazuje da je objava put.

5. Punina Božje objave jest Isus Krist

Čitav put objave ima cilj: prema Kristu. On je vrhunac objave. On je punina objave. Za njega kaže Ivan: „*I Riječ tijelom postade i nastani se među nama*“ (Iv 1,14).

U njemu je sam Bog došao k nama, da nam objavi Božju istinu i Božju ljubav. „*Boga nikada nitko ne vidje. Jedinorođenac - Bog - koji je u krilu Očevu, on nam ga obznani*“ (Iv 1,18). Isus kao jedina zna iz vlastitoga iskustva tko je i kakav Bog. Samo je on kompetentan navijestiti nam Božju bit, misao i djelovanje.

Za nas ovo znači čitavu Bibliju promatrati kroz neku vrstu „Isusovih naočala“. Pitamo se: Kako je Isus doživio Boga? Što je Isus rekao na ovu temu? Kako je Isus razmišljao i prosuđivao?

Još nešto: Sam Isus Krist postao je živom Božjom slikom. Zato je ovdje moguće dodati još jedan važan vidik: Kako se živi Bog pokazuje u onome što je Isus za nas učinio - osobito u njegovu umiranju?

Ivan piše: „*Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedna koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni*“ (Iv 3,16).

Bog je tako ljubio svijet, Bog je toliko ljubio ljude, Bog je toliko ljubio tebe... (Glazba)

6. Pravac objave

Promatramo li objavu kao cjelinu, možemo prepoznati neke temeljne vidike koji nam kao misli vodilje pomažu u tumačenju Biblije. Pogledajmo ukratko pet vidika:

1. Bog stoji iza života. On je Stvoritelj.

To znači: Bog stoji iza čitavoga našega života. Mi smo željeni, 100% željeni. Zato je dobro što postojimo. Naš život mu je važan. Život je vrijedan.

2. Bog je tu za čovjeka. On je Jahve – Emanuel: S nama Bog.

U Prvome (Starome) zavjetu Bog se kao Jahve objavio Mojsiju. Jahve znači: „Ja sam koji jesam“. Bog je dakle onaj koji je uvijek tu. Uvijek, to znači i onda kad ništa od toga ne vidimo i ne osjećamo.

Novi je zavjet obilježen iznenađenjem da je sam Bog u Isusu iz Nazareta došao k nama. Isus Krist je Emanuel, to znači da je Bog u njemu na osobit način s nama.

Kako? U čemu se pokazuje ova osobitost?

3. Bog hoće osloboditi i spasiti. On djeluje otkupljujuće i spašavajuće.

Već su ljudi u Prvome (Starom) zavjetu iskusili Jahvu kao Osloboditelja i Boga Spasitelja. Ovo je u Isusu Kristu postalo još očitije. Ozdravio je nebrojene ljude, oslobodio ih tereta i krivnje. Sve čini dobro, kazali su ljudi za njega. Isus i poslije smrti i svoga uskrsnuća djeluje u Duhu Svetome spašavajuće i otkupljujuće i to čini još i danas.

4. Bog daje budućnost. On dovršuje čitavo stvorenje.

Bog će dovršiti spasenje ranjena stvorenja. On će sve učiniti dobro. On hoće svima darovati budućnost i život, nerazoriv i dobar život. Na osobit način govori posljednja knjiga Biblije, Ivanovo Otkrivenje, o dovršenju čovjeka, obitelji čovječanstva i čitava stvorenja.

To znači: Uvijek i u svakoj situaciji postoji nada i budućnost. Kraj nije smrt ili propast svijeta, nego obratno: život u punini, sreća i radost zauvijek.

5. Čovjek je partner Božji.

Bog čovjeka ostavlja slobodnim. On se može upustiti u odnos s Bogom. Tada će iskusiti spasenje i primiti blagoslov. Ali on se pred Bogom može i zatvoriti. Tada će iskusiti i prije ili kasnije doživjeti nesreću. Čovjek je suodgovoran i o njegovoj slobodnoj odluci ovisi hoće li ga Bog spasiti ili neće.

7. Stavovi koji pomažu: Poniznost, povjerenje i dati se voditi

Bog nam hoće darovati svoje spasenje i svoju ljubav. On hoće rasvijetliti naš život, ispuniti ga radošću, ljubavlju, svjetlom i budućnošću.

Poniznost: Mi sami po sebi ne možemo upoznati Boga. Tu smo potpuno i posve ovisni o tome da nam se Bog sam pokaže. Pavao govori da nam samo Duh Božji u nama može dati upoznati Boga.

(usp. 1 Kor 2,10-16). Teologija Duha Svetoga stoga naziva i Božjom samoobjavom.

Drugim riječima: Duh Sveti je Učitelj. On nas uvodi u život s Bogom.

Zato je najvažniji stav, želimo li upoznati Boga, poniznost. Richard Rohr u vezi s ovim: „Svoje traganje za dubljim iskustvom Pisma trebali bismo započeti s prošnjom za Duha vjere i nevinosti. Moramo ostaviti postrani svoju naobrazbu do koje toliko držimo i pamet i hraniti se Pismom u stavu predanja. Drukčije nas ono nikada neće stvarno obogatiti. Možemo biti teolozi, vjeroučitelji, župnici ili redovnice – nismo vjernici prije nego se podložimo snazi i tajni ovih riječi“ (iz 'Goli Bog, str. 35).

Poniznost znači: Ti si Učitelj. Ti si Stvoritelj svemira. Ti znaš sve. Pred tobom, vječnim Bogom, ja sam samo jedno od nebrojenih stvorenja. Tebi ne mogu postavljati zahtjeve. Moje znanje je vrlo, vrlo ograničeno. Ti znaš puno bolje od mene što je sada ispravno. Spreman sam slušati.

Povjerenje: Daljnji stav koji pomaže je povjerenje u silnu Božju ljubav prema meni i prema svima. To je povjerenje djeteta u svoju majku, u svoga oca, od kojih je voljeno iznad svega. Ovo povjerenje živi od sigurnosti: Bog nam hoće činiti samo dobro. On nam hoće pomoći.

Dati se voditi: Bog hoće da nam život uspije. Zato želi da mu ga povjerimo i pustimo da nas on vodi, korak po korak.

„*Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka, i svjetlo na mojoj stazi*“ (Ps 119,105). Božja riječ nam nikada ne pokazuje čitav put. On nam naprotiv hoće dati svjetlo za slijedeći korak i snagu za sada. Više nije potrebno. Ne moramo znati kamo nas on vodi, nego da nas **On** vodi.

8. Pustiti da budemo oslovljeni

Richard Rohr je govorio o nevinosti. Nevinost ovdje znači tako se otvoriti tekstu, kao da ga nikada prije nisam čuo i pritom se upustiti u ono što tekst s nama čini. Takvo bespridržajno otvaranje i upuštanje nije nimalo jednostavno. Tu prebrzo dolaze naše misli i pitanja. Ova smiju biti, ali ipak najprije hoćemo čuti tekst tako kao da nam je potpuno nepoznat.

Usp. foliju: Uskrsnuli nam govori preko Biblije. Svakomu govori nešto drugo, nešto posve osobno. Na to što nam On želi reći, hoćemo paziti. Kako se to događa sasvim praktično?

Na trostruk način hoćemo pri dijeljenju Biblije slušati, slušati Uskrsnuloga:

1. Slušamo tekst.
2. Zatim ponavljamo pojedine riječi i rečenice. Pritom slušamo što drugi govore. Na ovaj način tekst se može ponovno čuti.
3. Ostajemo 2-3 minute u šutnji i pokušavamo u svojoj nutrini čuti što nas dublje oslovljava. To može biti ono što se nas tiče, što nam Isus preko ovoga teksta hoće reći. To može biti pojedinačna riječ, rubna primjedba rečenice.
(Ovdje je dobro ispričati neki vlastiti pozitivni primjer)

Zatim postoji i drugi način kako nas Uskrsnuli može osloviti i dati nam svjetlo i ohrabrenje za slijedeći korak. Usp. foliju

Priopćavamo jedni drugima što smo u svome srcu čuli, što nas je oslovilo. Tada postajemo često obdareni na sasvim nov način.

„Ne poznavati Pisma znači ne poznavati Krista“ (sveti Jeronim).
Glazba.

Drugi susret zajednice:

Blagoslov i blagoslivljati

Na posljednjemu susretu grupe bavili smo se Božjom riječju. U sljedećim temama radi se o osobnome odnosu prema Bogu. Posljednji će susret biti posvećen temi blagoslivljanja. Već danas želim načeti ovu opširnu temu jer je tema blagoslivljanja bitna tema u Bibliji.

Najprije ćemo kratko razmatrati neke biblijske vidike. Zatim ćemo temu konkretno pretočiti u svoju svakodnevicu na temelju dvaju različitih prijevoda riječi blagosloviti.

1. Blagoslov u Bibliji

Odmah na početku Biblije čitamo o Božjem blagoslovu. Nakon stvaranja životinja stoji: *I vidje Bog da je dobro. I blagoslovi ih govoreći: 'Plodite se i množite i napunite vode morske. I ptice neka*

se namnože na zemlji“ (Post 1,21-22). Isto to čitamo i nekoliko redaka kasnije kod stvaranja čovjeka: „*Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog i reče im: Plodite se i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite*“ (Post 1,27-28a). Blagoslov znači potvrdu: Dobro je što jesi. Radujem ti se. Trebaš živjeti i moći se razvijati.

Blagoslov je životno Božje obećanje. Bog hoće život. On hoće da život uspijeva. I: On ga hoće zaštititi i sačuvati. On hoće od života udaljiti razorne, rušilačke sile. Ova dva vidika do izražaja u formuli blagoslivljanja: „*Neka te Gospodin blagoslovi i neka te čuva.*“

Mi smo pozvani prenositi dalje oboje – potvrdu i zaštitu života. U Psalmu 129,8 stoji: „*Blagoslivljamo vas imenom Jahvinim.*“ Blagoslivljanje je priopćivanje, prenošenje snaga koje svoj izvor i svoj cilj imaju u Bogu. To je Božje djelovanje u ovaj svijet.

Što blagoslivljanje dalje znači, opisano je u Knjizi *Brojeva* (6,27): „*Tako neka stavljaju moje ime na sinove Izraelove, i ja ću ih blagoslivljati!*“ Blagoslivljati znači: Božje ime stavljati na čovjeka, na grupu, na zajednicu. Ime je bit. Bog hoće da se njegovo ime, njegovo spasenje, njegov život prenose i obećavaju preko ljudi. Bog nas poziva u ovu svećeničku službu. „Svećenički“ znači posredovati, prenositi blagoslov, spasenje i milost. Na ovu svećeničku službu svi smo pozvani po krštenju. To nama ljudima daje nevjerojatno dostojanstvo ali i odgovornost.

K tomu sada primjer: U Knjizi Sirahovoj upućuje se na donos djece prema njihovim roditeljima. Onomu koji riječju i djelom časti oca, daje se blagoslov. Očevu se blagoslovu pridaje osobita snaga: „*Jer blagoslov očev učvršćuje kuću djeci, a majčina kletva temelje im ruši*“ (3,9). Ovdje postaje jasno da se blagoslovu roditelja daje posebna snaga i da blagoslov ili prokletstvo roditelja može djecu izgraditi ili uništiti. Ima različitih oblika roditeljskoga blagoslova, potvrda života. Važan oblik su riječi. Kad otac svomu djetetu kaže: „Ti to možeš!“ „Ma pokušaj!“ Tada u dijete ulazi energija, snaga i povjerenje. Ili ako majka uvijek iznova kaže: „Ti si naša radost!“ „Ti si nama dar!“ „Jako te volimo!“ , tada ovo djetetu daje sigurnost.

Obratno mogu negativne riječi, kao primjerice: „Nikad to nećeš učiniti!“ „Ti si promašaj!“, „Od tebe neće nikada biti ništa pravo!“, „Uopće te nismo htjeli!“ ostavljaju na djetetu tragove za dulje vrijeme i uzimaju mu snagu, radost i odvažnost za život.

Čovjek po kojemu je Božji blagoslov došao k nama sasvim blizu jest Isus Krist. Na njega je Bog mogao sasvim staviti svoje ime. Isus je blagoslov Božji za nas. „*On nas blagoslovi svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu*“ (Ef 1,3). Prilikom Isusova uzašašća u nebo stoji: „*...Podiže ruke pa ih blagoslovi. I dok ih blagoslivljaše, rasta se od njih i uznesen bi na nebo*“ (Lk 24,51).

To pokazuje: Isus je onaj koji blagoslivlje tu za nas, sada i uvijek.

Na dva područja našega života hoćemo pogledati i pitati se, kako možemo poslužiti Božjoj spasonosnoj snazi.

2. Bene dicere: Ozdravljenje našega identiteta po blagoslivljanju

Temeljno pitanje

Tko sam? To je jedno od temeljnih čovjekovih pitanja. Tko sam? To je pitanje o čovjekovu identitetu, pitanje pri kojemu se radi o čovjekovoj najdubljoj nutрини. Identitet znači znati tko smo i što smo. Iskustvo identiteta čini nas jednim sa samim sobom i iznutra usrećuje. Za ovim nutarnjim jedinstvom i srećom žudimo najdublje čitav svoj život.

Najjednostavnijim nam se čini identitet djeteta. Zatim tražimo svoj identitet u mladosti, žena i muškarac. Tada jako ovisimo o potvrdi. Tko ima osjećaj da nije prava žena, pravi muškarac, postaje tako nesiguran i gladan ove potvrde. Tražimo svoj identitet u svijetu rada i hoćemo ondje staviti svoju muževnost, svoju ženstvenost. Tražimo svoj identitet kao stariji ljudi, kao samci, rastavljeni itd. Neprestano smo u potrazi za svojim identitetom: Tko sam ja?

Naš je identitet povezan i s našim podrijetlom. Mi smo Švicarci, Nijemci, Hrvati. Ponosni smo na to. Takav nas identitet solidarizira s našom zemljom. Daje nam vrijednost kad vlastita zemlja ima uspjeha. Pobijedi li momčad vlastite zemlje, mnoge to čini sretnima i

radosnima. Sretni smo što smo Švicarci, Nijemci, Hrvati i kličemo. Naš osjećaj vlastite vrijednosti raste.

Obratno mogu se proširiti potištenost i razočaranje ako vlastita momčad izgubi. To može ići duboko. Možemo se čak sramiti i najradije bismo zanijekali identitet svoje zemlje. To je to više slučaj onda kad se radi povijesti, trenutačne politike ili ponašanja našega naroda sramimo i stoga iznutra od toga distanciramo.

Tko ne može radosno stati uz svoj vlastiti identitet, živi iznutra pogrbljen i tjeskoban.

Naš najdublji identitet dariva nam vjera. Ali i ovo se pokazuje prema van: Tko nije radosno i ponosno vjernik, katolik, taj ne zrači. Nedostaje mu nutarnja cjelovitost.

Obratno: gdje je čovjek ponosan na sebe - upravo na svoj identitet - može sasvim stati uza se i biti svoj. Može ići uspravno i svima se pokazati. U njemu prebiva neka nutarnja snaga.

Upravo ovo vidimo kod Isusa.

Isus je živio pred Očevim licem

Isus je već vrlo rano slutio da se njegov pravi identitet ne sastoji u sinovstvu od Marije i Josipa, nego u sinovstvu nebeskoga Oca.

Duboko usrećujućim iskustvom za njega bijaše ono kod njegova krštenja na Jordanu: „*Kad se krstio sav narod, krstio se i Isus. I dok se molio, rastvori se nebo, siđe na nj Duh Sveti u tjelesnom obličju, poput goluba, a glas se s neba zaori: ' Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!'*„ (Lk 3,21-22).

Isus je sada neoborivom sigurnošću znao da je skroz naskroz ljubljen. Očev Duh upisao je u sve njegove žilice i pore: Ti si ljubljen, ti si ljubljeni Sin. Silna Očeva ljubav ispunila je tada njegovo srce.

Nebeski Otac je potvrdio Isusa. Javno je očitovao svoje sviđanje, radost koju je ima prema njemu. Svi su trebali čuti i znati koliko Otac cijeni i ljubi svoga Sina Isusa. Neprestano je zračio radošću prema Isusu da mu pokaže svoju ljubav i radost.

Ova silno velika ljubav njegova Oca ispunjala je Isusa, činila ga sigurnim, jakim i presretnim. On je jako dobro znao da je ljubljen i

potvrđen. Znao je tko je i ovaj identitet ga je ispunjao radošću, sigurnošću, samopouzdanjem i snagom.

Sada također možemo razumjeti zašto je Isus – kako čitamo u evanđeljima – uvijek iznova podizao svoje oči prema nebu. Isus je tražio lice svoga Oca. U pogledu na Oca na njega je silazila ljubav, potvrda, mir i snaga. Isus je bio ispunjen dubokom srećom.

Ovaj pogled ljubavi činio mu je dobro. Potvrđivao je njegov identitet. Tako je Isus živio pred Očevim licem i od Očeva lica.

Krštenje: Slavlje našega pravog identiteta

Po Isusu Kristu uzeti smo u njegov identitet i njegovu ljubav. „*A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime, koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga*“ (Iv 1,12-13). „Od Boga rođen“. Mi iz Božjega obećanja primamo ljubav i iz njegova Duha novi život, novi identitet. „*Svima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja.*“ Ne odvojeni od Isusa, nego po njemu uzeti smo u pravi identitet – da smo ljubljeni sinovi i kćeri.

U sebe primamo Isusa a s time primamo i njegovu obećanje ljubavi (uzeti smo u neizmjereno kolanje ljubavi trojedinoga Boga) i primamo njegov identitet.

U našem krštenju slavimo dakle svoj najdublji i pravi identitet. Otac ondje i nama govori: „*Ti si moje nadasve ljubljeno dijete. Ti si moja ljubljena kći, moj ljubljeni sin.*“ Ova se poruka izgovara duboko u naše srce. Čak i više: Po svome je Duhu u našu dušu to neizbrisivo upisao. Crkva govori da krštenje u našoj duši ostavlja neizbrisiv biljeg, pečat. Neopozivo, neizbrisivo je upisano u moju dušu, u moju ljudsku egzistenciju ovo: „*Ti si ljubljeni čovjek.*“

Ovaj identitet daje nama i svima nerazorivo dostojanstvo. Mi kao Božja kći i Božji sin smijemo se - svejedno bili mladi ili stari, zdravi ili bolesni, bogati ili siromašni, uspješni ili neuspješni, cijenjeni ili prezreni - pokazati uvijek i posvuda i uspravno ići. Kad iz nas zrači pravi identitet, uvijek se hranimo dubljom srećom koja prebiva u nama.

Ali svi smo iskusili povrijeđenost u svome identitetu. Svaki izrečeni ili neizgovoreni „ti si premalo“, „ne zadovoljavaš“, „moraš biti drukčiji“, „bolje bi bilo da te nema“ može nas učiniti potištenima, uzima nam život.

Postajemo nesigurni: „Zadovoljavam li...?“ „Postižem li dovoljno?“, „Radim li ispravno?“. Takvi nas strahovi mogu učiniti neslobodnima. Mi svoju vrijednost činimo ovisnom o tome kako drugi o nama misle, odgovaramo li profilu njihovih očekivanja ali i o vlastitim postignućima. Iz takve zarobljenosti hoće nas osloboditi Isus, uvodeći nas u naš pravi, divni i nerazorivi identitet.

Ozdravljenje našega identiteta

Ozdravljenje našega identiteta započinje time da podarimo vjeruju Božjoj riječi, da joj povjerujemo. Petar kaže: „*Ta nanovo ste rođeni, ne iz sjemena raspadljiva nego neraspadljiva: riječju Boga koji živi i ostaje*“ (1 Pt 1,23). Nad našim životom stoji neopoziva Božja riječ: „Ti jesi i čvrsto ostaješ Božji ljubljeni čovjek, Božja ljubljena kći, Božji ljubljeni sin. Ti si ljubljen! Ti si vrijedan! Ti si Božji dar!“ Nanovo rođen – započinje novi život kad čovjek započne živjeti iz ove Božje riječi.

Naš doprinos ozdravljenju našega identiteta jest temeljna Isusova poruka: Obrati se i vjeruj! Ostavi sve pogrešne, krive i negativne riječi i misli. Prestani vjerovati im i prihvati Božje obećanje. Dakle, vjerovati Božjoj riječi - a ne svojim osjećajima, povrijeđenostima i svojim vlastitim predodžbama!

Pozvani smo blagoslivljati jedni druge, to znači dodijeliti jedni drugima ovaj pravi identitet: Bene dicere (govoriti dobro): dobru i pravu Božju riječ o našem životu.

Henri Nouwen pripovijeda u vezi s ovim: „Jednoga dana reče mi Janet, prikraćeni član naše zajednice: 'Henri, možeš li me blagosloviti?' Reagirao sam na to prilično nepažljivo pa sam joj palcem na čelo utisnuo uobičajeni znak križa. Ali umjesto da se zahvali, energično je protestirala: 'Ne, to ništa ne koristi. Želim pravi

blagoslov!' Odmah mi je bilo jasno kako sam površno obredno reagirao na njezinu molbu i rekoh: 'O, molim te, oprosti... dat ću ti pravi blagoslov kad svi budemo zajedno na bogoslužju!' Kimnula je glavom i nasmiješila se i bilo mi je jasno da od mene očekuje nešto posebno.

Na kraju bogoslužja, kad je otprilike 30 ljudi sjedilo u krugu na podu, rekoh: 'Janet me zamolila da joj podijelim poseban blagoslov. Ona ima osjećaj da upravo sada treba takav blagoslov.' Kad sam to rekao, još nisam znao što je Janet ustvari htjela. Ali Janet me nije dalje ostavljala u nejasnoći o tome. Čim sam rekao: Janet me zamolila, da joj podijelim posebni blagoslov', ustala je i prišla k meni. Nosio sam dugo bijelo misno ruho sa širokim rukavima, koji su skrivali i moje dlanove i moje ruke. Janet stavi spontano svoju ruku oko mene i priljubi svoju glavu na moje grudi. Bez mnogo razmišljanja prekrrio sam ih svojim rukama, tako da ju se jedva vidjelo ispod nabora mogega ruha. I dok se tako priljubila uza me, rekoh: 'Janet, trebaš znati da si Božja ljubljena kći. Dragocjena si u Božjim očima. Tvoj divan osmijeh, tvoja dobrotu prema ljudima ovdje u kući i sva ljubav koju nam iskazuješ pokazuju koliko si divna osoba. Znam da se trenutačno osjećaš malo lošije i da se u tvoje srce uvukla tuga. Ali trebaš se uvijek sjetiti toga tko si ustvari: osobita osoba koju Bog jako voli i koju i svi ljudi ovdje u tvojoj okolini od srca ljube.'

Kod ovih riječi Janet podigne glavu i pogleda me; a njezin široki osmijeh je pokazao da je blagoslov uistinu čula i prihvatila. Kad se vratila natrag na svoje mjesto, podigne Jane, jedna druga prikraćenima žena, ruku i kaže: 'I ja želim blagoslov!'" **kratka šutnja ili glazba**

3. Blagosloviti – živjeti od Očeva lica

Janet je iskusila kako obećanjem Božje ljubavi, povezanim s iskustvom ljubeće Henrijeve blizine i pogledanosti, u nju ulazi snaga, radost, nova sreća. To znači blagosloviti.

U psalmima i mnogim drugim tekstovima čitamo o Božjemu licu. „*Obasjaj nas, Jahve, svjetlom lica svoga*“ (Ps 4,7; 31,17; 44,4; 67,2; 80,4.8.20; 119,235).

Sam Bog poučava Mojsija da ovako blagoslovi njegov narod: „*Jahve reče Mojsiju: 'Reci Aronu i njegovim sinovima: 'Ovako blagoslivljajte Izraelce govoreći im: Neka te blagoslovi Jahve i neka te čuva! Neka te Jahve licem svojim obasja, milostiv ti bude! Neka pogled svoj Jahve svrati na te i mir ti donese! Tako neka stavljaju moje ime nad sinove Izraelove, i ja ću ih blagoslivljati'*“ (Br 6,22-26).

Blagoslivljati znači da Božje lice, njegov ljubazni pogled, njegov sjaj treba doprijeti do čovjekova srca. Tako čitamo u Psalmu 34,6: „*U njega gledajte i razveselite se da se ne postide lica vaša.*“

Primiti blagoslov znači pogledati u sjajno Božje lice. Odande teče (struji) potvrda, snaga, ljubav i odvažnost u našu dušu. Ali pritom nije tako da Otac svoje lice pred nama skriva. Ne: On nas ljubazno gleda. On nas neprestano obasjava.

Mi smo ti koji često nismo okrenuti prema njemu. Mi smo često zaokupljeni koječime drugim. Često smo iznutra smučeni i zatvoreni. Zatvaramo se i odvrćamo od njega. Zato u Psalmu stoji: „*Obasjaj nas, Gospodine, licem svojim*“: otvori nas, otvori mene da bismo vidjeli tvoj sjaj nad našim životom i otvorili mu se i izložili.

Kad nas dijete, drag prijatelj, draga prijateljica, drag čovjek vedro pogleda i time nam daje razumjeti da nam se raduje, to u našem srcu nešto izaziva. U njemu postaje toplo! (usp.: Koju radost roditeljima daje prvi osmijeh njihova djeteta!) Upravo nam ovu radost želi nebeski Otac darovati svaki dan iznova.

Ignacije Loyolski je dao naputak da kod molitve trebamo najprije jednu do dvije minute stati pred nebeskoga Oca i najprije dopustiti da nas on potvrdi i obasja. Najprije trebamo kao njegove kćeri i sinovi primiti njegov blagoslov: „*Ti si... moja ljubljena kći, moj ljubljani sin. Jer moja ljubav ide uvijek s tobom. Željen si i ja čeznem za tobom. Ti si plod moje čežnje. Veselim ti se! Dobro si stvoren. I činit ćeš dobro. Ja ti vjerujem. Što god došlo i što se god dogodilo: uvijek stojim iza tebe. Pomoći ću ti u svim porazima, razočaranjima i*

zatajenjima. Sve će biti dobro. Moja snaga i ljubav uvijek će ići s tobom. Nikada neću pred tobom uzmaknuti niti od tebe okrenuti svoje lice, jer ti jesi i ostaješ – došlo i dogodilo se ne znam što – moja ljubljena, željena i izabrana kći, moj ljubljeni, željeni i izabrani sin. To stoji čvrsto zauvijek i vječno.“

Tek kad smo ovako najprije primili blagoslov, trebamo nastaviti moliti.

Signare: Križ postaviti između

Sada hoćemo promotriti još jedno drugo područje blagoslivljanja. Latinska riječ 'signare' znači: opremiti znakom, označiti, obilježiti, učiniti znak križa'. Najuobičajeniji znak blagoslivljanja jest znak križa. On upućuje na to da nam se daje čitava punina spasenja po Isusu Kristu jer nas je on otkupio svojim životom, smrću i uskrsnućem. Križ po sebi nije nikakav blagoslov. Križ je bio brutalno sredstvo smrti. Spasonosna je ipak ljubav kojom je Isus bio spreman uzeti na sebe čak i smrt na križu. Zato je Isusov križ postao izvorom blagoslivljanja. Tako oblik križa podsjeća uvijek iznova na to da je jedino ljubav koja je spremna i na žrtvu, spasonosna. Pozvani smo ovu ljubav Isusa Krista, koja nadvladava zlo, unositi u svijet. Posvuda gdje je zlo, gdje doživljavamo nepravdu, trebamo između toga stavljati Kristov križ. Što to znači?

Isus je bio na križu spreman na sebe uzeti i ponijeti svako trpljenje, svu krivnju, svaku nepravdu. „On koji na uvrjedu nije uvrjedom uzvrćao i mučen nije prijeto, prepuštajući to Suci pravednom“ (1 Pt 2,23). Isus je odgovorio ljubavlju! „Oče, oprosti im...“

To je i naš put:

- Opaziti i pripustiti bol, nepravdu, odbijanje. To boli. Normalno reagiranje naših osjećaja jest srdžba, gnjev i agresija. Najradije bismo uzvratili. Vrijedi opaziti i prihvatiti ove osjećaje. Ipak umjesto reakcije: Kako ti meni, tako ja tebi, postavljamo sada između križ.

- Gledamo na Isusa, na njegovo trpljenje. Donosimo mu našu nepravdu i našu bol. Stavljamo svoje rane u njegove. „Njegove nas rane iscijeliše“ (1 Pt 2,26). Gledajući na njega odlučujemo se - kao on - na odricanje uzvratanja. Stvar prepuštamo *Sucu pravednom* (usp. 1 Pt 2,23).
- Treći korak sastoji se u prošnji za duha Isusove ljubavi da bismo, kao on, odgovorili ljubavlju. To znači blagosloviti.

Blagoslivljanje ovdje ne ide bez nutarnje žrtve. U vezi s tim nekoliko riječi:

„*Ne vraćajte zlo za zlo ni uvredu za uvredu! Naprotiv, blagoslivljajte, jer ste na to i pozvani da baštinite blagoslov*“ (1 Pt 3,9). Slično čitamo i u Lukinu Evanđelju: „*Blagoslivljajte, a ne proklinjite!*“ (Lk 6,28). I: „*Nego, velim vama koji slušate: Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima, blagoslivljajte one koji vas proklinju, molite za one koji vas zlostavljaju*“ (Lk 6,27-28). Od Pavla čujemo: „*Proklinju nas, mi blagoslivljamo*“ (1 Kor 4,12). „*Ne daj se pobijediti zlom, nego dobrim svladavaj zlo*“ (Rim 12,21). Trebamo dakle djelovati aktivno spremni prihvatiti i trpljenje i bol. Jer: samo ljubav ozdravlja, ljubav mijenja, ljubav preobražava. Na što je sposobna snaga ove ljubavi, pokazuje Martin Luther King. On je u jednome govoru rekao bijelcima: „Možete nas mrziti, odgovorit ćemo ljubavlju. Možete nas isključiti iz svojih škola, ljubiti ćemo vas. Možete zapaliti kuće nad našom glavom, još uvijek ćemo vas ljubiti. Mi vjerujemo u dobro u vama, hoćemo ga probuditi svojim povjerenjem. Dobro se budi samo povjerenjem. Ono drijema u svakome čovjeku, prekriva ga se đavoljim krugom mržnje. Ovaj se krug mora probiti snagom ljubavi. Nema veće snage od snage ljubavi, ona nadvladava mržnju kao svjetlo tamu.“

4. Konkretno uvježbavanje blagoslivljanja

Za neke sudionike može biti prezahvatljivo blagosloviti jedni druge. Zato unaprijed formulirana blagoslovna molitva može biti

pomoć. U malim grupama (po troje) uzajamno pročitati blagoslov i eventualno staviti ruke na ramena.

Božji blagoslov

Nebeski nas Otac neprestano blagoslivlja priklanjajući nam se svojom ljubavlju. On govori meni: (Mogu polagano i glasno izreći blagoslov a zatim riječ po riječ usvojiti u svoju sadašnju životnu situaciju)

„Ti... (ime) si moja ljubljena kći, moj ljubljeni sin. Jer moja ljubav ide uvijek s tobom. Želio sam te i čeznuo za tobom. Radujem ti se! Dobro si stvoren. Dobro ćeš sve činiti. Vjerujem ti. I kad si potpuno obeshrabren, potišten i ranjen - govorim ti kao tvoj Otac: uspjeh ćeš. Ponovno ćeš ustati obnovljen i preobražen. Jer što god dođe i dogodi se: stojim iza tebe. Pomažem ti u svim porazima, razočaranjima i zatajenjima. Sve će biti dobro. Nikada neću od tebe uzmaknuti, otići od tebe i distancirati se jer jesi i ostaješ - što god došlo ili se dogodilo - moja ljubljena, željena i izabrana kći, moj sin. To stoji zauvijek i vječno!“ (Kopirani predložak vidi str. ?)

Treći susret zajednice:

Procesi rasta i sazrijevanja

Ranije su jedinice bile posvećene osobnomu odnosu prema Bogu. Na slijedeća tri susreta radi se o zajednici i krizama na putu s Bogom. Krize su prilike za rast i sazrijevanje.

U različitim slikama poslušajmo neke poticaje na ovu temu.

Za uvod jedna tužna pripovijest:

Mladi par, svježe zaljubljen. Muškarac jednoga dana dobije od svoje tvrtke ponudu da godinu dana radi u inozemstvu. Mjesto je prilika za njegovu karijeru. Njegova prijateljica je izvan sebe. Opire se. Muškarac razmisli kako bi ju naveo na to da pristane. Konačno joj predloži: Svaki dan ću ti napisati jednu razglednicu odande gdje se nalazim. Prijateljica konačno pristane.

Kao što su se dogovorili, muškarac pošalje svoju prvu razglednicu: „Jako mi nedostaješ. Uvijek mislim na tebe, itd...” Tako

drugu, treću, četvrtu... svih 365 razglednica. Održao je svoje obećanje do kraja.

Stigavši kući, pođe k svojoj prijateljici. Pozvoni. Majka otvori i očito se uplaši. „Što je?“, pita on. „Ne znate li...?“ „Što?“ „Suzana se udala prošli tjedan.“ Mrtva tišina. „Za koga se udala?“ „Za mladoga pismonošu.“

Ova mala pripovijest pokazuje nam da odnos ovisi o konkretnome susretu i blizini. Ne čine ljubav razglednice iz daleka, nego konkretni susret - s pismonošom, koji donosi razglednice. Ljubav raste ondje gdje se događa susret.

O tome se radi i u današnjoj temi. Radi se s jedne strane o razočaranjima u našem životu a s druge strane o Božjoj ljubavi u tome. Pri Božjoj ljubavi se radi o najvećoj povijesti ljubavi, o ljubavi Božjoj s nama: Kako ova ljubav može rasti? Koje procese treba proći? Što pomaže u takvim bolnim situacijama i razočaranjima u ljubavi?

1. Brak je slika puta vjere

Temeljna poruka našega života glasi: Mi smo od Boga ljubljeni, on nas hoće i želi. Bog želi živjeti u odnošaju s nama, da bismo mogli iskusiti njegovu ljubav. Ali se ne zadovoljava s time da s nama gaji površan odnošaj. On hoće više – puno više.

Biblija uzima sliku braka da naznači što Bog s nama namjerava. On nas hoće ljubiti u kroz čitavu vječnost i sjediniti u svojoj neizmjerne ljubavi.

„Ljubavlju vječnom ljubim te, zato ti sačuvah milost“ (Jr 31,3b).

„Zaručit ću te sebi do vijeka; zaručit ću te u pravdi i u pravu, u nježnosti i ljubavi; zaručit ću te sebi u vjernosti i ti ćeš spoznati Jahvu“ (Hoš 2,21-22).

Isus u Novome zavjetu sam sebe označuje kao zaručnika: „*Mogu li svatovi postiti dok je zaručnik s njima?*“ (Mk 2,19) Ako je Isus zaručnik, onda mi predstavljamo zaručnicu.

U Ivanovu Otkrivenju zadnja točka i dovršenje povijesti označeni su kao svadbena gozba: „*Radujmo se i kličimo i slavu mu dajmo jer*

dođe svadba Jaganjčeva (Isus Krist), opremila se Zaručnica njegova“ (Otk 19,7).

Čitava Crkva, muškarci i žene i djeca su ova zaručnica. Ova slika može biti teško razumljiva, prije svega za muškarce. Kako muškarac može biti zaručnica?

Što nam je svima, muškarcima, ženama i djeci, zajedničko jest to da Isus dolazi u čovjekovu najdublju intimu, kao onaj koji ljubi u srce ljubljene. Nastaje nutarnji odnos.

Zaručnica upućuje na ovaj nutarnji odnos ljubavi. To znači potpunu poželjnost, žuđenost, voljenost i prihvaćenost. Ova intimna Isusova ljubav vrijedi za sve.

Faze braka

Slika braka hoće uputiti na još nešto više, jer nije jednostavno živjeti dobre odnose. Iz dana u dan ne doživljavamo samo lijepe trenutke, nego ponekad i krize. Slušamo o neuspjesima i slamanjima u braku. Analogno ovomu u Bibliji ne postoji ne samo uspješna i neproblematična povijest vjere. U Bibliji nalazimo i mnoge pripovijesti o krizama.

U vezi s ovim još nešto: Brak nije jednostavno brak, to znači stanje. On je prije proces. Žena poznatoga bečkoga psihijatra upitana je nakon smrti svoga muža: „Kakav je bio vaš brak s vašim mužem?“ Nato je odgovorila: „Koji brak? Ja sam sa svojim mužem živjela osam brakova. Na koji od njih mislite?“

U bračnome odnosu postoje dakle različite faze. Vjera opisana u slici braka govori da i u životu vjere postoje različite faze, visovi i ponori. To je normalno.

Vjera i osjećaji

Važan vidik u braku su osjećaji. Osjećaji igraju važnu ulogu i u vjeri. Pogledajmo malo i to.

Osjećaji imaju važnu funkciju. Brak bez osjećaja jednoga prema drugomu (barem u početku) je nezamisliv, treba li on zaista biti brak iz ljubavi.

Svratimo pogled na dvije funkcije osjećaja:

Osjećaji privlače

Osjećaji prokrčuju put za odnošaj. Dvoje ljudi mogu se godinama poznavati. Oni žive kao kolegice i kolege. Ali počnu li se između ove dvije osobe razvijati osjećaji, tada započinje nešto novo. Oni se osjećaju privučeni jedno drugomu. Odnosaj postaje intenzivniji. Osjećaji jednoga prema drugomu daju da zasja ljepota i sreća ovoga odnošaja.

Tako može biti i u vjeri. Bog dariva osjećaje da nas privuče k sebi, da nam pokaže svoju ljepotu. Tko tako iskusi vjeru, želi da uvijek ostane tako. Postoji faza zaljubljenosti u Boga. Ona je dar.

Usp. folija: sjajan cvijet - tako se osjeća život.

Kako se ponašati prema ljudima koji su u ovoj fazi?

Zreli i razboriti roditelji raduju se kad su im djeca zaljubljena. Žele im to priuštiti, makar su čak pomalo zavidni. Znaju da faza zaljubljenosti vrlo brzo prođe i napravi mjesta otrježnjenju. Tako susrećemo na idealan način i ljude koji trenutačno smiju uživati zaljubljenost u Boga.

Kao što u odnošaju pozitivni osjećaji jednoga prema drugomu čine dobro i lijepi su, tako hoćemo biti zahvalni kad su nam darovani na putu vjere.

Pritom je važno znati: osjećaji se mogu promijeniti. Osjećaje ne treba poistovjećivati s ljubavlju. Odlučujuće za rast odnošaja jest rast ljubavi. Zato je važno tražiti ne osjećaje, nego ljubav. Osjećaji pak hoće pomoći da ljubav uzmogne rasti.

Prava ljubav raste ondje gdje nam je stalo do Ti, pa i onda kad to od nas traži neke stvari. Ljubav živi od predanja. Ako nekoga čovjeka ljubimo samo onoliko dugo koliko je to nama ugodno, mi smo još uvijek sebičnjaci a ne zaljubljenici.

Osjećaji mogu i vezati

Tko je zaljubljen, on više nije slobodan u svojim osjećajima. Osjećaji ga posjeduju. To može biti ugodno. Ujedno znamo da u fazi

zaljubljenosti mnogo toga doživljavamo ružičasto i previše jednostavno. Ne živimo na svim područjima u realnosti. Tada se pokazuje nešto od zasljepljujućega djelovanja osjećaja.

Ali prava ljubav može rasti samo u potpunoj slobodi i to prema realnosti Ti. Zato će se i osjećaji koji povezuju, kad-tad, povući, a s njima i faza zaljubljenosti. Odnosaj će tada postati smireniji a ponekad i mučniji - ali u svakome slučaju praviji.

Bog je ovdje mudar i dobar pedagog. Zato on daje osjećaje i s vremenom ih svjesno uzima. Čovjek zatim - biblijski rečeno - dolazi u pustinju. Što je ranije bilo lijepo i oduševljavajuće, sada može postati bljutavo, prazno i mučno. Ovo vrijedi i za odnosaj prema Bogu.

Kriza se pokazuje

Iako je molitva do sada bila privlačna i ugodna, sada se može dogoditi da sve postane bljutavo i prazno. Čak i više: vjeru i molitvu iskusilo se ranije kao okrjepljujuće, a sada to može postati teret. U srcu se javljaju pitanja i dvojbe: nije li to što sam ranije doživljavao iluzija? Je li to bilo ono pravo? Da li još uopće vjerujem? Nije li puno iskrenije prestati s molitvom i čitanjem Biblije? Čemu sve to? Gdje je tu Božja ljubav?

Uz takve duhovne poteškoće mogu pridoći i druge: problemi u odnosu, neshvaćenost, psihička opterećenost, zdravstvene smetnje, brige u obitelji itd. Sve to život čini teškim. Svi možemo doživjeti takve krize u kojima postane tijesno i više ne znamo kako dalje.

Ovdje se odlučuje, voli li čovjek Boga kao osobu ili samo osjećaje, darove koje on daje. Voli li samo lijepe osjećaje, čovjek će tada u ovoj fazi brzo napustiti i „tiho vrijeme“ i živi odnosaj. Isto tako može brzo splasnuti i oduševljenje za Boga i njegovu stvar. Jer sve to više mu ništa ne „donosi“. Ovdje smo svi u opasnosti da prestanemo ili postanemo mlitavi i dovoljni samima sebi.

Prilike krize

U takvim je krizama prilika. Prilika za rast. Kako možemo ovo shvatiti?

Usp. foliju: dva tjedna kasnije iste grane izgledaju ovako. Nema cvjetova! Nema više sjaja i slave. Ali nešto je izraslo, mali zeleni pupoljak iz kojega može nastati plod i ovaj pupoljak ostaje. Ne otpada kao laticе. Izrasta nešto trajno.

Što hoće u takvim krizama rasti? Što je ta prilika u njemu?

Bog hoće da u tišini našega srca raste novi, trajni plod.

Tri stvari mogu biti važne da kriza posluži našem rastu:

1. Urastati u vjernost. Tu je potrebna odvažnost uvijek novoga započinjanja, jer je Bog vjeran, pa i onda kad smo mi bili nevjerni. Vjernost prema njemu smijemo učiti. Započnimo još danas, ako smo postali popustljivi ili komotni. Molimo za oprostеnje i obnovimo svoju ljubav i vjernost.

Ono što nam pritom daje snagu jest naša odluka. Jeste li se odlučili poći putem molitve i zajedništva i onda kad je to teško? Jeste li se odlučili za vjernost?

Odluka oslobađa snage da izdržimo vrijeme oskudijevanja. Tako je i u braku. Odluka nosi kroz vrijeme oskudijevanja. Odlučili smo se jedno za drugo i zato idemo dalje ovim putem. Vjerujemo pritom u Isusovu pomoć. On će nam dati snagu.

Vjernost znači: „privezati magarca“, kako je rekao jedan svetac. To znači, ostati u moliti u vrijeme koje sam za to odvojio, ravnodušno kao što je to „magarcu“. Isto vrijedi za susrete grupe i pohađanje bogoslužja. Vjerno se držimo svoje odluke - svejedno imamo li potrebu za tim je li nam to upravo sada ugodno. Takva vjernost daje da rastu dublje stvari.

2. Nadalje, potrebno nam je povjerenje u Boga i zajednica koja će nas zaštititi. Trebamo ljude koji će nas hrabriti: Nastavi! Važno je da si vjeran i da prođeš kroz tamu. Isplati se.

Trebamo ljude koji će nas zaštititi i pratiti kroz razočaranja i krize, ponekad čak pronijeti. Trebamo ljude koji će nam uputiti riječ koja će nam pomoći. Ponekad trebamo i ljude koji će nas pronijeti i

kroz posebno tešku fazu i nositi nas molitvom. A ponekad trebamo ljude koji će nas kroz tmine „pronijeti svojom vjerom“.

3. Molitva drugih i spremnost pustiti da se promijenimo: kad nas drugi hrabre na vjernost, ta nas vjernost jača u onome što želimo živjeti u najdubljoj dubini. Njihova nas molitva hrani. U nama tako polako izrasta nešto novo, duboko – u početku još maleno – ljubav, kao što pokazuje mali pupoljak.

Spremnost dati se promijeniti pokazuje se u pitanju: Što Isus hoće u meni promijeniti? A zatim naravno i spremnost reći tomu Da i okrenuti se natrag. Tako ćemo biti čitav život oni koji uče.

2. slika: Donijeti rod

Postati rod i donijeti rod cilj je kršćanskoga života. Isus je često o tome govorio. On u mnogim prispodobama uspoređuje rast i donošenje roda s Božjim kraljevstvom.

Što je rod?

Rod znači s jedne strane nutarnju preobrazbu i posvećenje. U ovome smislu govori Pavao o plodu Duha. Plod je preobraženi život. U srcu raste radost i dubok mir koji se ljudima više ne mogu uzeti. Ljubav, mir, radost, odvažnost, strpljivost Isusa Krista i još puno toga treba strujati kroz nas i iz nas zračiti (isijavati). Rastom ploda odnos postaje nutarnjiji i dublji.

Plod s druge strane znači rast prema van. Plod je hrana za druge. Usp. Tko jede jabuku, biva njome hranjen. Zadobiva životnu snagu. Plod mu čini dobro.

Nešto jako važno formira se u zreli plodu: sjemenka. U zreli se plodu nalazi sjeme za novi život. Donijeti rod znači prema tomu i rađati novi život i aktivno služiti rastu Božjega kraljevstva.

Kako raste plod?

Plod raste sam od sebe, ako su dane okolnosti za rast. Plod nije moguće forsirati ni iznuditi silom. Pritom su značajna dva vidika:

- Prije svega rast ploda treba vremena. U prirodi je potreban proces nastajanja ploda, u jabuke, primjerice, oko pola godine.
- U ovoj fazi moraju mali pupoljci učiniti samo nešto: ostati povezani sa stablom na suncu i kiši, na toplini i hladnoći. Plod će tada neprimjetno rasti.

Riječ pisma: Isus trs (Iv 15,1-8)

(Grupni razgovor: podijeliti slijedeći tekst. Može ga se pročitati u malim grupama i razgovarati o pitanjima (10-15 minuta). Ovdje umetnuti tekst i pitanja. (Sada možemo razgovarati o pitanjima. Pri donošenju odgovora može se upozoriti na sljedeća tri naglaska.)

Trs i loza

„Ja sam istinski trs, a Otac moj - vinogradar. Svaku lozu na meni koja ne donosi roda on siječe, a svaku koja rod donosi čisti da više roda donese. Vi ste već očišćeni po riječi koju sam vam zborio. Ostanite u meni i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni. Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa. Ako tko ne ostane u meni, izbace ga kao lozu i usahne. Takve onda skupe i bace u oganj te gore. Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam. Ovim se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici.

- Devet puta je riječ o „ostati“. Ostati upućuje na vjernost, svejedno je li to jednostavno ili nije.
- Vinogradar čisti grane. Čišćenje, popravljanje može boljeti, ali je potrebno za rast. Osobito pročišćujuću snagu ima Božja riječ.
- „Bez mene ne možete učiniti ništa“, govori Isus. Njegova snaga je ta koja daje plodu rasti. Cilj je pustiti da ON djeluje preko nas.

Pitanja:

- 1) Od koga živi grana?
- 2) Što to može značiti za nas: „Ovim se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici“?
- 3) Što mora „učiniti“ grana da bi plod rastao?
- 4) Što čini Vinogradar s granama koje donose rod i s takvima koje ne donose roda? Što bi to moglo značiti za nas?
- 5) Kako mi ovaj biblijski tekst može pomoći u situacijama krize?

U prispodobi o sijaču govori Isus o nečemu što sprječava rast ploda: *„A što pade u trnje - to su oni koji poslušaju, ali poneseni brigama, bogatstvom i nasladama života, uguše se i ne dorode roda. Ono pak u dobroj zemlji - to su oni koji u plemenitu i dobru srcu slušaju Riječ, zadrže je i donose rod u ustrajnosti.“* (Lk 8,14-15)

Isus kao prvu zapreku ovdje navodi brige. Brige mogu spriječiti da plod raste. Ne možemo doduše spriječiti da nad našim životom kruže brige, ali možemo misliti na to da ne sagrađe gnijezdo na našoj glavi. Brige nas ne smiju posjedovati. Pogled na veličinu, ljubav i skrb nebeskoga Oca koji ljubi hoće nam pomoći da - usred briga i opterećenosti - urastamo u slobodu i opuštenost djece Božje.

3. Kratak osvrt

Upoznali smo sada ove procese rasta u slici braka i u usporedbi s donošenjem roda. Još se osvrnimo na neke misli i produbimo ih.

Kako možemo pomoći jedni drugima?

Najprije tako da svoja razočaranja, pitanja i poteškoće priznamo i priopćimo jedni drugima. U čemu ne razumijem Boga? U čemu trpim zbog njega? Što mi zadaje strah? Koja - možda duboko u meni skrivena - razočaranja nosim uokolo sa sobom? Ponekad mislimo: Drugima je lako, samo meni nije. Ne - svi imamo svoje skrivene nevolje. Svi smo solidarno na putu jedni s drugima. Svatko može iznenada upasti u krizu. Takvo vlastito priopćavanje olakšava drugima da pripovijedaju i o svojim poteškoćama.

(Ovdje eventualno ispriopćediti o jednome iskustvu krize i što nam je u tome pomoglo)

Nadalje, možemo jedni druge hrabriti, uvijek iznova hrabriti. Imajmo hrabrosti prići jedni drugima kad imamo dojam da nekomu nije dobro i raspitajmo se.

Gledati na cilj

Sažimajući može se ova duboka i nutarnja preobrazba i proces obraćenja ovako formulirati:

Dok na početku svoga vjerničkoga života Boga posjedujemo i čvrsto zadržavamo kao blago, On se sve više i više oslobađa našega „sebičnoga“ dohvata da bi nas u svojoj slobodnoj ljubavi sasvim posjedovao, ispunio i dao da zasja naša bogolikost.

U takvim krizama vjere radi se o nutarnjemu otvaranju i o izloženosti Božjoj ljubavi čitava našega života (i u nesvjesnim slojevima). Sreća postaje tako nutarnjija ali i postojanija. Iz čovjekova srca zrači ljubav. Božja dobrotu, Božja slava, Božja širina, Božje razumijevanje, Božje nezabludivo povjerenje prosijavaju u čovjeku. Tada je narastao plod koji hrani druge i naše *biti kršćanin* čini zaraznim.

Cilj je Božja slava u našem životu. Jednom ćemo biti sasvim otkupljeni a tako i sasvim ispunjeni ljubavlju, radošću i neopisivom

srećom. To je cilj procesa rasta i sazrijevanja, skroz naskroz uspravan i otkupljen čovjek.

Zajedno rasti

Objekti slike o Bogu (brak i plod) upućuju na zajedništvo. Plod raste na deblu s mnogo grana. Životni sok se prenosi od korijena, preko debla, preko debelih a zatim tankih grana, sve dok ne nahrani plod.

Kod slike braka Biblija ne spominje pojedine osobe kao zaručnicu ili ženu. Uvijek je to Božji narod, dakle zajednica. Bog nas dakle gleda kao zajednicu. On hoće da jedni druge hranimo, sokolimo, podupiremo, razveseljujemo itd.

U ovom smislu hoće sljedeće cjeline skrenuti pogled na zajednicu i dati da ona raste.

Meditacija: „Ljubav nikad ne prestaje“

Sljedeća meditacija hoće nam pokazati da smo u svemu što doživljavamo već sada zaštićeni u Božjemu srcu i njegovoj ljubavi. Slika Siegera Ködera nosi naslov „Dovršenje“ s dodatkom: „Ljubav nikad ne prestaje“. Vijenac ruža simbolično upućuje na ljubav koja nikada ne prestaje. U njoj muž grli ženu. Isus, u Ivanovu Otkrivenju označen kao „Jaganjac“, grli vječnom ljubavlju svoju zaručnicu, Crkvu: „*Radujmo se i kličimo i slavu mu dajmo, jer dođe svadba Jaganjčeva, opremila se Zaručnica njegova*“ (Otk 19,7).

Već sada smo uzeti u ovu vječnu i nerazorivu ljubav, u ljubav koja sve ozdravlja i preobrazuje. Usred ugroženosti, trpljenja, borbi i boli našega sadašnjeg života zaštićeni smo u prostoru ljubavi, koji je čvrst, siguran i nerazoriv. U njemu smo našli zavičaj, zavičaj koji tijekom našega života možemo iskusiti sve više i više a koji će se zatim u smrti potpuno očitovati. Jer u smrti smo uzeti u vječni zagrljaj Boga, uzeti u sreću bez kraja koja oduzima dah. Jer ljubav nikad ne prestaje. (Tišina ili meditativna glazba)

4. Moguća pitanja za razmjenu

- 1) Što je mene oslovilo?
- 2) Što sam još naučio?
- 3) S čime se mučim?

Četvrti Susret zajednice: Živjeti poziv pomoću darova

Prethodna napomena

Prethodna napomena za tim voditelja regije: U ovoj posljednjoj fazi druge etape POV važno je razjasniti daljnji put s vodstvom župe.

Na redu su sljedeća pitanja:

- Je li poželjan novi seminar (treća etapa POV); ako da, koji seminar POV se želi? Tim voditelja donosi prijedloge u grupe za raspravljanje.
- U kojemu obliku i pod kojim vodstvom (odgovornost) mogu nastaviti male grupe?
- Hoće li se nastaviti sa ca 8-tjednim susretima zajednice?

Živjeti svoj poziv pomoću darova

Sada dolazimo do četvrtoga dijela knjige „Novo vino u nove mješine“. Već naslovi slijedećih triju cjelina upućuju na novu temu: poziv biti Crkva; otkriti vlastite karizme i raditi u vinogradu Gospodnjemu. Radi se o našem pozivu, o našem poslanju. Razmišljanje o tome hoće nam pomoći da nakon 12 cjelina možemo jasnije prepoznati svoj daljnji put. Naslov ovoga zajedničkog susreta glasi:

1. Nastup (viceve prilagoditi situaciji)

Na zatvorenome odjelu jedne klinike za „duševno prikraćene ljude“ čuje se izdaleka gromoglasan smijeh. Izvikuju se brojevi i svi se počinju glasno smijati. 40 - ha ha ha. 202 - ha ha ha.

Do ovoga odjela dolazi njegovatelj s jednim posjetiteljem i obojica zaneseni promatraju prizor. Posjetitelj zatim upita njegovatelja: „Možete li mi reći što bi to imalo značiti? Ovi duševno prikraćeni izvikuju uzajamno brojeve a zatim se uvijek svi smiju.“ Komentar njegovatelja: „To je sasvim jednostavno objasniti. Oni znaju toliko viceva, da su svakome vicu dali jedan broj. I zato mogu samo izviknuti broj i već znaju o kojem je vicu riječ.“ „Ah, tako“, reče posjetitelj. „Smijem li i ja pokušati?“ „Naravno“, kaže njegovatelj.

Tako posjetitelj okuša svoju sreću: „55“. Ali nitko se ne smije. Zatim si prikraćeni dalje pripovijedaju viceve. 108 – ha ha ha. 12 – ha ha ha. 55 – ha ha ha. Svi se smiju. Posjetitelj je malo iznenađen i pita njegovatelja: „Možete li mi reći, zašto su se hendikepirani sada smijali? I ja sam ranije izviknuo ovaj broj i nitko se nije nasmijao.“ Nato će njegovatelj: „Viceve se mora moći pripovijedati.“

Možda se i vama tako dogodilo da ste pokušali pričati neki vic i nitko se nije smijao. Ima ljudi kod kojih se naprosto moraš smijati kad pripovijedaju vic. Kod drugih pak isti vic djeluje tako hladno da se jedva moraš smijati. U takvim situacijama bi si poželio imati dar

pripovijedanja viceva. Možemo pomalo zavidjeti onima koji to mogu tako opušteno i sočno.

S time smo već kod današnje teme. Što sam sada rekao o pripovijedanju viceva, ne ograničava se samo na ovu temu, nego se u biti odnosi na svaku nadarenost. Jedni imaju svoje darove na jednome području, drugi više na nekome drugom mjestu. Nitko nije nadaren posvuda.

Tada postoji problem sa zavišću: (eventualno ispriповjediti vlastiti primjer)

Martin Geisser pripovijeda: „Još se mogu dobro sjetiti svoje mladosti. Već sam tada bio ljubomoran na djevojku koja je bila tako super u školi. Sve je znala. Zatim sam u jednome razgovoru slučajno čuo da je upravo ova djevojka ljubomorna na mene, jer sam mogao ovo ili ono bolje od nje. Ovo je pomoglo da svoje darove gledam u novome svjetlu. Ta i ja imam darova. Shvatio sam da zavist i ljubomora mogu biti uzajamni i da često želimo upravo ono što drugi dobro mogu.“

Ovo upućuje na nešto središnje važno: Ako smo usredotočeni samo na svoju nadarenost i samo nju vidimo, lako možemo postati oholi i umišljeni, ali i osjetiti se manje vrijednima, jer drugi mogu toliko toga bolje od nas. Oboje je krivo. Ono što je za naš kršćanski život bitno i središnje važno jest odnos prema Bogu. Taj odnos nas nosi. Hrani nas u najdubljoj intimi. Biti u Božjemu srcu kod kuće prava je radost vjernikâ.

Isus je ovo dao shvatiti sedamdeset i dvojici učenika koje je poslao da poučavaju i izgone zloduhe. Kad su se vratili, izvijestili su puni radosti što su sve doživjeli: „*Vratiše se zatim sedamdesetdvojica radosni govoreći: „Gospodine, i zlodusi nam se pokoravaju na tvoje ime!” A on im reče: „Promatrah Sotonu kako poput munje s neba pade. Evo, dao sam vam vlast da gazite po zmijama i štipavcima i po svojoj sili neprijateljevoj i ništa vam neće naškoditi. Ali ne radujte se što vam se duhovi pokoravaju, nego radujte se što su vam imena zapisana na nebesima”* (Lk 10,17-20).

2. Isusov put – naš poziv

Sada hoćemo usmjeriti pogled na naš poziv. Polazišna točka naših promišljanja jest Isusov uzor i put.

– Isusovo zemaljsko djelovanje

Kad propitujemo o svome pozivu i u vezi s njime o našim darovima i karizmama, dobro je najprije pogledati na Isusa. Isus je proživio različite faze. Za vrijeme svoga skrovita života u Nazaretu nije nam poznato ni jedno izvanredno Isusovo djelo. To se promijenilo kad se Isus dao na Jordanu krstiti od Ivana. Krštenje je učinilo vidljivim da je stajao sasvim u službi svoga nebeskoga Oca i potpuno prihvatio povjerenje mu poslanje. Sada je, za ispunjenje ovoga poslanja, primio posebno pomazanje (osposobljenost) od Duha Svetoga. Sam Bog opremio ga je svim darovima koje je trebao za svoje poslanje.

Kad je Isus na početku svoga javnog djelovanja u Nazaretu razvio svitak, pročitao je: „*Duh Gospodnji na meni je...*“ (Lk 4,18). Isus je ovaj svitak primijenio sasvim na sebe. *Na meni je* upućuje na trajnost. Božji je duh ostao „na njemu“ za vrijeme čitavoga njegova poslanja i hranio ga poticajima, spoznajama i djelotvornom snagom. Ova Gospodnja snaga silila ga je da ozdravlja (usp. Lk 4,17b). Tako je Isus ozdravio i oslobodio mnoge ljude i tako im dao da posve konkretno iskuse Božju ljubav. Snaga Duha Svetoga djelovala je kao „kanali ljubavi“ Božje. Tako se pokazalo da su darovi Duha Svetoga posve u službi Božje ljubavi i milosrđa.

– Poslan u zajednicu

Ali Isus je zatim umro. Mnogi su pomislili da je s time završeno njegovo djelovanje. Ali su se jako prevarili. Jer Isus je uskrsnuo i živi. Njegovo se djelovanje sada nastavlja na puno obuhvatniji način. Isus je ranije bio ograničavan svojim zemaljskim tijelom. Mogao je istovremeno biti samo na jednome mjestu. Ali sada je to drukčije.

Kao Uskrsnuli, na način postojanja duha, Isus može istovremeno biti posvuda i djelovati.

Tako na Uskrs započinje Isusovo poslanje na obuhvatniji način: „*Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas.*“ To rekavši „dahne u njih i kaže im: „*Primate Duha Svetoga*“ (Iv 20,21-22). Isus je sada poslao svoje učenike. Uočavamo promjenu iz jednine u množinu: „*Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas.*“ Kao što je Isus prilikom svoga krštenja na Jordanu primio Duha Svetoga, tako i njima kao prvi dar daje istoga Duha: „*Primate Duha Svetoga.*“

Već zemaljski Isus nikada nije slao svoje učenike same, nego, normalno, dva po dva. To pokazuje: Biti kršćanin bitno je povezano sa zajednicom. Isus Krist objavljuje svoju blizinu u njihovim uzajamnim odnosima. Preko zajednice hoće raširiti ozračje Duha Svetoga a time i svoju nazočnost.

– Isus djeluje u svome tijelu

Silaskom Duha Svetoga na Duhove započela je nova faza djelovanja Isusa Krista: Nebeski Otac stvorio je uskrsnulome Isusu novo tijelo, tijelo Kristovo. Ovo se tijelo sastoji od onih ljudi koji prihvaćaju Isusa Krista kao svoga Gospodina i Otkupitelja, žive s njime, služe mu i tako s njime žele nastaviti njegovo djelo.

U ovome Kristovu tijelu svi smo podređeni jedni drugima. Na to podsjeća apostol Pavao Korinćane: „*A vi ste tijelo Kristovo i, pojedinačno, udovi. I neke postavi Bog u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja; zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici*“ (1 Kor 12,27-28).

Kao što je Isus tada dao ljudima konkretno iskusiti Božju ljubav, tako od sada hoće djelovati i u svomu tijelu, Kristovu tijelu, preko članova toga tijela. Djeluje snagom istoga Duha kojega je primio na krštenju na Jordanu. Tako on hoće danas s nama i preko nas nastaviti svoje poslanje. To s naše strane sadrži odluku da smo spremni služiti Isusu i nastaviti njegovo poslanje. I kao što se Isus u svome poslanju sasvim podvrgnuo djelovanju Duha Svetoga, da bi ovaj mogao neometano djelovati, tako to vrijedi i za nas.

Ako se kao Isus iznutra usmjerimo prema „gore“ (to znači i prema „unutra“), prema Duhu Svetomu, prema Božjemu vodstvu, u nama će izrasti novi stav. Postat ćemo otvoreniji za poticaje Duha i početi za njega moliti. Kao odgovor na ovu prošnju možemo primiti misli, dojmove, riječi, poticaje itd. Uđemo li u to, možemo biti iznenađeni djelovanjem. Drugi primaju pomoć, osjećaju se ojačani i ohrabreni.

Ovo ćemo sada pogledati na jednoj nama poznatoj osobi. U Petrovu životu možemo shvatiti kako Duh Sveti može djelovati.

3. Petar – poziv se razvija

Petar bijaše jednostavni ribar kad je od Isusa uz jedanaestoricu drugih bio pozvan u apostolski zbor. Brzo potom zauzima ulogu da govori ispred ostalih u ovome krugu, (ulogu) koju je i Isus podupirao. A ipak, on nije bio jednostavno jak učenik, koji je svime ovladao. Mnogo toga je morao s mukom naučiti.

Sjetimo se kad je branio Isusu poći u Jeruzalem i predbacivao mu radi te njegove namjere. Od Isusa je tada bio oštro ukoren. Slično je pobrao kritiku i na Gori preobraženja i kod pranja nogu na svoje izjave. Isto tako, kad je s toliko entuzijazma obećao Isusu radije s njime podnijeti smrt, nego ga ikada zaniijekati. A samo nekoliko sati kasnije Petar je gorko plakao jer ga je ipak zatajio. Petar je sasvim sigurno imao dobro srce, ali nije bio velik junak. Isus ga je korak po korak oblikovao za njegovu zadaću.

Na Petru vidimo što Bog može učiniti iz jednoga čovjeka koji je spreman pustiti da ga se oblikuje i služiti mu. Prirodne Petrove nadarenosti, da bude sprijeda i brzo otvori usta, ugradio je Isus u njemu namijenjenu zadaću. Petar je svoje darove stavio potpuno u službu kraljevstva Božjega. Ispustio je kontrolu iz ruku i potpuno se otvorio djelovanju Duha Svetoga. Tako je Petar primio zadaću da po Isusovoj zapovijedi, u njegovo ime ravna i vodi njegovu Crkvu. - Karizma vođenja.

Nakon događaja Duhova bio je on prvi koji je potpuno javno navijestio Isusa Krista kao uskrsnuloga Mesiju, kao Sina Božjega - i to

u snazi Duha Svetoga (obratilo se 3000 ljudi). To se pokazalo kao karizma naviještanja, učenja.

Ovdje vidimo kako Duh Sveti razvija prirodne čovjekove darove ako se ovaj stavi potpuno u službu Božjega kraljevstva.

Duh Sveti dariva Petru i nove darove, nove karizme za izgradnju svoje Crkve. Duh Sveti je na nov način započeo djelovati u njemu i po njemu. Razvijao je njegovu djelotvornu snagu u najrazličitijim situacijama. Kad su Petar i Ivan išli u Hram i ugledali uzetoga, ozdravili su ga - karizma liječenja. U viziji koju je Petar primio u Jopi, shvatio je da su i pogani, dakle svi ljudi, pozvani i posvjedočio je ovo: karizma spoznaje i proroštva.

Na Petru postaje jasno da Bog naše naravne darove ugrađuje u naš poziv i ujedno na nov način hoće po Duhu Svetomu djelovati preko nas. Osoba Petra nam nadalje pokazuje kako Bog veličanstveno preobrazuje čovjeka i može u njemu i po njemu djelovati ako ovaj to dopusti i surađuje.

4. Živjeti svoj dio

Petar bijaše original, a to smo i svi mi. Kao što jedno tijelo ima različite udove s različitim funkcijama, tako i svi mi imamo u tijelu Isusa Krista različite zadaće. Ali ovo nije za nas osobno, nego za čitav organizam. Važno je da prepoznamo svoj dio, prihvatio i sasvim živimo.

U vezi s ovim jedna pripovijest: Neki kršćanin sanjao da je umro i da ga anđeo nosi gore u vječnost. Gore bijaše veličanstven hram. Hodočasnik se iskolačenih očiju divio ovoj veličanstvenoj građevini. Ali odjednom u svodu otkrije rupu. Očito je nedostajao jedan kamen.

Zato reče anđelu: „Kakva je to odvratna rupa?“ Ovaj dogovori: „To je rupa koju si ti načinio. Bog je upravo tebe odredio da popuniš ovo malo mjesto. Ali tebi su u glavi uvijek bile druge stvari, i nikada nisi dospio dotle da izvršiš ovu svoju dužnost koju je Bog tebi namijenio.“

Čovjek se iza toga probudi, ostavi po strani sve kukanje i pogrde zbog svih nedostatnosti u Božjoj zajednici i ubuduće je surađivao. Htio je popuniti svoju rupu u Božjemu hramu.

Pitanje je sada: Koja je moja „rupa“, moj poziv, moje služenje cjelini Kristova tijela?

5. Otkriti vlastite darove

Najprije treba ustanoviti: Kao što svaki ud tijela ima zadaću, tako i svi mi, dokle god živimo, imamo zadaću, služenje drugima; pustiti da Božja ljubav postane po nama djelotvorna. No, koje su naše službe, koji su naši darovi i sposobnosti u Kristovu tijelu?

Sljedeći poticaji hoće pomoći da otkrijemo svoje darove i karizme. Ali prije toga treba reći da je otkrivanje i život darova i karizmi proces jednoga puta. Darovi se mogu razvijati i preobrazivati. Jer su darovi oruđe za služenje, uvijek su u vezi s našom zadaćom u služenju Božjemu kraljevstvu.

I konačno: jer preko tih darova djeluje Duh Sveti, uvijek ostajemo ovisni o njemu. Ili drukčije rečeno: darovi se razvijaju ondje gdje se otvorimo i povjerimo djelovanju Duha Svetoga.

– Molimo Duha Svetoga da nama ravna i preko nas djeluje.

Ako ovo redovito činimo, u nama sve više raste otvorenost za djelovanje Duha Svetoga. Mi započinjemo svjesnije s njime računati. Tako, vježbajući svaki dan ovaj stil života, postajemo prijemljiviji za njegove poticaje i način kako Duh Sveti hoće djelovati u našem životu i preko našega života. Postajemo prijemljiviji za darove Duha.

– Osjetiti svoj poziv.

Darovi stoje u službi poziva koji ima pojedina osoba. Svaki je poziv u vezi s drugim pozivima, jer Bog nas u nasljedovanju Isusa poziva na služenje u sveobuhvatnosti njegova plana spasenja. On (krštenjem) polaže ovaj poziv duboko u naše srce. Poziv se može u najdubljim čežnjama javiti tiho u nama. Poziv ponekad izbija na

površinu i u određenim događajima i okolnostima. „Poziv“ se najčešće najjasnije čuje u tišini molitve. Često mogu pomoći i u Duhu sazrele osobe koje pitamo za savjet, pri osluškivanju i rasvjetljivanju poziva. Otkrivanje poziva najčešće je povezano s dubokom srećom: To je to! Za tim čeznem!

Prepoznavanje naših darova važan je korak jer u skladu s darovima mogu proizaći i zadaće.

Važan princip pri spoznavanju vlastitoga poziva jest potvrda onih koji nose odgovornost u Crkvi, u župi, na nekome području. Crkveni službenici imaju zadaću provjere. Ako se dakle naši vlastiti osjećaji podudaraju s osobama koje imaju odgovornost, pravac poziva se može smatrati potvrđenim. Dokle god ovdje nema slaganja, važno je ostati u razgovoru i u zajedničkom molitvenom osluškivanju Gospodina i Učitelja i njegova Duha. Neke se stvari razvijaju tek u strpljivu slušanju.

– Trostruko poslanje Crkve

Drugi Vatikanski Koncil navodi tri temeljne funkcije života Crkve:

- a) Naviještanje oslobađajuće poruke Evanđelja: posredovanje vjere i prenošenje vjere: martyria.
- b) Zahvalno i hvalbeno slavljenje otajstava vjere u bogoslužju i molitvi: leiturgia.
- c) Nesebično služenje sestrama i braći i svijetu: diakonia.

Možda nam ovo trostruko poslanje, koje odgovara trima temeljnim usmjerenjima života i služenja Crkve, može pomoći da prepoznamo temeljne pravce našega služenja. Temeljno usmjerenje glasi: Sva tri područja pripadaju u naš kršćanski život, ali u jednome od ovih područja može biti moje glavno služenje. Pitanje je dakle: Gdje se osjećam u prvome redu privučen?

- Čeznem li za tim da pomažem, da drugi upoznaju vjeru i u njoj rastu?
- Ili mi srce jače kuca kad mogu doprinijeti oblikovanju bogoslužja?
- Ili me u prvome redu privlače oni koji trpe, ljudi koji trebaju pomoć?

Prijelaz

Sada ćemo biti konkretni. Još tri mala grupna susreta i put „Novo vino u nove mješine“ ide kraju. Kako dalje?

To je važno pitanje koje će nas pratiti sljedeća dva mjeseca. Skupa ćemo slušati što bi Bog mogao s nama namjeravati, što bi mogli biti naši darovi i gdje bi moglo biti naše mjesto u župnoj zajednici i Crkvi.

Može biti da je za neke to već sada jasno. Drugi će se veseliti vremenu za razjašnjenje.

Kao pomoć za ovaj proces sada ćemo pogledati jedan arak koji nas može pratiti sljedećih tjedana. (Sada podijeliti i protumačiti arak „Rasti u svome poslanju“)

Rasti u svome poslanju – otkriti darove

Uvod

Ova posve konkretna pitanja treba ipak gledati u jednoj većoj povezanosti; naime:

- Koji poziv, zadaću imam u Isusovim očima?
- Koje je moje mjesto i moja zadaća u župnoj zajednici?
- Što je moje služenje, moj doprinos u izgradnji Božjega kraljevstva?

- Koji darovi i karizme su meni povjereni ili se još mogu u meni razviti?

Na sljedećem susretu zajednice upozorit ćemo na konkretne ponude i mogućnosti u okviru župne zajednice (eventualno i regije).

Za objašnjenje ovih pitanja ovaj arak hoće biti pomoć. Može biti korisno jednom se intenzivnije suočiti s ovim pitanjima.

Budući da poticaji i pitanja na arku u nama hoće izazvati proces, savjetujemo da idemo predloženim redosljedom. Kod onih pitanja koja su upravljena drugim osobama, važno je zamoliti takve osobe koje me dobro poznaju, primjerice, vlastitoga partnera ili dobra prijatelja, dobru prijateljicu. Pritom koristi da najprije uzmemo samo odgovore drugih a ne raspravljamo o njima. Dobro je odgovore jednostavno uzeti sa sobom u molitvu.

1. Otkriti darove

Da bismo se približili ovim pitanjima može imati smisla najprije pročitati ono što vrijedi znati o darovima.

Što kažu Biblija i Crkva o darovima?

Pročitaj sljedeća biblijska mjesta:

On i „dade“ jedne za apostole, druge za proroke, jedne opet za evanđeliste, a druge za pastire i učitelje da opremi svete za djelo služenja, za izgrađivanje Tijela Kristova (Ef 4,11-12).

Plod je svjetlosti svaka dobrotu, pravednost i istina (Ef 5,9).

Da, po milosti koja mi je dana svakomu između vas velim: ne precjenjujte se više no što se treba cijeniti, nego cijenite se razumno, kako je već komu Bog odmjerio mjeru vjere. Jer, kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a nemaju svi isto djelovanje, tako smo i mi, mnogi, jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugomu. Dare pak imamo različite po milosti koja nam je dana: je li to prorokovanje - neka je primjereno vjeri; je li služenje - neka je u služenju; je li poučavanje - u poučavanju; je li hrabrenje - u

hrabrenju; tko dijeli, neka je darežljiv; tko je predstojnik - revan; tko iskazuje milosrđe - radostan! (Rim 12,3-8);

Jedni druge poslužujte - svatko po primljenom daru - kao dobri upravitelji različitih Božjih milosti! Govori li tko? Neka govori kao riječi Božje! Poslužuje li tko? Neka poslužuje kao snagom koju daje Bog da se u svemu slavi Bog po Isusu Kristu, komu slava i vlast u vijeke vijekova! Amen. (1 Pt 4,10-11);

Doista, jednomu se po Duhu daje riječ mudrosti, drugomu riječ spoznanja po tom istom Duhu; drugomu vjera u tom istom Duhu, drugomu dari liječenja u tom jednom Duhu; drugomu čudotvorstva, drugomu prorokovanje, drugomu razlučivanje duhova, drugomu različiti jezici, drugomu tumačenje jezika. A sve to djeluje jedan te isti Duh dijeleći svakomu napose kako hoće... I neke postavi Bog u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja; zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici. Zar su svi apostoli? Zar svi proroci? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci? Zar svi imaju dare liječenja? Zar svi govore jezike? Zar svi tumače? Čeznite za višim darima! A evo vam puta najizvrsnijega! (1 Kor 12,8-11.28-31).

Kad bih sve jezike ljudske govorio i anđeoske, a ljubavi ne bih imao, bio bih mjed što ječi ili cimbalo što zveči. Kad bih imao dar prorokovanja i znao sva otajstva i sve spoznanje; i kad bih imao svu vjeru da bih i gore premještao, a ljubavi ne bih imao - ništa sam! I kad bih razdao sav svoj imetak i kad bih predao tijelo svoje da se sažeže, a ljubavi ne bih imao - ništa mi ne bi koristilo. Ljubav je velikodušna, dobrotivna je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje. Prorokovanja? Uminut će. Jezici? Umuknut će. Spoznanje? Uminut će. Jer djelomično je naše spoznanje, i djelomično prorokovanje. A kada dođe ono savršeno, uminut će ovo djelomično. Kad bijah nejače, govorah kao nejače, mišljah kao nejače, rasuđivah kao nejače. A kad postadoh zreo čovjek, odbacih ono nejačko. Doista, sada gledamo

kroza zrcalo, u zagonetki, a tada - licem u lice! Sada spoznajem djelomično, a tada ću spoznati savršeno, kao što sam i spoznat! A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav - to troje - ali najveća je među njima ljubav. (1 Kor 13,1-14).

Težite za ljubavlju, čeznite za darima Duha, a najvećma da prorokujete. Jer tko govori drugim jezikom, ne govori ljudima nego Bogu: nitko ga ne razumije jer Duhom govori stvari tajanstvene. Tko pak prorokuje, ljudima govori: izgrađuje, hrabri, tješi. Tko govori drugim jezikom, sam sebe izgrađuje, a tko prorokuje, Crkvu izgrađuje. A htio bih da vi svi govorite drugim jezicima, ali većma da prorokujete. Jer veći je tko prorokuje, negoli tko govori drugim jezicima, osim ako protumači Crkvi radi izgrađivanja. A sada, braćo, kad bih došao k vama govoreći drugim jezicima, što bi vam koristilo kad vam ne bih priopćio bilo otkrivenje, bilo spoznanje, bilo proroštvo, bilo nauk? Ako neživa glazbala, svirala ili citra, ne daju razgovijetna glasa, kako će se razabrati što se to izvodi na svirali ili citri? Ili ako trublja daje nejasan glas, tko će se spremiti na boj? Tako i vi, ako jezikom ne budete jasno zborili, kako će se razabrati što se govori? Govorit ćete u vjetar. Toliko, recimo, ima na svijetu vrsta glasova i - nijedan bez značenja. Ako dakle ne znam značenja glasa, bit ću sugovorniku tuđinac, a sugovornik tuđinac meni. Tako i vi, budući da čeznete za darima Duha, nastojte njima obilovati radi izgrađivanja Crkve. Stoga tko govori drugim jezikom, neka se moli da može protumačiti. Jer ako se drugim jezikom molim, moj se duh moli, ali um je moj neplodan. Što dakle? Molit ću se duhom, molit ću se i umom; pjevat ću hvalospjeve duhom, ali pjevat ću ih i umom. Jer ako Boga blagoslivljaš duhom, kako će neupućen reći „Amen“ na tvoju zahvalnicu? Ne zna što govoriš. Ti doduše lijepo zahvaljuješ, ali se drugi ne izgrađuje. Hvala Bogu, ja govorim drugim jezicima većma nego svi vi. Ali draže mi je u Crkvi reći pet riječi po svojoj pameti, da i druge poučim, negoli deset tisuća riječi drugim jezikom. Braćo, ne budite djeca pameću, nego nejačad pakošću, a zreli pameću! U Zakonu je pisano: Drugim jezicima i drugim usnama govorit ću ovomu narodu pa me ni tako neće poslušati, govori Gospodin. Tako

drugi jezici nisu znak vjernicima, nego nevjernicima; a prorokovanje vjernicima, ne nevjernicima. Ako se dakle skupi sva Crkva zajedno i svi govore drugim jezicima, a uđu neupućeni ili nevjernici, neće li reći da mahnitaste? Ako pak svi prorokuju, a uđe koji nevjernik ili neupućen, sve ga prekora, sve ga osuđuje. Tajne se njegova srca očituju te će pasti ničice i pokloniti se Bogu priznajući: Zaista, Bog je u vama. Što dakle braćo? Kad se skupite te poneki ima hvalospjev, poneki ima nauk, ima otkrivenje, ima jezik, ima tumačenje - sve neka bude radi izgrađivanja. Ako tko govori drugim jezikom - dvojica, najviše trojica, i to jedan za drugim - jedan neka tumači; ako pak ne bi bilo tumača, neka šuti u Crkvi, neka govori sam sebi i Bogu. Od proroka pak neka govore dvojica ili trojica, drugi neka rasuđuju. Ali ako drugomu uza nj bude što objavljeno, prvi neka šuti. A možete jedan po jedan svi prorokovati da svi budu poučeni i svi ohrabreni. Proročki su duhovi prorocima podložni jer Bog nije Bog nesklada, nego Bog mira. Kao u svim Crkvama svetih, žene na Sastancima neka šute. Nije im dopušteno govoriti, nego neka budu podložne, kako i Zakon govori. Žele li što saznati, neka kod kuće pitaju svoje muževe jer ružno je da žena govori na Sastanku. Ili zar je riječ Božja od vas proizašla, zar je samo k vama došla? Smatra li tko da je prorok ili duhom obdaren, neka zna: što vam pišem, Gospodnja je zapovijed. Tko to ne prizna, ne priznaje se. Zato, braćo moja, težite prorokovati i ne priječite da se govori drugim jezicima! A sve neka bude dostojno i uredno. (1 Kor 14,1-40).

LG 12: „Isti Duh Sveti ne samo da po sakramentima i službama Božji Narod posvećuje i vodi i krjepostima ga resi, nego svoje darove „dijeleći kako hoće“ (1 Kor 12,11), dijeli među vjernike svakoga staleža također posebne milosti, kojima ih čini sposobnima i spremnima da prime razna djela ili dužnosti korisne za obnovu i veću izgradnju Crkve, prema onomu: 'Svakomu se daje očitovanje Duha na korist' (1 Kor 12,7). Te karizme, bilo najsjajnije, bilo jednostavnije, i više raširene, budući da su osobito prilagođene potrebama Crkve i korisne, treba primiti sa zahvalom i utjehom.

Izvanredne pak darove ne treba lakoumno tražiti, niti se preuzetno smiju od njih očekivati plodovi apostolskih djela; ali sud o njihovoj ispravnosti i urednoj upotrebi spada na one koji upravljaju Crkvom, i na koje osobito spada ne ugasiti Duha, nego sve ispitati i zadržati ono što je dobro (usp. 1 Sol 5,12 i 19-21).“

KKC, br. 799: „Bilo izvanredne ili jednostavne i smjerne, karizme su milosti Duha Svetoga koje, izravno ili neizravno, koriste Crkvi, a imaju za svrhu izgradnju Crkve, dobro ljudi i potrebe svijeta.“

Br. 800: „Karizme mora sa zahvalnošću prihvatiti i onaj tko ih prima i svi članovi Crkve. One su, doista, divno bogatstvo milosti za apostolsku životnost i za svetost cijeloga Kristova tijela, uz uvjet dakako da se radi o darovima koji zaista dolaze od Duha Svetoga i da se upotrebljavaju u skladu s istinskim poticajima toga istog Duha, tj. u skladu s ljubavlju koja je pravo mjerilo karizmi.“

Što je karizma?

Riječ „karizma“ dolazi iz grčkoga a znači „nedugovan dar“, dar koji nam nije dužan dati. Ima isti korijen kao i riječ „milost“. U Novome zavjetu se s riječju karizma označuju prije svega oni „milosni darovi“ (karizme) koji nam dolaze po Kristu (Rim 5,15 i dalje). Prvi dar koji nam se dariva jest sam Duh Sveti koji nam hoće darovati Božju ljubav (Rim 5,5). Otuda su karizme darovi Duha Svetoga. On nam ih dariva.

Darovi Duha nisu dani samo za samopredstavljanje, nego služe izgradnji Crkve. Najčešće su to naravni darovi koji postaju karizme tako što se stavljaju na službu Bogu, na služenje zajednici. Otuda postoji neizmjereno mnogo karizmi, ali koje kao takve najčešće ne prepoznajemo, jer su za nas po sebi razumljivi. Jedna žena zna dobro čistiti, samo se radi o tome s kojim ciljem ulaže ovaj dar. Ako ga ulaže samo za sebe, on tada ostaje običan dar. Ako ga pak iz ljubavi prema Kristu uloži i za druge, primjerice, za obitelj, kao karitativnu zadaću u njezi staraca itd., njezin dar postaje tada karizma i služi izgradnji Božjega kraljevstva.

Upoznati darove

U vezi s ovim nekoliko napomena:

1. Možemo u natuknicama napisati što rado činimo (svoje sklonosti i nadarenosti): Koje talente imam? Gdje su moje jake strane?

Pravi nam darovi darivaju radost iako nas darovi kao zadaća mogu i izazvati. Jer Bog želi da svoje služenje vršimo rado i s ljubavlju.

2. Pitamo druge što mi dobro „možemo“, gdje oni vide naše darove?

Darovi i karizme odlikuju se time da bez pretjerana napora postižu pozitivne učinke. Drugi to najčešće vide bolje od nas. Drugi brzo prepoznaju gdje i kako učinkovito služimo i pomažemo.

Dobro je pitati više osoba koje nas dobro poznaju.

1. osoba:

2. osoba:

3. osoba:

3. Pokušajte potražiti i sud drugih osoba

Važan se korak sastoji u tome da se odvažimo za novo. Pokušavanja ide preko studiranja!

Ondje gdje slutimo moguće darove, smijemo s potpunim povjerenjem „ukoračati“. Svjesno se angažirajmo na ovome području i odvažimo za novo.

Na kojim bih se područjima mogao odvažiti za novo?

Nakon što smo se odvažili na nešto novo, možemo razmisliti: kako mi je bilo? Jesam li opazio nutarnju radost?

Još važnija može biti prosudba drugih, onih kojih se to tiče. Iskrene i konstruktivne povratne informacije pomažu nam shvatiti radi li se o normalnim početnim poteškoćama i početnim nesigurnostima, ili eventualno nema nadarenosti. Kako to isto prosuđuju drugi?

1. osoba:

2. osoba:

4. Upustiti se u konkretne mogućnosti

Darovi se ponekad otkrivaju tako da nas pitaju za neku zadaću koju sami sebi nikada ne bi povjerovali, čak možda u sebi osjećamo otpor protiv ove zadaće. Može čak biti da darovi u nama postanu životni kad smo bačeni „u vodu“. Jer nisu uvijek nama poznate nadarenosti i mjesto gdje Duh Sveti želi preko nas djelovati.

Osjećaji nesigurnosti i straha su (i to ne uvijek samo na početku) normalni. Pavao, primjerice, nije došao Korinćanima kao iskusan govornik, nego „slab, u strahu i veliku drhtanju...“ i kaže: „*Besjeda moja i propovijedanje moje ne bijaše u uvjerljivim riječima mudrosti, nego u pokazivanju Duha i sile...*“ (1 Kor 2,3-4).

Zato može koristiti da konkretne mogućnosti opazimo kao prilike za pokušaj i učenje. Traži se odvažnost za rizik. Bez odvažnosti da se u nekim okolnostima i malo blamiramo, jedva ćemo skupiti vlastito iskustvo.

Mogu razmisliti:

Koje konkretne mogućnosti supomaganja mi se nude u grupi, u župi, u društvu?

5. Načelno:

Vjerovati mnogostrukosti i radosti

Bog stvara a ne kopira. Zato ne postoje dva čovjeka koja su jednaka. Zato su i darovi koje on daje kod svakog čovjeka jedinstveni. Heribert Mühlen piše: „Karizme, darovi Božjega Duha konačno su toliko brojni i različiti koliko i sami ljudi. Oni se uzajamno

nadopunjavaju kao udovi našega tijela i omogućuju socijalno iskustvo Boga u Crkvi.“

Radujmo se onomu što nam je darovano. Razvijajmo svoje darove i s punom zahvalnošću stavimo ih u službu drugih. Tada možemo otkriti: Raduje smjeti unijeti sebe na nekome području.

Sve predati Bogu

Darovi su darovi, to znači besplatni. Dani su nam od Boga za služenje drugima. Zato se važan temeljni stav sastoji u tome da NJEMU, Darivatelju, stavimo svoje darove uvijek iznova na raspolaganje. On treba njima raspolagati i ulagati kako ON to želi. On neka blagoslovi naše darove i prema svome naumu stavi u službu svoga milosrđa.

Ovo se bitno događa u donosu prema drugima. Udovi na tijelu služe uzajamno jedan drugomu i tako čitavu tijelu. Zato nas „ulaganje“ naših darova najprije dovodi do većega zajedništva, do služenja drugima.

2. Smjer puta

Sada hoćemo razmisliti na kojim područjima života želimo uložiti svoje darove. Možemo, primjerice, dar pomaganja, organizacije ili vođenja uložiti na sva četiri spomenuta područja života župne zajednice: u prenošenju vjere, u liturgiji, u diakoniji (služenju) i koinoniji (zajedništvu).

Zato sada hoćemo proći pitanja na kojim područjima života bi moglo biti naše glavno služenje.

Ovdje je dobro promotriti darove koje imamo u širem sklopu. Normalno je da se skladno uklope u vlastiti životni put. Stoga može koristiti kratko proći vlastiti životni put.

Na kojemu sam putu do sada iskusio Boga? Preko kojih sam ljudi, događaja, biblijskih riječi... bio oslovljen?

Što bi moglo, promotrim li dosadašnje vodstvo u svome životu, skladno proizaći kao slijedeći korak?

Što mi je na srcu, želja moga srca?

Koji put, koje zadaće me privlače (i protiv osjećaja straha da to ne mogu)?

U kojemu bi se od navedena četiri vidika života župne zajednice (prenošenje vjere, liturgija, služenje, zajedništvo) mogao ispuniti moj poziv?

Koja pitanja imam s obzirom na moj daljnji put?

3. Osvrt

Da bih bolje upoznao svoje darove i svoje moguće mjesto, mogu o svemu još razgovarati i s nekom duhovnom osobom, u koju imam povjerenja. Što ona, kao sažetak, o tome misli?

Što osjećam nakon ovoga razgovora duboko u sebi? Nutarnji mir može biti znak ispravnosti vlastitoga puta.

Peti susret zajednice:
**Integracija župe,
tumačenje daljnjega puta**

Poticaj

S današnjim susretom zajednice dolazimo na kraj jedne etape POV. Cilj ovoga odsjeka bio je produbljivanje vjere i rast u zajednicu: iz odnosa prema Isusu Kristu zajedno postajati zajednica i nastaviti njegovo poslanje.

Sada se postavlja pitanje: Kako put ide dalje? Za nas koji smo do sada bili na putu u maloj grupi i sudjelovali na susretima zajednice, put se može nastaviti različito. Cilj posljednjih tjedana bio je razmisliti i osluhnuti u sebe, na što se osjećamo pozvani. Zato danas još neke temeljne dopune.

Ujedinjujući vez: ljubav

Na posljednjemu susretu čuli smo o trostruku poslanju Crkve:

- naviještanje Evanđelja: prenošenje vjere - produbljivanje vjere: martyria (svjedočenje)
- Slavljenje i hvaljenje Božjih djela u molitvi i bogoslužju: liturgija
- služenje ljudima: diakonia

Ove različite službe i zadaće smještene su u veću cjelinu. „Communio“, zajednica bila je odrednica koju je Koncil za to rabio. Crkva je odslik trojedinoga Boga i po tome živa zajednica.

U ovoj zajednici nema gore i dolje, nema klasnoga sustava, nego bratstvo i sestrinstvo. Samo je jedan vaš Učitelj, njega trebate slušati i njemu služiti, a svi ste vi braća i sestre, kaže Isus (usp. Mt 23,8-11).

Ali što je sada vez koji zajedno drži ovu zajednicu? Što je bit, njezino srce? Što hrani ovu zajednicu? Što je njezin životni princip?

Pavao piše: *„Zaodjenite se dakle - kao izabranici Božji, sveti i ljubljani - u milosrdno srce, dobrostivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući ako tko ima protiv koga kakvu pritužbu! Kao što je Gospodin vama oprostio, tako i vi! A povrh svega - ljubav! To je sveza savršenstva. I mir Kristov neka upravlja srcima vašim - mir na koji ste pozvani u jednom tijelu! I zahvalni budite! (Kol 3,12-15).* (Komentirati tekst)

A Isus govori: „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.“ (Iv 13,34-35)

Ljubav jednih prema drugima obilježje je, srce ovoga zajedništva. Po načinu međusobna ophođenja, po Duhu kojega se ovdje iskusi, treba zasjati ljubav trojedinoga Boga, opipljivo i doživljajno. Time je jasno rečeno što uvijek i u svim situacijama mora imati prednost: ljubav i vrjednovanje. Ni savršenstvo, a još manje sjaj nekih osobito obdarenih, ne smije nikada stajati u središtu, nego ljubav, i to prema slabima i neznatnima.

Dok se u svijetu slavi, promiče i proslavlja ono ljudsko *moći*, ono *jako* i superlativi, ovdje treba ljubav Isusa Krista biti ta koja je na osobit način ljubav prema slabima, prema potrebnima ljubavi. Biblijska riječ za to glasi milosrđe. To je ono po čemu se Crkva bitno razlikuje. (eventualno slika Milosrdno trojstvo)

Plastika sestre Caritas Müller pod naslovom „Milosrdno Presveto Trojstvo“ pokazuje srce Božje objave: Čovjek je središte čitave božanske naklonosti i ljubavi. I to ne suveren i autonoman oholi čovjek, nego čovjek u čitavoj svojoj bijedi i slabosti.

On je potpuno obavijen Božjim milosrđem. Bog ga obgrljuje sa svih strana.

Otac se s ljubavlju priklanja čovjeku. Grli ga, s ljubavlju ga nosi, ljubi ga i brine se za njega. Privržen mu je. Tu je samo za njega.

Isus, Sin Božji, prigiba se duboko. Toliko duboko da dolazi sasvim na razinu čovjeka. Drži mu noge, ljubi ih i pere ih. Iskazuje nam najveću službu ljubavi.

Duh Sveti u liku goluba i plamenih jezika silazi odozgor k čovjeku. Hoće čovjeka zagrijati, oživjeti i ispuniti Duhom. Duh udahnjuje Božji život. On pali srca. Daje da čovjek postane životan i jak.

To je put koji je Bog izabrao, put predana milosrđa, preobilne obdarenosti, put privrženosti koja služi.)

Terezija iz Lisieuxa kaže: „Ako Crkva ima tijelo koje se sastoji od različitih udova, onda Crkva ima srce koje gori ljubavlju. Shvatila sam da jedino ljubav osposobljuje udove Crkve za djelovanje, da apostoli ne bi više naviještali evanđelje i mučenici bi oklijevali proliti svoju krv, ako bi se ugasila ljubav... Shvatila sam da ljubav obuhvaća svako zvanje, da je ljubav sve, da ona obuhvaća sva vremena i sva mjesta... Nato sam u preobilju svoje prevelike radosti uzviknula: Konačno sam pronašla svoje zvanje: Moje zvanje je ljubav!“

To je temeljni poziv svijju nas. Sve što iza toga slijedi može biti jedino „izljev“ ove ljubavi.

Jedinstvo u tijelu: služiti

S time povezujemo sljedeći vidik koji Isus naziva služenje: „*Najveći među vama neka vam bude poslužitelj*“ (Mt 23,11). Stav služenja pokazuje se u tome da nam je zajednička cjelina života, čitava tijela važnija od onoga privatnoga, od vlastitoga mišljenja i vlastitoga nahođenja i sklonosti. Biti skupa i biti za druge važnije je od osobna sjaja.

Služenje znači vlastitim darovima i sposobnostima služiti čitavu Kristovu tijelu i drugim udovima. „*Bog je tako sastavio tijelo da je posljednjem udu dao izobilniju čast da ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi*“ (1 Kor 12,24-26). Zajedno se skupa radovati i skupa trpjeti izraz je solidarna zajedništva jer samo zajedno tijelo smo Kristovo.

Augustin u vezi s ovim: „Ako ljubiš jedinstvo, onda to što posjeduješ nije malo, jer koji god dar posjedovao drugi u tijelu, taj dar pripada i tebi! Odbaci od sebe svaku zavist i što god je moje bit će i tvoje; i oslobodiš li se zavisti, sve tvoje bit će i 'moje',! Augustin je time upozorio možda na najveći otrov u Crkvi: na zavist i ujedno pokazao put kako ju možemo nadvladati.

Brigu za jedinstvo u najrazličitijim konkretnim oblicima Kristova života naglašuje i Isus: „*Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno kao što ti, Oče, u*

meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao. I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno - ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio.“ (Iv 17,20-23)

Zbog čega objavljuje jedinstvo nazočnost i vjerodostojnost Isusa Krista? Suparništvo i sebičnost vladaju svijetom. Jedinstvo u smjeru onoga što je Bogu na srcu, u smjeru Božjega kraljevstva, svjedoči o Duhu koji nije od svijeta. Zato takvo jedinstvo upozorava na Božju nazočnost i njegova Duha.

Pridonijeti vlastiti udio

S tri citata i jednom pričom hoćemo ukazati na potrebu i smjer našega angažmana:

„Bog hoće narod u kojemu je svatko suodgovoran za izgradnju ovoga naroda i u kojemu svaki kršćanin i kršćanka unosi svoju karizmu za izgradnju Crkve. Jer mnogostruke karizme, milosni darovi, nadarenosti i službe koje Duh Sveti dariva za izgradnju Crkve svim udovima, jest „Božja milina“ za Crkvu.“ (Biskup Kurt Koch).

„Potreban nam je aktivan laikat koji govori i djeluje ne čekajući na riječ biskupa ili pape. Budućnost je i u rukama laika, možda još više nego u rukama klera.“ (kardinal Franz König).

„Sve manje smijemo biti *Dođi-Crkva*, a sve više moramo biti *Hajdemo-Crkva* koja izlazi na živice i ograde“ (kardinal Walter Kasper).

O čemu se konačno radi

Bogato obdaren propovjednik ima ponovno iza sebe uspješan dan. Njegovo naviještanje Evanđelja pogodilo je mnoge ljude. Duh Sveti je bio u njegovim riječima i pokrenuo mnoga srca na obraćenje. Zato odlazi sasvim zadovoljan na počinak.

Te noći sanja. Bog mu pokazuje pune crkve u kojima je propovijedao. Zatim ga Bog upita: 'Što misliš, zašto se toliki ljudi kod tebe obraćaju?' Propovjednik pomisli na sve svoje pripreme i svoj

uzoran život. No, Bog mu pokaže ispod propovjedaonice staricu kako moli. I kaže: 'Dok ti govoriš, ona moli. Po njezinoj molitvi oslobađa se snaga Duha Svetoga. Tvoje bi se riječi bez njezine molitve rasplinule kao dim i ne bi imale učinka.'

Duboko pogođen probudi se. Odjednom mu posta jasno o čemu se konačno radi. Bog treba mnoge službe da izvrši svoje djelo. On je bio samo jedan od mnogih i bez one starice njegovo služenje ne bi imalo takva ploda.

Sada još zajedno promotrimo sliku. Ostavimo si nekoliko minuta vremena:

- Što pokazuje ova slika?
- Što mi pada na pamet s obzirom na ono što sam čuo?
- Što mi je postalo važno?

Misli u vezi s ovim možemo i zabilježiti. (Glazba ili tišina)

Informacija o daljnjemu putu

Ovdje se sada radi o tumačenju mogućnosti daljnjega puta. Temeljno pitanje pritom će biti: treba li i u kojemu obliku nastaviti POV.

Osnivanje grupe za služenje POV-u: zajednica POV

Ako je to slučaj, sljedeći se korak može sastojati u tome da se osnuje zajednica POV, grupa za služenje POV-u (to su osobe, koje se osjećaju pozvane na ovu službu) i da se ona kao nova grupa službeno instalira u župnoj zajednici.

Njihova se zadaća sastoji u pomaganju da župna zajednica redovito provodi seminare POV i da na kraju seminara zainteresirani mogu produbiti svoju vjeru s „Novo vino u nove mješine“ (Druga etapa POV). Ova grupa za služenje POV-u treba tim voditelja, koji će na prikladan način biti u vezi s vodstvom župe.

Objašnjenja u vezi s POV-om

1. Je li predviđena treća etapa POV, to znači novi seminar o vjeri? Ako jest, koji i kada?
2. Hoće li male grupe nastaviti? U kojemu obliku (ime,...) i vodstvo?
3. Postoje li i dalje kao mjesto susreta i produbljivanja susreti zajednice?
4. Kako se ili je li POV integriran u strukturu župne zajednice?

Objašnjenja u vezi s integriranjem u župu

5. Koje mogućnosti postoje za osobe koje više neće surađivati u malim grupama, ali se na drugim područjima hoće staviti na služenje zajednici? Tko je odgovoran za način objašnjavanja puta?

Priprava slavlja poslanja i završne svečanosti

Svoj zajednički put želimo zaključiti s bogoslužjem poslanja i svečanošću.

- Kada i gdje?
- Napomena sudionicima
- Suoblikovanje bogoslužja: podijeliti listić

Šesti susret zajednice: Zahvalno slavlje i slavlje poslanja s agapom

Moguća skica tijeka susreta

Smisao i mogućnosti zahvalnoga bogoslužja i bogoslužja poslanja

Gdje je grupa sama na putu, slaviti će ovo zahvalno bogoslužje i bogoslužje poslanja kao jednostavno kućno bogoslužje. Nakon pjesama i molitve na početku može slijediti prijedlog. Gdje ova grupa ima mogućnost slaviti takav korak u bogoslužju župne zajednice, ovo ima prednost. Gdje je na putu više grupa, slaviti će skupa. Gdje suslavi svećenik, ovo se može dogoditi unutar euharistijskoga slavlja.

Ciljevi zahvalnoga bogoslužja i bogoslužja poslanja

- 1) Moći izraziti zahvalnost za ono što je izraslo zadnjih tjedana.
- 2) Moći slaviti osobni korak.
- 3) Postati blagoslovljen i poslan za nadolazeće zadatke i oblike življenja

Unošenje osobnih elemenata

- **Zahvaljivanje i hvala:** Kod Slave ili u osobnome dijelu blagoslivljanja
- **Osobna svjedočanstva djelovanja Božjega** tijekom puta: Kod Slave ili nakon propovijedi kao Credo
- **Prošnja za blagoslov (Duha Svetoga) za poslanje** na daljnjemu putu može se dogoditi u različitim oblicima:
- Kod dijela blagoslivljanja nakon propovijedi može se prošnja za blagoslov izreći pred molitvenom kumom ili molitvenim kumom.
- Sa zahvalnom i hvalbenom molitvom može prošnja za blagoslov biti u tišini položena na oltar kod priprave darova.
- Prije završnoga blagoslova može svećenik (nakon izricanja poslanja) na sve položiti ruke i moliti za Božji blagoslov.

Kod dijela blagoslivljanja može se predati jedna riječ iz Biblije ili neki drugi simbol (znak sjećanja).

Tijek bogoslužja

Uvod: Pjesme i molitve

Gloria: Ovdje se može ugraditi dio zahvaljivanja i slavljenja

Čitanje iz Poslanice Kološanima

Zahvaljujemo Bogu, Ocu Gospodina našega Isusa Krista, svagda za vas moleći. Jer čuli smo za vašu vjeru u Kristu Isusu i za ljubav koju gajite prema svima svetima poradi nade koja vam je pohranjena u nebesima. Za nju ste već čuli u Riječi istine - evanđelju koje je do vas doprlo te plodove nosi i raste, kao što po svem svijetu, tako i među vama od dana kad ste čuli i spoznali milost Božju po istini, kako ste naučili od ljubljenog Epafre, sluge zajedno s nama; on je umjesto nas, vjeran poslužitelj Kristov, on nas je i obavijestio o vašoj ljubavi u Duhu.

Zato i mi, od dana kada to čusmo, neprestano za vas molimo i ištemo da se ispunite spoznajom volje Njegove u svoj mudrosti i shvaćanju duhovnome: da živite dostojno Gospodina i posve mu ugodite, plodni svakim dobrim djelom i rastući u spoznaji Božjoj; osnaženi svakom snagom, po sili Slave njegove, za svaku postojanost i strpljivost; (Kol 1,3-11)

Pripjevni psalam

Evandjelje po Ivanu

I uvečer toga istog dana, prvog u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i reče im: „Mir vama!“ To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovno reče: „Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.“ To rekavši, dahne u njih i kaže im: „Primate Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.“ (Iv 20,19-22)

Misli za propovijed

Osvrćući se unatrag možemo ustanoviti da je nešto izraslo: kao u čitavu svijetu, tako ono (Evandjelje) i kod vas nosi rod i raste od onoga dana kad ste čuli poziv božanske milosti i u istini spoznali.

Ovaj plod nije u prvome redu naše djelo, ono je naprotiv to što je Duh u vama učinio. Ovomu se plodu možemo radovati i biti za njega zahvalni.

Ali s Pavlom želimo danas pogledati i u budućnost. On moli za to *da se ispunite spoznajom volje Njegove u svoj mudrosti i shvaćanju duhovnome: da živite dostojno Gospodina i posve mu ugodite*. Pavao moli za spoznaju volje Božje. Bog s nama nešto namjerava, čak velike stvari. On želi da budemo *plodni svakim dobrim djelom i rastući u spoznaji Božjoj, „jer njegova smo stvorenja, u Kristu Isusu stvorena za to da u svom životu činimo dobra djela za koja nas je Bog predodredio“* (Ef 2,10)

Kako možemo činiti djela Božja koja on hoće izvršiti, izvesti u nama i po našem životu? Pogled u Evandjelje: Isus je bio tri godine na putu sa svojim učenicima. Sada ih susreće kao Uskrsnuli i govori im: *„Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.“ To rekavši, dahne u njih i kaže im: „Primit Duha Svetoga“*.

Isus nas ne šalje same, nego skupa kao zajednicu. Za to nam daje svoga Duha. Njegov Duh hoće biti naše nadahnuće, naša snaga, naša mudrost, naša dinamika itd. Drugim riječima: Isus hoće na način duha djelovati u nama i po nama. Njegov Duh djeluje da rodimo rod i da plodni svakim dobrim djelom i rastemo u spoznaji Božjoj. Pavao govori o plodu Duha Svetoga: *„Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost“* (Gal 5,22-23a).

Nikada ne možemo imati previše Duha Svetoga. Nikada ne možemo imati previše ljubavi, nikada previše mudrosti, nikada previše radosti i mira, nikada previše vjernosti i snage. Kao ono najpotrebnije neprestano i uvijek trebamo Duha Svetoga. Anthony de Mello kaže: *„Ono što Crkva najviše treba nije novo crkveno pravo, nova teologija, nove strukture, nova liturgija - sve je to bez Duha Svetoga tijelo bez života i duše. Mi nužno trebamo nekoga koji*

će od nas uzeti naše kameno srce i dati nam srce od mesa; ponovno trebamo infuziju oduševljenja, nadahnuća, hrabrosti i duhovne snage. Moramo bez klonulosti, bez cinizma stati uz svoju zadaću, s novom vjerom u budućnost i u ljude za koje djelujemo... Trebamo ljude koji su ispunjeni Duhom Svetim.“

To se dogodilo na Duhove. Duhovi - to je konstituiranje Crkve a s time i Božja zapovijed nama ljudima da u ovaj svijet unosimo i govorimo njegove ideje, njegovu poruku, njegove vrijednosti i njegovo shvaćanje života. Duhovi su blagdan kad to zapravo postaje konkretno. Pastiri i kraljevi su prilikom Isusova rođenja više promatrači, a učenici i učenice zadivljeni i nijemi sudionici prilikom Isusove smrti i uskrsnuća. Ali Duhovi, Duh Božji ih tjera na djelovanje, oni izlaze, odlaze, govore ljudima, čine čudesna, ozdravljaju...

Duh Sveti je na Duhove u ognjenim jezicima sišao na učenike. Oganj je simbol životnosti. Kad za nekoga čovjeka kažemo da u njemu gori vatra, mislimo da je životan, pun snage, iz njegovih očiju vrcaju iskre, iz njega nešto izlazi: život, ljubav, radost. Duhovi su svečanost naše vlastite životnosti. Mi čeznemo za tim da uistinu budemo živi, da uistinu možemo ljubiti. Vrlo često se osjećamo sagorjeli, prazni, dosadno nam je, bez osjećaja smo, bez poleta. I osjećamo da u sebi nemamo dovoljno snage koja nas goni.

Zato hoćemo moliti jedni za druge. Jer kojim god putem pošli, u kojoj god situaciji se nalazili, koja god nas zadaća čeka: svi trebamo Svetoga Duha Božjega da bismo živjeli tako da preko nas raste Božje kraljevstvo.

Vjerovanje

Prošnje se mogu oblikovati spontano ili kao dio blagoslivljanja.

Pričest pod obje prilike?

Priopćenja: Informacije za daljnji put

Neko biblijsko mjesto ili slika, primjerice „Kristovo lice“ - lica ljudi“, može se ovdje dati za razmišljanje.

Zahvale

Najava slavlja agape na završetku susreta

Završni blagoslov

Ugodno druženje

Zahvala i prošnja za Duha Svetoga
(Blagoslov za daljnji put) – A5-format

Zahvala i pohvala

Prošnja za Duha Svetoga (blagoslov)

Obučavanje i praćenje vodećega tima

Natuknice za tim pomoćnika na seminaru

Temeljni stav

Temeljni stav nije savršenost, nego ljubav jednih prema drugima.

Kršćanski misionari posjetili jednom Hindusa Mahatma Gandhija. Htjeli su od njega saznati što moraju učiniti da bi Indijci bolje shvatili Isusa. „Sjetite se tajne ruže“, reče Gandhi. „Ona ne čini baš ništa, ali miriši. I zato je svi vole. Mirišite, dakle, moja gospodo!“

Pavao govori o „*Kristovu miomirisu*“ (2 Kor 2,15) kojega trebamo zračiti. Isus kaže: „*Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge*“ (Iv 13,35). Temelj je naš odnos jednih prema drugima, ljubav a nikada savršenost. Svi smijemo pogriješiti a ponešto smije i ne uspjeti. To može djelovati opuštajuće a vrijedi za sve službe tima pomoćnika.

Na ovome temelju nastaje to da sudionici tečaja dožive ozračje dobrodošlice i slobode.

O grupama za stolom

Smisao grupa za stolom sastoji se u tome:

- da jedni druge upoznaju
- na uče razgovarati o vjeri
- da razmijene iskustva i jedni druge ohrabre

Idealna veličina grupe: 6-8 osoba, po mogućnosti svaki put istih da bi moglo nastati povjerenje.

Animacija se događa preko 1-2 osobe. Mogu pridoći i osobe koje smo pozvali ili povelj sa sobom.

Cilj grupa za stolom i čitava tečaja sastoji se u tome da se ljudi osjećaju ugodno i prihvaćeno. To znači prije svega jedno: dati slobodu priopćiti nešto i onoliko koliko žele.

„Ljudi dolaze iz svih mogućih razloga u naše crkve. Ali najčešće ostaju samo iz jednoga jedinog razloga: radi osobnih odnosa i prijateljstva koja su ondje sklopili.“ (John Wimber, župnik).

b) Zadaća animiranja

- Cilj animiranja jest ohrabriti sudionike da se upuste u proces tečaja i jedni u druge. To znači dovesti sudionike dotle da razgovaraju. U vezi s razgovorom pripaziti na slijedeće točke: Često je važno da „probijemo led“, to znači da priopćavamo o sebi osobno, kako je nama, i što Put čini s nama. Ako dvoje preuzima zadaću animiranja, dobro je da se smjenjuju u osobnu istupanju.

Važno je da nikada ne insistiramo, nego uvijek ostavimo prostora i slobodu. Vrijedi s ljubavlju sudjelovati, uspjeh nije važan. Korisno je ostati naravan (prirodan) i priopćivati vlastita iskustva, pitanja i dvojbe. Zajedništvo nastaje našim osobnim sudioništvom u našim poteškoćama, teretima, radostima i nadama.

- U animiranju nismo nikakvi stručnjaci koji sve znaju. Sebe više doživljavamo kao braću i sestre na putu. Pokušavamo aktivno slušati i ulaziti u situaciju drugoga. Osluškovati njegova/njezina pitanja, poteškoće i strahove. U nejasnoćama možemo pitati: Kako to misliš?
- **O pitanjima** koja se nametnu neće se raspravljati prepirački - u smislu da se bude u pravu - nego ih se pokušava „rješavati“ zajedno. Primjer:

Sudionik/ca 1 (voditelj): Je li Isus sam sebe ikada označio kao Sina Božjega?

Voditelj (u grupu): Dobro pitanje. Zna li netko od vas nešto o ovome?...

Sudionik/ca 2: Dakle, naš je vjeroučitelj uvijek govorio da Isus to nikada nije izrijekom rekao.

Voditelj: (Ne: „Ali tvoj vjeroučitelj nije u pravu!“ , nego:) Dakle, ti bi rekao/la: Ne. (u grupu:) Ima li još drugih mišljenja...?

- Kao pomoć za razgovor ponuđena su pitanja. Ipak su važnija ona pitanja kojima se bave sudionici. Ako imamo dojam da

takva ovdje pokreću sudionike, smijemo ih mirno načeti, primjerice voditelj: Ima li bilo kakvih povratnih pitanja u vezi s referatom? (Šutnja...)

Voditelj: (Ne: „No, onda je dobro.“, nego:) Ili, jeste li vi sa svime tako sporazumni...? (Šutnja...)

Voditelj: A kako je to, primjerice, djelovalo na vas, što je (referent) rekao o....?

- Na mnoga pitanja nema zadovoljavajućih odgovora. Odgovor može najčešće dati sam Isus u srce i u povjerenju u njega može ga se živjeti i iskusiti. Zato uvijek iznova ohrabrenje: „Ostavi, daj povoda nečemu, pusti da se nešto u tebi dogodi, vjeruj..., i iskusit ćeš odgovor.“
- Kod teoloških pitanja ili zapreka na Putu, ove eventualno pismeno priopćiti referentu da bi se mogao u njih upustiti.

Između dva susreta

- Prvo i najvažnije jest molitva za sudionike i osobito za grupu kod stola. Ona mi je povjerena od Boga.
- Ako neka osoba slijedeći put ne može doći, možemo ju pitati trebamo li ju informirati o susretu, ili joj ponijeti kasetu ili... Dolazi li tko prvi put dok traje tečaj, možemo pitati smijemo li ga(ju) informirati o onome ranije, kako koristiti popratnu bilježnicu, itd...
- Kad slušamo o brigama, poteškoćama, strahovima i otporima sudionika, kontakt je jako važan. Prije svega ohrabrenje, unatoč eventualnim nastalim poteškoćama da nastavi Put. Ovamo spada i „praćenje“ i briga za druge. Mogućnost je poći zajedno kući, zajedno popiti kavu, telefonirati u međuvremenu itd.
- Na svaki susret tečaja mogu doći novi. Kao tim želimo biti otvoreni za njih i pobrinuti se da nađu mjesto za stolom i da dobiju sve potrebne informacije. To traži fleksibilnost srca.

Otvorena pitanja

- Koja pitanja su još otvorena?

Jedanaest natuknica za grupu

1. Upusti se! Onaj tko daje, primit će.
2. Pokušaj da ti bude jasno što se u tebi događa.
3. Govori polazeći od svoga vlastitog gledanja i iskustva.
4. Uzmi ozbiljno svoje osjećaje kao i svoje razmišljanje.
5. Pokaži svoje osjećaje i uđi u osjećaje drugih.
6. Govori u Ja-obliku i izbjegavaj bezličan govor.
7. Budi otvoren i iskren.
8. Pažljivo slušaj i ne prekidaj drugoga.
9. Izbjegavaj razgovore sa strane.
10. Budi uvijek točan.
11. Ono o čemu se u grupi razgovara treba ostati u grupi.

Sadržaj

Uvod u sastanke grupa

Dopustiti novomu da raste

Živjeti s Božjom riječju

Dopustiti da Bog dođe do riječi

Susreti POV zajednice

Rast u molitvi

Gajiti osobni odnos prema Bogu

Biti jedni drugima blagoslov

Susreti POV zajednice

Dijeliti život

Živjeti zajedništvo

Krize na putu vjere

Susreti POV zajednice

Pozvani biti Crkva

Otkriti vlastite karizme

Raditi u vinogradu Gospodnjem

Pogovor

Korice:

„Novo vino u nove mješine“ – vodič kojim se članovi grupe mogu služiti za vrijeme sastanka. U *prvome* dijelu nalazite uvod u život u grupi i u temeljnu strukturu jednoga susreta grupe. *Drugi* dio obuhvaća *dvanaest razrađenih jedinica* od kojih svaka obuhvaća dva dijela: *Prvi dio vodi vas uvijek tematski kroz susret grupe. Drugi dio, tzv. daljnji vidici, sastoji se iz triju kratkih priloga koje možete*

pročitati kod kuće: tematsko produbljivanje teme pojedine jedinice s praktičnim napomenama za provođenje u svakodnevicu, razmatranje biblijskoga teksta odnosno jedinice kao i napomene za razumijevanje Biblije.